

Raftul
Denisei

autor distins cu
**PULITZER
PRIZE 2017**

**COLSON
WHITEHEAD**

INTUITIONISTA

roman

HUMANITAS
fiction

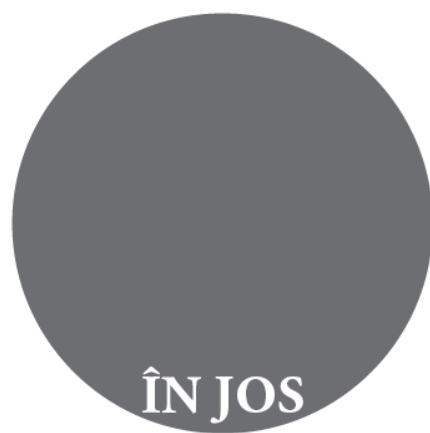

COLSON WHITEHEAD

INTUIȚIONISTA

Traducere din engleză și note de
JUSTINA BANDOL

Pentru părinții mei

PARTEA ÎNTÂI

E un lift nou, proaspăt pus pe șine, și n-a fost proiectat să cadă atât de repede.

*

Nu știe spre ce să-și îndrepte privirea. Ușa de la intrarea în bloc e prea brăzdată de cicatrici și prea ciobită ca să se uite la ea, iar strada din spatele ei e, în mod neașteptat, goală, ca și cum orașul ar fi fost evacuat, iar ea ar fi singura care n-a aflat. În asemenea momente există oricând jocul care să-i distragă atenția. Deschide mapa de teren, din piele, și și-o sprijină de piept. Jocul devine tot mai dificil cu cât merge mai în urmă. Majoritatea inspectorilor din ultimul deceniu, cu aproximație, sunt încă membri ai asociației și pot fi ușor identificați: LMT, MG, BP, JW. Deocamdată nu-i plac în mod deosebit cei care au fost înaintea ei în Walker 125. Martin Gruber mestecă mereu cu gura deschisă și-i place să jongleze cu ochiul lui de sticlă. Marele Billy Porter face parte din vechea gardă și se mândrește cu asta. De multe ori, întorcându-se în Groapă după vreo misiune scurtă, Lila Mae l-a auzit desfătându-i pe băieți cu povești despre vremurile de aur ale asociației. Deși nu face niciodată comentarii concrete, toată lumea înțelege limpede la ce și la cine se referă Marele Billy Porter cu croncănitul lui răgușit. Rebel față de ordinea birocratică din Groapă, biroul din lemn de stejar al Marelui Billy iese din șir pe interval, pentru ca el să-și poată așeza făptura mătăhăloasă direct sub unul dintre ventilatoarele din tavan. Zice că se încinge foarte ușor, și, în zilele caniculare ale verii, părul care i-a mai rămas îi alunecă din pieptănătură și șuvițele umede i se relaxează în spirale ca de cochilie. E un proces lent; dacă-l urmărești, e ca și cum ai aștepta acele ceasului să ajungă la fix. Dar până la urmă se întâmplă.

Toți inspectorii care au fost până acum în Walker 125 erau empiriști. Din câte-și dă ea seama. Când ajunge cu cincisprezece ani în urmă, inițialele din registru nu-i mai trezesc în minte amintirea nici unui chip.

Le recunoaște din registrele de verificări tehnice ale altor lifturi din alte clădiri, dar nu i-a întâlnit niciodată pe cei care le poartă. JM, de pildă, apare și în registrul liftului de la care Lila Mae tocmai a plecat acum jumătate de oră, iar EH, a descoperit ea în timp, are o predilecție pentru sabotii uzați, la care nu se uită nimeni în afară de adevărații cârcotași. Să verifici sabotii e pierdere de vreme. O parte dintre inspectorii de la începuturi apar probabil în tablourile de pe pereții din Groapă. Figurile din aceste tablouri au freza cu cărare într-o parte pe care asociația o cerea pe atunci, pieptănătura respectabilă a bărbaților dotați cu simțul datoriei și al responsabilității. Frizurile sunt accidente utilitare care sugerează onoare, fidelitate și frăție până la moarte. Frizerul aflat la două numere mai încolo de sediul asociației, cel de la care răsuna întotdeauna muzică de fanfară, se specializase. Cel puțin așa se spune. Câțiva dintre inspectorii mai tineri au început să poarte din nou tunsoarea aceasta, numită „Safety“. Lila Mae are cărare pe mijloc, și părul îi cuprinde fața rotundă cu mii de degete flămânde.

La ora aceasta, pe strada aceasta, lumina împrumută cenușiul spălăcit al asfințitului de ghetou, o nuanță stinsă de mercur. Lila Mae apasă din nou soneria administratorului și aude un behăit strident, metalic. Dând paginile registrului cu douăzeci de ani în urmă, găsește una dintre comorile care transformă jocul în realitate: James Fulton și Frank Chancre¹ au inspectat Walker 125 la șase luni distanță unul de altul. Din punctul de vedere al Lilei Mae, e ușor să vezi în această coincidență predarea ștafetei. Nu-i e clar totuși de ce Fulton și-a părăsit biroul ca să iasă din nou pe teren; acum douăzeci de ani era probabil decan al institutului, lăsase de mult în urmă turele de inspecție a clădirilor, soneriile administratorilor, așteptarea pe treptele uzate și urâte de la intrare. Apoi își amintește că lui Fulton îi plăcea să meargă pe teren din când în când ca să nu uite cum e. Fulton cu bastonul lui de mahon, bătând nerăbdător într-unul din cele trei ochiuri de geam ale ușii de la intrarea în Walker 125. Poate pe-atunci nu erau crăpate. Poate el le-a crăpat. În dreptul inițialelor lui, registrul de evidență a ascensoarelor notează 387, o problemă cu limitatorul de sfârșit de cursă. Ea recunoaște scrisul din biroul lui Fulton de la institut, din vitrinele înalte de lemn unde hârtiile lui cele mai faimoase sunt ținute sub sticlă, în atmosferă controlată.

1. Numele ales de autor este semnificativ: *chancre* înseamnă în engleză „șancru“.

Cât despre Chancre, la vremea aceea trebuie să fi fost un tânăr inspector în afirmare. Ceva mai slab, cu mai puține capilare sparte pe nas. Din salariul de novice n-ar fi avut cum să-și permită costumele bleumarin la două rânduri, dar de atunci statutul lui s-a schimbat. Lila Mae îl vede înghițind mâinile administratorului în mâinile lui masive, într-un gest de camaraderie căznită. Durează să devii politician, dar el s-a născut cu zâmbetul potrivit; un asemenea zâmbet nu se poate simula. „Frumoasă clădire ai, amice! E plăcut să vezi un om mândru de meseria lui. Uneori intri pe casa scării și nu știi niciodată ce ți-e dat să vezi, pe cuvântul meu. Ți vine să zici: «Cum pot unii oameni să trăiască așa?» Dar, la urma urmei, fiecare cu soarta lui. și trebuie să te descurci cu ce ai. În familia mea...” La Walker 125 n-a făcut nici o observație. Avea o mulțime de lucruri în cap, o mulțime.

Vântul e prizonier într-unul din ungherele secrete ale străzii, se strecoară prin crăpături și şuieră. Liftul e un Smooth-Glide de la Arbo, ales adesea de constructorii de clădiri rezidențiale, pe vremea când a fost ridicat numărul 125. Lila Mae își amintește dintr-un curs de la institut, despre marketingul ascensoarelor, că cei de la Arbo au cheltuit milioane făcându-i reclamă lui Smooth-Glide printre meseriașii din breaslă și la diferite întruniri. Ei au fost primii care au înțeles puterea întunecată a unei perechi de bikini. Pe o platformă rotitoare, împodobită cu serpentine roșii, albe și albastre, degete suple prefiră aerul, chemând instalatorii mai aproape. Manechinele au pânțecă americane perfecte, și aerul e viciat în vechea sală de conferințe. O pancartă neluată în seamă de amatorii de distracții virile detaliază cu litere argintii Sistemul QuarterPoint de contragreutăți patentat de Arbo. „Vi s-a întâmplat vreodată? Tocmai ați terminat de pus la punct cea mai recentă ofertă și abia așteptați să vă înfoiați ca un păun în fața clientului. În timp ce urcați la ultimul etaj, ascensorul de marcă X se oprește și refuză să se mai urnească. N-o să mai lucrați cu firma *aia* niciodată! Spuneți adio contragreutăților recalcitrante cu noul ascensor rezidențial Smooth-Glide de la Arbo! În lume sunt folosite în momentul de față peste două milioane de ascensoare Arbo. Deci, urcați?”

La geamul ușii apare un cap chel, încadrat de bucle ample de păr

roșcat. Bărbatul mijește ochii la Lila Mae și deschide ușa, ascunzându-și corpul în spatele suprafeței de metal cenușiu. O lasă pe ea să vorbească.

— Lila Mae Watson, spune ea. Am venit pentru verificarea tehnică a liftului dumneavoastră.

Buzele lui se arcuiesc în sus, spre nas, și Lila Mae își dă seama că omul n-a mai văzut niciodată un inspector de lifturi ca ea. Lila Mae a identificat un punct pe care îl consideră locul geometric al alienării specifice metropolei. Un punct zero. Se află în inima orașului, la un colț de stradă unde ziua colcăie un furnicar de cetățeni agitați, iar noaptea nu mai întâlnești decât prostituate și vânzători ambulanți de enciclopedii, rătăciți. E la două minute de mers pe jos de birou. Luând acest punct zero drept reper, Lila Mae poate prevedea câtă suspiciune, curiozitate și enervare va stârni în inspecțiile ei. Walker 125 e la periferia orașului, aproape de malul râului poluat care ține zgârie-norii la o distanță sigură de suburbii și departe de colțul ei de stradă. Lui nu-i place de ea.

— Vreau să-mi arătați actele, spune bărbatul, dar Lila Mae a băgat deja mâna în buzunarul sacoului. Deschide cu o mișcare bruscă a mâinii legitimația și i-o ridică în fața ochilor. El nu catadicsește să se uite. A întrebă doar pentru efect.

Holul de la intrare miroase a untură arsă și a sosuri groase, nedefinite, fierte până fac crustă. Jumătate din becurile din tavan sunt sparte sau lipsesc.

— Aici, în spate, spune el. Pare să se topească în timp ce o conduce pe Lila Mae pe culoarul pardosit cu dale hexagonale albe și negre, tivite cu dâre de murdărie. Capul bulbucă și se dizolvă între umeri, apoi se lățește în balta largă a trunchiului și picioarelor.

— Cum de n-a mai venit Jimmy de data asta? întreabă el. Jimmy e un tip de treabă.

Lila Mae nu-i răspunde. O unsoare de culoare închisă brăzdează antebrațele administratorului și-i întunecă tricoul verde. O ușă se trănțește de perete la etajul de deasupra și o voce zgomotoasă de femeie urlă ceva pe tonul agasant rezervat muștrului copiilor și animalelor de casă.

Judecând după suprafața zgrunțuroasă, ciupită de vărsat, a ușii cabinei, e limpede că administrația a vopsit-o de câteva ori, dar Lila Mae recunoaște încă lățimea neobișnuită a ușilor Smooth-Glide. Inspirându-se din teoria timpurie a recepției și efectului ascensoarelor², Arbo și-a

echipat cel mai nou model cu o uşă exagerat de mare, pentru a da iluzia de spaţiu şi a distra atenţia de la ceea ce orice pasager simte în mod acut atunci când păşeşte într-un lift: că merge într-un puţ cu o cutie trasă de nişte cabluri. Că e suspendat în gol. Dacă administratorul nu-l cojeşte când renovează data viitoare, stratul vechi de vopsea o să stânjenească până la urmă mişcarea uşii. (Evident că sunt o mulţime de graffiti în cartierul acesta.) Când se deschide, uşa liftului se poticneşte deja în micul şleau trasat pe podea. O contravenţie în devenire, conturul vag întrezărit al unui 787. Lila Mae decide să nu-i spună nimic administratorului. Nu e treaba ei.

2. Aluzie ironică la teoria receptării şi efectului, concepţie estetică dezvoltată în anii 1970 de Şcoala de la Konstanz, care pune accentul pe reacţia receptorului faţă de opera de artă.

— Bănuiesc că vreţi să intraţi mai întâi în camera maşinii, spune acesta. Are privirea fixată asupra triunghiului perfect pe care îl formează nodul cravatei Lilei Mae, caroiajul mov cu albastru. Cravata dispare imediat mai sus de piept, sub nasturii costumului bleumarin.

Lila Mae nu-i răspunde. Se reazemă de peretele din spate al ascensorului şi ascultă. Walker 125 are numai douăsprezece etaje, şi vibraţia mersului în gol nu se atenuează prea mult în timp ce parcurge bucla grunjoasă a roţii de deviere, coboară prin cabluri, străbate mecanismul de suspensie şi cuprinde cabina. Lila Mae o simte în spinare. Aude operatorul uşii clincănind deasupra ei în puţul întunecat, şi apoi uşa se închide, poticnindu-se uşor când straturile de vopsea se hârjâie de podea. Tampoanele standard ale lifturilor Arbo sunt trei arcuri elicoidale Gemco, care aşteaptă la cinci metri sub ea ca nişte stalagmite.

— Apăsaţi pe doisprezece! îi comandă Lila Mae administratorului. Ar fi putut s-o facă ea însăşi cu ochii închişi, dar încearcă să se concentreze asupra vibraţiilor care îi frământă spatele. Acum aproape că le vede. Vibraţiile acestui ascensor prind în mintea ei conturul unui con turcoaz. Pixul i se odihneşte în palmă, încetează să-l mai strângă. Ar putea să-i cadă. Lila Mae ignoră zgomotul respiraţiei administratorului, un hârâit jos care trece vioi într-un şuiier la ultima proeminenţă a expiraţiei. O perturbă. Liftul se mişcă. Suie prin puţ către scrâşnete din camera maşinii, şi Lila Mae transformă şi asta într-o imagine. Mişcarea în sus e o săgeată roşie rotindu-se în jurul conului albastru, care se măreşte de

două ori și tremură când liftul începe să urce. Figurile acestea și felul cum se comportă nu pot fi alese. În fiecare din noi zace un djinn. Depinde cum îți funcționează creierul. Lila Mae a avut întotdeauna o predilecție pentru formele geometrice. Când liftul ajunge la etajul cinci, în minte îi apare brusc un octogon portocaliu. Saltă în sus și-n jos, incongruent cu agresivitatea circulară a vârfului roșu de săgeată. Pe la etajul opt apar cuburi și paralelograme, dar care se mulțumesc cu țopăieli mărunte, fără vlagă, și nu perturbă procesul, ca neastâmpăratul octogon portocaliu. Octogonul ricoșează și intră în prim-plan, avid de atenție. Ea știe ce este. Trioul tampoanelor elicoidale rămâne tot mai departe în urmă, zece etaje mai jos, în fundătura întunecată și prăfuită a puțului. Nu mai e nevoie să continue. Chiar înainte să deschidă ochii, încearcă să-și închipuie expresia de pe fața administratorului, dar dă greș – nu ghicește decât arcuirea aceea neobișnuită a buzelor, care însă nu contează, pentru că a văzut-o deja de când a deschis ușa de la intrare. Ochii administratorului sunt două linii negre care se retrag indistinct în păienjenișul hieroglific al ochilor mijiți. Buzele i se saltă atât de mult, încât pare să și le fi sorbit cu nările.

— Va trebui să vă amendez pentru limitatorul de viteză defect, spune Lila Mae. Ușa se deschide încet din țâțâni și vibrația mersului în gol a sistemului de comandă, aici sus, atât de aproape de camera mașinii, e profundă și puternică.

— Da' nici nu v-ați uitat la el măcar! spune administratorul. Nici măcar nu l-ați văzut!

E derutat, și obrajii rozalii i se pătează cu stropi minusculi de sânge.

— Va trebui să vă amendez pentru limitatorul de viteză defect, repetă Lila Mae și scoate șuruburile mărunte din plăcuța demontabilă de sticlă de pe peretele stâng al liftului. Pe latura șurubelniței scrie: PROPRIETATEA DEPARTAMENTULUI PENTRU INSPECȚIA ASCENSOARELOR. Agață cam o dată la șase metri, adaugă Lila Mae, scoțând procesul-verbal de verificare de sub sticlă. Dacă vreți, pot să aduc manualul de instrucțiuni din mașină, ca să vedeți cu ochii dumneavoastră care sunt valorile permise.

— Nu vreau să mă uit la nici un manual, zice administratorul și-și trece rapid policarul peste celelalte degete în timp ce ea semnează fișa și pune plăcuța la loc. Știu ce scrie acolo. Vreau să vă uitați dumneavoastră la afurisita aia de piesă. Liftul merge bine. Nici măcar n-ați fost sus.

— Oricum, răspunde Lila Mae. Deschide registrul de evidență a ascensoarelor și-și scrie inițialele în josul coloanei cu numele inspectorului. O aude chiar și de la etajul doisprezece pe femeia de jos care țipă la copii. Sau la ceva despre care Lila Mae presupune că sunt copii; în ziua de azi nu se știe niciodată.

— Nu sunteți vreo voodooonistă d-aia, nu? N-aveți nevoie să vedeți nimic, le simțiți, așa-i? L-am auzit pe Jimmy glumind pe seama voastră, zicea că sunteți șamani.

— Intuiționistă, spune ea și freacă puțin vârful pixului ca să-l facă să scrie. „W“-ul din inițialele ei aparține unui alfabet fantomatic.

Administratorul rânjește.

— Dacă ăsta-i jocul ce vă place, zice el, atunci cred că m-ați băgat în corzi. Ține în palma unsuroasă trei bancnote de douăzeci de dolari. Se apleacă spre Lila Mae și-i pune banii în buzunarul de la piept, împingându-i ușurel în jos. N-am văzut în viața mea inspector femeie, nu mai zic de culoare, da' bănuiesc că pe toți vă-nvață aceleași șmecherii.

În spatele Lilei Mae, ușa apartamentului 12-A se întredeschide.

— Ce-i gălăgia asta pe hol? Întreabă o voce stridentă, pițigăiată. Cine-i acolo? Ce doriți?

Administratorul trage ușa de la 12-A, închizând-o complet, și spune:

— Vezi-ți de treburile dumitale, madam LaFleur! Eu sunt. Se răsucesc apoi din nou spre Lila Mae și zâmbește. Își vârstă limba în gaura unde a avut cândva cei doi dinți din față. Arbo n-a mințit în privința sistemului de contragreutăți QuarterPoint. Arareori cedează. Un incident regretabil din Atlanta a făcut vâlvă acum câțiva ani în breaslă, dar ancheta i-a absolvit ulterior pe cei de la Arbo de orice vină, după cum se povestește. Limitatoarele de viteză ale modelului sunt însă altă mâncare de pește, se știe că nu țin, și, conform legilor probabilității, faimosul lor defect de producție ar fi trebuit să iasă la iveală cu mult timp în urmă. Dar șaiszeci de dolari sunt șaiszeci de dolari.

— O să primiți un exemplar al procesului-verbal de amendă în câteva zile, prin poștă. O să vi se comunice atunci și valoarea amenzii, spune Lila Mae și scrie „333“ pe procesul-verbal de verificare tehnică.

Administratorul lovește cu palma în ușa apartamentului 12-A.

— Da' tocmai ce v-am dat șaij' de dolari! Nimeni n-a scos de la mine mai mult de șaij' de dolari vreodată. Abia își ține brațele tremurătoare la piept. Nu, nu l-ar deranja să-i pocnească una.

— Mi-ați pus șaiszeci de dolari în buzunar. Nu cred că v-am sugerat prin comportamentul meu că vreau să mă mituiți și nici n-am făcut vreo afirmație sau vreun gest – n-am întins palma, de pildă – care să vă dea de înțeles că intenționez să schimb raportul pentru că mi-ați dat bani. Dacă dumneavoastră sunteți dispus să cedați din banii pe care i-ați câștigat cu trudă – Lila Mae face semn spre o învâlmășeală de graffiti –, eu am să-l consider un obicei curios, deși avantajos pentru mine, dar care nu are absolut nimic de a face cu persoana mea. Sau cu motivul pentru care mă aflu aici. Începe să coboare treptele. După ce a stat toată ziua prin lifturi, abia așteaptă s-o ia pe scări. Dacă vreți să vă luați înapoi cei șaiszeci de dolari, n-aveți decât, iar dacă vreți să-mi refuzați inspecția și să chemați pe altcineva care să vă verifice limitatorul de viteză e dreptul dumneavoastră ca administrator al clădirii. Dar eu sunt corectă. Și Lila Mae îl abandonează la etajul doisprezece, lângă ascensorul Smooth-Glide de la Arbo.

Administratorul înjură. Femeia are dreptate în privința limitatorului de viteză. Lila Mae nu se înșală niciodată.

Dar ea încă nu știe.

*

Toate mașinile departamentului sunt verde crud și strălucesc ca algele datorită întreținerii conștiincioase a parcului auto. În noaptea investiției sale, Chancre și-a încheștat de pupitru degetele ca niște cârnăciori și a anunțat un „Plan în zece puncte“. Ecusonul auriu al funcției îi atârna pe piept, prins cu o panglică lungă, în culori patriotice.

— Vehiculele noastre, a tunat el, trebuie păstrate într-o stare compatibilă cu ținuta departamentului.

Un val de aplauze s-a stârnit în sala de banchet slab luminată a hotelului Albatross. Cei care stăteau așezați la mesele lungi, ovale, adunați în jurul aranjamentelor florale excentrice ale doamnei Chancre, au tradus imediat punctul numărul șapte prin: „Negrii ăia ar face bine să frece ca lumea mașinile“. Jimmy, unul dintre mecanici, e îndrăgostit în secret de Lila Mae. Nu într-un totuș în secret: mașina ei e singura care e aspirată zilnic, și, în fiecare dimineață când pleacă din garaj pe teren, Lila Mae găsește oglinda retrovizoare ajustată, după contorsiunile de peste noapte, exact în poziția care-i place ei. Jimmy e un personaj zvelt printre bărbații zdraveni care deservește parcul auto, și cel mai tânăr.

Bătăturile din palmele lui sunt încă doar cât niște pietricele în carne.

Traficul la sfârșit de program e o pacoste. Postul de radio WCAM își echipează o mână de oameni cu binocluri și-i postează pe pasajele supraterane strategice ca să descrie nodurile și încâlcelile circulației. Lila Mae nu reușește niciodată să-i deosebească pe bărbații aceștia de proscrisii răătăcitori care bântuie pe lângă autostrăzi. Toți fac gesturi obscure, furișe, toți au în comun o anumită postură încovoiată care dă de înțeles că le lipsesc niște motive serioase de a se afla acolo unde se află, pe marginea drumului. La asemenea distanță e imposibil să deosebești un aparat de emisie-recepție de o sticlă de vin ieftin.

Nu au nici un alibi, îi evaluează Lila Mae pe oamenii de pe marginea drumului.

Automobilul ei înaintează împiedicat într-o pastă neagră. Santinela WCAM avertizează că undeva în față s-a produs un accident: un autobuz de școală s-a răsturnat, și, în timp ce navetiștii de pe autostradă cască gura și se felicită că n-au fost ei, circulația se blochează.

„Aici!“ claxonează o femeie într-o mașină roșie compactă. Ușorul tril al claxonului trădează o obârșie străină – un gângurit în altă limbă pentru mica odraslă mecanică. Claxoanele, i se pare Lilei Mae, funcționează de-a-ndăratelea: nu-i împing și-i mână de la spate pe cei mocăiți, ci îi cheamă pe cei din urmă: „Veniți după mine, urmați-mă!“. Ascultă chemările acestea sporadice, ascultă știrile transmise de WCAM, vede stopurile roșii mocnind înainte pe șosea. Fiecare cuvânt al crainicului are eleganța rutinată, puritatea aseptică pe care Lila Mae o asociază cu geometria. Crainicul spune că un front de presiune scăzută înaintează spre est. Crainicul spune că a avut loc un accident în clădirea Fanny Briggs. A căzut un lift.

Așa mai venim de-acasă.

Lila Mae pornește radioul departamentului și îl aude pe dispecer rostind codul ei de inspector.

— Z34, răspunde! Zulu trei-patru, la raport!

— Z34 către bază, spune Lila Mae.

— De ce n-ai revenit la sediu, Z34?

Contrar ideii larg răspândite, dispeceratul inspectorilor de ascensoare nu e plin cu panouri lungi de comandă la care o întreagă echipă de profesioniști vâra și scoate îndârjit fire dintr-o puzderie de mufe, făcând fără încetare legături. Dispeceratul e o cutie de chibrituri la ultimul etaj

al sediului, unde lucrează o singură persoană pe schimb. O încăpere foarte ordonată și fără ferestre. Acum de serviciu e Craig – în închipuirea Lilei Mae, un bărbat foarte slab, cu păr castaniu, care se ofilește în scaunul lui rotitor, îmbrăcat în pantaloni cu bretele și în maiou. Ea n-a văzut niciodată un dispecer, iar în camera lor a intrat o singură dată, în prima zi de lucru. Probabil angajatul de serviciu era atunci la baie sau își făcea o cafea.

— Am fost la o verificare tehnică, răspunde Lila Mae. Walker 125. Abia am urcat în mașină.

Nimeni n-o s-o prindă cu minciuna. Lila Mae închide întotdeauna radioul la sfârșitul zilei de lucru. Se mai întâmplă ca vreun inspector din schimbul de noapte să anunțe că s-a îmbolnăvit, și Craig să-i ceară ei să-l înlocuiască timp de câteva ore. Până când primăria și departamentul nu reglementează statul peste program, Lila Mae n-are nici cea mai mică intenție să înlocuiască pe cineva din schimbul de noapte. Dacă nu ți-a trecut mahnirea până la șase după-amiaza, consideră ea, fă bine și ia pastile.

— Trebuie să te întorci imediat la sediu, spune Craig. Apoi adaugă: Zulu trei-patru.

— Ce-i porcăria asta cu clădirea Briggs? întreabă Lila Mae.

— Trebuie să te întorci imediat, Z34. Chancre vrea să stea de vorbă cu tine. Și nu cred că e nevoie să-ți citez regulile departamentului despre proferarea de obscenități pe frecvențele oficiale. Comunicare încheiată.

Lila Mae revine la WCAM, sperând să afle mai multe detalii. Cine știe de ce, Craig e foarte scorțos astăzi, și asta nu e bine. Se gândește dacă n-ar trebui să vireze spre acostament, ca să scape de trafic, și să-și fluture legitimația de inspector dacă o oprește vreun polițist. Dar poliția și inspectorii de ascensoare au un trecut comun dificil și e îndoielnic că un polițist ar lăsa-o să treacă, chiar dacă Lila Mae e în misiune oficială. Evident că primăria n-a răspuns niciodată solicitărilor repetate ale lui Chancre de a le permite sirene. În afara asociației, nimeni nu pare, cine știe de ce, să le considere necesare. La radio, una dintre santinelele WCAM din fața ei comentează că echipei de salvare îi ia prea mult timp să-i scoată pe copii din autobuzul școlar.

Lila Mae a făcut o dată o prezentare orală despre Fanny Briggs, în clasa a treia. Fanny Briggs intrase în enciclopediile mai noi. Unele îi publicau chiar și poza, în marginalia. Arăta obosită; pleoapele îi atârnav

peste ochi și maxilarele i se scurgeau sub pomeți. Când și-a început prezentarea stând în fața clasei a treia a doamnei Parker, Lila Mae tremura. În general prefera să se piardă în rândurile din spate, alături de cuștile pentru iepuri, sub pastelurile stângace de la orele de desen din primăvară. Acum stătea la catedră, și cartonașele cu informații scrise îi tremurau în mâinile mici.

— Fanny Briggs a fost o sclavă care a învățat singură să citească.

Dorothy Beechum, cea mai cunoscută actriță de culoare din țară, citise o dată, la o emisiune de radio, o parte din relatarea lui Fanny Briggs despre evadarea ei în Nord. Mama o chemase pe Lila Mae în camera de zi. Lila Mae stătuse în poala ei, cu picioarele atârând și cu urechea lipită de pânza maronie a difuzorului. Vocea actriței era puternică și dârză, și nu întârziase să smulgă aplauzele segmentului mai liberal al ascultătorilor, care murmuraseră ceva despre o luptă nobilă. De cealaltă parte a sitei crăpate a difuzorului, pudrată, s-ar fi zis, cu făină, se îngrămădeau particule minuscule de întuneric, genul de întuneric neliniștitor pe care Lila Mae avea să-l asocieze mai târziu cu puțurile ascensoarelor. Hotărâse să-și facă prezentarea, bineînțeles, despre Fanny Briggs. Despre cine altcineva ar fi putut s-o facă?

N-a înaintat prea mult în trafic.

Vremurile se schimbă. Într-un oraș cu o populație de culoare din ce în ce mai sonoră – și care nu se dă în lături să organizeze proteste sâcâitoare, bune pentru tabloidele mediocre, sau să arunce cu roșii și varză stricată în timpul unor cuvântări și mitinguri, altfel perfect orchestrate –, e cât se poate de logic să numești noua clădire municipală după una dintre eroinele negrilor. Primarul nu e prost; cu prostia nu devii conducătorul unei metropole atât de mari și de bezmetice. E abil și înțelege că acesta nu e un oraș din Sud, un oraș al averilor din tată-n fiu sau al parveniților, ci e cel mai vestit oraș din lume, iar aici regulile sunt altele. Noua clădire municipală a fost numită în onoarea lui Fanny Briggs – și plângeri au fost puține, iar roșii, și mai puține.

Când i-a fost repartizată clădirea, Lila Mae nu și-a închipuit nimic. Era logic să fie ori ea, ori Pompey, singurii inspectori de culoare din departament. Chancre e băiat deștept. La urma urmei, există ani electorali și în Asociația Inspectorilor de Ascensoare, și acesta e unul din ei, în care se petrec tot felul de lucruri neașteptate. Creșterea tuturor salariilor cu 1,25 dolari, de pildă, care, potrivit lui Chancre, se adună

într-o sumă frumușică după o vreme. Nu că inspectorii de ascensoare, funcționari publici până în măduva oaselor în ciuda reputației nonconformiste și a farselor ocazional stridente, trebuiau convinși de importanța unei măririi cu 1,25 de dolari a salariului. O slujbă la stat e o slujbă la stat, indiferent că e vorba de inspectat ascensoare sau vagoane cu vite spânzurate de cârlige, și orice tinde să echilibreze raportul dintre salariu și contribuția pe care oamenii aceștia o au la binele societății este acceptat cu bucurie, indiferent că e o stratagemă de an electoral sau nu. La fel și cu șurubelnițele. Când un comunicat trimis tuturor la scurt timp după creșterea salarială a anunțat că urmează să vină noile șurubelnițe, prea puțini au fost cei cărora le-a păsat că președintele asociației face o încercare atât de fățișă de a atrage electoratul de partea sa. Căci noile șurubelnițe erau foarte frumoase. Cele vechi, butucănoase și greu de mânuit, umflaseră și înțepaseră buzunarele inspectorilor de ascensoare de când departamentul fusese autorizat de edili, zădărniciind complet orice tentativă de a dovedi eleganță și tact. E greu să arăți oficial și impunător când ceva te trage într-o parte. Noile șurubelnițe au mâner de sidef și vârful exact de lățimea șuruburilor cu care se prinde placa demontabilă din lift. Se pliază ca niște bricege și se pretează la fantezii baroce despre spioni și misiuni secrete. Și cine se poate pune cu așa ceva?

Prin urmare, atunci când s-a răspândit zvonul că Lila Mae fusese repartizată să inspecteze grupul de optsprezece (optsprezece!) ascensoare din Fanny Briggs – misiune hotărâtoare în cariera oricărui inspector –, puțini au fost luați prin surprindere, și terenul pe care Chancre îl pierduse printre membrii vechii gărzi ai asociației a fost mai mult decât compensat prin bunăvoința produsă de creșterea salarială și de noile șurubelnițe pliabile cu mâner de sidef. Lila Mae a știut, când a primit repartizarea, că era menită să distragă atenția de la oponentul lui Chancre în cursa pentru funcția de președinte al asociației, liberalul Orville Lever³, care crede, se pare, că numai intuiționiștii sunt în stare să formeze coaliții, bătând palma cu oameni fundamental diferiți ș.a.m.d. Lila Mae (care, apropo, înaintează la fel de greu prin traficul serii) e intuiționistă, într-adevăr, dar e o femeie de culoare, și asta atârână mai greu. Secretara lui Chancre i-a lăsat un bilet pe birou: „Bunele tale oficii nu vor fi uitate după alegeri“. Ca și cum Lila Mae ar avea nevoie să fie mituită cu promisiunea vagă a unei promovări (care era, probabil, oricum o minciună). E slujba ei. A depus un jurământ, și lucrurile astea trebuie

luate în serios. Lila Mae a apucat biletul cu mâinile ei mici și, cu toate că n-a ridicat privirea de la birou, a știut că toată lumea – și vechea gardă, și băieții cei noi cu frizurile lor retrograde cu cărare pe o parte – se uită la ea. După cum circulă bârfele în Groapă (Lila Mae e poziționată mult în aval), probabil știau că primise cazul încă înainte să afle ea. Probabil slăbănogul de Ned, fandositul ăla, bula aia de săpun plutitoare care se dă drept bărbat, condamnat la muncă de birou după prăbușirea dezastruoasă din turnurile Johnson, a vorbit cu un tip care a vorbit cu alt tip din cercul apropiaților lui Chancre, și vestea a venit pe țeavă: fata de culoare primește cazul. Nu unul din ei, și nu Pompey. În anii electorali nu se produc surprize, hârâie doar ceva mai mulți paraziți.

3. Și numele rivalului lui Chancre este sugestiv. Aristocraticul Orville pare să fie un nume de origine normandă cu sensul de „oraș de aur”, iar *lever* înseamnă în engleză „manetă, mâner, pârghie”.

Și iată-l acum pe Chancre, înalt de șapte metri, cu brațele ca niște metereze deasupra aripilor fracului tipic la două rânduri, pe o reclamă la United Elevator Co. Mașina Lilei Mae înaintează cu greu în ambuteiajul de la intrarea în tunel, așa că n-are cum să nu-l vadă. Nimeni nu mai claxonează în procesiunea aceasta posomorâtă – acum se vede tunelul, și întotdeauna înainte de a intra în el e o perioadă obligatorie de așteptare meditativă. TOTUL E ÎN REGULĂ, declară inscripția de la picioarele lui, o aluzie la faimoasa declarație a lui Otis din Crystal Palace, în 1854⁴. Referința nu înseamnă mai nimic pentru pasagerii mașinilor din jurul Lilei Mae – reclamele la ascensoare se înregistrează probabil în mințile celor care nu sunt angajați la stat doar ca o afirmare difuză a modernității, a unui progres fericit, înțeles de la sine și savurat în subconștient –, dar formularea lui Otis e trolul care-i ridică în fiecare dimineață pe ea și pe colegii ei inspectori din pat. Motoul sacru.

4. E vorba de pavilionul newyorkez Crystal Palace, construit în 1853 după modelul clădirii omonime din Londra (1851), care uimise prin pereții săi de sticlă la prima expoziție universală (a realizărilor industriale) organizată acolo. În clădirea din New York, care a adăpostit tot o expoziție universală, Elisha Otis, fondatorul mării companii de ascensoare existente și azi, a făcut în 1854 o demonstrație dramatică a mecanismului de frânare inventat de el, care împiedica un lift să cadă liber în caz că i se rupeau cablurile. Otis a urcat cu o platformă până la zece metri înălțime și apoi și-a rugat asistentul să-i taie

frânghia care-l susținea. Mecanismul a funcționat, platforma a căzut numai puțin și s-a oprit, iar Otis și-a ridicat nonșalant jobenul și a proclamat: „Totul e în regulă, domnilor, totul e în regulă“ (*All safe, gentlemen, all safe*).

Chiar și celor care observă de multă vreme modul misterios de manifestare a vanității corporatiste le vine extrem de greu să înțeleagă omniprezența bruscă a reclamelor la ascensoare. Pe lângă afișe precum cel care se înalță impunător acum deasupra Lilei Mae, reclamele industriei de lifturi apar pe băncile din parcuri, decorează autobuzele și traseele de metrou ale rețelei urbane de transport, mărginesc terenurile de baseball, strălucitoare și fără nici o legătură. Apar și în alte locuri. O dată, înainte de începerea unei duble proiecții într-unul din cinematografele ei preferate – Marquee de pe Twenty-Third Street, faimos printre cunoscători pentru faptul că reumple gratis pungile de pop-corn –, Lila Mae a urmărit uluită un filmuleț de treizeci de secunde care prezenta noul sistem de comandă fără roată de fricțiune de la American Elevator. Din când în când, se trezește și azi că-i fredonează refrenul maleabil, o bolboroseală fără cuvinte în ritmul muzicii, chiar dacă motorul respectiv nu e decât vechiul 240-60 al aceleiași firme, într-o carcasă nouă mai elegantă. E un fenomen relativ recent, prezența aceasta insistentă a industriei internaționale de transport pe distanțe scurte pe verticală, și nu există nimeni care s-o explice. Nu se știe cât câștigă Chancre din reclame în fiecare an, dar e de la sine înțeles că foarte multe depind de re alegerea lui ca președinte al asociației. Numai când îl vezi cocoțat acolo! Deocamdată Lila Mae crede că rolul ei în campanie se limitează la un gest cosmetic – o dovadă a feței noi, progresiste, a Asociației Inspectorilor de Ascensoare și, prin extensie, a conducerii orașului.

Nu știe încă.

E aproape înăuntrul tunelului când WCAM decide în sfârșit să actualizeze știrea despre cele întâmplare în clădirea Fanny Briggs. Dalele galbene din interiorul tunelului sclipesc vag, și Lila Mae vede un gât lung strangulat de mucus. Cu vocea lui geometrică, de planuri intersectate, crainicul WCAM anunță că Chancre și primarul vor susține o conferință de presă pentru a discuta cele petrecute azi după-amiază în noua clădire municipală. Dar, înainte să apuce să mai spună ceva – ceva concret pe care Lila Mae să-l poată folosi ca să se pregătească sufletește

–, tunelul înghite semnalul. Pur și simplu. Nu se mai aud decât pârâitul nervos al paraziților radioului de bord și fâșâitul conștiincios al nenumăratelor cauciucuri pe asfaltul tunelului. Aproape tăcere, pentru ca șoferii să poată contempla mai bine minunea inginerească pe care o străbat, epoca miracolelor în care trăiesc. Aerul e toxic.

S-a întâmplat ceva. A fost inspecția ei. Lila Mae bate darabana pe volan și rememorează vizita făcută în clădirea Briggs cu o zi în urmă. Cei care văd în forma construcției ce-i poartă numele ceva din corpul solid, mătăhălos al lui Fanny Briggs nu trebuie să piardă din vedere dorința de a se ghemui care dormitează în sufletul oricărui arhitect edilitar. Clădirile instituțiilor de stat sunt în general îndesate, nu înalte, probabil pentru a adăposti mai bine dulapurile cu sertare adânci pentru hârțogăria în triplu exemplar. Așa e de generații. Și totuși, în zilele noastre, cine poate rezista ispitei lifturilor, aceste trepte spre paradis, care fac înălțarea neabătută pe verticală atât de seducătoare? Deși arhitecții își dau seama că viitorul e deasupra și se măsoară în cât de sus poți să ajungi, de deprinderile vechi e greu să te dezbari. Obiceiurile ți se agață de picioare și nu cedează nici unei stăruințe, oricât de logice. Ca și în politică, până la urmă, singurul învingător a fost un compromis hidos. Clădirea Fanny Briggs stă ghemuită în partea de nord a Federal Plaza, în zona renovată a centrului administrativ, robustă și îndesată preț de cinci etaje, după care țâșnește în spațiu în alte patruzeci de etaje de oțel pur, neprihănit. Efectul final e o crisalidă, fotografia unei insecte de sticlă care iese dintr-un cocon de piatră. Când a urcat prima oară treptele late de piatră de la intrare, Lila Mae a ridicat ochii spre monolitul din fața ei și, o clipă, a simțit c-o ia cu amețea: era o responsabilitate uriașă. Motoul obligatoriu în latină era gravat deasupra intrării.

Lila Mae a ieșit din tunel și nu-și poate aminti să fi greșit cu ceva. Are nevoie de un plan.

„Păstrează-ți cumpătul, Lila Mae.“

*

Ciudat la tunel e faptul că, de la capătul lui dinspre lumea largă, conturul zgârie-norilor din oraș e doar un simplu accident printre altele la orizont. Văzut din capătul dinspre lume al tunelului, conturul orașului e un șir de dinți ciobiți, un zigzag furios care mușcă din atmosferă; dar acolo mai sunt o mulțime de lucruri – apa murdară și, dincolo de ea, alt

pământ, umilul avanpost metropolitan din care Lila Mae tocmai a plecat, o îngrămădire de furnale costelive, o mulțime de lucruri, 360 de grade din care poți alege, și iluzia generoasă a alegerii. Apoi e tunelul, și cerul dispare. Nu rămân decât dinții. Când ies din tunel unul după altul, șoferii se înmoaie intrând în oraș, pentru că-și amintesc din nou cum este și se simt storși de puteri, și nu-și mai pot aminti de ce se grăbeau atâta să ajungă în el. Sistemul intestin de străzi unidirecționale și întoarceri interzise face retragerea dificilă. Și asta în mod intenționat.

În timp ce dă colțul către sediu, Lila Mae vede conferința de presă în desfășurare, deși îi ia câteva secunde să priceapă ce și cum. Jurnaliștii de știri și radioreporterii poartă costume deosebite, în dungi fine; ah, dacă edilii ar putea reglementa construcțiile, dac-ar putea ține sub observație cum arată orașul de la depărtare, poate el ar fi aceste dungi: uniforme, neșovăitoare, înregimentate. Hățișul de bărbați în pălării de fetru e atât de des, încât, la început, Lila Mae nu-i distinge pe Chancre și pe primar, dar apoi vede ciudatul halo roșu care se formează în jurul feței de irlandez a lui Chancre când tot sângele îi năvălește în obraji, când iminentul președinte al asociației e gata să izbucnească. Se simte expusă, o voyeuristă în plină bătaie a lunii, în cea mai senină noapte a verii. Pentru că se vorbește despre ea, pentru că ei o implică în toată povestea asta – atâta lucru știe, chiar dacă nu are detaliile. Conferința de presă se arcuiește în jurul intrării în sediu, în timp ce rampa garajului rămâne, din fericire, neobturată. Flash-urile trosnesc și clipecsc precum crenguțele uscate sub picioarele vânătorilor.

Clădirile municipale duc poate lipsă de suficiente produse de birotică, de scaune confortabile și de hârtie igienică de calitate, dar niciodată de becuri fluorescente. Lila Mae își strecoară berlina în semiîntunericul rânced al garajului, pe lângă ghișeul biroului mecanicilor. Echipa de șase bărbați în uniforme verde-închis e aplecată peste radioul vechi și solid, și Lila Mae se roagă să treacă de ei cu bine, să fie scutită de obișnuitele încruntări și semne din cap în limbajul lor codat. O încrezută cu facultate. Spațiul acesta din garaj e ceea ce le-a oferit departamentul bărbaților de culoare – e subteran, nu există ferestre prin care să se vadă cerul, și din cauza asta lumina bolnăvicioasă e cu atât mai debilă –, dar mecanicii s-au străduit să și-l aproprieze. De exemplu: o cercetare de aproape a afișelor de campanie ale lui Chancre, lipite pe jumătate dintre coloanele de ciment, în ciuda reglementărilor care interzic orice mijloc

scris de campanie electorală pe o rază de o sută de metri de sediu, dezvăluie o puzderie de răzvrătiri microscopice, cum ar fi spirale în sens antiorar în pupilele lui Chancre, aluzie la faimoasa lui dipsomanie nocturnă. Trebuie să stai foarte aproape de afișe ca să vezi spiralele, și chiar și atunci e ușor să le ratezi: Lilei Mae a trebuit să i le arate Jimmy. Coarne, chisturi care stau să se spargă, câte o obscenitate scrisă uneori cu pixul pe dantura de șipci a lui Chancre – toate se adună după un timp, mai personale și mai semnificative într-un fel decât caricaturile din ziare și posterele cu fete din dotarea domestică a departamentului. Nu le observă nimeni, dar ele sunt acolo, aproape invizibile, și înseamnă ceva.

Lila Mae închide portiera și-și face loc printre mașini: e trecut de șapte, și nici unul dintre angajații din schimbul de noapte n-a plecat încă, ceea ce nu s-a întâmplat niciodată în cei trei ani de când lucrează ea în departament. Nu și-a făcut încă un plan, probabil mai are timp cel puțin până când se termină conferința de presă înainte să trebuiască să dea ochii cu Chancre, și până atunci poate să-și ajusteze povestea. Din păcate, își dă ea seama, a predat raportul de verificare tehnică pentru clădirea Briggs ieri după-amiază, și, chiar dacă ar fi putut născoci un mod de a se furișa la Analiză, pe lângă domnișoara Bally și fetele ei, raportul trebuie să fi fost deja luat de acolo. Ca dovadă. Cât va dura până să fie chemați cei de la Control Intern, dacă n-au fost deja? Nimeni nu-i datorează Lilei Mae nici o favoare. După trei ani, ea nu datorează nici o favoare și nimeni nu-i datorează vreuna, căci asta și-a dorit până acum. În clipa de față își reevaluează poziția. Poate Chuck.

— Cum merge azi? o întreabă Jimmy. Tânărul mecanic rostește întotdeauna aceleași cuvinte când Lila Mae se întoarce de pe teren, închipuindu-și că perseverența și micile discuții profesionale o să se dovedească într-o zi prețioase, rememorate drept preistoria inocentă a poveștii lor de dragoste.

Nu s-a strecurat de fapt pe nesimțite: Lila Mae era prea preocupată ca să-i observe silueta vânoasă ieșind cu pas iute din biroul de pe cealaltă latură a garajului de beton. Nu e totuși atât de preocupată încât să nu observe că interogația lui zilnică sună azi nesigur; ambiguitatea obișnuită – dacă întreabă despre ea sau despre berlina departamentului – e și mai nedeslușită. Zâmbește însă, și Lila Mae se gândește că poate, până la urmă, lucrurile nu stau atât de rău.

Și întreabă:

— Ce-i cu mașinile astea aici?

— Toată lumea îi ascultă pe Chancre și pe primar discutând despre clădire. Jimmy nu știe cât ar trebui să spună sau cum. Își scoate cârpa din buzunarul din spate al combinezonului, o răsuțește și o îndoaie.

O să trebuiască să-i smulgă cuvintele cu cleștele. Chiar și după tot acest timp, Lila Mae nu știe dacă Jimmy e doar timid sau cam prostovan. De fiecare dată când hotărăște într-un fel, face el ceva care o silește să se mai gândească, iscând iar câteva luni de speculații.

— Discută despre clădirea Fanny Briggs, nu?

— Da, zice Jimmy.

— Și ce s-a întâmplat cu ea? Lila Mae o ia pas cu pas. E perfect conștientă că nu mai are timp.

— S-a întâmplat ceva și a căzut liftul. A fost vânzoleală mare și... toată lumea... din garaj... zice că tu ești de vină. Soarbe aer în piept, spunând: Și asta au zis și la radio.

— Nu-i nimic, Jimmy. O singură întrebare: schimbul de zi e sus sau la O'Connor's?

— I-am auzit pe unii zicând că se duc la O'Connor's să-l asculte pe Chancre. Bietul băiat tremură din tot corpul. A încetat de ceva timp să mai zâmbească.

— Îți mulțumesc, Jimmy, spune Lila Mae. O ia în sus pe rampă și iese în stradă; O'Connor's e la trei magazine distanță. Poate să ajungă probabil fără să fie văzută de lumea strânsă la intrare. Dacă Chuck e acolo. În drum spre ieșire, îl apucă pe Jimmy de umăr și-i spune că merge bine. O minciună, firește.

*

Lila Mae are un singur prieten în departament, pe numele lui, Chuck. Părul roșcat i-e tuns scurt și convins să accepte frizura sclivisită cu cărare într-o parte, care-l ajută să se integreze printre inspectorii mai tineri din departament. După spusele lui, tunsoarea e obligatorie la Institutul Midwestern pentru Transportul pe Verticală, pe care l-a absolvit în primăvara trecută. Articolul întâi (sau pe-aproape) din *Ghidul studentului*. Chiar și studentele trebuie să poarte cărare într-o parte, provocând atâtea capete întoarse brusc, în derută, încât medicul din campus a botezat epidemia generalizată de întindere a mușchilor spinali „gât într-o parte“. Teoria lui Chuck e că renașterea frizurii Safety e

semnul unui conservatorism insidios, sesizabil în toate aspectele industriei ascensoarelor, de la designul minimalist al cabinelor din ultimul sezon până la revenirea la solidele patine în T, după flirtul nefericit cu glisierele rotunde, europene. Zice el. Au fost prea multe schimbări în asociație în ultimii câțiva ani – uită-te numai la ascensiunea haotică a intuiționismului sau la numărul tot mai mare de femei și de persoane de culoare din asociație, drace, uită-te numai la Lila Mae, întruchiparea fluxului, de trei ori blestemată. Ciclul o să revină inevitabil la ceea ce vrea vechea gardă. „Inovație și regres“, îi place lui Chuck să-i spună Lilei Mae în timpul prânzului, care de obicei e luat la pachet și ținut în echilibru precar pe genunchii strâns lipiți, în foaierea murdară al clădirii Metzger, la câteva străzi distanță de sediu. „Înainte și-napoi, înainte și-napoi“. „Sau în sus și-n jos“, își zice Lila Mae pentru sine.

Chuck susține că, după o tură rapidă de serviciu pe teren, ca inspector, are de gând să tragă pe dreapta într-o slujbă de birou în departament și apoi să se lase și să predea escalatoare la institut. E un tip abil. Date fiind prestigiul macho de netăgăduit al inspecției ascensoarelor în cadrul asociației și tratamentul ei preferențial, îți trebuie o personalitate aparte ca să te specializezi în scări rulante, cele mai modeste în ierarhia mijloacelor de transport. Siguranța în funcționare a escalatoarelor nu și-a primit niciodată respectul cuvenit, probabil pentru că inspectarea acestor creaturi rotitoare e atât de monotona, încât puțini au tăria – și stomacul rezistent la vertij – necesare ca să se holbeze toată ziua la dinții care se rostogolesc în cascadă. Dar Chuck n-are probleme cu obscuritatea, lipsa de respect și migrenele ocazionale. Specializare strictă înseamnă siguranța locului de muncă, și, la nivel național, în institute e penurie de profesori de escalatoare, așa încât Chuck consideră că e un candidat sigur pentru un post la catedră. Și, după ce va ajunge acolo, cu ochii ațintiți asupra titularizării, poate să se apuce și de altceva decât de scări rulante și să predea orice-și dorește. Are probabil chiar în clipa asta programa ideală în buzunar, schițată pe un șervețel ieftin. Un curs introductiv despre istoria ascensoarelor hidraulice, de exemplu – Chuck e căzut în cap după hidraulice, de la monstruozitatea cu acțiune directă din 1867 a firmei Edoux⁵ la hibridele pe care ultimele zvonuri spun că le au în plan laboratoarele Arbo pentru colecția de toamnă de anul următor. Sau despre ascensoare ipotetice; studiul ascensoarelor ipotetice va reveni în mod sigur la modă, dat fiind că furoarea pe care au provocat-o a trecut.

Chuck a încredințat-o pe Lila Mae că, deși e un empirist convins, o să includă contraargumentele intuiționiștilor acolo unde e necesar. Studenții lui vor trebui să se familiarizeze cu întregul corpus de cunoștințe despre ascensoare, nu doar cu cele canonice. Chuck crede că viitorul lui în asociație e asigurat. Deocamdată, toate glumele despre „expertul în trepte” îi intră pe-o ureche și îi ies pe alta.

5. Félix Léon Edoux (1827–1910), inginer francez, inventatorul, în 1867, al unui lift hidraulic pe care l-a botezat „ascensor”.

În clipa asta însă nu e momentul de glume ori de tachinări mai mult sau mai puțin binevoitoare: Chuck a fost oarecum acceptat de restul departamentului după o scurtă perioadă de persecuție imperceptibilă (imperceptibilă pentru nou-veniții ca Chuck sau pentru eternii outsideri precum Lila Mae, din cauză că, în cea mai mare parte, ea constă în cuvinte încifrate și în gesturi pășărești cu mâinile, pe care numai membrii le recunosc, iar ceilalți le e greu până și să le observe) și, în plus, în seara asta toată lumea se înghesuie în jurul aparatului de radio să asculte conferința de presă. Vestea cea mare. După ce s-a furișat afară din garaj și a mers până la O'Connor's cu pas atât de șovăitor, încât oricine ar fi urmărit-o, ar fi zis că abia în dimineața asta și-a descoperit picioarele, Lila Mae nu se miră să-și găsească toți colegii ascultând la radio descrierea unui eveniment care se desfășoară la doar o sută de metri distanță. Ar fi putut foarte ușor să se alătore reporterilor din fața sediului, dar ar fi fost prea fățiș. Pentru inspectorii de ascensoare călătoria e totul – hurducăturile și fiorii, nu banalitatea plecării și a destinației –, iar dacă undele radio trebuie să circule mai întâi de la microfoanele jurnaliștilor la antena de pe acoperișul clădirii WCAM și să zăbovească acolo un pic, înainte de a se întoarce în (aproape) același loc umil unde s-au născut, cu atât mai bine. Natura intrinsec ocolită a activității lor dă satisfacție anumitor zone mai prăfuite din mentalitatea Lilei Mae și a colegilor ei, exact acelor porțiuni, se dovedește, unde sălășluiesc defectele-cheie și fundamentale de caracter. Oricum, nici unul nu e tocmai dispus să cerceteze locurile acelea, sau pregătit să le recunoască ori să pomenească despre ele; ar însemna să ajungă la revelații, da, instructive, însă fără îndoială devastatoare, despre slujba sa și despre sine însuși. Atât sunt de importante. Serios. Primul care a propus să meargă la O'Connor's să-i asculte pe Chancre și pe primar, care i-a ajutat să se lase în voia

repertoriului lor tot mai larg de eschivări și ocolișuri bea probabil gratis toată seara.

Schimbul de zi și schimbul de noapte sunt ferm tolănite în semicercuri în jurul aparatului de radio de la O'Connor's, păstrat cu sfințenie în spatele barului, sub un trifoi verde- smarald⁶ fosforescent. Lila Mae zărește părul roșcat al lui Chuck undeva în mijlocul haitei. Lupii ascultă atent fiecare sunet. La radio, primarul spune că o să-i dăm noi de capăt acestei povești, o să-i punem pe vinovați la stâlpul infamiei, o să demarăm o anchetă de amploare pentru cumplitul accident din clădirea Fanny Briggs, dedicată uneia dintre cele mai distinse fiice ale țării noastre.

6. Trifoiul este unul din simbolurile naționale ale Irlandei. Prezența lui concordă cu numele irlandez al proprietarului tavernei.

— Credeți că vinovatul ar putea fi o persoană sau un grup care se împotrivește progresului cetățenilor de culoare? îl întreabă un reporter, stârnind un val de murmure energice la O'Connor's. Toată lumea se gândește, cum e și firesc, la răzmerițele din vara trecută, la cât de ciudat era să locuiești într-o asemenea metropolă (superbe trenuri supraterrane, cinci gazete, două stadioane de baseball) și totuși să-ți fie frică să ieși din casă. La cât de repede lucrurile pot să decadă într-o degingoladă medievală.

— În momentul de față evităm să facem speculații despre cine ar putea sau nu fi vinovat, spune primarul. Nu vrem să inflamăm spiritele sau să ațâțăm instincte primare. Am fost prezent la fața locului și tot ce știu este că s-a auzit o zdrăngăneală teribilă, un zdrang-bang! puternic, și s-a produs o mare zăpăceală, moment în care mi-am dat seama că în clădirea Fanny Briggs s-a petrecut ceva groaznic. În clipa de față ne concentrăm asupra lucrurilor sigure care ne sunt la îndemână, precum procesele-verbale de verificare tehnică. Dar cel care se va ocupa de această problemă va fi domnul Chancre, șeful Departamentului de Inspecție a Ascensoarelor. Domnule Chancre?

Inutil să spunem că Lila Mae nu vine prea des la O'Connor's, de obicei doar în serile de bowling ale departamentului, când sunt numai ea, Chuck și alcoolicii care-și fac veacul acolo și care nu prezintă nici un pericol, decât pentru podelele curate. Asta fiindcă tatăl ei a învățat-o că albi pot să se întoarcă oricând împotriva ta. La O'Connor's, Lila Mae se

teme pentru viața ei fiindcă e convinsă că scrâșnetul neașteptat al unui scaun pe podea sau o voce brusc ridicată închid în sine posibilitatea unei încăierări. În cele câteva ocazii când s-a aflat la O'Connor's în timpul transmisiunii unui meci de baseball sau de box, fiecare aclamație a făcut-o să se uite în jur după ceva care putea fi folosit drept armă. Nu-i e de nici un ajutor nici faptul că barmanul sună dintr-un clopot mare de bronz când un client nu lasă bacșiș; ea tresare de fiecare dată. Tresare la sunetul acesta și la pocnetul pistolului pentru start cu care se trage spre a potoli neînțelegerile, schimburile prea înflăcărâte de replici despre, să zicem, diferitele merite și neajunsuri ale metodelor de evacuare a căldurii în mecanismele de frânare fabricate de United Elevator. Oamenii își pot pierde uzul rațiunii în orice moment; acesta e adevăratul rezultat al integrării⁷ în adunările publice: înlocuirea violenței certe cu violența certă amânată. Poziția ei e precară la serviciu, Lila Mae înțelege asta, și la O'Connor's la fel; e un turist rătăcit printre vocale groase, hărți grosolane ale unor patrii ancestrale și blazoane de familie ale unor clanuri aproape exterminate. Poziția ei e, la drept vorbind, precară oriunde s-ar duce în acest oraș, dar Lila Mae și-a dresat spaima să rămână invizibilă în ubicuitatea ei, asemenea hidranților și gumelor de mestecat întinse ca un liant negru pe trotuar sub picioarele trecătorilor. Arme pot deveni pantofii, cheile și sticlele sparte. Tacurile de biliard, dacă le ai la îndemână.

7. E vorba de procesul de desegregare și egală integrare în societate a tuturor cetățenilor americani, indiferent de rasă, etnie, religie etc.

— Pun pariu pe zece dolari că Chancre o să țină un discurs electoral.

— Nu-i cinstit.

— Mai cu seamă seara asta e periculoasă. Imaginați-vă că tot ce știți s-a schimbat.

— De data asta chiar a făcut o boacănă.

— Ea și tot restul găștii, sfinte Roland!

— Chancre e ca și ales.

Nu contează că Lila Mae n-a mai participat la o bătaie din clasa a treia, când o fetiță blondă și botoasă, cu dinți proeminenți, a întrebat-o: „De ce cioroii au părul creț?”

— Asta se întâmplă când accepți tot felul de ciudați și de inadaptați în asociație.

— Taci, că vreau s-aud ce spune!

Primul lucru pe care un negru îl face când intră într-un bar de albi e să se uite după alți clienți de culoare. Afară de Lila Mae, unul singur se mai aventurează pe lângă spiridușul rânjitor care Țopăie pe ușa lui O'Connor's, și acela e Pompey, care e aici în seara asta, cu coatele pe bar, sorbind whisky cu eleganță, ca un calif care-și bea ceaiul, cu manșetele cămășii ieșite curajos de sub mânecile triste și caraghios de scurte ale sacoului. Barmanul strânge cu brațul paharele goale cu nerăbdarea unui arătător de ceas, așa că marja de siguranță nu se poate estima. Pentru Lila Mae, nu pentru Pompey. Oamenii aceștia nu i-ar face niciodată rău lui Pompey, micului Pompey, care cu siguranță ar fi condus vreo iapă șchioapă la curse dacă nu și-ar fi găsit ilustra vocație. (Sau poate ea l-a găsit pe el, căci există un soi de resemnare fatală în atitudinea inspectorilor față de munca vieții lor.) Iată o poveste despre Pompey care poate fi sau nu adevărată: nici nu contează. O dată, George Holt, predecesorul lui Chancre, l-a chemat pe Pompey în cabinetul lui aproape de sfârșitul programului. Biroul președintelui asociației se află la etajul administrativ de deasupra Gropii, și, întrucât muștrările și înștiințările de concediere sosesc în plicurile oficiale ale corespondenței interne a departamentului, invitațiile verbale la etaj sunt considerate de toată lumea de bun augur. Promoții, favoruri, chei de la vreo mașină mai bună. Deci: Pompey, primul inspector de culoare din oraș, e chemat la Holt pentru prima oară, după ce a făcut patru ani de teren. Cât de dificil e să fii „prima” persoană de culoare în orice domeniu e un lucru suficient atestat sau cel puțin ușor de închipuit, și nu mai e nevoie să-l detaliez decât ca să spunem că lui Pompey i-a fost extraordinar de greu. Când Holt l-a chemat la el, Pompey a crezut că servilismul lui înfiorător, cultivat la un nivel excepțional de când lucra în departament, e în sfârșit răsplătit. Holt nu-i vorbise niciodată până atunci, și Pompey a descoperit că președintele e surprinzător de afabil. Holt i-a oferit un trabuc, al cărui miros îi era bine cunoscut lui Pompey, căci persista în colțuri întâmplătoare pe coridoarele și în birourile departamentului, marcând locurile pe unde președintele mersese și inspectase – un memento înțepător al autorității: acorporal, nevăzut, ubicuu. Pompey și-a frecat cu limba interiorul obrazilor ca să răcăie rămășițele fumului cu iz vag de scorțișoară, fărâmele stimei pe care i-o arăta Holt. Se aștepta la confidențe; Holt i-a spus că urma să-i dea un șut în cur. Pompey a răs

(avea să-i ia ceva timp să se deprindă cu umorul acesta al șefilor) și s-a făcut că înțelege gluma, chiar și după ce Holt i-a spus să se aplece în față. Ceea ce el a făcut. A continuat să râdă satisfăcut până când Holt i-a dat un picior în buca stângă cu vârful perforat al unuia dintre pantofii lui vișinii cu șiret (unghiul din care privea Pompey l-a împiedicat să determine exact cu care). Apoi Holt i-a spus să iasă. A doua zi, pe biroul lui Pompey a apărut o mică înștiințare oficială care-l informa că fusese promovat inspector de gradul doi. E drept că Holt nu l-a rugat mai întâi să-i lustruiască pantoful. Și Pompey a păstrat și trabucul.

Lila Mae nu auzise povestea până când nu i-a spus-o Chuck. Departe de a lămuri reaua-voință a lui Pompey față de ea, istoria aceasta n-a reușit decât să facă lucrurile și mai neclare. Oare Pompey n-o suferea pentru că le furniza un exemplar mai exotic, diluându-le astfel ura față de el, ură calcifiată cu timpul în ceva pe care el ajunsese să-l prețuiască și să-l savureze drept prietenie; sau căutătura lui arogantă și criticile acid discreditante erau o încercare de a o avertiza să nu devină ca el, și, ca atare, o mostră de iubire intraracială? Pompey spune acum: „Primește în sfârșit ceea ce i se pregătește de mult“, iar Harry Halitoză îl plesnește aprobator peste spinare. Nimeni n-a observat-o în afară de barman, care, ca un profesionist adevărat, nu spune nimic. Lila Mae nu se ascunde propriu-zis, dar corpul ei e în cea mai mare parte camuflat de un stâlp situat în mod convenabil între ușă și gașca din jurul radioului. Același spiriduș care rânjește pe ușa din față a barului tremură pe stâlp în triplu exemplar. Sau poate Lila Mae chiar se ascunde. Nu e sigură. Nu știe cum să-i atragă atenția lui Chuck. El n-a zis nimic până acum. Unul din colegii ei scoate un urlet rebel prelung drept răspuns la o afirmație de-a lui Chancre.

— E adevărat că inspectorul a fost intuiționist? întreabă un reporter.

— Da, inspectorul clădirii Fanny Briggs, o anume domnișoară Lila Mae Watson, este intuiționistă. Ezit foarte tare să transform această poveste teribilă într-o chestiune politică, dar, în mod sigur, cei mai mulți dintre dumneavoastră știu bine că oponentul meu în alegerile pentru postul de președinte al asociației este tot un intuiționist.

Lila Mae își dă seama că în timpul pe care l-a petrecut gândindu-se cum să se strecoare prin localul lui O'Connor ar fi fost mai bine să asculte radioul sau pur și simplu să se ducă la Chuck, să-l apuce de mânecă și să-l tragă afară din grup. I-ar fi luat prin surprindere. Așa,

acum nu știe mai mult decât știa când a intrat.

— Credeți că metodele intuițiștilor, pe care în trecut le-ați descris drept „eretice și de-a dreptul voodoo“, ar fi putut să joace vreun rol în accidentul de azi?

— În clipa de față Serviciul de Control Intern analizează exact această posibilitate. Avem o copie a raportului de verificare tehnică a clădirii, și credeți-mă că investigăm și analizăm lucrurile chiar acum, în timp ce vă vorbesc. Domnilor, tocmai acest gen de incidente am încercat să le elimin în cei patru ani de când sunt președinte al asociației, și cred că nu sunt lipsit de modestie dacă vă spun că mi-a reușit destul de bine. Automobilele departamentului nostru sunt mai strălucitoare ca oricând, iar moralul n-a fost niciodată atât de ridicat. Mai că te sperie. Uneori sunt întrebat cum am izbutit să transform acest departament în bijuteria coroanei, perla însăși a serviciilor municipale. Și eu răspund că, uneori, metodele vechi sunt cele mai bune. De ce să ne înhăităm cu cei care-și dau aere și caută noul de dragul noului, când empirismul a fost dintotdeauna lumina călăuzitoare a rațiunii? Așa a fost pe vremea părinților noștri și a părinților părinților noștri. Incidentul de azi e exact genul de accident nefericit care se poate întâmpla când te închini în fața ultimei mode de peste mări și țări. O să-i dăm noi de capăt poveștii ăsteia, domnilor, acestei trebușoare, aveți cuvântul meu solemn.

Lila Mae își dă seama că nici ea n-are vreun alibi acum, exact ca spectrele anonime de pe marginea autostrăzii. Nimeni nu știe cine sunt.

*

Nu că Lilei Mae nu i-ar prinde bine puțină distracție în viața ei, așa cum descoperă, printre lucruri și efecte personale, cei doi bărbați care-i scotocesc apartamentul. Jim e în genunchi în șifonierul ei, înfigându-și degetele cărnose în pantofi și testând tocurile în căutare de ascunzători. Are o pereche de pantofi sport uzați, rămași de când s-a mutat în oraș și petrecea ore nesfârșite în marș forțat între clădiri. De fiecare dată când ajungea la periferii și vedea râurile maronii involburate de dincolo de ele, cotea brusc și făcea cale întoarsă printre clădiri, și mai adânc în metropolă. Nu încercase niciodată o asemenea stare de anonimat: e ca și cum orașul stimulează enzime care secretă o carapace. Drumețiile au încetat treptat cam în urmă cu un an. Acum Lila Mae stă la birou. Restul încălțăminteii constă din pantofii regulamentari cu șiret, lustruiți maniacal

ca urmare a cruciadei de imagine a lui Chancre. Are cinci perechi, aranjate după zilele de lucru ale săptămânii. Perechea de vineri lipsește.

Jim i-a cotrobăit deja prin toate buzunarele hainelor, a luat la mână toate cusăturile. „Găsește!“ – acesta e motto-ul lui. E cel mai vizibil dintre ei, legat cu jurământ să îndeplinească de fiecare dată ordinele primite. Astăzi, misiunea e „găsește dovezi“. John e cel cu înclinații filozofice, înclinat să privească posomorât de la fereastra din pod a casei unde locuiește cu părinții. Să privească mai departe chiar și după ce Louisa, vecina de alături, a terminat cu dezbrăcatul și a stins lumina. John are nevoie să identifice tipare și le caută cu încăpățănare chiar și când circumstanțele îl trădează. Pentru că tipare trebuie să existe, experiența e repetitivă, și, dacă tiparul nu s-a manifestat încă, o să apară, elocvent și emfatic, dar într-o manieră respectuoasă. John e încă în căutarea corespondenței dintre modul cum și-a pierdut virginitatea (plătit) și o entorsă la gleznă (accidentală) făcută exact la trei ani după aceea, cu o oră în plus sau în minus. E sigur că va apărea – așteaptă un nou element al seriei sau o perspectivă nouă asupra celor deja existente. În fine. Pentru moment se mulțumește cu o evaluare a hainelor Lilei Mae, care îl ating cu blândețe pe spate. Foarte puține ținute de toată ziua, și cele care sunt preferă spectrul autumnal: maro umed, ruginiu, nuanțe de gri friabil. Cele patru deux-pièces-uri bleumarin (unul, din nou, lipsește) sunt identice, dezvăluind, crede John, o afinitate patologică pentru regularitate, pentru ce e constant și adevărat. O tentativă de adaptare la mediu care inevitabil atrage atenția. Faptul că Lila Mae e din soiul colorat satisface șabloanele sociale cu care operează John.

Jim și John sunt albi, și, prin capriciul distribuției statistice, cetățeni întru totul obișnuiți ai acestei țări. Contrar constantei universale a partenerilor, nu sunt unul înalt și unul scund, unul gras și unul slăbănog, alunecând într-o neasemănare comică. Arată la fel și arată ca mulți alții. Semenii lor umplu până la refuz dosarele poliției despre agresori cunoscuți; la alimentară, înhață ultima cutie cu cereale de pe raft, doar ca să-l împiedice pe clientul de după ei s-o cumpere, deși nici măcar nu le plac cerealele. Băncile sunt pline de ei, la fel cinematografele și transportul public. Anonimii invizibili, cetățenii autentici. Sunt puțini oameni pe lumea asta pe care Lila Mae îi consideră prieteni. Jim și John sunt ceilalți. Caiere de păr castaniu prăfuit, maxilare împinse înainte, obraji repede pătați de năvala sângelui. Mâncători de fripturi, lacomi de

grăsime, băutori de bere. (Departamentul pentru Inspecția Ascensoarelor debordează de astfel de oameni, dar nu vă lăsați înșelați de comportamentul lor obsecvios și de plecăciunile metodice; nu ei constituie departamentul.) Felul preferat al lui Jim sunt hotdogii cu muștar, în care muștarul e un discret element component, și nu un simplu condiment. Lui John îi plac hamburgerii cu ketchup și nu-i scapă nuanțele – e genul care se mândrește că știe ce trebuie știut. În privința misiunii lor curente, trebuie știut că n-au găsit ceea ce caută.

Două camere: sufrageria, exact atât de mare cât Lila Mae să nu se împiedice de ea însăși, și un cub mai mic în care abia intră un pat și o comodă. Un ghiveci, o pușculiță, o pară de plastic. Puținele ei lucruri stau țepene pe locurile lor, pe pervazuri și mese, încrezătoare că nu se vor înmulți și că rivalitatea pentru atenția Lilei Mae (sau absența ei) va rămâne așa cum e de ceva vreme. Ceea ce-l surprinde cel mai tare pe John e aspectul studiat al locuinței. Lila Mae încearcă să-i convingă pe alții că locuiește aici, dar impresia pe care o lasă în schimb e că se mută încet, piesă cu piesă. În pușculiță nu zornăie nimic.

— Cred că e foarte multă lumină, spune John. Pe fereastra Lilei Mae, becul roșu de pe vârful unui turn-antena de radio se vede clipind încet ca o șopârlă.

— Foarte multă, repetă Jim.

— Cât crezi că plătește pentru casa asta?

— Eu n-aș locui în cartierul ăsta nici dacă m-ai plăti, spune Jim fără regret.

Cartierul e mareic, se contractă și se dilată în acord cu exigențele orașului. Cu ani în urmă, un bărbat bogat a hotărât să-și ridice un monument – un tren suprateran care să traverseze orașul, chiar și în cartiere ca acesta, care nici măcar nu erau cartiere încă, ci câmpuri îndărătnice punctate ici- colo cu casele de lemn ale unor cetățeni optimiști. Cotețe de porci și capre. Ca să justifice trenurile și povestea romanțată a bogătașului, speculanții au încropit aici niște imobile solide și anoste și au îndreptat pașii imigranților spre nord, către noul teritoriu. Trenul s-a amortizat în scurt timp și speculanților le-a mers foarte bine – locul a devenit o destinație; portul deversa zilnic sute de oameni, care trebuiau să locuiască undeva. Cartierul și-a luat nume, și-a creat o imagine: optimist, zbatându-se să supraviețuiască, îndatorat măreței țări noi în care el nu era decât o fărâmbă neînsemnată. Apoi negrii s-au ridicat

ca un val, visând și ei la nord. Li se spusese ceva, pe care ei îl crezuseră. Una după alta, luminile din apartamentele polonezilor și ale rușilor s-au stins, și, când ferestrele au strălucit din nou, în geamurile lor ardea un foc colorat. Cartierul și-a păstrat vechiul nume, dar acum însemna cu totul altceva. Nu conta că un mic număr de ruși și de polonezi continuau să țină magazine alimentare și măcelării și, din când în când, să dea pe datorie; nimeni n-avea vreun dubiu că noul sens al cartierului predomina, căci rușii și polonezii stingeau luminile în magazine la căderea nopții și se grăbeau să ia trenul suspendat către noul lor cartier. Acum cartierul se schimbă din nou. Semnificația lui se estompează pe margini pe măsură ce albi se întorc, respectând regulile orașului – densitatea de furnicar și chiriile insidioase. Numai agenții imobiliari, care înțeleg că sensul e elastic, îi cunosc cu precizie limitele și-și modulează tonul vocii ca să-și asigure clienții că nu se mută în cartierul de culoare, ci în zonele limitrofe ale cartierului alb învecinat. Nimic din toate acestea nu-l impresionează pe Jim, care nu s-ar muta aici nici dacă l-ar plăti.

În clădirea unde locuiește Lila Mae nu există lift. În locuința ei sumbră sunt două picturi pe pereți, peisaje amatoristice în acuarelă. Ca tablourile din camerele de hotel: se potrivesc cu atmosfera generală. John ia în mână singura fotografie din apartament, aflată pe masa de lângă canapeaua jalnică, descărnată. În clipa aceasta Lila Mae e la doar câteva străzi distanță, dar, când tatăl ei i-a făcut poza cu zece ani în urmă, stătea alături de mama ei pe veranda casei în care a copilărit, tăcută și foarte slabă. Lumina dezgolită și tristețea letargică a scenei indică o vară târzie: se apropie lunile reci ale anului. Lila Mae pare împăcată cu ideea. Chipul ei e fundamental trist, îndreptat înăuntru și pieziș, un chip care-i atrage pe cei neatenți pe panta propriei melancolii. Are ceva în ea, moștenit, decide John după ce-i evaluează mama. Copiii sunt sortiți să repete greșelile din fizionomia părinților, prizonieri parcă ai unor blesteme care însemnează generații întregi, așteptând acte imprevizibile de răscumpărare. Părinții lui Jim sunt în mod evident rude apropiate, și, dacă-l întrebi, n-o să nege.

La un moment dat, Lila Mae a avut o pasăre, dar care a murit.

John îl vede pe Jim frecându-și falca.

— Tot te doare dintele? îl întreabă.

Jim dă solemn din cap.

— Ai face bine să te duci mâine la dentist, îl sfătuiește John. N-are

rost să stai să te doară, dacă nu-i nevoie.

John descoperă cărțile Lilei Mae într-un zigatorat sub măsura de lângă canapea. Toate sunt cărți de serviciu, volumele standard: *O introducere în știința contragreutăților* de Zither, *Elisha Otis: Omul și epoca și așa mai departe*. Are toate cărțile lui Fulton, de la revoluționara *Încercare de teoretizare a transportului vertical* până la textele aproape sacrilege ale operei lui, *Teoria ascensoarelor*, volumele unu și doi. Până acum, informațiile pe care le-au primit au fost corecte, așa cum sunt întotdeauna.

— Pare exact genul de premiantă, decide John răsfoind *Manualul de siguranță a ascensoarelor* în căutarea unor hârtii compromițătoare.

— Tot timpul le spui tu cumva, spune Jim.

— Are toate cărțile.

— Le spui tu cumva tot timpul, zice Jim.

Jim și John se pricep să cotrobăie fără să lase urme. Când se întorc acasă, subiecții au doar o foarte vagă senzație de pierdere, o buimăceală sâcâitoare, dar, fiindcă există atâtea alte posibile motive ale acestei senzații, prea puțini bănuiesc că acești doi bărbați le-au luat lucrurile la mână. John se consideră o rotiță crucială în mecanismul de funcționare al orașului, un duh autonom al neliniștii metropolei. Angajatorii sunt mândri de ei, așa că, atunci când vor primi raportul activității lor din această seară, Jim și John nu vor fi muștruluiți că au eșuat. Organizația pentru care lucrează își poate permite să ierte, câtă vreme iertarea aceasta e urmărită și înregistrată drept absenteism, furt de creioane, daune provocate de foc (accident, înșelarea companiei de asigurări) și câtă vreme, la sfârșitul fiecărui trimestru, cărțile se potrivesc.

Ceea ce ratează Jim și John este seiful din spatele picturii sobre cu căpițele de fân. În care Lila Mae își ține toate lucrurile importante. Poate că John l-ar fi găsit până la urmă dacă Lila Mae nu le-ar întrerupe căutarea. Abia după câteva încercări își dă seama că, de fapt, nu poate să-și deschidă ușa pentru că e deja deschisă. Jim și John nu profită de timpul în care Lila Mae bâjbăie și zăngănește ca să coboare în grabă pe scara de incendiu, sau să se ascundă în dulap, sau să-și scoată pistoalele și să se tolănească pe canapeaua ei cu un aer, cam chinuit, e drept, de „te-am rezolvat“, nu, ei continuă să scotocească locuința, și așa îi și găsește Lila Mae, pe John inspectând un teanc de bonuri din sertarul mijlociu din stânga al jalinic improvizatei bucătărioare – nu știi niciodată ce informații

pot fi încifrate într-o expresie aparent inocentă precum „Prăvălia lui Bob: cumpără cu încredere“ sau în turnul numeric al prețurilor și TVA-ului –, iar pe Jim scociorând cu un deget în borcanul de dulceață de piersici pe care Lila Mae l-a primit de Crăciun de la sora mamei, verificând dacă nu cumva sunt acolo mici comori precum cheile vreunui dulăpior din stația de autobuz sau microfilme – pe care Jim nu le-a întâlnit niciodată în căutările lui prin atâtea apartamente, dar le va întâlni cândva, e sigur. Așa îi găsește Lila Mae, pe John privind atent, cu un ochi mărit, printr-o lupă, și pe Jim lingându-și degetele. Dată fiind viteza remarcabilă cu care obscenitatea dă buzna în vorbirea colocvială, e de așteptat ca Lila Mae să se adreseze celor doi necunoscuți care s-au strecurat în apartamentul ei cu diverse epitete pitorești. Dar John e cel care vorbește primul.

— Deci tu ești domnița, spune el.

*

Contragreutatea, mobilizată de accident, se năpustește în turnul izolat al puțului, cu o rapiditate neîncercată încă, furioasă.

*

Numai Chuck știe dacă ceea ce îl face să se ridice de pe taburetul din imitație de piele și să se îndrepte cu pași ușori spre toaleta înspăimântătoare de la O'Connor's e vezica lui congenital slabă (poveștile din familie vorbesc despre trei mătuși și un văr cu același beteșug) sau aversiunea față de politicianismul fără jenă al lui Chancre, care prelungește încă accidentul de azi într-un discurs de la tribună despre realizările celor patru ani de când e președinte al asociației și, ca atare, al departamentului. Până la alegeri nu mai e mult, la urma urmei, și Chuck (om inteligent, dar fără afectare) cunoaște jocul lui Chancre. Această conferință de presă îi permite lui Chancre să fie auzit de membrii Asociației Inspectorilor de Ascensoare care nu mai lucrează pentru municipalitate, „rezerviștii“ care au renunțat la munca singuratică de teren, s-au izolat în spatele porților acoperite de iederă ale Institutului pentru Transportul pe Verticală sau au intrat în sectorul privat, oferind consultanță nătărăilor de la United, American și Arbo, ca să le explice cu ce se mănâncă, de fapt, ascensoarele, să le explice secretele pe care cabinele și puțurile le au de povestit celor care știu să asculte. Angajații departamentului, majoritatea empiriști, sunt oamenii lui, a avut grijă

Chancre de asta, dar rezerviștii reprezintă o specie capricioasă, predispusă la stări de spirit ciufute, nepărtinitoare. Și votează. Oricine e membru al asociației votează o dată la patru ani pentru noul președinte, iar președintele devine automat șeful Departamentului municipal pentru Inspectia Ascensoarelor (și Elevatoarelor, adaugă Chuck). Chuck încă nu știe cum s-a ajuns la acest aranjament între asociație și edili, și, dacă îl întreabă pe vreun membru al vechii gărzii, tipul schimbă vorba și face o mutră speriată. N-a reușit să găsească nimic scris pe hârtie în acest sens, nici un singur precedent, nici măcar în arhivele tăcute ale institutului, dar oricum: membrii asociației își aleg președintele, iar președintele primește un post frumușel la stat. Chuck presupune că, dacă n-ar mai fi realeasă, persoana aflată pe post ar putea, teoretic, să refuze să se clinească din loc și să se agațe cu toate puterile de scaunul confortabil de piele, dar asta nu s-a întâmplat niciodată. Chuck îl vede totuși pe Chancre făcând așa ceva, și, în timp ce intră în vestibulul din fața toaletei de la O'Connor's, se întreabă ce s-ar întâmpla atunci.

Lila Mae îl trage în toaleta femeilor înainte ca el să-și dea seama ce se petrece. Toaleta femeilor de la O'Connor's a fost concepută pentru o singură persoană. Când sunt două, atmosfera devine intimă, când sunt trei, e scandaloasă, dar exact atâția sunt ei acum: Chuck, Lila Mae și Annie Plăcintă. Annie Plăcintă, cu mutra ei gravă, zace leșinată pe toaletă, ca de obicei la această oră a zilei. Singura bețivană de la O'Connor's, pe Annie Plăcintă o așteaptă o zi lungă și îi trebuie acest răstimp ca să se odihnească pentru ultima tură prelungită a bețivănelii zilnice. Nu arată neapărat leșinată, cât căzută într-o ciudată beatitudine, ca și cum... Lila Mae i-a luat deja pulsul, pentru orice eventualitate. Când l-a văzut pe Chuck ridicându-se, a fugit repede din ascunzătoarea ei nesigură până la baie și a reușit să dea colțul încăperii încă înainte ca el să scape din înghesuială. În spiritul decenței, a împins unul lângă altul picioarele lui Annie Plăcintă din poziția lor generos aerisită.

Chuck e deranjat deopotrivă de trei lucruri: ușurința cu care a fost răpit, care-i jignește spiritul de alertă; neobișnuința de a se afla în toaleta femeilor, care-i aduce aminte de imaginea tulburătoare de o clipă a mamei sale ghemuite; și convingerea că Lila Mae o să-l târască după ea în povestea asta lamentabilă cu clădirea Fanny Briggs.

— Lila Mae, spune el, nu cred că e un gest tocmai potrivit. Simte cum partea din spate a coapselor i se umezește de la chiuveta udă.

— Îmi pare tău, Chuck, răspunde ea, dar trebuie să știu ce s-a întâmplat astăzi.

— N-ai fost încă sus?

— Voiam să fiu pregătită.

Până la urmă, asemănarea dintre Annie Plăcintă și mama lui e cea care-l tulbură cel mai tare pe Chuck. Se simte ca un puștan obscen, așa cum stă cu ea în cămăruța asta jilavă. Prin comparație, faptul că discută cu o persoană care se sustrage justiției departamentului e un fleac. Ridică ochii la petele galbene de umezeală din tavan și-i spune Lilei Mae:

— Unul dintre lifturile din hardughia aia de Fanny Briggs a intrat în cădere liberă azi după-amiază. Primarul le arăta clădirea unor tipi de la ambasada franceză, ca să vadă cât de bine funcționează instituțiile de stat și chestii de-astea. A apăsător pe buton și bang! cabina s-a prăbușit. Noroc că n-a fost nimeni în ea.

Lilei Mae îi trece pentru prima oară prin cap că cineva ar fi putut păți ceva.

— E imposibil. Căderea liberă e imposibilă fizic, spune ea și clatină din cap.

— Asta s-a întâmplat, confirmă Chuck, cu privirea încă în tavan. Câțiva colegi se aud făcând tărașoi la ușă. Patrușeci de etaje, adaugă el.

— Care din ele?

— Numărul unsprezece, cred.

Lila Mae își amintește limpede de numărul unsprezece. Pușin sfios, dar e normal la un lift nou.

— Toată clădirea e echipată cu ABS-uri noi de la Arbo, pledează Lila Mae. Plus sistemele standard de reglare a vitezei. Le-am inspectat eu însămi.

— Le-ai văzut, întreabă Chuck ezitant, sau le-ai intuit?

Lila Mae ignoră insinuarea.

— Mi-am făcut meseria, spune ea.

— Poate ți-a scăpat ceva.

— Mi-am făcut meseria, spune Lila Mae. (Își dă seama că a ridicat vocea; „păstrează-ți cumpățul!“) Ce-a spus Chancre?

— Primarul e la el în birou de când s-a întâmplat, spune Chuck, încercând să dea dovadă de solitudine. Așa că nu știu care e varianta oficială, dar poți să te prinzi din discursul lui. O transformă într-o chestie politică pentru că tu ești intuișionistă. Și de culoare, dar aici e șmecher.

- Partea aia am auzit-o.
- Te caută cei de la Control Intern.
- Ce spun băieții?
- Ce te poți aștepta să spună, îi răspunde Chuck.

Annie Plăcintă geme, și el se înfiorează.

- Cădere liberă? Ești sigur?

Nu se poate. Cablurile, în primul rând.

— Da, sunt sigur, spune el. Lila Mae, serios, cred că ar trebui să mergi sus și să vorbești cu tipii de la CI. Chiar dacă ți-a scăpat ceva – oricât n-ai vrea tu să accepți posibilitatea –, cu cât te duci mai repede să vorbești cu ei, cu atât o să fie mai bine. Știi că sunt corecți.

— Asta ar fi procedura obișnuită, reflectează Lila Mae. Dar ăsta nu e un accident obișnuit.

— Serios c-ar trebui să te duci la ei, îți spun. Nu poți face nimic altceva într-o asemenea situație.

- Chuck, uită-te la mine! Lila Mae s-a hotărât. Nu m-ai văzut, bine?

- E ridicol.

- Spune-mi că nu m-ai văzut!

- Nu te-am văzut.

Unul dintre efectele secundare ale oamenilor porniți să te elimine din viețile lor e faptul că uneori te elimină atunci când s-ar putea să nu le fie de folos. Pentru colegii Lilei Mae din Departamentul pentru Inspectia Ascensoarelor ar fi fost o plăcere s-o vadă părăsind toaleta femeilor, fiindcă ar fi putut savura câteva momente de furie injurioasă, de urlete guturale. Nimeni n-o vede însă pe Lila Mae când pleacă de la O'Connor's, și au numai de pierdut. Jurnaliștii de la intrarea în sediu se risipesc pe trotuar ca niște frunze uscate în vânt. Centrul orașului se golește. Nimeni nu locuiește în centru.

Lila Mae s-a hotărât să meargă acasă. Are nevoie de o noapte în care să revadă exact ce s-a petrecut în clădirea Fanny Briggs. Se poate preface că n-a aflat de accident până mâine dimineață. E plauzibil. Și fața n-o trădează când spune minciuni. E pe peronul de metrou când își dă seama de problema cu dispecerul. Craig a anunțat-o că trebuie să se întoarcă la sediu. Metroul sosește; va spune că a crezut că era o chestie birocratică care poate aștepta până luni. Minciuna ar putea să-i creeze ceva probleme cu cei de la CI, dar nu e cu totul implauzibilă. Chiar și dacă n-o cred, n-o pot pedepsi decât dacă a fost neglijentă în serviciu, și Lila Mae

nu poate accepta că a fost neglijentă. E imposibil.

Când Annie Plăcintă se trezește tresărind din stupoarea ei, își va aminti un vis ciudat despre lifturi și cădere și-l va pune pe seama căderii ei de pe toaletă, care va avea loc în aproximativ o oră.

*

Din *Teoria ascensoarelor*, volumul unu, de James Fulton:

„Nu știm ce urmează. Dacă ar fi să luăm un sălbatic și să-l punem, acoperit cu peticul lui de cârpă, în fața unuia dintre superbe noastre orașe, ce-ar simți oare? Ar simți frică, de două ori: frica neputinței lui în fața excesului nostru arhitectonic și frica noastră, cea care ne motivează excesul arhitectonic. Groaza de imperfecțiune. Noi nu avem nevoie de orașe și clădiri; frica de întuneric e cea care ne îndeamnă să le ridicăm instinctiv, ca insectele. Perspectiva e sluga relativității. Exact așa cum sălbaticul ar privi orașele și clădirile noastre cu teamă și neînțelegere, la fel am privi noi orașele și clădirile viitoare. Oare clădirea următoare va fi ovoidală? În formă de piramidă? Următorul ascensor va fi ca un balon sau în formă de cochilie, călătorind și în afară, și în sine însuși...?”

Să luăm volumul. Ascensorul rezidențial obișnuit e conceput să transporte maximum 12 persoane, despre care presupunem că sunt de greutate și siluetă medii. Aceasta este eroarea ocupantului. Numărul 12 nu-i ia în considerare pe cei cu obezitate morbidă sau congresele persoanelor slabe și nevoia de transport rapid la aceste congrese. Ne conformăm obiectelor, capitulăm în fața lor. Trebuie să inversăm această relație. Eșecul e cel care ghidează evoluția; perfecțiunea nu furnizează nici un impuls de îmbunătățire, și nimic nu e perfect. Nimic din ceea ce creăm nu funcționează așa cum ar trebui. Automobilul se supraîncălzește pe autostradă, desfăcătorul electric de conserve nu poate deschide conserva. Ascensoarele noastre sunt slabe. Tind să prindă repede o răceală, sunt uituce. Ar trebui să fie variabile ca mărime și înălțime, retractabile cu totul, imune la zgârieturi, să se curețe singure, să aibă gură. Congresul persoanelor slabe poate avea loc oricând; de fapt, se întâmplă tot timpul...”

*

Ce altceva poate spune Lila Mae? Afirmația lui e prietenească, îmbibată de un jargon amiabil, intonația e jovială, iar fața îi e atât de banală și de necomplicată, atât de aidoma cu țara lui, încât Lilei Mae aproape i se pare că-l cunoaște. Când bărbatul spune: „Deci tu ești domnița“, ei nu-i vine să răspundă decât: „Da, probabil eu sunt“.

Pauză. Jim dă știutor din cap.

— Ce naiba căutați în apartamentul meu? întreabă Lila Mae.

— Tu ce crezi? răspunde John. Îți scotocim casa după dovezi.

Pauză. Jim dă iar știutor din cap. De fapt, e mai mult o reacție involuntară la faptul că au fost prinși în flagrant, în ciuda încrederii pe care i-o redă răspunsul stăpânit al lui John.

— Serviciul de Control Intern nu are această autoritate, spune scurt Lila Mae, indiferent că am trecut pe la sediu după terminarea schimbului sau nu. Ieșiți naibii afară din casa mea! Niciodată n-au fost atâția oameni în apartamentul ei până acum.

Jim și John fac un pas spre ea. Dacă s-ar întinde puțin, nu prea mult, ar prinde-o.

— Deci noi suntem de la Control Intern? întreabă Jim. Un rest vișiniu din dulceața mătușii Sally îi sclipește pe arătătorul drept.

— Da, suntem câinii de pază ai Industriei Inspectorilor de Ascensoare, îi ține isonul John.

— Departamentul pentru Inspectia Ascensoarelor, îl corectează Jim.

John profită de diversiunea lui Jim ca să-și arunce lupa în aer și s-o prindă. S-o sperie. Dă să facă un pas brusc în față, parcă să se repeadă, rânjind, dar Lila Mae își înăbușă reacția de fugă. A naibii să fie dac-o să se arate slabă! Jocul absurd de cuvinte al vizitatorilor o enervează, poate chiar mai mult decât intrarea prin efracție în casa ei, singurul ei loc sigur. A petrecut o grămadă de timp încercând să găsească amplasamentul potrivit pentru fiecare obiect. Sigur, n-are niciodată musafiri, dar întotdeauna există o mică șansă. Sigur.

— Arătați-mi ecusoanele dumneavoastră! cere Lila Mae. Acum!

— Hai să-i arătăm ecusoanele, între ghilimele! intonează Jim.

— Ajunge, domnilor! spune o voce din spatele Lilei Mae, netedă ca o pietricică de pe plajă. E a unui bărbat scund într-un sacou albastru impecabil. Un pince-néz – în această zi și aceste vremuri –, asta lustruiește bărbatul cu o batistă în timp ce intră în apartamentul Lilei Mae, mult prea insistent ca să fie vreo pată pe lentilă. Se deplasează cu

mișcările rapide ale unui porumbel, și mâna lui stângă seamănă cu o aripă, așa cum stă lipită strâns de corp, adăpostind în dreptul cotului un săculeț de piele. Își pune mâna pe umărul Lilei Mae, și abia atunci ea se sperie cu adevărat. Nu-i simte pielea, dar știe că e rece.

— N-are nici un rost s-o hărțuiți pe domnișoara, spune el.

Jim și John schimbă o privire. În toată istoria parteneriatului lor, Jim a fost cel care a citit limbajul trupului la tovarășul său, subtil uneori doar cât palpitul unei nări sau un vag tremur în genunchiul stâng. Jim nu vede acum nici un semnal la John, ceea ce e o premieră. N-au fost niciodată până acum întrerupți din treabă. E profund jenant.

Străinul, acest străin venit ultimul, întreabă:

— Știi cine sunt? strângând ușor umărul Lilei Mae.

John oftează și răspunde:

— Vă cunosc numele, domnul Reed, și câteva detalii biografice, dar oare pot spune că vă cunosc cu-adevărat?

Jim e cât pe ce să adauge cele câteva cuvinte improvizate pe care le rostește de obicei în sprijinul tovarășului său, un substitut de dialog de tipul: „Oare putem să cunoaștem cu adevărat pe altcineva?” sau „În sens biblic?”, dar domnul Reed dă din mână, expediindu-l. Numai prostii. Se uită pentru prima dată la Lila Mae.

— Domnișoară Watson, dumneata i-ai invitat pe acești indivizi în apartament?

Totul e schimbat, i se pare Lilei Mae. Nimic nu pare să fi fost mutat din loc în casa ei, și totuși arată complet altfel. Asta simte ea. Nu simte că mai locuiește aici. Se uită în jos la domnul Reed, pentru că e un bărbat scund, mai scund decât ea, și spune:

— Nu, nu i-am invitat eu.

Nu locuiește aici.

— Dacă-mi pot permite... începe domnul Reed. Are ochi mari și depărtați, ca de porumbel. Lila Mae dă din cap. Domnul Reed își întoarce privirea spre Jim și John și spune: Domnilor, insist să părăsiți imediat acest apartament.

John își scutură rotula stângă în pantaloni, iar Jim pune borcanul cu dulceață pe blatul din bucătărie, răsucindu-i capacul la loc. Cu toate că a fost descoperit, obișnuința îi dictează să nu lase nici o urmă.

— Imediat, mimează John, încercând să se scoată cu impertinența lui verbală impasibilă, care acum e doar aproximativă, cel mult un gest de

salvare a aparențelor.

— Imediat, zice Jim.

Amândoi se îndreaptă spre holul slab luminat al blocului, ținându-se la o distanță sigură de Lila Mae și de mărunțelul domn Reed. John pune mâna pe mânerul rotund al ușii și întreabă:

— Vrei s-o închid sau s-o las deschisă?

Domnul Reed se uită la Lila Mae.

— Lăsați-o deschisă! spune ea.

Jim și John nu vorbesc până când ajung un palier mai jos, așa că Lila Mae nu deslușește ce-și spun. Aude totuși cuvinte, și sunetul lor îi bâzâie în urechi disproporționat de tare. Se simte amețită, dar își ascunde bine starea. Habar n-are cine este domnul Reed. Deocamdată e numai un alt bărbat alb cu prestanță, nemaivorbind de un simț perfect al sincronizării.

— Deci sunteți domnul Reed? întreabă ea.

— Da, domnul Reed, spune el. Sunt secretarul lui Orville Lever. M-a trimis aici să te aduc la el.

— N-am nevoie să fiu adusă. Deși probabil ar trebui să vă mulțumesc că m-ați ajutat. Lila Mae se îndreaptă către bucătărioara mohorâtă și pune borcanul cu dulceață la loc în răcitor. Apoi se gândește mai bine și-i dă drumul în coșul de gunoi.

— A fost plăcerea mea, domnișoară Watson. Dacă-mi dai voie...

— Luați loc! îl pofteste Lila Mae. Nu prea are de ales.

— Nu știu dacă îți dai seama întru totul de dificultatea poziției în care te afli, domnișoară Watson. Accidentul de azi are câteva repercusiuni foarte problematice.

— Motiv pentru care candidatul intuiționist la șefia asociației a considerat că e cazul să trimită pe cineva înapoi să aibă grijă de mine. Nu cred c-am nevoie să mi se poarte de grijă.

— Pot să-ți pun o întrebare? De ce nu te-ai prezentat înapoi la departament după terminarea schimbului?

— Eram obosită.

— Este o procedură standard să te prezinți în fața superiorilor dumitale după un accident, nu?

— N-am știut că s-a produs un accident până când n-am văzut ediția de seară a ziarului în metrou, în drum spre casă.

— Cred c-ar trebui să mergem, domnișoară Watson. Nu te-aș sfătui să rămâi aici în noaptea asta.

— E casa mea.
— Și dacă n-aș fi trecut eu pe-aici?
— M-aș fi descurcat cu ei.
— Mașina mea așteaptă jos. Dumneata ai inspectat clădirea Fanny Briggs, nu-i așa?
— Știți foarte bine că da.
— Atunci ce n-a mers?
N-a fost nimic care n-a mers.
— Ești conștientă, domnișoară Watson, că bărbații aceia nu erau de la Control Intern, nu?
— Da.
— Atunci cine erau?
Nimic.
— Ți-a trecut vreodată prin cap că ți s-a înscenat un accident?

Chiar dacă Jim și John ar fi găsit seiful Lilei Mae din spatele tabloului, conținutul nu i-ar fi interesat decât ca să dea substanță profilului psihologic, jinduț de John, al subiectului din această seară. Un trofeu de fotbal din liceu (toți membrii echipei au primit unul, chiar și Lila Mae, care a stat pe tușă tot sezonul și nu s-a alăturat echipei decât la îndemnul insistent al mamei sale de a „fi sociabilă”). Inelul de absolvire din liceu (lucrătură grosolană). O scrisoare de dragoste de la un băiat insipid, diploma ei de la Institutul pentru Transportul pe Verticală și lucrarea ei premiată despre teoria ascensoarelor. Destul de puțin.

*

Tatăl ei o aduse cu mașina până în fața clădirii unde urma să locuiască și lăsa motorul pornit. Lila Mae scoase cele două geamantane din portbagajul camionetei. Erau noi, cu o carcasă remarcabilă de plastic verde. Teoretic, imune la zgârieturi. Tatăl ei și le permisese numai pentru că, în ciuda făgăduielilor producătorului, erau zgâriate – ciobite, de fapt, ca și cum un animal și-ar fi băgat colții în ele ca să le dea o lecție despre aroganță.

Marvin Watson era mândru de fiica lui. Lila Mae făcea ceea ce el nu fusese niciodată capabil să facă: mergea la facultate și urma să devină inspector de ascensoare. Mândria lui era impregnată de rușine pentru situația dată. Visa de multă vreme la ziua când avea să-și conducă singura fiică, comoara și sângele lui, la facultate; și iată că sosise

momentul. Dar el nu coborî din camionetă și nu ridică privirea spre blocul în care urma să locuiască Lila Mae. Răsuci mânerul ca să lase în jos geamul și-i dădu un sărut de rămas-bun. Bătrâna camionetă începea să sughițe dacă stătea prea multă vreme în ralanti, debordând într-un tremur furios, și buzele Lilei Mae nici măcar nu atinseră obrazul tatălui când se aplecă să-l sărute la rîndul ei. El plecă și nu văzu niciodată camera pe care ea avea s-o ocupe timp de trei ani, o fostă debara pentru personalul de serviciu, aflată deasupra nou renovatei săli de sport. Sala de sport tocmai fusese redenumită după energicul tânăr moștenitor al unui mare producător de roți de antrenare, un gentleman din Sud care donase o mare sumă de bani, lăsând cheltuirea ei la discreția institutului. Lila Mae locuia în fosta debara fiindcă Institutul pentru Transportul pe Verticală nu avea spațiu în cămine pentru studenții de culoare.

Campusul fusese înainte un centru de tratament pentru doamnele neurastenice bogate din marile orașe din nord-est, motiv pentru care studenții dădeau la tot pasul de statui de nimfe grecești, spirite cu năsul cât un bumb, ale căror plete lungi și bogate se pierdeau fluid în tunicile căzând în falduri. Centrul intrase în declin după ce complexe mai noi se deschiseseră în regiunile meteostabile din sud-vest. Acalmia meteorologică e mult mai prielnică celor care caută ușurare de maladiile trupului, căci evocă absența temporalității, imortalitatea, așa că, în scurt timp, bogătașele neurastenice din marile orașe din nord-est se îmbarcaseră în avion ca să scape de anotimpuri și de zbieretele din familie, cauza proastei lor stări. Magnații industriei ascensoarelor care cumpăraseră terenul și reamenajaseră dotările centrului pentru a le adapta unei instituții de studiu fuseseră mârșniți de transformarea ulterioară a cartierului înconjurător într-o suburbie bogată și, în nopțile de iarnă când soțiile și copiii lor dormeau și singur tovarăș le era o sticlă de whisky vechi irlandez, meditaseră la cum viața le-ar fi fost cu totul alta dacă s-ar fi ocupat cu tranzacții imobiliare, și nu cu mijloace de transport mecanice. Verticalitatea e o îndeletnicire riscantă.

Lila Mae nu căuta prea mult compania celorlalți studenți, care, la rîndul lor, îi erau recunoscători că îi scutea de povara falsei concilierii. Așa cum făcuse și în școala primară, se așeza în ultimul rînd la cursuri și nu vorbea decât dacă n-avea încotro. Se culca devreme seara, trăgând obloanele pleoapelor în bolboroselile impetuoase venite din camera boilerului care încălzea sala de sport, ale cărei vaiete umpleau clădirea

pustie noaptea asemenea protestelor unor stafii. Se trezea devreme dimineața, când primele raze de soare se furișau peste statuile nimfelor grecești înainte să avanseze spre metropolă, la câțiva kilometri mai spre vest. Institutul pentru Transportul pe Verticală nu admitea decât câte un student de culoare odată, ca să nu fie nevoită să le acorde burse sociale și pentru a evita orice posibile explozii violente sau rebeliuni pe care le-ar fi putut provoca acordarea acestor burse. Rezidentul anterior al fostei debarale avusese o pasiune pentru dulciuri. La fiecare curățenie, Lila Mae mai găsea câte un ambalaj mototolit de gumă de mestecat. Din când în când, profesorii o chemau pe numele lui, deși cu greu s-ar fi putut spune că seamănă vreun pic cu el. Lila Mae nu le semnala niciodată greșeala, căci profesorii erau indivizi irascibili, în general foști inspectori pe teren care refuzaseră pensionarea ca să predea la cea mai prestigioasă școală de profil din țară. E remarcabil cât prestigiu poate conferi o robă neagră chiar și celui mai necioplit dintre oameni.

Lila Mae învăță multe în primul ei semestru la Institutul pentru Transportul pe Verticală. Află despre animalele din amfiteatrele romane, ridicate în arena morții, în chiotele publicului, cu lifturi puse în mișcare de un sistem de scripeți acționați de sclavi, află despre „scaunul zburător” al lui Villayer⁸, un mecanism simplu cu scripete și contragreutăți de plumb într-un puț, descris într-o scrisoare de dragoste adresată de Napoleon I soției sale, arhiducesa Maria Luiza. Citi despre Elisha Graves Otis, despre orașele pe care le făcuse posibile prin magnifica sa invenție și despre războiul sfânt dintre inspectorii recent numiți și firmele de mentenanță angajate de producătorii de ascensoare. Apariția reglementărilor de siguranță, inovațiile în domeniul paracăzătoarelor, încercările de a formula niște standarde naționale. Învăță despre empirism, deși încă nu știa asta.

8. Jean-Jacques Renuard de Villayer (1607–1691), nobil, membru al Consiliului de Stat din timpul lui Ludovic al XIV-lea și al Academiei Franceze.

Ținea minte când a văzut pentru prima oară lumina. La căderea nopții era de obicei atât de obosită, încât arareori observa altceva decât că în camera ei e prea cald sau prea frig, că drumul până la toaleta femeilor de la etajul inferior e plin de umbre și că oamenii de serviciu nu aveau în mod clar nevoie decât de un singur bec fără abajur ca să-și facă treaba în debaraua lor. Lumina chioară îi dădea dureri de cap când încerca să

citească. Într-o noapte nu putu să doarmă – din motive obiective: avea de învățat. Neglijase tot semestrul cursul despre cum se schimbese atitudinea guvernului față de inspecția ascensoarelor (adevărul e că, în primele ei luni la institut, o interesase mai mult evoluția mecanismelor) și acum trebuia să învețe toată noaptea pentru examenul de a doua zi dimineată. Corpul ei nu suporta cafeaua și ceaiul, și Lila Mae stătea rareori trează până târziu, așa că atunci când începu să-i cadă capul, se apucă să se ciupească de încheietură. Trezindu-se la un moment dat după o moțăială, observă o lumină în Fulton Hall. La etajul cel mai de sus, unde era biblioteca mică. N-ar fi trebuit să fie nimeni acolo, căci biblioteca se închidea la apus; inspectorii de ascensoare, chiar și ucenici fiind, erau în general ființe matinale. Se întrebă dacă administrația prelungise programul bibliotecii pe perioada examenelor; Lila Mae descoperise că de multe ori habar n-avea de diverse lucruri banale pe care colegii ei le știau. Dar etajele inferioare din Fulton Hall erau întunecate. Decise că lumina fusese lăsată aprinsă din întâmplare și se întoarse la transcrierea procesului Statele Unite contra Arbo.

Sosi primăvara, și, odată cu ea, un nou semestru. Munca era mai dificilă decât înainte: Lila Mae descoperise volumul unu din *Teoria ascensoarelor* și avea probleme cu somnul. Într-o zi de februarie văzu din nou lumina din Fulton Hall. Nu apărea în fiecare noapte, nu după vreun program pe care să-l poată stabili, dar era aprinsă prea des ca să fie o greșală. Lila Mae o observa fără să vrea. Fulton Hall fusese înainte centrul de revigorare al stațiunii, o clădire lată de piatră în mijlocul campusului. De aici radiau alei de dale roz către toate clădirile importante pentru tratamentul afecțiunilor psihosomatice. Terapia cu nămol, irigarea colonului, camerele de lăsat sânge. Acum, în ea se aflau Ingineria, Teoria avansată, Fiabilitatea. O alee rozalie ducea și spre sala de sport, care fusese tot sală de sport pe vremea existenței centrului, plină pe atunci cu mingi medicinale. Aleea pornea de sub fereastra luminată din Fulton Hall și ducea, mai mult sau mai puțin direct, la fosta debara unde locuia Lila Mae.

Din când în când, Lila Mae vedea o siluetă mișcându-se printre rafturi. Un bătrân, hotărât: mergea în baston. Uneori, în loc să aprindă luminile, folosea un felinar, și atunci mergea și mai încet, ca și cum s-ar fi temut prea tare să nu-l scape. Îl văzu de vreo zece-douăsprezece ori cu totul și întotdeauna se simți ca și cum ei doi ar fi fost ultimii oameni de pe

Pământ. Era același sentiment pe care îl are când e într-un puț și stă în picioare pe lift. Există o veche maximă a inspectorilor: „Orice lift e un mormânt“. Într-adevăr, câte pierderi, câtă devastare! De aceea pereții interiori ai ascensorului nu sunt niciodată transparenti: sunt împărțiți în panouri, cu o bară pe peretele din spate. Altfel ar fi o cutie. Un sicriu. În nopțile când băntuia Fulton Hall, silueta era ascensorul Lilei Mae. Obiectul pe care stătea în picioare în întunericul puțului – doar el, ea și bezna. Înăuntru, despicături de lumină se strecoară pe la încheieturile ușii la fiecare etaj, la intervale regulate, dar nu oferă consolare. Dungile acestea indică și mai multă lumină inaccesibilă: nu există salvare.

Dacă ar fi știut cine era omul acela în ultima noapte când l-a văzut, ar fi avut oare altă reacție? În acea ultimă noapte el o văzu și-i făcu încet cu mâna, transmițându-i tot ce știa el și ce ea înțelegea deja despre întuneric. Oare reacția ei la gestul lui (nimic, nici măcar o înclinare a capului, cum ar fi fost politicos) s-ar fi schimbat dacă ar fi știut că bărbatul era James Fulton și că în dimineața următoare un om de serviciu mahmur avea să-i descopere trupul pe podeaua bibliotecii, mort de atac cerebral, cu fitilul din lămpaș arzând încă mocnit? Probabil că nu. Aceasta este Lila Mae.

*

Oricum, a dormit. În cel mai mare pat în care a dormit vreodată, cât un bazin, plutind în ciuda grăsimii ei corporale neînsemnate (e slăbuță Lila Mae). Patul posedă un curent subteran prielnic viselor, dar, când se trezește, Lila Mae nu-și amintește ce a visat. La trezire, starea ei semiconștientă trece pe nesimțite într-o rememorare a vizitei făcute în clădirea Fanny Briggs. A fost simplu: la asta se gândește Lila Mae în camera ei de pe Second Avenue 117.

Vestibulul din Fanny Briggs era aproape terminat când sosise ea. Parcă pentru a le distrage atenția de la filozofia minusculă și înghesuită a ceea ce avea să se întâmple la etajele de deasupra, orașul oferea vizitatorilor abundența spațială a holului de la intrare. Marmura falsă era tare sub picior asemenea marmurei adevărate, translucidă, și producea fără greutate ecouri tremurătoare. Cercul columnelor dorește proptea greutatea de deasupra fără să se plângă. Fresca, în schimb, nu era finisată. Începea dezinvoltă din stânga Lilei Mae. Niște indieni posomorâți ridicând o piele de cerb în fața unui foc. Locuitorii originali, desigur. Un galion

strecurându-se pe canalele înșelătoare din jurul insulei. Doi indieni radioși oferind la schimb mărgelile unei cete de albi – vestita vânzare a insulei⁹. Un moment măreț, ăsta trebuia inclus, prima dintre numeroasele tranzacții dubioase din istoria orașului. (Pe atunci încă nu aveau ascensoare. De aceea scenele i se par atât de plate Lilei Mae: orașul e lipsit de dimensiuni.) Fresca sărea la Revoluție, apoi, observă ea, trecea rapid peste o mulțime de lucruri. Pictorul părea s-o fi conceput pe măsură ce picta, la fel ca oamenii care modelaseră orașul. Scena Revoluției era o imagine centrală, reușită: coloniștii dărau statuia regelui George al III-lea. O topiseră ca să facă muniție, dacă-și amintește bine. E întotdeauna plăcut când cei buni își unesc forțele. Pictura se termina aici. (Cineva bate la ușa camerei ei de pe Second Avenue 117, dar ea nu deschide ochii.) Judecând după cât spațiu rămânea pe perete în dreapta Lilei Mae, fresca ar fi trebuit să devină și mai sumară în înregistrarea punctelor culminante din istoria orașului. Fie pictorul apreciasse prost cât spațiu are, fie anii scurși de atunci nu i se mai păreau atât de captivănți. Doar tușele groase, vă rog!

9. Aluzie la cumpărarea Manhattanului, în 1626, de către un grup de coloniști olandezi, de la un trib de indieni care locuiau pe insulă, în schimbul unor bunuri în valoare de 60 de guldeni (care pare să fi fost un preț derizoriu).

Adjunctul subsecretarului pentru construcții municipale se apropie în mers legănat de ea dinspre peretele din fund.

— Ați venit să vedeți lifturile? spuse. Avea aroganța unsuroasă a tuturor celor angajați prin nepotism. Nepotul cuiva, fiul surorii cuiva.

Ea dădu din cap.

— Durează mult? Ar trebui să ies în pauză.

Pauză de ce? Numai paznicii și oamenii de serviciu cunosc clădirile de felul ăsta. Ca niște vapoare captive între ghețuri, care așteaptă curenții calzi încă îndepărtați, reținuți în alt capăt de lume. Șobolanii nici măcar nu s-au mutat încă în ea, gândacii mai deliberează. Peste o lună, la aceeași oră, vestibulul va fi deja înnegrit de lume. E o onoare, se gândi Lila Mae, să vezi o clădire în stadiul ăsta. Adjunctul subsecretarului era plictisit și-și agita mâinile în buzunare. Schela pictorului se legăna deasupra ei ca o spânzurătoare șubredă.

— Duceți-mă doar să le văd! zise Lila Mae.

O să fie ușor.

Înainte ca ea să-și poată reconstitui mai departe inspecția, băiatul de serviciu, în ciuda tăcerii ei, deschide ușa camerei. Ține platoul de argint cu mâinile acoperite de mănuși albe perfect mulate și zâmbește. Ea își trage pătura roșie groasă până sub bărbia abia conturată.

— Iertați-mă că vă deranjez, spune el, da' am zis că e păcat să las un mic dejun gustos să ajungă la gunoi.

— Mulțumesc, spune Lila Mae și se ridică în capul oaselor, rezemată de tăblia de stejar a patului.

Gravura detaliată de pe tăblie a primului motor de lift al firmei United îi intră în umărul stâng. Bărbatul îi pune tava în poală. Ouă, șuncă, suc. În mod normal, când primește atât de multă mâncare în primele ore ale dimineții (lucru rar, firește), Lila Mae ciugulește și o plimbă politicos prin farfurie, ca să dea iluzia că a mâncat. În dimineața asta se simte însă recunoscătoare.

Servitorul schițează un zâmbet. E un individ înalt și spătos, care ar arăta aproape amenințător dat fiind statura lui impozantă, dacă n-ar fi zâmbetul. Lila Mae vede că e un bărbat puternic, deși puterea i se irosește pe sarcini mărunte; uniforma albă îi vine bine, dar pare prizonier în contururile ei apretate și încrețite. Acceptăm orice slujbă putem obține, se gândește Lila Mae. Orice putem dibui. Nu simte că-i face plăcere – să fie servită de cineva de culoare. Nu e drept.

El e la fereastră.

— Să trag perdelele? o întreabă.

Lila Mae dă din cap. E mai târziu decât credea. Lumina se încheagă în bobite pe frunzele copacilor bătrâni din curte. Zidurile din spate ale clădirilor adiacente sunt păraginite în comparație cu fațadele pe care le înfățișează străzii, dar își ating scopul: să țină piept celor care ar încerca să pună mâna pe comorile din curte. Grădina aristocrației financiare.

Lila Mae e gata să se înfigă în micul dejun, când observă că valiza ei verde e deschisă larg în mijlocul camerei, alături de o comodă impozantă. Și că e goală.

— Nu vă faceți griji! o liniștește el, observându-i privirea fixă. N-am fost eu. Doamna Gravely v-a desfăcut bagaju' ieri-seară. Domnu' Reed a zis c-o să vă fie mai comod așa. Sprâncenele i se arcuiesc. Ce-ați pățit? întreabă.

— Nimic, spune ea. Sunt doar obosită.

— Nu păreți deloc obosită, spune el. Arătați grozav. Parc-ați fi în mare

formă, gata să plecați.

„Hm.“ Lila Mae clatină din cap și spune:

— Mulțumesc.

— Vorbesc serios, spune el zâmbind larg. Nu e serviciu' meu obișnuit – unchiu-meu e bolnav, de-aia sunt aici. Îi țin locu'. Deși, dac-aș fi știut că slujba asta are atâtea avantaje, aș fi venit aici mai demult. Îi întinde mâna. Natchez îmi zice.

— Lila Mae.

„Hm.“

*

— Sunteți atentă, domnișoară Watson?

— Da, domnule. Mă gândeam doar că...

— Știți că e un examen cu timp limitat, nu?

— Da, domnule.

— Atunci începem. 1846.

— Sir William Armstrong proiectează și construiește o macara hidraulică la Newcastle. Era acționată de presiunea apei din canalele de colectare ale Londrei. Armstrong a aplicat apoi aceleași principii în construirea rezervorului său de apă cu contragreutăți.

— Funcția principală a unui ecranator de pol magnetic?

— Este de a împiedica încălzirea dincolo de parametrii prestabiliți.

— Care este probabilitatea ca un cetățean să fie implicat într-un accident de ascensor?

— Să fie rănit sau să moară?

— Amândouă.

— Unu la trei sute de milioane și, respectiv, unu la șase sute cincizeci de milioane.

— Materialele nonmetalice pot fi folosite la patinele în T cu condiția ca...?

— Viteza nominală a cabinei să nu depășească zero virgulă șaptezeci și șase de metri pe secundă.

— Cele trei tipuri de paracăzătoare?

— Cu prindere instantanee, cu prindere instantanee și efect amortizat și cu frânare progresivă. Tipul cu prindere instantanee exercită asupra glisierelor, în intervalul de oprire, o presiune în creștere rapidă. Timpul și distanța de oprire sunt scurte. Aceste paracăzătoare se pot folosi la

cabine a căror viteză nominală nu depășește zero virgulă șaiszeci și șapte de metri pe secundă. Tipul cu prindere amortizată încorporează un sistem de amortizare fie cu acumulare de energie, fie cu disipare de energie. Acesta constă în general dintr-un sistem de tampoane cu ulei montate pe jugul cabinei și din planșee de securitate montate pe glisiere. Sunt eficiente pentru viteze nominale de până la doi virgulă cinci metri pe secundă. Tipul cu frânare progresivă aplică asupra glisierelor o presiune crescătoare, limitată, și se folosește cel mai mult în Europa, la cabine cu o viteză nominală de un metru pe secundă sau mai puțin.

— Ați dat un răspuns foarte detaliat.

— Mulțumesc, domnule.

— Curba standard a accidentelor ce formă are?

— Rata defectării lifturilor este exprimată de ecuația R de t egal cu unu minus F de t , unde R este funcția de fiabilitate, t este timpul, iar F este rata de defectare. Ecuația se caracterizează printr-o curbă tip „cadă de baie“, cu trei faze distincte. Faza inițială, „perioada de eșec timpuriu“ sau „de rodaj“, începe cu o incidență relativ mare a defectiunilor – în general datorate unor erori de instalare –, care apoi scade brusc. Acesta e primul perete al „căzii“. Următoarea fază, „perioada de bază“ sau „de eșec aleatoriu“, este un platou și durează cea mai mare parte a vieții utile a ascensorului. Este fundul „căzii de baie“. În această fază, defectiunile sunt imprevizibile și se datorează în general greșelilor de folosire a ascensorului de către pasageri sau mentenanței necorespunzătoare. Tot în această fază pot apărea și rarele „accidente catastrofale“. Curba urcă apoi rapid la final, în faza de „uzură accelerată“, când ascensorul este la sfârșitul perioadei de funcționare. Peretele opus al căzii. Majoritatea acestor accidente pot fi prevenite, din nou, prin verificări tehnice conștiincioase și prin mentenanță atentă în acest interval hotărâtor. Pot să iau un pahar cu apă?

— Da. Cele patru întrebări?

— În formularea lui Mettleheim¹⁰: Cum s-a întâmplat? De ce s-a întâmplat? E un fapt excepțional? Cum poate fi evitat pe viitor?

¹⁰. Personaj, de data aceasta, inventat.

— Verdictul în Statele Unite contra Mario?

— A stabilit că ascensoarele mici de materiale de tip montcharge din restaurante sunt ascensoare acționate manual și se supun investigației

inspectorilor municipali, în ciuda faptului că nu transportă persoane.

— Și efectele secundare?

— Criticii au susținut că o „cabală” a inspectorilor de ascensoare încearcă să-și extindă în mod nejustificat domeniul de acțiune.

— Definiția numărul șaisprezece¹¹?

11. E vorba de prevederi ale așa-numitului *Building Code*, act legislativ care reglementează condițiile de funcționare ale clădirilor urbane.

— Ascensor, de marfă: ascensor folosit pentru transportul de mărfuri, în care au voie să intre numai liftierul și personalul de încărcare-descărcare. Ascensor, gravitație, acționat de – ascensor care folosește atracția gravitațională pentru a deplasa cabina. Ascensor, manual, acționat – ascensor care folosește energia mâinilor omului. Ascensor, înclinat: ascensor care se deplasează la un unghi de cel mult șaptezeci de grade față de orizontală. Ascensor, etajat: ascensor care conține două sau mai multe compartimente plasate unul deasupra celuilalt. Ascensor, cu vedere: ascensor care permite pasagerilor să vadă în exterior. Ascensor, de persoane: ascensor folosit în general pentru transportul altor persoane decât liftierul. Ascensor, energie, pe bază de: acționat de un alt tip de energie decât cea gravitațională sau manuală. Ascensor, electric: ascensor pe bază de energie care folosește un motor electric. Ascensor, hidraulic: ascensor pe bază de energie în care energia este creată într-un cilindru, prin intermediul unui lichid sub presiune. Ascensor, hidraulic, cu acțiune directă: ascensor hidraulic la care pompa sau pistonul este atașat direct de jug sau de planșeu. Ascensor, electro-hidraulic: ascensor cu acțiune directă, la care fluidul este pompat de un motor electric. Ascensor, hidraulic, fără cabluri: ascensor cu acțiune directă, la care fluidul sub presiune este disponibil în permanență pentru a fi transferat în piston. Ascensor, hidraulic, cu cabluri: ascensor hidraulic al cărui piston e legat de cabină prin cabluri. Ascensor, de reședință particulară: ascensor de persoane pe bază de energie instalat într-o reședință particulară sau într-un ansamblu rezidențial, ca mijloc de acces la o reședință privată. Ascensor, subteran: ascensor de marfă care transportă diverse obiecte (mai puțin automobile) și care operează între un palier aflat la nivelul trotuarului sau al altei zone exterioare clădirii și etajele de sub nivelul trotuarului sau al solului. Acesta e articolul șaisprezece din Definiții.

— Răspundeți foarte bine, domnișoară Watson.
— Mulțumesc, domnule.
— Aproape am terminat. Spuneți-mi, vă rog: știți câți inspecitori de culoare există în industria ascensoarelor din această țară?
— Doisprezece.
— Și știți câți dintre ei sunt angajați ca atare? Care nu lucrează ca lustragii? Sau pe post de cameriste?
— Nu știu. Mai puțin de doisprezece.
— Deci nu știți totul. Asta e tot, domnișoară Watson. O să primiți nota săptămâna viitoare.

*

Liftul care cade lasă în urmă o dâră de scânteii, mii de scânteii, ce răcăie întunericul până jos.

*

Adresa este Second Avenue numărul 117, dar toată lumea o cunoaște drept Casa intuiționiștilor. Edward Diphth-Watney, câștigător de două ori al Premiului Werner von Siemens pentru merite deosebite în domeniul îmbunătățirii ascensoarelor (mai întâi pentru limitatorul Flyboy de sfârșit de cursă, a doua oară pentru limitatorul „inteligent“ de viteză), a cumpărat vila cu două decenii în urmă, când curentul intuiționist era încă cenușăreasa familiei. Comunitatea ascensoarelor îl considera un fel de luptător cu morile de vânt; fără să fie influențat cu totul de intuiționism, simțea că orice provoacă atâtea răcnete și acuzații reciproce merită un loc unde să germineze și să se deschidă, și să provoace, dacă se poate, și mai multe răcnete și acuzații. În plus, era un binecunoscut entuziast al machetelor de trenuri.

Realizările lui Edward Diphth-Watney erau – și sunt încă – apreciate; numele lui va cutreiera indicele manualelor de verificare tehnică a ascensoarelor până la sfârșitul timpurilor. Un instantaneu: Arbo Elevator Co., norocosul licențiat al limitatorului Flyboy, înmuind prototipul în aur și oferindu-l inventatorului său – cadou de un Crăciun friguros. Edward Diphth-Watney nu era însă interesat de privilegiile aurite ale gloriei. Longevitatea științei lui Fulton era nesigură; și totuși, a raționat Diphth-Watney, dacă Dumnezeu îi făcuse lui un dar, el putea cel puțin să-i ajute pe alții să și-l găsească pe al lor. Aceeași credință în voința Domnului l-a

împiedicat pe Edward Diphth-Watney să fie martor la rezultatele strădaniilor sale în beneficiul frăției intuiționiste internaționale. Despre chistul care-i ieșise pe ceafă a crezut că e tot unul din darurile Lui, un memento împotriva vanității. S-a înșelat.

În anii de după moartea binefăcătorului ei, Casa a propășit, devenind sediul internațional al intuiționismului, și a continuat să prospere cu încăpățănare chiar și după ce conducerile institutului s-au sucit, au început să ofere cursuri despre noua știință și chiar au acordat intrepizilor ei profesori birouri mari (deși prost amplasate). În Casă se desfășoară puține cercetări propriu-zise, dar scopul ei n-a fost niciodată să funcționeze zi și noapte. Inspectorii și teoreticienii ascensoarelor sunt totuși ființe sociale, în ciuda vămii pe care munca o pune pe sufletul lor. În fiecare marți, James Fulton (și, mai apoi, Orville Lever) stătea în salonul de la parter și ținea cuvântări despre subtilitățile științei sale. Vorbea despre urmările pe care le au asupra intuiționismului devierile înregistrate în serviciile europene de mentenanță, discuta pe larg despre întunecimea din puțul liftului și cum ea nu doar reflectă întunecimea dinăuntrul fiecărei ființe, ci o reproduce perfect. După aceea se servea whisky cu mentă și gheață pentru toată lumea, iar și mai târziu, după ce Fulton se retrăgea în casa lui în stil Tudor din partea de nord a campusului, se proiectau filme suedeze cu voleibaliste pieptoase. Fulton nu știa despre această activitate dubioasă; șoferul Casei umplea în mod regulat sala la prelegerile de marți seara cu comis-voiajori doritori de puțină distracție și dispuși să plătească pentru ea. Dacă și-a pus vreodată problema, Fulton trebuie să fi luat prezența acestui public neinițiat drept o dovadă a aplicabilității universale a teoriilor sale.

De când Lever îl înlocuise pe Fulton ca șef al Casei, importanța clădirii de pe Second Avenue 117 s-a triplat în sufletul și mintea clanului intuiționist din întreaga lume. Acum este sediul campaniei lui electorale și izvorul unui formidabil optimism, nou pentru acești detectivi-filozofi, în general ursuzi, ai transportului pe verticală. Noile zvonuri au darul de a învigoră; înțelepciunea convențională șoptește că Lever are o șansă autentică de a câștiga alegerile pentru postul de președinte al asociației. A venit și vremea lor, așa cum știau că o să vină. Prelegerile de marți seara ale lui Lever nu mai insistă trufaș asupra eratei la aspectele fundamentale ale empirismului, ci biciuiesc. Zidurile Casei vibrează de sibilantele retoricii electorale. Dacă Lever câștigă, Casa se va schimba

pentru totdeauna.

Deocamdată, viața ei obișnuită continuă ca în toți anii de până acum, ca să nu strice vraja timpului, adunată între pereți. Din Europa vin cercetători străini în domeniu și, după ce țin câte un discurs la institut, se retrag aici, în camerele de oaspeți de la etaj. (Lila Mae ar fi uluită să afle numele somităților care au dormit în patul în care stă ea acum. Și-a încrucișat degetele sub ceafă și privește fix tavanul.) Aici se țin petreceri fastuoase în cinstea publicării ultimului tratat intuiționist, și e o datină ca oaspeții să comenteze cu admirație discretă virtuțile fenomenale ale tartelor cu mere ale doamnei Gravely. Membrii locali (cei care au jurat credință intuiționismului, empiriști abili care-și păstrează încă votul pentru ei și inspectori apolitici care vor pur și simplu să scape de neveste) se adună încă să facă un poker aici și, în seri speciale, să guste soiuri de whisky pur de cea mai bună calitate. În acord cu influența crescândă a Casei, filmele suedeze au un public tot mai numeros, căci șoferul, încurajat de cât de mult a crescut în ochii rudelor prin alianță de când aduce venituri suplimentare, a început să invite membri ai Casei – pe care îi poate dibui cu o perspicacitate nemiloasă, după ochi – să se alătore vânzătorilor ambulanți de agrafe de cravată, prăjitore de pâine și Biblii la sporovăielile din garaj de după orele de program.

Dac-o întrebi, Lila Mae nu recunoaște că i-a stat puțin inima când domnul Reed i-a sugerat că n-ar fi rău să-și petreacă o noapte sau două în Casă, deși asta e adevărul. Undeva în fundul sufletului, în secret, ar fi vrut să rămână acasă la ea, ca să poată întâmpina și alți oaspeți nepoftiți și să aibă un motiv să-și verse furia. Arareori se simțea așa, amatoare de violență. E stăpână pe personalitatea ei și obișnuită să amintească înclinațiilor ei atavice că lumea e lume și că un pumn în plus sau un ochi scos n-o s-o schimbe niciodată. E neliniștitoare, totuși, povestea asta din ultima vreme. Una e să înțelegi mizeria lucrurilor, s-o accepți, să trăiești în ea, și cu totul alta ca noroiul acesta să se schimbe atât de brusc și de dramatic, să cazi deodată, împotmolindu-te, într-un strat unde n-ai mai fost, mai adânc. Așa simte Lila Mae. Lucrurile se întâmplă prea repede pentru ca ea să se convingă că nu are nevoie de timp să gândească, să ajungă la esența lor. Chiar dacă asta înseamnă să accepte ajutorul unui individ ca Reed – și acceptarea, nu ajutorul în sine, este ceea ce o irită și îi zbârlește mândria. Înseamnă că-i e datoare. Acestui ipochimen.

Camera ei din Casă e de două ori mai mare decât cea din complexul

Bertram Arms, și de încă două ori mai mare când perdelele sunt complet trase la o parte, ca acum, și toată lumina interzisă umple încăperea. În camera din Bertram Arms are o bucată de cer, dar nu are lumină. E o diferență. Acum nu știe cum să procedeze cu tava pe care i-a fost adus micul dejun: s-o lase în fața ușii, așa cum a văzut că se face în scenele de hotel din filme, sau lângă pat, cum i se pare firesc? Oricum, e timpul să se scoale. Pe oglinda mare ovală de pe peretele opus al camerei nu e nici un fir de praf. Lila Mae se freacă pe burtă: ar trebui să mănânce mai des așa bine ca azi. Îi lipsește costumul ei: nu-și cheltuiește banii pe lucruri de care nu are nevoie, dar are nevoie de croiala costumului ca să se vadă pe ea însăși. Conturul lui angular, îndrăzneț, reverele ascuțite; nasturii lui sunt șuruburile care o țin închisă. Croitorul a părut să știe ce-i trebuie Lilei Mae, a înțeles teatrul de care are nevoie ca să plece de acasă întreagă și să stea printre oameni. Era bătrân.

Doamna Gravely (oricine-o fi, bucătăreasa poate, o scorpie bătrână și acră – Lila Mae o și vede, în mod sigur e căruntă și acră) i-a atârnat costumele în dulap, împreună cu cele două cămăși albe de bumbac cărora Lila Mae nu le-a făcut niciodată favoarea unui umerăș. Chiar și hainele ei sunt tratate regește în Casa intuițiونیștilor. Lila Mae și-a luat costumul de rezervă, deși n-are de gând să mai stea o noapte aici – nu știe de ce. Costumul ei n-a prins mirosul de naftalină care plutește în dulap ca un abur terapeutic.

Îmbrăcată, stă în fața oglinzii. E gata înarmată și cu masca pusă. În cazul ei nu e vorba de cosmetice, ci de voință. Cum să faci o asemenea față tristă să arate dură? I-a trebuit ceva antrenament. Nu înaintea oglinzii sau a necunoscuților, măsurându-și succesul după expresiile lor de oroare, de dezgust etc. Se întindea în pat, simțind și testând care mușchi al feței o doare când exercită asupra lui presiune din toate părțile. Alegând durerea cea mai puternică ar fi însemnat să obțină o mască a groazei. O caricatură a puterii. A ajuns la starea potrivită într-o seară, în timp ce testa un mușchi mic atașat buzei de sus, când a dat peste un registru al durerii la câțiva centimetri sub limita superioară a adevăratei dureri. Acest diapazon al disconfortului a devenit standardul pentru toți mușchii faciali – de deasupra sprâncenelor, de sub maxilar, de la un pomete la altul. Nu s-a mai uitat în oglinjoara din fosta debara, n-a mai avut nevoie. Știa că nimerise.

Fața e gata. Lila Mae e pregătită să-l întâlnească pe domnul Reed, pe

care îl spionează de la fereastră. Domnul Reed stă pe o bancă în curte, ștergându-și pince-néz-ul, care nu e niciodată murdar.

*

Ideea e că empiriștii se apleacă să verifice orice zgârietură suspectă de pe trolitul liftului și să studieze cicatricile oxidate de pe roata cablului de compensare. E mult efort fizic, și li se pare că intuiționiștii scapă ușor – niște trântori.

Iată câteva dintre poreclele pe care empiriștii le dau colegilor renegați: yoghini, voodoooniști, totemiști, șamani, Harry Houdini. Sunt termeni care aparțin cu toții nomenclaturii exotismului întunecat, a străinului sinistru. Mai puțin Houdini – care avea oricum ceva oacheș în el.

Iată și câteva contraporecle date de intuiționiști: fosile, tipicari, solicitori („verificarea indiciilor de solicitare mecanică“ e o expresie comună des folosită pe teren de cei de formație empiristă), babbii, pontajiști (acesta din urmă preferabil șuierat, pentru maximum de dispreț).

Nimeni nu poate explica până la capăt de ce intuiționiștii au o acuratețe medie cu zece la sută mai mare decât a empiriștilor.

*

În curte, totul e pe moarte – acesta-i anotimpul. Frunzele ard incandescent și se usucă pe măsură ce mor, răsucindu-se apoi în spirală spre pământ, unde ajung cenușă. Lila Mae le strivește sub picioare în timp ce se îndreaptă spre domnul Reed traversând una din curțile secrete ale orașului. Santinelele taciturne (șiruri de vile victoriene mătăhăloase, roșcate) stau cu spatele la ea. Intrusa aceasta are dispensă, are treburi care impun, și pe strada mărginită de fațadele lor sunt mii de flămânzi care trebuie examinați mai îndeaproape. Ținuți la distanță. Grădina muribundă trebuie să rămână secretă.

— Doamna Gravely nu ne dă voie să fumăm înăuntru, spune domnul Reed fără emoție. Eu fumez aici. Mătură cu mâna câteva frunze de pe bancă și-i face semn Lilei Mae să ia loc. Nu e același om ca noaptea trecută. Preț de câteva secunde, cel puțin. Apoi cutele consternate de pe frunte i se relaxează: își pune fața de jucător, masca în replică la masca Lilei Mae. Condițiile sunt, sper, la nivelul așteptărilor dumitale, da? întrebă.

Se ia de ea, face mișto de camera înghesuită în care locuiește?
„Păstrează-ți cumpătul!”

— Am dormit bine, spune Lila Mae.

— Și micul dejun? Cum a fost?

— A fost bun.

— Domnul care te-a condus în cameră s-a purtat politicos? Reed se uită țintă în pământ.

„Gândește cu voce tare“, își spune Lila Mae.

— Da.

— Angajatul nostru ne-a anunțat azi-dimineață că e bolnav, șoptește domnul Reed ca în transă. Și-a trimis nepotul în loc. Băiatul n-a lucrat aici niciodată.

Lila Mae nu spune nimic. Simte, după miros, că urmează să mai plouă. La câțiva metri mai încolo, fântâna arteziană de piatră, în care a rămas o baltă după ploaia de acum câteva zile, e năpădită de frunzele moarte atotprezente. Heruvimul din mijloc dansează într-un picior (și care-i muzica oare? primăvara viitoare? faptul că are un stăpân pentru care să danseze?), și aerul jilav de toamnă se rotunjește între buzele lui minuscule. Ce știe Lila Mae despre domnul Reed: a absolvit ca șef de promoție Institutul Midwestern pentru Transportul pe Verticală, a urcat rapid în ierarhie într-un departament mărișor de pe cealaltă coastă. Toate semnele că urma să devină mare mahăr în domeniu. Apoi, Fulton și-a lansat volumul unu, și tipul a fost fascinat. Lila Mae știe cum e: după ce un articol lapidar din indicele manualului introductiv („în pofida recentelor vulgarități ale lui Fulton...“) a trimis-o direct în teritoriile neexplorate din fundul bibliotecii, experiența primului volum din *Teoria ascensoarelor* a fost și pentru ea o convertire. Nu e de mirare că institutul a exilat cursurile de intuiționism în colțurile prăfuite ale catalogului, că sălile minuscule de curs erau veșnic arhipline, iar profesorii, striviți și blestemați de povara unei asemenea cunoașteri. Cuvintele lui Fulton au găsit-o și au schimbat-o pe Lila Mae la începutul facultății; nu poate decât să-și imagineze ce fel de catastrofă spirituală trebuie să fi provocat cartea într-un om precum Reed, care servise atâta vreme cu conștiinciozitate empirismul. Simțise probabil că lumea l-a trădat.

Ce mai ține minte Lila Mae din profilul citit vara trecută în revista *Lift*: la fel ca majoritatea celor convertiți în perioada timpurie a

intuiționismului, domnul Reed a abandonat rolul de inspector de ascensoare propriu-zis ca să predice noua evanghelie. Ce rost mai avea, judecau pionierii aceștia, din moment ce Fulton ștersese pe jos cu fiecare articol al fostului lor crez? Și aici se distinsese domnul Reed: nu ca gânditor, ci pe post de catâr. Făcând munca de jos. Trudise ca să integreze știința străină, această tumoare, în comunitatea largă a celor care se ocupau cu ascensoarele, convingându-i pe decanii ezitanți ai institutului să predea această erezie (numai ideea!), intermediind angajarea inspectorilor intuiționiști, taciturni și îndărătnici, în departamentele de inspecție a ascensoarelor din marile orașe. Umblă vorba că s-a milogit de Midwestern să construiască o întreagă aripă intuiționistă, câștigându-și premiul după trei zile de tratative sinuoase, când negocierile au decăzut până au ajuns să se dea cu banul. Au ajuns, de fapt, la o înșelătorie – pentru că el luase dintr-un automat de bomboane de pe hol o monedă trucată, cu două capete. O vulpe bătrână trișoare – așa îi pare domnul Reed Lilei Mae acum, când și-a pus masca, revenindu-și după intruziunea neașteptată a Lilei Mae în curte; un uliu. Nu vrabia ciudată care era în apartamentul Lilei Mae, ci un prădător calculat. Un mercenar.

Firește că Orville Lever l-a pus pe acest mercenar să-i fie șef de campanie electorală. Domnul Reed nu e atât de intelectual încât să nu rezoneze cu oamenii de pe teren, și nici atât de plin de romantismul ascensoarelor ca să nu comunice cu mințile luminate. Lever e un tip plăcut, dar toată lumea știe că domnul Reed e creierul din spatele operațiunii, oricine își dă seama că e singurul capabil să câștige alegerile pentru intuiționiști. Lila Mae nu știe de ce s-a deranjat Reed să se amestece în pățania ei cu Fanny Briggs, dar e convinsă că va afla curând. Aburii mohorâți ai intrigilor puse la cale îi ies prin pori și poluează aerul din curte.

După o vreme, domnul Reed se întoarce spre Lila Mae și spune:

— Mare păcat că Orry e plecat din oraș să discute cu tipii ăia cumsecade de la Arbo. Ar fi fost bine să vă cunoașteți.

— I-am strâns mâna o dată, îi spune Lila Mae. La un miting.

Orry. Orville.

— Ar trebui să vii la serile porților noastre deschise, domnișoară Watson. Te-ai gândit vreodată să devii membru?

— Am presupus că sunt deja, răspunde Lila Mae.

— Ar trebui să știi deja cum suntem, domnișoară Watson, spune domnul Reed cu un aer ușor obosit. Ca grup, adică. Ești de-a noastră. Își ia mâna de pe ziarul pe care l-a netezit. Ar trebui să arunci o privire aici, spune el, întinzându-i-l.

Lilei Mae nu-i trebuie mult ca să digere articolul tabloid, de la înălțimea titlului sonor ASCENSOR PRĂBUȘIT! până la mizeria citatului final din Chancre. Nu e nimic neașteptat.

— E părtinitor, anunță ea.

— Ai văzut ultima declarație a lui Chancre? Dacă nu mă înșală memoria... „Oponentul meu și acoliții lui au testat tot felul de tactici de la începutul campaniei, dar cred că acest incident spune mai multe despre aberațiile lor decât oricare dintre stratagemele lor murdare.“

— Face spume, zise Lila Mae. „Stratageme murdare.“

— Bate șaua să priceapă iapa, îi spune domnul Reed, cu buzele încordate. Se referă la cutia neagră.

Mirosul de ploaie se simte mai puternic. Faimoasa problemă de design din zilele studenției: Cum arată ascensorul perfect, cel care ne va scăpa de orașele de care suferim acum, de aceste barăci pipernicite? Nu știm, pentru că nu putem vedea înăuntrul lui, e ceva pe care nu ni-l putem imagina, ca forma pe care o au dinții îngerilor. E o cutie neagră.

— Acum două săptămâni, începe domnul Reed, frecându-și palmele rozalii în poală, Lever a primit cu poșta un pachet. Conținea pagini smulse dintr-un jurnal, de acum câțiva ani, pe care erau însemnări despre o cutie neagră.

— Toată lumea se ocupă de cutiile negre, dă replica Lila Mae. În asta merg toți banii de cercetare-dezvoltare de la American și Arbo. Nu-i nimic nou.

Dacă primul lift al lui Otis ne-a scăpat de clădirile medievale cu cinci și șase etaje, următorul ascensor, se crede, ne va da cerul, turnuri încă neimaginate: a doua ridicare. Bineînțeles că se lucrează la cutia neagră; ea e viitorul.

— Era scrisul de mână al lui Fulton. Fuseseră în mod evident rupte din ultimele lui jurnale, cele pe care n-am reușit niciodată să le găsim. Am fost, evident, foarte interesați. Am făcut o mică anchetă și am descoperit că un reporter de la *Lift* primise și el câteva file. Și la fel Chancre.

Lila Mae clatină din cap.

— Au fost mereu zvonuri că Fulton lucrează la o cutie neagră, spune

ea oarecum disprețuitor. Dar cea mai mare parte a dovezilor arată că își dedica energia teoriei intuiționiste, nu ingineriei. De când a devenit decan nu s-a mai ocupat de mecanisme.

— Dovezile pe care le-ai văzut dumneata, spune domnul Reed. Din ceea ce știm acum, făcea câte un pic din amândouă. Trebuie să înțelegi că, în ultimul an de viață, Fulton abia dacă mai vorbea cu cineva în afară de menajera lui, și, când ieșea într-un final din casă, comportamentul lui era în cel mai bun caz capricios. Jurnalul arată că lucra la un ascensor construit pe principii intuiționiste. Din câte ne putem da seama din însemnările lui, l-a terminat. Undeva, există un plan detaliat.

Lila Mae încearcă să proceseze această ultimă informație. Măcar domnul Reed ia lucrurile încet, încearcă s-o conducă la pas. Și totuși.

— Nu văd cum s-ar putea așa ceva, murmură Lila Mae, răsucindu-și un nasture de la costum. Vreau să spun, din punct de vedere ingineresc. În esență, intuiționismul presupune comunicarea cu ascensorul pe căi nemateriale. „A separa ascensorul de ascensoritate“, nu? Pare greu să construiești din oțel ceva nematerial.

Domnul Reed scoate un trabuc dintr-o tabacheră de argint.

— Nu sunt atât de incompatibile pe cât s-ar putea crede, spune el. La asta făcea aluzie volumul unu și asta încercau să exprime elipsele din volumul doi – o reșezare a relației noastre cu obiectele. Trebuie s-o luăm de la capăt.

— Nu vă înțeleg, recunoaște Lila Mae. Fără voie.

— Dacă hotărâm că studiul ascensoarelor – doctrina fundamentală a empirismului – le-a imaginat din punct de vedere uman, adică dintr-o perspectivă inerent străină de ele, următorul pas, logic vorbind, după ce adoptăm perspectiva intuiționistă, nu e oare să construim în mod corect un lift? Pe baza a ceea ce-am învățat?

— Să construim un ascensor din punctul de vedere al ascensorului.

— Nu acesta ar fi ascensorul perfect? Nu el ar fi cutia neagră? Domnului Reed îi tremură pleoapa stângă.

— E de necrezut, spune Lila Mae. Se gândește la camera ei din Bertram Arms. E o minune că locuiește acolo, că e atât de deprinsă cu această lume mică. Că are așteptări atât de mici. Care parte din scrierile lui Fulton a impresionat-o cel mai tare? Primele cuvinte care-i vin în minte sunt o flacără incandescentă: „Dincolo de lumea aceasta există o alta“. Lila Mae întreabă: Și ce legătură au astea cu accidentul de ieri?

Domnul Reed ia o sorbitură lungă, contemplativă de aer.

— Ia gândește-te! spune el. Cel mai faimos teoretician al ascensoarelor din ultimul secol a construit cutia neagră – și asta pe baze intuiționiste. Ce se întâmplă atunci cu empirismul?

Lila Mae dă din cap, și domnul Reed continuă:

— Chancre candidează la alegeri. Au existat dintotdeauna zvonuri despre cutia neagră a lui Fulton, și iată că deodată apare o variabilă nouă – cutia chiar există și e intuiționistă. Pierzi nu numai alegerile, ci și tot restul. Îți pierzi credința. Trebuie să-ți săruți dușmanul cu care te lupți pe viață și pe moarte de douăzeci de ani.

— Trebuie să găsești cutia, spune Lila Mae.

— Trebuie să afli dacă e adevărat sau nu, și încă repede.

— Și să-mi înscenezi mie accidentul ca lovitură preventivă, își dă seama Lila Mae.

„Pompey.“

— Nu trebuia să fii neapărat dumneata, îi spune domnul Reed. Putea fi oricine. Dacă nu găsește cutia, Chancre poate cel puțin să întârzie lucrurile până după alegeri, să combată zvonurile punând la cale un fiasco de anvergură pentru intuiționiști. Și pentru politicile lor liberale.

„Liberal“ înseamnă ea.

— Dar n-am auzit nici un zvon.

— Lucrurile au rămas în cerc închis, domnișoară Watson. Până luni, când o să apară următorul număr din *Lift*. Articol de fond. I-au forțat mâna lui Chancre. Domnul Reed bate ușor tabachera de șold și privește țintă cherubul din fântână. Nu s-a mișcat. Nu se mișcă niciodată. Un ascensor nu intră în cădere liberă fără o mână de ajutor. Chancre e speriat, ziua de ieri o dovedește. Cât despre noi, își întoarce el privirea spre Lila Mae, să spunem doar că abia așteptăm să punem mâna pe cutie și s-o lăsăm să vorbească singură.

— Cine erau bărbații din apartamentul meu?

— Te miră tactica lui Chancre? Faptul că e un bandit? În fiecare marți joacă golf cu Johnny Mucles. Probabil erau oameni de-ai lui Mucles. Mafia controlează nu doar contractele de mentenanță ale municipalității. Are foarte multă putere. Preț de câteva clipe lungi, domnul Reed se uită la cer. Ai zice c-o să plouă, dar nu. Nu azi.

Ochii lui capătă din nou expresia aceea aeriană.

— Deci unde e cutia? sondează Lila Mae.

— O să aflăm în curând, răspunde domnul Reed. Știm, după părerea noastră, cine a trimis fragmentele de jurnal. Cred că în curând o s-o avem.

Discuția aceasta lentă despre ploaie: nu e deloc despre ploaie, ci despre fragilitatea a ceea ce știm. Toți facem presupuneri. A doua ridicare, se gândește ea. Orașele noi se apropie.

— Vă mulțumesc încă o dată pentru intervenția de ieri, spune Lila Mae. Și pentru cameră.

— E un adăpost sigur, spune domnul Reed și încearcă să schițeze un zâmbet. Ai fi uimită să afli câți oameni au devenit interesați de cariera dumitale, domnișoară Watson. Prima femeie de culoare care a ajuns inspector de ascensoare. E o realizare deosebită. Ne bucurăm să te avem în tabăra noastră. O bate ușurel pe coapsă. Toată povestea asta ar trebui să se lămurească luni. Domnul Jameson, consilierul Casei noastre, va vorbi cu cei de la Control Intern să se retragă. Avem grijă de ai noștri.

Ea se uită în jos la titlul tabloidului.

— Și accidentul?

— Vei fi absolvită. Ți-ai făcut treaba?

— Da.

— Atunci, vina e a empiriștilor și a domnului Chancre, care a trădat încrederea publică. Domnul Jameson se va ocupa de asta. Dacă Chancre câștigă alegerile, nu va avea nici un motiv să insiste. Iar dacă pierde, nu va mai putea, pentru că Lever o să acopere totul. După ce, luni, o să facem front comun, gealații lui n-o să te mai deranjeze. Tipul o să știe că suntem pe urmele lui. Domnul Reed încearcă din nou să zâmbească și are mai mult succes de data asta. Luni noapte o să te poți întoarce în apartamentul dumitale.

— Nu vreau, spune Lila Mae.

— Nu?

— Vreau să găsesc cutia neagră.

*

Ascensorul numărul unsprezece e distrus în așa măsură, că nu mai rămâne decât sunetul zdrobirii, înălțându-se în puț. O cădere inversă: un suflet.

PARTEA A DOUA

Ben Urich în noaptea de sâmbătă: merge repede pe stradă, o siluetă grăbită în costumul preferat bleu pal din bumbac creponat. În timp ce merge, dă cu banul – cap, întotdeauna pariază pe cap, și cam în jumătate din cazuri are câștig de cauză. Fluieră o bolboroseală melodioasă pe care o aude mereu la radio în cafeneaua unde-și ia micul dejun, unde-și împăturește ziarul în pătrate strânse, ca să poată citi mai bine paginile de sport.

E târziu, dar nu foarte. Observă că marile teatre încep să-și încheie spectacolele, vărsând pe trotuar, din foaierele viu luminate, cetățeni sclivisiți și turiști intrepizi. Nu e foarte târziu, se uită la ceas, și sărbătoririle se contopesc în mintea lui, festivități pe care le va pipăi și devora după ce ia de la birou un exemplar de semnal din articolul său de fond. O Connor's? Va trebui să stea o jumătate de oră să explice despre ce e vorba în articol înainte ca inspectorii beți să înceapă să-i cumpere băuturi, ca să nu mai vorbim că schimbul de sâmbătă e un grup în general morocănos, doldora de carieriști incapabili, oameni fără ambiție care-și trec zilele cu ochii la calendar, așteptându-și pensionarea. Un public dificil. În plus, localul nu e chiar așa de vesel. E de-a dreptul deprimant. Plus că habar n-are cât de receptivi o să se arate la perspectiva unei cutii negre intuiționiste. Mai ales după câteva ore de lichior de cea mai proastă calitate. Flamingo începe să fie animat la orele acestea ale serii, și trupa de culoare pe care o au sâmbăta e exact ce-i place lui în materie de muzică ambientală. Muzică lascivă. Muzica, vreo câteva pahare de whisky urmate de bere, și un cadou din partea lui Lady Luck¹² de la bar: blonde amețite, ușor de impresionat, care nu pun prea multe întrebări, secretare de avocați cu sutiene ascuțite, câte o cosmeticiană din când în când. Cap. E orașul meu, noaptea mea.

¹². Lady Luck este un termen generic în engleză care personifică norocul (sau ghinionul).

Ea deveni suficient de vorbăreată după ce băuse suficiente Violet Mary. Fusesse bănuitoare la început, când el insistase prea devreme să capete amănunte despre slujba ei la United Elevators Co. – era cunoscut că *Lift*, cea mai mare revistă de profil, se pricepe să împrăste cu noroi. Își arboră zâmbetul de o sută de wați și-i făcu semn cu degetul ospătarului când băuturile se sfârșiră. Toarnă, nu sta! Îi spuse că nu vrea s-o facă să se simtă prost, doar să știe câte ceva despre slujba ei, suna foarte interesant. Ea roși și-și dădu cocteilul pe gât. Sanctitatea crezului jurnalistic, războiul neobosit cu corupția din breaslă, bașca o poveste de hlizit cu mama lui sufragetă: despre acestea și alte lucruri vorbi Ben Urich, spre încântarea efervescentă a companioanei sale, domnișoara Betty Williams. În seara asta puneă numai bazele; articolul de fond avea să pecetluiască pactul. Dacă era sigură de integritatea lui, nu exista nici un motiv ca domnișoara Betty Williams să nu poată șterpeli un dosar sau două din arhivele firmei United. Pentru a fi publicate fără menționarea explicită a sursei. Cu asigurările obișnuite că în nici un caz nu vor fi citate documentele. Inviolabilitatea surselor. El încearcă pur și simplu să slujească publicul cât mai bine, declară, să respecte valorile pe care maică-sa i le-a insuflat la o vârstă fragedă, în timp ce picta pancarte în favoarea dreptului la vot al femeilor. Observă că ochii îi sclipiră o clipă când el folosi întâmplător jargonul știriștilor și se apucă să presare termeni precum „șapou“ și „corp de literă“ în cântecul lui de leagăn, spre înmulțirea pe măsură a sclipirilor din ochi. Avea să-i lase la birou un exemplar din *Lift* cu articolul lui și a doua sau a treia zi să insiste pe lângă noua „achiziție“ pentru unul sau două dosare bine alese. Ben Urich sărută obrazul tremurător al lui Betty Williams în timp ce o urcă în taxi. Nu prea ținea la băutură.

Cap. N-a fost totul abureală, însă. Ben Urich își ia în serios slujba de câine de pază al industriei de transport pe verticală din țară și simte că munca sa merită să fie recunoscută. Ca atunci când a stârnit scandalul Fairweather, care a dus la demisia a șapte inspectori de ascensoare și a cinci funcționari din Departamentul pentru construcții, și la formarea primei comisii comune municipalitate-asociație pentru examinarea neregulilor din inspecția de stat a ascensoarelor. Seria lui de articole despre presupusul („presupus“, învârtind batonul de jurnalist) control al mafiei asupra serviciilor de mentenanță a ascensoarelor din oraș nu a provocat într-adevăr nici o condamnare, dar e până azi prima dezvăluire

publică a celui mai mare secret murdar din industria ascensoarelor. Mă rog, a unuia din ele: acum, când cutia neagră a lui Fulton există pe undeva, întregul viitor al transportului pe verticală e un teren virgin. La fel și viitorul lui Ben Urich. El și-a făcut datoria. În scurt timp, după ce se vor liniști spiritele, va putea să capete o slujbă rezonabilă de reporter. La una dintre gazetele mari ale orașului, poate chiar la o revistă glossy. Cap.

Un paznic de noapte nu prea are ce face în sediul redacției *Lift* la ora asta decât să-și bată capul pentru cursurile prin corespondență pe care le ia la universitate. Așa se face că, în această seară, când Ben Urich bate ușor la ușa de la intrare, Billy paznicul descifrează engleza victoriană.

— Salut, *Jane Eyre*! spune vesel Ben Urich când Billy deschide ușa. O carte bună.

— Relativ, mormăie Billy. E un domn rotunjour, și inelul cu chei îi zăngănește în mâna umedă. Aș fi zis că ieși și tu în oraș într-o seară ca asta.

— Nu lucrez, îl informează Ben Urich pe Billy, santinelă intrepidă a clădirii goale de birouri. A trimis cumva tipografia exemplarele alea de semnal pentru ultimul număr? Voiam să iau și eu unul.

— Aici sunt, zice paznicul de noapte, student nocturn în anul întâi, scoțând pachetul de sub birou. Taie sfoara cu foarfeca și scoate din teanc exemplarul de deasupra.

În cele câteva secunde cât îi ia lui Billy până să-i înmâneze revista, Ben Urich își dă deja seama că e ceva în neregulă. O sclipire de roșu. Ozalidul pe care l-a aprobat cu o zi înainte conținea detaliul unei scheme ingineresti: planurile pentru cutia neagră a lui Fulton. Nu adevăratele planuri, desigur, dar revista presupune că cititorii ei au suficientă imaginație. Sclipirea roșie n-are ce căuta acolo.

Lucrurile continuă pe panta aceasta negativă. Numele lui nu apare deloc pe copertă, iar ilustrația îl arată pe Moș Crăciun, încins cu o centură standard de unelte, coborând pe un cablu de ascensor în toată voioșia lui solstițial-hibernală. Coperta titrează: FII PREGĂTIT DE SĂRBĂTORI! 10 SFATURI DE ÎNTREȚINERE PENTRU CRĂCIUN. Cea mai mică obiecție a lui Ben Urich e că până la Crăciun mai sunt câteva luni, și e o rușine pentru cea mai importantă revistă a breslei să participe la extinderea sezonului de sărbători pe care o practică lumea publicității și a vânzărilor cu amănuntul.

L-au scos. I-au scos articolul.

— E ceva-n neregulă, Ben?

Înainte de furie vine simțul practic, așa e întotdeauna la Ben Urich. Scurtat nițel, articolul ar putea ajunge într-una din revistele mai mici despre ascensoare, care nu plătesc la fel de bine și au o circulație restrânsă. Și mai puțin prestigiu. Oare ar putea să-l publice într-o revistă de largă audiență? Ar trebui să furnizeze mai mult context pentru cititorul neavizat, să insiste asupra dezbaterii dintre intuiționiști și empiriști. Să explice intuiționismul, un subiect despre care știe suficient de multe ca să nu pară un idiot, dar pe care i-ar fi greu să-l descrie pentru individul obișnuit. Nu, a belit-o. Ori *Lift*, ori nimic.

— Zi ceva, Ben! Vrei o dușcă? Am sticla aici.

— Carson e sus? vrea să știe Ben, răsucind revista sul.

— Nu e nimeni sus în seara asta, răspunde Billy.

Ben a ieșit pe ușă. În vestibul se făcea prea cald. Rememorează comportamentul redactorului său, din ultimele zile. Carson părea să fi fost total pentru, zicea că e cea mai tare știre pe care a văzut-o de la tristul debut al arcelor Mighty- Springs de la Arbo, nadirul amortizoarelor elicoidale. Doar ca să fie sigur, Ben Urich parcurge cuprinsul. Testarea noilor cabine europene, o relatare despre a XV-a Conferință Internațională a Instalatorilor de Ascensoare și prostia aia de umplutură despre sezonul sărbătorilor, dar nimic despre cutia neagră. Numele lui nu apare pe pagina de cuprins. Ben Urich își scoate moneda din buzunar, dar n-o aruncă. O vâă în orificiul unui telefon public și-și bagă degetele în discul rotativ. Numărul de acasă al lui Carson e...

— Iertați-mă, domnule, știți cât e ceasul?

Ben Urich face semn cu mâna peste umăr.

— Știți cât e ceasul? se aude din nou vocea.

— Nu, nu știu, răspunde Ben Urich.

Apucă să formeze un număr și să se uite cum discul de plastic parcurge jumătate din rotația inversă, după care simte două mâini prinzându-l de umeri. E răsucit cu fața. Înaintea lui sunt doi bărbați îndesați. Unul și-a pus ferm mâinile pe umerii lui Ben Urich, strângându-l ca într-un clește. Are obrazul umflat ca o minge roșie furioasă. Celălalt are o față moale, blândă, și-l întreabă pe Ben:

— Știi ce le face Johnny Mucles celor care-l supără sau îl calcă pe bătăături?

Fără umbră de îndoială, întâmplările din noaptea asta au luat-o la vale. Ba chiar cu viteză din ce în ce mai mare. Bărbații aceștia și șeful lor sunt motivul pentru care articolul lui demascator nu mai apare.

— Da, știu, spune Ben. E mai bine să intre în jocul lor și să-și scape în seara asta pielea. Cunoaște tactica.

— Jim! spune cel care vorbește.

Bărbatul care l-a înșfăcat îl plesnește peste față, îl îndoiaie de mijloc, îl saltă ca pe un bebeluș și-l aruncă pe Ben pe bancheta din spate a unui Cadillac castaniu. Cel care a vorbit e la volan, celălalt stă alături de Ben, ținându-i încheietura într-o strânsoare fără drept de apel.

Șoferul pornește automobilul. Ben Ulrich încearcă să se dezmeticească. E de mirare că lucrul ăsta nu s-a întâmplat mai curând. Reportajele lui în forță, goana nemiloasă după adevăr. Cineva – unul sau mai mulți necunoscuți – i-a trimis cândva prin poștă un șobolan mort învelit în tafta, dar sunt destui care ar fi putut face asta, din destule motive. E de mirare că nu s-a întâmplat mai demult.

Șoferul spune:

— Te luăm cu noi la o mică plimbare. Doar dăm o tură.

Scoate mașina din spațiul incredibil de strâmt dintre o dubiță roșie murdară și un Ford rău prevestitor și traversează două intersecții fără o vorbă. Ben Ulrich ar pleda pentru viața lui dacă și-ar putea înghiți nodul din gât.

Șoferul spune vioi:

— Te-ar deranja foarte tare dacă te-am ruga să nu continui povestea de care te ocupi?

Ben Ulrich reușește să spună:

— E gata. E terminată, și bărbatul așezat lângă el îi rupe un deget.

Arătătorul lui Ben Ulrich e un element-cheie, flexibil și de încredere în treburile de zi cu zi și în momentele-limită, când se distinge cu adevărat. Nu ezită niciodată să sondeze o nară uscată căutând mucozități, dar e un instrument suficient de sensibil pentru a introduce cheile de la casă în broaște îndărătnice. Ben își folosește arătătorul ca să cheme chelnerii să-i ia banii și ca să bată ușurel în diferite suprafețe (tăblii de masă, scaune, coapsa dreaptă) când n-are stare sau doar își omoară timpul. Mult mai rău decât văpaia roșiatică pe care o simte în deget când bărbatul cel tăcut i-l îndoiaie cu nouăzeci de grade nesăbuite peste poziția maximă în care ar putea ajunge în uz normal este trosnetul care se aude. Ca de surcea

ruptă. Sunetul e mult, mult mai rău decât durerea. La început. Pentru că spune: iată cât de fragil ți-e corpul. Ca să nu mai vorbim de apăsatul butonului la lift: dintre toate degetele, arătătorul e cel mai firesc să fie recrutat pentru a face oficiul chemării liftului.

Urletul lui Ben Urich e lăsat să se stingă într-un scâncet inegal, oscilant. Cel care nu vorbește își slăbește chiar strânsoarea în care ține încheietura lui Ben, ca să-i amintească prizonierului său de libertate, de ușurința mobilității care tocmai i-a fost răpită.

— Mă numesc John, îl informează pe Ben bărbatul de la volan. Iar lângă tine stă Jim. Jim abia ce-a fost la dentist și n-o să contribuie prea mult la conversație. Cu vorbe, cel puțin. Din când în când o să sublinieze ce spun eu cu câte un gest bine plasat. Nu știu unde-au învățat să conducă jumătate din indivizii ăștia, dar văd că azi au ieșit pe străzi niște șoferi de-a dreptul execrabili.

Ben nu-și poate mișca arătătorul. Când încearcă, celelalte degete se lasă pur și simplu moi în jurul lui, într-o expresie de compasiune stângace. Tot arătătorul e responsabil și de sfertul central esențial al tastaturii de la mașina de scris. Ben observă că automobilul se îndreaptă spre centrul administrativ, forțând membrana traficului post-teatral. Semafoarele sunt necruțătoare la această oră a serii, misterioase și capricioase, parcă revoltate de această ultimă mârșăvie a cetățenilor și automobilelor. Semafoarele – funcționarii publici prin excelență. La următorul semafor, mâna stângă a lui Ben se târăște în sus pe geam și lovește anemic în el. În mașina care s-a oprit lângă Cadillac merge un cuplu țâfnos în ținută neagră de seară. Înapoi în suburbii, departe de neastâmpărul orașului. Femeia se uită la Ben și degetele lui care se zvârcolesc ca piciorușele de crab. Se încruntă și-și întoarce privirea spre soțul ei. Semaforul se schimbă, și John propulsează mașina înainte.

— Vezi, zice el alene, nimănui nu-i pasă cu adevărat de seamănu-l său. Din partea lor, putem să te aruncăm la groapa de gunoi, și ei tot o să-și vadă de drum. Sunt mai preocupați de șoferia lor mediocră decât de omul de lângă ei. Ben se uită amețit în oglinda retrovizoare. Șoferul îl fixează cu privirea. Spune-mi, domnule Urich, de câte ori ne-ai mințit în seara asta?

— Nu v-am mințit, Dumnezeuule, vă rog dați-mi drumul! hârâie Ben.

John nu pare impresionat. Ochii lui întunecați scrutează o secundă asfaltul dinaintea lor, apoi se întorc asupra lui Ben.

— Încă o minciună, spune el. Întrucât ai în mod evident înclinații spre cerșetorie, am să-ți spun eu. De patru ori. Și, pentru fiecare minciună, partenerul meu Jim o să-ți rupă un deget exercitând presiune asupra... hm, nu știu exact cum se numește osul, a trecut ceva vreme de când l-am răsfoit pe *Gray* –, dar e suficient să spun că Jim o să exercite presiune în locuri unde ea n-ar trebui exercitată.

Jim îndoiaie degetul mijlociu al lui Ben până-i atinge dosul palmei, și se aude din nou trosnetul de surcea ruptă.

John începe din nou:

— Ai mințit când ai spus că n-o să te deranjeze dacă te rog să nu continui cu o anumită anchetă. Îmi dau seama după zonele lucioase pe care costumul tău le are în jurul coatelor și genunchilor că nu ești un om care să trăiască și să moară după dictatele meschine ale sferei sociale. Majoritatea oamenilor, când ies în oraș, vor să arate cât mai bine. Ca tipii din mașina aia – au luat masa undeva, au văzut un spectacol și arată bine. Dar asta nu înseamnă nimic pentru un om ca tine, un om cu un simț moral atât de pătrunzător. Te jignește faptul că doi mardeiași – pentru că noi asta suntem, dacă stai să te gândești cu adevărat, oricât aș încerca să mă conving că nu-i așa –, că doi mardeiași pot să-ți spună să renunți la ceea ce tu consideri a fi un imperativ moral. Așa că ai mințit. Pentru asta ai plătit cu un deget. John își rotește capul înainte și-napoi. Stai puțin! zice. Berlina bleumarin din fața lui îi face semne contradictorii, cu o tentă vizibilă de agresivitate. L-ai văzut? Tipul ăsta tocmai mi-a luat fața. Dacă voia să vireze, ar fi putut măcar să semnalizeze, înțelegi ce spun?

— Vă rog, jur c-o să renunț la articol, se roagă Ben. Jur.

— Da, bine, spune John. Ai mințit iar când ai spus că știi ce le face Johnny Mucles celor care-l enervează. Pentru că, dacă ai fi știut cu adevărat – nu să scornești ce-ai prins de prin revistele de scandal sau, Doamne ferește, de prin filme –, n-ai fi făcut niciodată, dar niciodată, ceva ca să-l superi pe Johnny. Te-ai fi gândit de două ori. Și nu ne-am afla acum aici, mergând cu mașina prin centru la ora asta din noapte. Nici vorbă! Așa că asta a fost încă o minciună, și încă un deget. Mai avem două. Ai mințit când ai spus că n-ai mințit, deci încă un deget, dar o să-l rog pe Jim să ia deocamdată o pauză de la chestia cu ruptul degetelor, pentru că trosnetul îmi distrage foarte tare atenția și e oricum îndeajuns de greu să conduci prin orașul ăsta, cu maniacii din jur, și fără să fii distras. De acord, Jim? Dă doar din cap, știu că te doare măseaua

aia a ta dacă vorbești.

Jim dă din cap, recunoscător că prietenul și partenerul său îl înțelege atât de bine.

— Și mai e o minciună, prima pe care ne-ai spus-o. Când te-am întrebat cât e ceasul, ai zis că nu știi. Și-mi dau seama c-a fost unul din neadevărurile tale pentru că-ți văd ceasul la încheietură, chiar alături de mâna lui Jim. Și asta e minciuna cea mai rea dintre toate, fiindcă, dacă un străin te-ntreabă cât e ceasul, n-ai voie niciodată să minți. Pur și simplu nu e creștinește.

*

Lila Mae stă întinsă pe spate în pat, făcând planuri de război. După discuția lor, domnul Reed s-a scuzat că are de rezolvat chestiuni urgente – Lila Mae nu știe dacă sunt sau nu legate de problema ei – și a lăsat-o singură în curte. Ora a trecut încet, distrasă de picăturile intermitente de umezeală care cad de sus, ca și cum cerul ar face un studiu de fezabilitate asupra urmărilor ploii. Ale asumării unui anumit mod de a acționa. Lila Mae a plecat din curte și și-a reluat calculele în camera ei. La ora opt, doamna Gravely i-a servit o cină de o remarcabilă virtuozitate culinară. Doamna Gravely nu e așa cum și-a imaginat-o Lila Mae. E o femeie micuță și energică, cu părul cenușiu încolăcit strâns pe cap ca un mâner rotund de ușă. I-a zâmbit politicos când i-a pus tava pe genunchi, și chiar înainte să plece, s-a oprit o clipă să-i umfle pernele. N-a spus nimic. În timp ce mânca (încet, așa cum o învățase mama), Lila Mae s-a întrebat de ce nu-i mai adusesese cina bărbatul cel chipeș de dimineață.

Îi recunoaște bătaia în ușă câteva ore mai târziu: ușoară, puternică, la intervale regulate. Planurile pe care le-a croit toată ziua se retrag în fundal, și Lila Mae se ridică în capul oaselor. Îl invită să intre.

— Am venit doar să văd dacă nu aveți nevoie de ceva, spune Natchez. Își ține degetul mare agățat de colțul buzunarului, și pe celelalte, răsfirate peste coapsă.

— Nu, mulțumesc, răspunde Lila Mae. Apoi, gândindu-se mai bine, adaugă: Sunteți de serviciu toată noaptea? Adică, dormiți aici?

El clatină din cap amuzat.

— Nu, don'șoară, spune, plec peste câteva minute. Am vrut doar să văd, înainte să plec, dacă n-aveți nevoie de ceva. Doamna Gravely doarme, așa că, după ce plec eu, o să rămâneți singură.

— Sunt bine. Mulțumesc încă o dată.
El se înclină să plece, dar Lila Mae îl oprește:
— De acolo sunteți? Din Natchez¹³?

13. Oraș-port pe fluviul Mississippi.

— Maică-mea e de-acolo, răspunde el și se reazemă de ușă. Nu i-a plăcut așa mult orașu' ca să rămână, da' i-a plăcut destul ca să-mi pună mie numele ăsta. Vrea și azi să audă că-l zice cineva.

— Și eu sunt din Sud.
— De unde?
— Un orașel murdar.
— Nu sunteți prea vorbăreață, nu?
— Ba vorbesc.

Natchez scutură iar din cap și zâmbește larg.

— Bun, atunci, spune. Sunteți unul din profesorii ăia invitați care stau tot timpu' aici? O să țineți un discurs?

— Nu, sunt inspector de ascensoare. Vocea Lilei Mae se ridică automat la ultimele trei cuvinte, până ajunge la tonul pe care-l folosește când e în misiune.

— Nu știam că ne lasă pe-alde noi să facem chestia asta, îi spune Natchez. Chiar și aicea.

— Nu ne lasă, dar eu o fac oricum.

— E o slujbă bună – să lucrați la lifturi? E o slujbă de oraș, nu?

— Nu e rea, spune Lila Mae, aruncând pe furiș o privire mâinilor lui. Are degete late. Arogante, parcă. Lifturile merg în sus și-n jos. Trebuie doar să înțelegi de ce fac asta. Îi urmărește ochii. Cu ce vă ocupați când nu sunteți aici? Asta nu e slujba dumneavoastră obișnuită, nu?

— Nu, înlocuiesc pe cineva. Fac una-alta, răspunde el. Orice pică. Nu-i ușor de trăit în orașul ăsta, vă spun sincer.

— Nu-i ușor de trăit, repetă Lila Mae. Tocmai a ajuns la sfârșitul recuzitei sale conversaționale.

Pe Natchez nu-l deranjează.

— Ne vedem mâine, atunci, spune. Unchiu-meu e încă bolnav.

— Ce-a pățit?

— Zice că nu-și simte piciorul, se încruntă Natchez. Cică-l simte de parcă i l-ar fi tăiat.

— Groaznic.

- I se întâmplă din când în când.
- Mulțumesc că ați trecut pe la mine.
- Somn ușor, don'șoară Lila Mae! Somn ușor!

*

Copiii mestecă dropsuri cu dinții murdari și așteaptă ca saliva să li se îngroașe și să se zaharisească. În arșiță, totul se lipește. Au limbile verzi și roșii de la bomboane.

La Expoziția Realizărilor Industriale ale Tuturor Națiunilor, stindardele țărilor civilizate atârnă în aerul flasc precum cârpele din mâinile grăjdarilor. Soarele încinge și face să sclipească monstruosul edificiu al Crystal Palace, care e o replică a tizului său din Londra: fier, lemn și sticlă, nervuri radiale întărite de alte nervuri subțiri transversale. Un glob de Crăciun, somptuos. Înainte să se inventeze verticalitatea, acesta era singurul lucru la care se putea aspira, o născocire de sticlă și oțel livrată cu luneta de peste ocean.

La vest de Crystal Palace se află fetidul rezervor Croton; la est e Sixth Avenue, o îngrămădire grotescă de trăsură și copite. Crystal Palace se va prăbuși după cinci ani, în 1858, devorat de foc în cincisprezece minute, și va deveni, în scurt timp, Times Square. Dar astăzi, o mie de ferestre captează lumina, și sticla e brăzdată de pojghița sălcie a sudorii condensate. E o seră, și ce de comori înfloresc aici! Într-o sală sunt expuse, pe catifea, materii prime: minerale, minereuri de toate formele, cărbune, cupru, piatră, marmură, cristal, toate – minunății din cele mai diverse. Într-o galerie, o locomotivă stă pe vinele-i de fier, cocoțată pe un pedestal negru: mașinăria ei e esența distilată a epocii acesteia dinamice, a acestor timpuri vehiculare. Exponatele vin din toată lumea. Hamburg prezintă numeroase obiecte din os, articole elegante de mobilier, o colecție bogată de bastoane, broderii, iar Turcia etalează mătăsuri fine, materii prime, esențe ale pământului, covoare și carpete admirate adesea. Un milion de oameni sub sticla aceasta, pe parcursul expoziției. Zăbovesc cu gura căscată la rafinatele ceasuri elvețiene, de dimensiuni minuscule, opere de autentici artizani, abia doi centimetri în circumferință, ticăind audibil când sunt întoarse, superb decorate cu email la exterior. Cereale, ciocolată și puști, muschete și pistoale franțuzești (faimoasele dueluri) și un apaș împăiat. Fructe stacojii de pe vrejuri amazoniene și felii maronii de carne de lamă, uscată și marinată.

La etaj sunt mașinile de recoltat și treierătoare, nemișcate și elegante, ca niște animale suple aplecate să lingă umezeala. Cuțitele Bowie¹⁴ plâng în lumina soarelui; se spune că americanii au întotdeauna unul asupra lor. (O scurtă privire în jur infirmă această ineptie europeană.) O maimuță în mantie de samur, într-o lesă de piele, poate prevedea viitorul. O secțiune include un cal înalt de numai treizeci de centimetri și, într-un borcan, un nou-născut cu două capete, spre încântarea copiilor. Doamnele și domnii fac un pas alături și-și flutură batistele în semn de profund respect când trece pe lângă ei mandarinul chinez cu doi servitori. (Ziarele relatează apoi că era doar un contrabandist de opiu care a făcut o farsă.)

14. Tip de cuțit mare de luptă cu tăișul lat, creat la începutul secolului al XIX-lea pentru un faimos pionier texan, Jim Bowie.

La etaj, sunetul orgii, față de care două sute de instrumente și șase sute de voci n-ar fi nimic, atât e de puternic în această primă zi, 14 iulie 1853, se estompează – canicula își spune cuvântul chiar și asupra orgii, observă un bărbat. Nu, orga a încetat, pentru că bărbatul cu plămâni de urs, vicepreședintele Statelor Unite, se pregătește să se adreseze celor adunați aici.

— Expoziția noastră își aduce cu siguranță contribuția la atenuarea, ba poate chiar la desființarea cu totul a prejudecăților și animozităților care de atâta vreme sunt o piedică în calea fericirii popoarelor. Trăim într-o perioadă de extraordinară tranziție, când ne îndreptăm rapid spre împlinirea mărețului scop către care tinde întreaga istorie – unitatea omenirii. Distanțele care separă diferitele națiuni dispar rapid grație izbânzilor inventatorilor moderni. Le putem străbate cu viteze incredibile. Publicitatea din ziua de azi face ca, de îndată ce apare o nouă descoperire sau invenție, ea să fie imediat îmbunătățită și depășită prin eforturile competitorilor. Produse din toate colțurile lumii ne sunt puse azi la dispoziție, și nu trebuie decât să alegem ce e mai bun și mai ieftin pentru atingerea scopurilor noastre, în vreme ce puterile producției sunt lăsate în seama stimulentului pe care îl reprezintă competiția și capitalul. Doamnelor și domnilor, expoziția din 1853 e menită să ne ofere o probă autentică și o imagine vie a dezvoltării la care a ajuns întreaga omenire și un nou punct de plecare de la care toate națiunile vor putea să-și direcționeze eforturile viitoare.

Maimuța în mantie de samur fură dintr-un buzunar.

În acea primă noapte, bărbatul încearcă să se sinucidă și nu reușește. E doar un număr între multe altele din Marea Sală, o piatră neșlefuită printre toate giuvaierele adunate acolo din întreaga lume. Elisha Graves Otis stă pe platforma ascensorului. Nimeni nu i-a mai văzut numărul înainte și, după câte le-a fost dat să vadă pe ziua de azi, în Crystal Palace puțini sunt entuziasmați de domnul acesta modest. În ciuda faptului că le promite viitorul. E un bărbat subțire, de vârstă mijlocie, într-o redingotă cu model în spic; mâna lui dreaptă mângâie o vestă albă. Dacă vizitatorii se opresc să-i vadă numărul, o fac, cel mai probabil, de epuizare, prețul unei colecții de exponate exotice de văzut într-o viață, toate înghesuite într-o singură zi fabuloasă și în căldura de saună din palat, care însă acum se potolește odată cu venirea serii. Iar ascensoarele de mărfuri nu oferă nimic nou, decât, poate, vreunor prostovani de la țară, nicidecum orășenilor.

Platforma se ridică la zece metri în aer, ținând parcă spre cupola de sticlă de deasupra, înnegrită de noapte. Spectatorii se lasă furați de la tapițeriile persane și scarabeii egipteni, chemați din fața vaselor etiopiene, de domnul Otis; cei adunați în Marea Sală vin și privesc țință platforma, bărbatul și șinele cu clichet. Își doresc, până la urmă, viitorul.

— Vă rog să priviți cu atenție! spune domnul Otis. Ține în aer un fierăstrău, o semilună aurie în lumina lustrelor, și începe să taie frânghia care-l ține suspendat. Pe măsură ce faima acestui gest va crește în următoarele săptămâni și luni, în Crystal Palace nu va mai fi niciodată atâta liniște ca acum. Prima oară e cel mai bun moment. E liniște. Frânghia se zvârcolește în aer când cedează și ultimele corzi. Platforma cade definitiv preț de vreo cincizeci de centimetri, apoi arcul vechi de căruță de dedesubtul ei se destinde și se prinde în clișeeții glisierelor. Vizitatorii expoziției își înăbușă un urlet, chiar și după tot ce au văzut azi. Un ascensor sigur. Verticalitatea nu mai e departe, și nici adevăratele orașe. Prima ridicare a început. Domnul Elisha Otis își scoate jobenul cu o vultură exersată și spune:

— Totul e-n regulă, domnilor, totul e-n regulă.

*

Șoferul nu vorbește, ci conduce, răsucind volanul cu palmele. Are grația minuțioasă a unui pictor: face gesturi măsurate, atente, niciodată

prea extravagante sau prea zgârcite. Are o zgârietură mică, roșie, pe ceafă, unde l-a ciupit bărbierul. În timp ce Buickul negru se strecoară printre gratiile orașului către Institutul pentru Transportul pe Verticală, Lila Mae rememorează ceea ce i-a spus domnul Reed. „Poate că tu ești persoana ideală care să stea de vorbă cu ea. Cu noi nu vrea să vorbească.“

Lila Mae Watson e de culoare. Marie Claire Rogers e de culoare.

Dosarul pe care îl ține în brațe cuprinde hârtii de diferite forme, tipuri și grosimi. Unele cuvinte sunt scrise de mână, altele au fost bătute la mașină. Cea de deasupra este cererea lui Marie Claire Rogers de angajare ca femeie de serviciu la Smart Cleaning Corporation. Când a scris-o avea patruzeci și cinci de ani, doi copii și era văduvă. În cerere sunt înșirate locurile ei de muncă anterioare; se pare că și-a petrecut cea mai mare parte din viață strângând după alții; avea multă experiență în acest tip de muncă. Să se ocupe de neorânduială. Unul dintre foștii angajatori îi confirmă capacitățile într-o scrisoare de recomandare, descriind-o drept „ascultătoare“, „liniștită“ și „docilă“. Un alt document, prins cu o agrafă de cerere și echipat cu logoul corporației Smart Cleaning, relatează despre intervalul de șase luni în care doamna Rogers a fost repartizată în casa familiei McCaffrey. Perioada aceasta a trecut fără nici un incident; munca doamnei Rogers a fost caracterizată de domnul și doamna James McCaffrey drept „eficientă și scrupuloasă“. Familia s-a mutat într-un loc cu o climă mai veselă, și doamna Rogers a fost repartizată unuia dintre clienții vechi ai corporației, la Institutul pentru Transportul pe Verticală.

Lila Mae recunoaște semnătura lui James Fulton în josul unui formular de evaluare a angajatului, datat la un an după ce doamna Rogers fusese repartizată în locuințele pentru profesori ale institutului. O cerneală exact la fel cu a semnăturii se vede în căsuțele mici de deasupra, unde cu ea s-au trecut „x“-uri în coloana de căsuțe intitulată „excelent“. Cu excepția unei singure căsuțe, în chestiunea punctualității, bifată în coloana „bine“. Data de pe formular îi dezvăluie Lilei Mae că Fulton tocmai își dăduse demisia din postul de președinte al asociației (stârnind murmure de volum diferit în comunitatea mai largă a inspectorilor de ascensoare), pentru a deveni decan al institutului. Stadiul final al carierei sale. Culesese toate recompensele; nu mai avea unde altundeva să se ducă.

Sigla institutului e mai distinsă și mai solemnă decât stilul afectat retro al hârtiilor emise de compania Smart Cleaning. O austeritate rarefiată

potrivită unei instituții de învățământ superior. Documentul pe care îl ține acum Lila Mae în mână este adresat Consiliului Director al institutului, și tonul emoțional al cuvintelor, panica nedisimulată fac un contrast curios cu serenitatea blazonului din capul paginii. Scrisoarea solicită „o reacție imediată“ la comportamentul „excentric“ al lui Fulton („excentric“ fiind un cuvânt, observă sec Lila Mae, pe care alții îl folosesc pentru a-i descrie pe alții nebuni care sunt oameni de valoare), detaliat mai jos. Lila Mae a mai auzit majoritatea poveștilor – accesele subite de furie, plânsul neașteptat în toiul ceremoniei de inaugurare a noii aripi de clădire pentru catedra de Inginerie –, dar majoritatea gesturilor revoltătoare despre care citește acum îi sunt necunoscute. Alții îi acoperă pe ai lor. Comportamentul lui Fulton n-o face să-l vadă cu alți ochi pe părintele credinței ei; Lila Mae nu se așteaptă ca ființele omenesti să se poarte altcumva decât sunt cu adevărat. Adică să fie slabe.

Următorul document pe care-l găsește nu e nici el vreo autentică revelație. Fulton s-a prezentat în fața Consiliului Director, notează secretara anonimă (cu mult mai mult entuziasm decât se simțea în primul document), și a hotărât să-și dea demisia. A acceptat oferta noastră de a-i permite să-și păstreze locuința din campus, precum și condiția ca o persoană să se mute cu el și să-i poarte de grijă. Acest document anume (care îi tremură în mână din cauza vitezei; șoferul Buickului nu poate controla totul) descrie mai departe cum Fulton le-a respins pe toate îngrijitoarele propuse de institut („dădacele“, cum numea el alaiul de scorpii eficiente care îi sunaseră la ușă). Femeia pe care a vrut-o era menajera lui, Marie Claire Rogers. Nimeni altcineva. Secretara e încântată să raporteze că doamna Rogers a fost de acord și se va muta în vechile camere de la parter ale servitorilor în a doua săptămână a lunii următoare. „Felicitări, domnilor!“ își spune Lila Mae.

Lila Mae și Sven, șoferul Casei, au pătruns deja adânc în suburbii necartografiate, năpădite, de când a fost ea aici ultima oară, de enorme magazine de reduceri și de restaurante de familie care servesc populația preponderent de culoare. E mai ușor de respirat decât în oraș, sunt mai puține de văzut. Lila Mae își coboară privirea asupra următorului document, un vechi articol din revista *Lift*, pe care ea l-a citit la apariție. Foile sunt flasce și lucioase, subțiri ca briza. Procesul s-a încheiat. Judecătorul a hotărât. Marie Claire Rogers trebuie să predea Institutului pentru Transportul pe Verticală toate hârtiile lui Fulton aflate în posesia

ei. Potrivit reporterului revistei (a cărui gamă adjectivală îl trădează drept susținător al institutului), când și-a dat seama că nu mai are mult de trăit, Fulton a cedat institutului anumite documente personale în schimbul garanției că doamna Marie Claire Rogers putea rămâne să locuiască în casa lui din campus câtă vreme avea să creadă de cuviință. Inutil de spus că institutul crezuse că va primi tot restul hârtiilor lui Fulton la moartea lui și pregătise deja nișele unde avea să păstreze relicvariile; clauza neașteptată despre menajeră nu era decât un soi de musculiță agasantă. Sau așa s-a crezut la început. Odată răposat Fulton, doamna Rogers a predat într-adevăr documentele cu pricina. Dar nu pe toate. A fost evident că unele carnete de însemnări din ultimii doi ani de viață ai lui Fulton lipseau. Lumea academică, posteritatea, mașinăria implacabilă a istoriei nu puteau fi refuzate. Și totuși doamna Rogers a insistat să păstreze jurnalele și și-a coplesit gazdele cu invective rareori auzite în regiunile yankee de urechile albilor, temperându-și comportamentul intolerabil abia când lucrul acesta i-a fost impus de tribunalul onorabilului James Madison (nici o legătură). Articolul se încheie aici, dar Lila Mae adaugă un post-scriptum pentru sine, despre natura dovezilor. E evident din datele calendaristice ale jurnalelor că unele lipsesc, dar nimeni nu poate dovedi că nu au fost, așa cum a susținut doamna Rogers, distruse de Fulton într-un acces de disperare din toiul nopții sau chiar furate – femeia a pretins că, în ziua înmormântării lui Fulton, locuința lor a fost spartă. Bârfele înfloresc pe soluri și mai puțin fertile.

Mașina e aproape de institut. Lila Mae știe și fără să ridice privirea, căci sunetele orașului s-au stins în sfârșit, de parcă ea și șoferul ar fi descoperit singura vale adevărată. S-au stins scrâșnetul și huruitul orașului, râsul ascuțit care urmează unei prăzi proaspăt ucise. Aici e locul perfect —pentru un centru de relaxare, pentru a-ți îndemna sinele să se însănătoșească, să se înarmeze pentru viața socială. Ultimele file din dosar sunt însemnările scrise de mână ale unui anume Martin Sullivan, un partizan al intuiționismului, de la institut. „Subiectul îmi trânteste ușa în față, o insultă pe mama, mă surprinde furișându-mă înăuntru pe fereastra bucătăriei și îmi înfige în mână un termometru pentru friptură, mă vede ascunzându-mă în spatele copacului și se apropie amenințător. Am decis să părăsesc perimetrul.“ Mai departe, Martin Sullivan cataloghează conținutul unei găleți de gunoi, colectat cu

o săptămână înainte pentru a servi drept dovadă. „Resturi în primul rând alimentare“, notează el, „cu aproximativ 10 la sută hârtii. Două versiuni începute și abandonate ale unei scrisori aparent private către o persoană numită <<tanti Ida>> și așa mai departe. Un articol arăta promițător – un exemplar din *Kwicky's Weekly Crossword*, în care fuseseră abordate două treimi din rebusuri, în diferite grade de completare și acuratețe. Dar, în ciuda eforturilor mele, n-am găsit în ele nici un mesaj secret și nici un înțeles ascuns.

Asta-i tot. Ea e următoarea la rând, următoarea pacoste pentru o femeie bătrână.

A trecut mult timp de când a fost în campus ultima oară. Atât de mult, încât gândul ei inițial merge nu la rutina vieții de zi cu zi, ci la cele dintâi impresii: își amintește cum a intrat prima oară pe porțile negre și late ale institutului, cum își ținea tatăl ei mâinile pe volan. Se întreabă din nou dacă vestea accidentului a ajuns la urechile părinților ei, dacă relatările din ziare includ numele ei. (Încă un gând: există un dosar despre ea care se îngroașă, un dosar ca acela pe care-l ține în poală, o acumulare de minciuni.) Ea nu e ca toți ceilalți care au venit s-o interogheze și s-o piseze pe Marie Claire Rogers. Lila Mae a venit să-și șteargă pata de pe reputație. Cu orice preț.

Domnul Reed i-a spus: „Cu noi refuză să stea de vorbă. Poate că tu ești persoana ideală. Sunteți amândouă de culoare“.

*

Din *Teoria ascensoarelor*, volumul doi, de James Fulton.

A crede în tăcere. Așa cum făceam când locuiam în bule. Senzitivi doar în măsura în care știam că e cald: căldura era dată de tăcere. Pântecele. Furnicile au noroc că vorbesc în substanțe chimice. Mâncare. Mers. Miros. Numai substantive și verbe, și niciodată în acord. Nu există greșeli, pentru că nu există nici o propoziție în afară de cea pe care o impune natura (mortalitatea). Tu stai pe un peron de tren. Teama de a pierde trenul, sclavia față de timp ți-a asigurat zece minute înainte de plecarea trenului. Sunt atât de multe lucruri pe care nu i le-ai spus tovarășului tău și atât de puțin timp să le formulezi! În jurul cuvintelor simple s-au acumulat anii, și ar fi fost timp destul să le rostești, dacă n-ar fi intervenit anii și nu le-ar fi ascuns. Conducătorul se plimbă în sus și-n

jos pe peron și se miră de ce nu vorbești. Ești o plagă pe peronul și orarul lui. Vorbește, găsește cuvintele, trenul se pregătește de plecare. Nu găsești cuvintele, cuvintele nu se lasă găsite la timp înainte de plecare. Nimic nu e îngăduit să se întâmple între tine și partenerul tău. E târziu, locul de pe banchetă așteaptă. Faptul că sunt cuvinte simple și adevărate e numai jumătate din bătălie. Trenul pleacă. Trenul întotdeauna pleacă, și tu nu ți-ai găsit cuvintele.

Amintește-ți trenul și ceea ce există între tine și cuvintele tale. Ascensorul e un tren. Trenul perfect duce în ceruri. Ascensorul perfect așteaptă până când sarcina lui umană încearcă să se smulgă din noroi și să afle cuvintele. În cutia neagră, povestea asta tulbure a comunicării omenesti e redusă la niște substanțe chimice excretate, înțeleasă de receptorii sufletului și tradusă în vorbire autentică.

*

Nici o băutură răcoritoare cu caramel, nici un suc de prune uscate și, fără îndoială, nici un fel de cafea: Pompey nu vrea să bea nimic mai închis la culoare decât pielea lui, de teamă că va deveni mai negru decât e. Ca și cum pielea ar fi o pată care se poate agrava, se poate adânci și satura până la bezna iadului. Lila Mae e convinsă că Pompey a fost trimis să „aranjeze” grupul de ascensoare din clădirea Fanny Briggs. A-i asmuți pe cei doi angajați de culoare unul împotriva celuilalt le-ar fi satisfăcut simțul denaturat al armoniei. Doi câini în arenă. Pompey ar fi profitat imediat de șansă, mânjit pe bot de spuma albă a salivei. N-a zis el ceva de genul ăsta când erau la O'Connor's, chiar după accident, când Lila Mae se strângea lângă perete ca o hoată? „Primește în sfârșit ceea ce i se pregătește de mult.” Ceva de genul ăsta. Pompey în costumul lui bej prea mic, cu melonul înclinat, răutăcios, în camera mașinii.

Așteaptă în mașină să apară Marie Claire Rogers. Casele profesorilor se lipesc de marginea unui detașament de stejari, la poalele dealului. Întotdeauna incongruența: teoreticieni absorbiți de ideile lor și foști inspectori fără scrupule sunt uniți în lumea universitară, trăind în spatele fațadelor în stil Tudor, toate identice. Pe geamul mașinii, Lila Mae vede sala de sport unde a locuit, mica gaură care a fost fereastra ei către campus. Trage o linie prin aer către etajele superioare ale Fulton Hall, biblioteca unde a murit el. Bărbatul în fața casei căruia stă ea acum, cu un individ care nu vorbește pe post de șofer. Sven gâfâie printre buze ca

un cal.

Ciocănitul din geam o face să tresară.

— Dacă ai de gând să stai aici toată ziua, mai bine vino-năuntru! spune subiectul, strecurând cuvintele prin geamul abia întredeschis din dreapta Lilei Mae. Marie Claire Rogers adaugă: Numai mata. Fără el.

E o femeie scundă, mătăhăloasă, pe niște cioturi zdravene de picioare, și pare mai tânără decât se aștepta Lila Mae. Nu e atât de uzată și de vlăguită cum ar fi trebuit să fie după meseria ei. În ziua aceasta înnorată, e o prezență solidă, taurină, într-o rochie roșie plină de viață, care-i lasă umerii și brațele goale și i se strânge în jurul gâtului în volane albe. Pe pălăria de paie are câteva flori maronii uscate, strânse ca într-un pumn. Nu așteaptă răspunsul Lilei Mae și o ia cu pași mici, măsurați, pe aleea de piatră care duce spre casa lui Fulton – casa ei. Lila Mae îi spune șoferului să n-o aștepte, se descurcă singură să se întoarcă la Casa Intuiționiștilor. Deși nu e o fire care să cedeze ușor nostalgiei, a hotărât totuși să facă o plimbare prin campus după ce o intervievează pe doamna Rogers. Să vadă dacă locuiește cineva în vechea ei cameră. Poate din cauza strămutării din ultimele zile.

Deschide ușa vestibulului și, în stânga, vede silueta roșie neclară mișcându-se. Doamna Rogers spune:

— V-am văzut parcați în față când am dat colțul. Își scoate un ac lung de pălărie de pe cap și pune pălăria de paie alături, pe canapea. Am așteptat douăj' de minute, și nu v-ați mișcat. N-am de gând să mă țină cineva afară din casa mea.

— Îmi pare rău că vă deranjez, răspunde Lila Mae. Voiam doar să vă pun două-trei întrebări. Dacă aveți timp.

Doamna Rogers scutură obosită din cap.

— Nu ți-aș fi dat drumu' în casă, da' mata nu ești ca ălalți de-au venit pe-aici, în costume elegante, plini de ei. De parcă au nevoie să se poarte frumos cu tine fiindcă ai tu ceva ce le trebuie, măcar că lor li se pare că-s mai grozavi ca tine. Își privește vizitatoarea drept în ochi. Da' le-am făcut atâtea necazuri, că probabil s-au gândit să te trimită pe mata, și cu mata am să vorbesc.

— Cam așa ceva.

— Și-o să-ți spun ce-am ținut în mine până-acuma, pentru că mata ești ca mine. Doamna Rogers râcăie cu mâinile în poală de parc-ar vrea să îndepărteze ceva de acolo. Stai mai bine jos aici, spune ea ridicându-se,

până fac un ceai.

Casa nu e cum se aștepta Lila Mae să fie, dar, pe de altă parte, Fulton a murit de șase ani. Acum e casa doamnei Rogers, prin contract. În dosar nu se pomenea nimic de asta, dar probabil circulă zvonuri că Fulton și Rogers erau amanți. De ce altceva să-ți bați capul atâta pentru o servitoare? Să fi început oare să redecoreze pe când el era încă în viață – treptat, pe neobservate? Pe polița de deasupra căminului stau cincisprezece cai din ceramică, în diferite poziții, de la goana galopului la pășunatul meditativ. O aude pe doamna Rogers zăngănind și făcându-și de lucru mai departe pe hol. Fierbând apă. Ce-o fi zis Fulton când ea rearanja casa? Era prea dus cu mințile ca să mai observe lumea din jur sau prea absorbit de cutia lui neagră ca să-i mai pese de coaja lucrurilor. De aparența materiei.

Doamna Rogers se întoarce cu ceai și napolitane cafenii. Ceaiul are miros și gust de cuișoare. Scaunul pe care stă Lila Mae e vechi și neclintit. Îndărătnic. Sorbind din ceai și privind-o peste buza căinii, doamna Rogers spune:

— Hai, dă-i drumu', atunci!

— Am venit doar să vă întreb despre domnul Fulton.

— Asta ziceau și ăilalți, bărbații ăia. Mata cu care ești? Cu institutul sau cu departamentul din oraș? Sau cu alții care vor ceva de la mine?

— Mă numesc Lila Mae Watson, spune ea. Sunt intuiționistă. Acum lucrez la Departamentul pentru Inspecția Ascensoarelor. În oraș.

— Îhm, zice doamna Rogers fără emoție. Întreabă-mă ce voiai să măntrebi! Ronțăie un biscuit cu dinții ei mărunți.

— Numai dumneavoastră locuiați aici cu domnul Fulton?

Doamna Rogers nu-i face viața ușoară, dar ea tot o să afle ceea ce vrea să știe, decide Lila Mae. O să afle.

— Trebuia careva să locuiască, răspunde plictisită doamna Rogers. Nu putea să se descurce fără cineva care să-l apere de nebunia lui. Să-l apere de el însuși. Mai întâi au adus niște cucoane în vârstă și drăguțe din Europa sau așa ceva. Face semn cu mâna spre fereastră ca și cum Europa ar fi chiar aici, dincolo de copaci. Dar James le-a alungat de cum au pus picioru' în casă. A zis că-l sperie, cum veneau ele din Suedia, și din Rusia, și de unde mai erau. Pe urmă, într-o zi, a zis că nu mă vrea decât pe mine sub același acoperiș.

— Și dumneavoastră ați acceptat.

— Toți copiii mei erau căsătoriți și plecaseră de-acasă, răspunde doamna Rogers, și înclină doar foarte puțin din cap spre o fotografie de pe masa de lângă ea. Lila Mae n-a observat-o: fețe și trupuri pe care nu le poate discerne, pozând după modelul tradițional al fotografiilor de familie. Ce era să fac, continuă doamna Rogers, să stau în oraș, cu toate prostiile care se întâmplă în ziua de azi? Aicea nu-s prea multe de făcut, da' măcar nu stai cu grijă că vine vreun puștan și-ți dă cu ceva în cap să-ți ia banii.

— Deci ați fost prieteni, dumneavoastră și domnul Fulton.

— Am lucrat pentru el și am ajuns prieteni. Se purta frumos cu mine. Știai că au vrut să mă pună să-l spionez? După ce-a început să scrie cărțile-alea ale lui despre cum să simți lifturile, și să le iei în brațe și alte chestii...

— *Teoria ascensoarelor*, intervine binevoitoare Lila Mae.

— Alea, da. După ce-a început să lucreze la ele, fețele-alea palide de sus din campus nu mai știau ce să-i facă. Se purta de parcă-l mușcase un câine turbat, și-o ținea așa. Și odată începe să scrie cărțile alea. Cred că asta i-a enervat cel mai tare – cărțile-alea. Nu știau de un' să le-apuce; veneau aicea tot timpul – nu știu dacă voiau să-l facă să nu mai scrie sau doar să le țină pentru el. Într-o zi era plecat să țină o prelegere, și vine unu' din ăia, un alb bătrân și scofâlcit, intră la mine în bucătărie și-mi zice că „ți-am fi recunoscători dacă ne-ai informa“ când vine și pleacă James și ce face noaptea în camera lui. Să fiu, adică, spion în propria mea casă, fiindcă asta și era, după ce mă mutasem aici. Casa mea. Le-am zis să se care naibii din bucătăria mea și că, dacă mai vin o dată pe-aici, îi spun lu' Fulton. Și să știi c-ar fi făcut o criză. Doamna Rogers își pune cana pe măsută și se uită țintă la Lila Mae. Schimbă vitezele: Ce-ți ia atâta? spune ea în forță. Nu mă-ntrebi unde-i ascund lucrurile? Asta vrea să știe toată lumea. „Putem să stăm de vorbă un minut?“ „Aveți un minut?“ Nu, n-am nici un minut pentru ei.

— Vrem doar să fim siguri, spune Lila Mae. Pierde controlul asupra situației, o lasă pe vulpea asta bătrână și acrå să preia conducerea.

— Cum de te-ai înhăitat mata cu ăștia, oricum? întreabă doamna Rogers. Ești îmbrăcată toată ca ei, da' mi se pare că mai ai puțină minte.

— Am făcut facultatea aici, răspunde Lila Mae. Conversația trebuie să fie despre doamna Rogers, nu despre ea. Nu de-asta a venit. Acum câțiva ani, adaugă.

- Doar atâta? Numai de-asta?
- După cum v-am spus, sunt intuiționistă. Am studiat teoriile lui Fulton și, dacă mai există ceva pe undeva, aș vrea să știu.
- Ai făcut școala aici?
- Acum cu câțiva ani.
- Cred că te țin minte, spune doamna Rogers sec, dând din cap. Alde noi n-am fost prea mulți pe-aicea – care să nu spele podelele sau să strângă gunoiul, adică. Da, te țin minte. Te țin minte fiindcă erai singura fată de culoare din campus care nu lucra aici. Te vedeam cum umblai repede peste tot, parc-ar fi trebuit să ajungi undeva și n-aveai timp. Tot timpul umblai repede și singură.
- Am reușit să-mi termin studiile.
- Așa se pare. Ochii căprui ai doamnei Rogers sunt pironiți asupra Lilei Mae. Și a meritat? Toate astea care le-au pus pe tine?
- Am ecuson de inspector. L-am câștigat. Lila Mae își dă seama foarte rușinată că are mâna în buzunar, că pipăie blazonul de pe ecuson. Se întinde după un biscuit de pe platou.
- Nu asta te-am întrebat, nu? spune doamna Rogers. Satisfăcută de expresia stânjenită de pe fața Lilei Mae – arată ca o hârtie făcută ghemotoc –, se lasă pe spătarul canapelei și zâmbește. Iartă-mă, spune încet, sunt o femeie bătrână care trăncănește întruna într-o zi de duminică. Ai venit să mă întrebi ceva. Vrei să știi dacă ascund ceva. Ceva de-al lu' Fulton, fără de care lumea și toți ăia de colo din campus nu poa' să trăiască.
- De ce n-ați vrut să predați hârtiile? Aveați o înțelegere, nu?
- Așa a vrut James. Zâmbetul de pe fața ei e distant și ciudat, ca și cum ar asculta cu plăcere o muzică îndepărtată. Mi-a spus pentru că știa c-o să moară curând – așa cum știu oamenii c-o să moară curând –, mi-a spus că, dacă vin ăștia să scotocească după lucrurile lui, să le dau tot ce are în cabinet, da' din dormitor să nu se-atingă de nimic. Așa mi-a zis, și se vedea că vorbește serios. Își ținea o parte din lucrări în dormitor, o parte, în cabinet, și astea erau două locuri diferite. Așa a vrut el, și eu i-am respectat voia. Fețele-alea palide cu avocații lor n-aveau decât să zică orice.
- Dar până la urmă ați cedat.
- Știi ce cred eu? Cred că Fulton avea de gând să ardă hârtiile-alea-n vatră, doar că n-a știut c-o să moară așa de repede. Pe mine m-au adus

însă în fața judecătorului și m-au pus să jur pe Biblie. Și ce era să fac? Zi mata: ce era să fac? A trebuit să jur pe Biblie. Știam că James o să se supere pe mine, da' ce era să fac? Nu pot să-mi iau viața de la capăt, plus că James a vrut să rămân eu în casa asta.

— Și le-ați dat totul?

— Le-am dat totul, și ei tot nu m-au crezut. Cineva a intrat aici în casă în ziua când l-am înmormântat pe James. A răscolit totul; căuta ceva. Le-am zis c-a fost cineva aici și poate o fi luat ceva, și ei tot nu m-au crezut. Un mecanism minuscul din corpul bătrânei se activează brusc și face declic. De ce, Lila Mae nu știe, dar își dă seama că interviul ei se apropie de sfârșit. Doamna Rogers se rățoiește: Zilele trecute mă uit pe fereastră, și ia ghici! Un bărbat îmi umbla prin tomberonu' de gunoi. Îl știu pe nenea care vine să-mi ia gunoiu', și ăsta nu era gunoier. Pe urmă o ia la fugă. Ce zici de asta?

— Nu știu.

— Știi câți au venit aici în ultima vreme să mă-ntrebe același lucru? Unii grași, alții înalți; unii chiar se poartă frumos. Cică sunt de colo sau de dincolo, fac parte din nuș' ce grup și așa mai departe. Și eu știi ce le spun? Le trântesc ușa-n nas. Se uită la mine cu privirea aia. Am văzut tot soiul' de albi la viața mea, și pot să-ți spun ceva: Toți sunt la fel. Toți, fără excepție. Se poartă de parcă eu nici nu-s prezentă. Dacă-i auzi cum vorbesc, ce lucruri își spun, chiar în fața mea, de parcă nici n-aș exista. Lucruri groaznice. Și toți sunt la fel, afară de James. N-am nimic de spus de bine despre nici unu' din ei. Nu mai am ce să discut. După câte mi-au făcut, mie și alor mei, toată viața.

O să zboare cănila, o s-arunce cu unul din căluții de ceramică în Lila Mae. Dacă mai stă un minut aici, dacă nu pleacă imediat.

— Și acum te trimit pe mata. Au angajat o negresă, o fetișcană. E-o lume nouă. Li se pare că, gata, te-au trimis la mine, și cu mata o să vorbesc. De parcă ne-am cunoaște. Mata porți costum bărbătesc, de zici că ești bărbat. Să te-ntreb ceva: De ce-ai venit? În zi de duminică?

— Pentru că e important, răspunde Lila Mae. Sfidătoare. Crede în misiunea ei.

— Pentru cine? o chestionează doamna Rogers. Pentru tine sau pentru ei?

Lila Mae nu zice nimic, și doamna Rogers încheie:

— Ajunge acuma. Ultimul lucru pe care îl spune, când Lila Mae e la

jumătătea aleii: Nu e cine crezi tu că e. Ține minte asta: nu e cine crezi tu că e.

*

Nu existau ferestre, iar ceasul i-l luaseră, așa că habar n-avea de câtă vreme era aici, jos. Suficientă ca să fie poreclit Gurămare, suficientă ca să-și fi meritat supranumele de cel puțin zece ori. A țipat când bărbatul masiv fără ochi i-a rupt primul deget. A mai țipat de vreo două ori după aceea, și de acolo lucrurile au curs firesc.

Bărbatul masiv avea ochi, dar îi erau atât de înfundați în orbite, încât Gurămare ar fi putut crede că se uită într-un hău. Când ajunseseră aici, cei doi îi săltaseră trupul tremurător și-l coborâseră pe niște trepte umede de piatră, prin coridoare scobite în pământ neprimitor, până în camera aceasta. Îl legaseră cu lanț de patul care puțea a urină, a vomă și alte fluide tulburi pe care se știe că le elimină corpul omenesc din când în când. Puroi. Pe saltea erau tatuaje, pete întunecate, amorse, corespunzând locurilor unde diferite părți ale corpului căzuseră pe ea, un nor maroniu în jurul genunchiului drept, niște mazăgă întărită în zona vintrelor. El țipase când văzuse salteaua și țipase din nou când fusese prins cu lanțuri de pat și își văzuse membrele și părțile corpului poziționate peste secrețiile foștilor musafiri. Năucit și chinuit de durere cum era, își dăduse totuși seama că odaia aceasta înghesuită e sub pământ și că nici un om adevărat n-are să-i audă țipetele. Căci bărbații care-l țineau nu erau oameni adevărați. Erau monștri, și avea să-l ucidă.

Nu se poate spune că nu era conștient de delictul săvârșit. Știuse că încalcă niște limite încă de când o făcuse. Le încălcase din multe motive, din motive care datau de câțiva ani, care așteptaseră în tot acest timp, cu ciudă, momentul când aveau să fie răzbunate. Momentul plasei de păianjen. Nu încălcase legile țării, ci legile unui om puternic, dispunând de o armată de executanți înspăimântători legați cu sânge să-i fie loiali. Încetase să țipe timp de câteva ore și visase chiar că s-ar putea să fie eliberat, mici drame de căință și iertare (am vrut doar să-ți dăm un semnal), când bărbatul cel scund cu degete agile intrase în cameră și începuse să-l tortureze.

— Curățăm doar ce-a crescut prea mult, spusese în timp ce-l tăia pe sus-pomenitul Gurămare, care-și câștigă cu adevărat și pe deplin porecla la momentul acela, și vreme de câteva ore pe urmă.

Sângele din rănilor sale (multe) împrășcă peretele de bolțari și se uscă, și până la urmă nu se mai deosebi de sângele celor dinaintea lui. Nu desenul închipuit de stropii lui de sânge, interesant și mustind de viață, îl distingea de predecesorii lui, ci originalitatea inexplicabilă a țipetelor. Țipetele, atât de constante și statornice o vreme (mergând în crescendo și retrăgându-se, apoi dublându-se în intensitate la intervale perfecte, ca și cum durerea ar fi fost un virtuos, iar țipetele lui, libretul iadului), se subțiau treptat, până când bărbaților care stăteau de pază la ușa lui li se părea că s-ar putea să vină momentul când Gurămare n-avea să mai țipe. Avea să înceteze să țipe, de fapt. Dar el începea din nou după o vreme, și cel care pusese rămășag pe reluare întindea plictisit palma către tovarășul lui mai optimist, care-i înmâna conștiincios suma pierdută și rămânea să se întrebe în sinea lui de ce unii oameni sucombă la șoc, și alții nu.

Toți țipau, firește, cei condamnați la cămăruța aceea de moralitate capricioasă a lui Johnny Mucles. Dar ceea ce-i intriga pe bărbații care-l supravegheau pe Gurămare, ca și pe cei care-l torturau, erau configurația și calibrul, claritatea inepuizabilă a țipetelor lui. Noutatea lor absolută, neașteptată la un om cu o înfățișare atât de modestă. Nu auziseră niciodată durerea să cânte așa până atunci, în timpul tuturor permutațiilor torturii executate vreodată în umila arenă a micii camere. Căci acolo avuseseră loc de-a lungul anilor reprezentații cu adevărat extravagante. Un gentleman insipid, de pază la ușa camerei, cunoscut drept Frankie Urecheatu' datorită vestigiilor ca niște flapsuri de pe laturile capului, spuse că suna ca și cum Gurămare își pierde slujba, nevasta și câinele, toate în același timp – această imagine fiind, se pare, cel mai rău lucru pe care Frankie Urecheatu' putea să-l conceapă. Dar nu. Țipătul lui Gurămare era sunetul pe care l-ar scoate sufletul dacă l-am putea auzi ce sunet scoate când e jupuit de piele și expus la aer – cumplita sferă mortală. Bun, pierzi cinci degete – n-o să-ți crească la loc, dar tot mai ai cinci, nu? Îi tăiaseră jumătate din degete (și le atârâseră în cuie pe avizierul clubului, sub titlul de ziar care anunța cel mai recent rechizitoriu eșuat al Ministerului Justiției împotriva imbatabilului Johnny Mucles), dar încă nu-i tăiaseră cealaltă jumătate. Mai e o speranță, bărbații aduși în camera mică nu renunță niciodată la speranța că pot să scape cu vorba din dezastru, oricât de tare îi doare, oricât ar fi de desfigurați. (Speranța, s-a observat, este cel mai teribil dintre toate instrumentele de tortură.) Gurămare, însă, țipa ca și cum își pierde nu

doar viața, ci veșnicia pașnică, viața tăcută de apoi, în care morții zac pe paturi de margarete, cu frunțile nepătate de griji. Bărbații care stăteau de pază la ușă, de o umoare de obicei imperturbabilă, trăiau o stinghereală nemaîncercată. În sinea lor, unii plănuiau o schimbare de carieră, cu gândul la un văr sau altul care tocmai deschisese un restaurant sau o reprezentanță Ford. Nu auziseră niciodată înainte asemenea țipete. Pure. Radioase. Neprihănite. Ca și cum omul ar fi fost un profet, iar limba profețiilor lui, niște urlete ascuțite și schelălăieli pe care cei meniți a fi salvați nu le înțelegeau, puteau doar să presupună că mesajul lui e important și să-și facă propriile pregătiri pentru Judecata de Apoi. „Slavă Cerului că mai sunt pauze și ne mai schimbăm!” își spuse un paznic în sinea lui.

Johnny Mucles nu intra niciodată în subsol. Spunea că îl deprimă. Când sosi, și gardienii îl aduseră la parter pe Gurămare, care, în mod remarcabil, nu răgușise încă, pentru ca Johnny Mucles să-i țină obișnuitul discurs cu „mi-ai greșit și-acum trebuie să plătești“, se întâmplă ca Joe Markham Leneșul s-o ducă pe fata de culoare la subsol. Fata de culoare se uită la Gurămare, Gurămare se uită la ea și în clipa aceea făcu ceea ce-i venea de la sine. Țipă.

*

Buickul bleumarin așteaptă încă la bordură, în ciuda faptului că Lila Mae i-a cerut șoferului să plece fără ea. O să iasă singură din alma mater. Mult blamata loialitate intuiționistă. În timp ce se îndepărtează pe alee de casa lui Fulton, vede mâinile șoferului, moi pe volan, trândave ca niște meduze aruncate pe plajă. Motorul latră și gălgâie de îndată ce ea urcă pe bancheta de piele netedă din spate. În timp ce se așază, Lila Mae își ridică pantalonul de la genunchi. Să nu se frece.

Bătrâna și casa ei igrasioasă, cu bancuri de praf rotindu-se și clipind în lumină ca niște făpturi marine microscopice. Lila Mae nu se teme să-l înștiințeze pe domnul Reed de rezultatul misiunii ei; persoana pe care a trădat-o e ea însăși. Voința doamnei Rogers e la fel de oarbă și de brută ca a ei. Poate cineva a pătruns într-adevăr prin efracție în casa lui Fulton, la urma urmei, și a furat ultimele jurnale, și poate el e cel care a expediat foile. Lila Mae e atât de absorbită de cursul evenimentelor din această după-amiază, încât abia la ceva vreme după ce au trecut de porțile dantelate ale Institutului pentru Transportul pe Verticală observă că

șoferul nu mai are mica cicatrice roșie pe gât, că gâtul lui e o coloană de beton rozaliu. Că în spate nu există butoane care să descuie ușile și nici mânere care să deschidă geamurile. Că aceasta nu e mașina cu care a venit, că nu e șoferul ei (deși cei doi au în comun apetența pentru tăcere), că nu se întorc în oraș, ci se îndreaptă în cu totul altă parte.

*

Luntrea care traversează pământul către cer. Acum i se pare stupid că nu s-a gândit la ea mai demult: o cutie neagră intuiționistă. Spre sfârșitul seminarului din anul doi de teoria ascensoarelor, domnul profesor McKean i-a pus pe toți să descrie ascensorul pe care l-ar construi dacă ar fi eliberați de orice constrângeri. O parte din ei au înțeles prin constrângeri exigențele inovației și s-au grăbit să-și salveze mașinăriile preferate de altădată, adăugând doar, să zicem, un selector modern carcasei atent reconstituite a unui antic Sprague-Pratt. Alții au îmbunătățit (sau așa au crezut ei) conceptele de design prevalente la vremea respectivă, precum tânărul cu păr nisipiu din Chicago care a adus schema unui ascensor tributar cercetărilor recente din Austria. Lila Mae care, la momentul respectiv, era încă, profesional vorbind, obsedată de liniaritate, a compilat din cele mai bune oferte ale marilor firme (un operator de ușă pliantă de la Arbo, o roată de antrenare rezistentă la coroziune de la United) un model de ultimă generație, imaginând un viitor cooperativ și fără patente. (Acum zâmbește cu tristețe amintindu-și de el.) Un tânăr domn cu ochi gravi a înmănat o schiță care consta numai dintr-un puț și „clipocitul bizar al unor picături).“ Nimeni n-a privit cu ochi buni notele mari pe care Morton le-a primit pentru o asemenea frivolitate.

Profesorul McKean i se părea Lilei Mae greu de descifrat: fusese în război. Mâna stângă îi lipsea de la cot și își prindea mâneca hainei cu medalia mică și lucioasă pe care o câștigase pentru curaj în bătălie. Nimeni nu-i cerea detalii, circulau zvonuri, evident, dar nimeni nu-i punea întrebări, și el nu vorbea despre asta. Era înalt și tras la față, cu părul cărunț retezat încă la nivelul tunsorii soldățești. Păr cărunț, deși el era încă destul de tânăr. Lilei Mae nu-i e clar nici acum ce părere avea despre intuiționism. Știa că e prima oară când el ține cursul, și totuși vorbea pe un ton atât de plat și de arid, încât putea foarte bine să fi predat noua știință de zeci de ani, la mii de studenți. În ciuda entuziasmului său,

ai fi zis că enumeră câte cămăși are de lăsat la spălătoria ținută de chinezi. Nici un strop de pasiune – dar, pe de altă parte, se gândește Lila Mae, în intuiționism nu e vorba de pasiune. Credința adevărată e prea serioasă ca să lase loc distracției pe care o reprezintă pasiunea.

Seminarul se ținea într-o sală la subsol, sub auditoriul Edoux. Conducele de abur sâsâiau irascibil, altă dată bubuia caloriferul; în orice caz, trebuia să vorbești răspicat și să ridici glasul ca să te faci auzit, în ciuda dimensiunilor modeste ale încăperii. Acustica n-o deranja pe Lila Mae, care vorbea arareori. Simțea că nu înțelege suficient intuiționismul ca să vorbească despre el, oricât ar fi fost de sinceră. Ca și cum a vorbi la momentul nepotrivit ar fi fost apoteoza vulgarității, cea mai indecentă depravare.

Ceilalți șase studenți nu-i împărtășeau prudența, și mormăielile lor ignorante se topeau în exalațiile sonice ale încălzirii cu aburi. La fel ca Lila Mae, trei dintre ei se convertiseră cu înflăcărare la mitologia lui Fulton, alți doi erau niște liberali binevoitori, suficient de curioși pentru ca, timp de un an din educația lor în domeniul verticalității, să studieze subiectul. Ultimul participant la călătorie era un anume Frederick Gorse¹⁵, care stătea la marginea bărcii, îngrețosat deopotrivă de un dezgust difuz și de apele agitate ale discursurilor celorlalți. Individ moale și plinuț (Lilei Mae îi amintea de un porc bătrân și sigur pe el care își dă seama că are carnea prea putredă pentru abator), Gorse era un empirist îndărătnic, care se înscrișese la seminar numai ca să înțeleagă și, astfel, să se înarmeze mai bine împotriva gloatei apostate care făcea atâta gălăgie în comunitate. Avea președinția asociației în vizor, lucru limpede pentru oricine, și, dacă te-ai fi putut lua după cât de frecvent exclama „prostii!” și „aiurea!”, într-o zi avea să fie un inamic colțos al intuiționismului. Încă de când făcuseră cunoștință, Gorse păruse un dușman străvechi. Lila Mae și-a dat seama mai târziu că profesorul McKean îl ținea în frâu lăsându-l să vorbească; depășit numeric de convertiți și susținând exact doctrina împotriva căreia ceilalți studenți se uniseră în revoltă, Gorse era un instrument pedagogic atât de eficient, încât McKean ar fi putut argumenta convingător că trebuia inclus în bugetul anual al departamentului.

15. Din nou un nume expresiv: *gorse* înseamnă în engleză „orz sălbatic”, o plantă cu flori frumoase, însă plină de spini.

Lila Mae ar fi trebuit să se gândească la cutia neagră și la orașele noi ale celei de a doua ridicări pentru că primele scrieri ale lui Fulton erau investigații tehnice, ezoterice ale mecanismului. *Schiță pentru un sistem al transportului pe verticală* e și azi un text fundamental al gândirii empiriste. Nimeni nu știe suficient despre trecutul lui ca să-i pună geniul de designer în context; Fulton a apărut pur și simplu într-o zi la Facultatea de Inginerie Pierpoint, în vârstă de optsprezece ani, încet la vorbă, șovăitor, și a început să uimească. Cutia neagră însă explică totul. Ceea ce făcuse din el un geniu al tehnicii erau percepțiile lui ciudate, modul lui de a găsi soluția neevidentă care e totodată soluția perfectă. Tot asta i-a permis, își dă seama Lila Mae, să străpungă vălul lumii acesteia și să descopere lumea ascensoarelor. Pentru că asta a făcut *Teoria ascensoarelor*, a descris o lume, și o lume are nevoie de locuitori ca să devină reală. Cutia neagră e ascensorul-cetățean al lumii ascensoarelor.

Într-o zi, către sfârșitul seminarului, când primăvara dădea să se trezească deasupra buncărului lor subteran, profesorul McKean a adus în discuție dilema pasagerului-fantomă. (Evident, erau cufundați încă în volumul unu din *Teoria ascensoarelor*.) Cu singura mână făcută pumn pe tăblia anti-zgârieturi a mesei de consiliu, profesorul McKean a întrebat dacă cineva ar putea să explice semnificația lecturii obligatorii date ca temă cu o zi înainte.

Morton, creatorul ascensorului cu clipocit de picături, începu:

— Dilema pasagerului-fantomă pune întrebarea ce se întâmplă atunci când pasagerul care a apăsât pe butonul de chemare a liftului pleacă, fie pentru că s-a răzgândit și s-a dus pe scări, fie pentru că, nemaiavând chef să aștepte, a luat o cabină care urcă, deși el voia să meargă în jos. Întrebarea este ce se întâmplă cu ascensorul pe care l-a chemat.

Profesorul McKean spuse:

— Corect. Fulton pune această întrebare și lasă cititorul să răspundă, trecând abrupt mai departe la psihologia butonului de închidere a ușii. Cum credeți că ar fi răspuns el la întrebare?

— În mod evident, spuse Gorse, ascensorul sosește, ușile se deschid pe perioada standard de încărcare și apoi se închid. Asta-i tot.

Fără să-l ia în seamă, Johnson, studentul robust în anul întâi care s-a așezat întotdeauna lângă Lila Mae, rosti cu vocea lui împiedicată:

— Cred că Fulton ar spune că ascensorul sosește, dar ușile nu se

deschid. Dacă nu e nevoie să se deschidă, atunci imperativul verticalității nu se aplică.

Profesorul McKean dă din cap.

— Alte idei?

Bernard, de la care toată lumea se aștepta, în mod normal, la răspunsuri de bun-simț, spuse:

— În primul rând, imperativul verticalității se aplică voinței ascensorului, și nu pasagerilor. Cred că, în această secțiune, Fulton se referea la „indicele de existență” – unde se află ascensorul atunci când nu e în serviciu. Dacă, după cum ne spune indicele de existență, ascensorul nu există atunci când nu există încărcătură, umană sau nu, atunci cred că, în acest caz, ușile se deschid și ascensorul există, dar numai pe perioada intervalului de încărcare. Imediat ce ușile s-au închis, ascensorul revine la starea de nonexistență – de „repaus veșnic” – până când e chemat din nou în serviciu. Bernard se lăsă pe spate în scaunul lui metalic, satisfăcut.

Profesorul McKean spuse simplu:

— Bine. Altcineva?

Lila Mae așteptă să-i dea cineva un răspuns. N-o făcu nimeni. Își dresă atunci vocea și spuse cu glas subțire:

— Fulton încearcă să-l păcălească pe cititor. Un ascensor nu există fără încărcătură. Dacă nu există nimeni care să urce în el, ascensorul rămâne în repaus. Ascensorul și pasagerul au nevoie unul de altul.

Profesorul McKean dădu repede din cap și apoi întrebă:

— Și dacă instalăm o cameră de filmare în hol, ca să vedem ce se întâmplă, ce vom vedea după ce dezvoltăm pelicula, Watson?

Lila Mae îl privi drept în ochi.

— Lăsând camera acolo, ați creat ceea ce Fulton numește „expectația încărcăturii”. Camera este un pasager care refuză să urce în ascensor, nu un pasager-fantomă. Pe peliculă am vedea că ușile se deschid, ascensorul așteaptă, apoi ușile se închid.

— Foarte bine, aprobă profesorul McKean.

Gorse, care în ultimele minute se tot fâțâise și se foise pe scaun, nu-și putu reține disprețul.

— Doar fiindcă nu-l vezi, nu înseamnă că nu e acolo! scuipă el și trânti cu pumnul lui gros în masă.

Bătălia esențială.

Profesorul McKean se încruntă. Își împinse scaunul de la masa de consiliu, izbindu-l de perete cu un zăngănit surd. Cu mâna dreaptă, își desprinse medalia de mâneca sacoului, și aceasta, desfăcută, se legănă ca un pendul înainte și înapoi.

— Gorse, spuse el, brațul meu este sau nu este aici?

— N... nu este, răspunse Gorse timid.

— Ce e-n mâneca asta?

— Nimic, răspunse Gorse.

— Asta e ciudățenia, spuse profesorul McKean, deja zâmbind. Brațul meu nu există, dar uneori e aici. Și se uită în jos la mâneca goală. Îi dădu un mic ghiont cu mâna rămasă, și toți se uitară la stofa care se clătina.

*

O dată, în timpul unei ore moarte în Groapă, Lila Mae l-a întrebat pe Martin Gruber de unde vine numele lui Johnny Mucles. Martin Gruber face parte din vechea gardă, mai are un an sau doi până la pensie, până să-și ia vreo slujbă confortabilă de consultant. A supraviețuit anchetelor de corupție, brutalității multor administrații municipale și ascensiunii lifturilor electrice. Dar, la întrebarea ei, și-a abandonat volubilitatea obișnuită. S-a uitat în jur să vadă cine ar putea să-i asculte și a sfătuit-o:

— Nimeni nu vorbește despre asta. *Capisci?*

Adică: mucles!

Mucles, șopteau gurile negre ale depozitelor goale, ferestrele sparte, atât de sigur făcute țandări, încât nu-și mai aminteau ce e sticla. Lila Mae nu cunoștea cartierele prin care au trecut ca să ajungă în locul acesta, în camera aceasta subterană. Casele din prefabricate înfășurate în aluminiu s-au rărit și au dispărut, au dispărut semafoarele, oameni nu mai erau, și a început zona depozitelor, carcase ale prosperității. În timp ce mașina trecea pe lângă ele, huruind peste foste șine de tramvai, Lila Mae vedea, în anumite momente, cerul – pe geam și prin acoperișurile prăbușite: ruina care amplifică vizibilul. Era prea curioasă ca să se sperie. Nu s-a mai obosit să vorbească după ce l-a recunoscut pe șofer: Joe Markham Leneșul, unul dintre cei Cinci Finnegan.

Era o poveste veche. După ce guvernul desființase monopolul producătorilor asupra serviciilor de întreținere a ascensoarelor (le instalăm și pe urmă avem grijă să funcționeze cum trebuie contra unei taxe lunare), tot felul de descurcăreți năvăliseră în această nișă

antreprenorială nou eliberată. Mafia îi intimidase pe proprietari să încheie contracte de mentenanță cu oamenii ei. Aceștia din urmă nu-și dăduseră niciodată prea mult silința să trateze suferințele ascensoarelor, dar căpătaseră ciudatul nărav de a arunca în puț caserole rămase de la mâncarea chinezească luată la pachet sau hârtie cerată în care fuseseră învelite sendvișuri – fascinați, se pare, de felul cum deșeurile se răsuceau și se rostogoleau aterizând în întuneric, ca să se dezintegreze printre amortizoarele de pe fund. Mafia ținea totul în gheare. Mucles deținea West Side, de la partea cea mai înaltă a insulei până la docuri.

Cu câțiva ani înainte, unul dintre oamenii lui fusese prins de poliție incendiind o sală de biliard (nici o legătură cu ascensoarele, o afacere separată, de interes pentru mafioți). Gaborii îl făcuseră să se sucească, și omul se întorsese împotriva foștilor complici. Speriat, turnătorul îi înregistrase pe bandă magnetică pe cei Cinci Finnegan povestindu-și aventuri palpitante despre subteranele surprinzător de aerisite ale unui nou bloc-turn cu apartamente de lux. Lila Mae nu-și amintea dacă cei cinci făcuseră pârnaie; mai important, nu-l înfundaseră pe Johnny Mucles. Joe Markham Leneșul se pare că fusese recompensat pentru tăcerea lui cu un post de șofer.

Domnul Reed spunându-i cum Chancre și Johnny Mucles joacă golf împreună.

Când au sosit în sfârșit la un depozit, la fel de păraginit ca întreaga cohortă din zona industrială abandonată a orașului, Markham a condus-o în jos pe niște trepte vechi de piatră, unde Lila Mae a trecut pe lângă un bărbat plin de sânge, pe care alții îl cărau pe scări în sus. Și care țipa.

După ceasul ei interior (care trebuie să fie corect, la cât e de încordată), e aici de două ore. În încăpere e o masă pătrată de lemn cu o arsură neagră neregulată în mijloc. Două scaune stau față în față la masă, și ea stă pe cel care o ține cu spatele la ușă. Conform cu regulile camerelor de interogare din ascunzătorile mizere ale mafiei și din secțiile de poliție din toată țara. Podeaua camerei e curată – nu că Lila Mae ar fi avut nevoie de vreo confirmare a influenței mafiei asupra sindicatelor din firmele de pază și curățenie. Ușa e solidă și cenușie, nituită masiv pe margini. O ușă industrială pentru mica Lila Mae.

Joe Markham Leneșul a percheziționat-o când a adus-o în această încăpere, trecându-și ușor și decent mâinile păroase peste trupul ei, oprindu-se pentru o fracțiune de secundă la locul neașteptat unde din

talie îi țâșnește, neregulat, osul iliac, revenindu-și și coborând mai departe pe pantaloni. N-a fost obraznic. N-a fost răsplătit pentru căutarea lui. El și cei doi bărbați care i-au scotocit apartamentul – meticuloși și exhaustivi, așa cum se știe că e și Johnny Mucles.

Ea are timp. Poate că, în acest moment, e puțin îngrijorată. „Mâine trebuie să fiu la muncă“, își spune. Știe că, dacă nu-și face apariția în Groapă la ora nouă, după ce nu s-a prezentat la slujbă în urma accidentului, va fi oficial suspectă. Dacă domnul Reed are dreptate și ea nu va fi găsită vinovată de accident, atunci va trebui să continue cu procedura standard: să se supună unei anchete a Serviciului de Control Intern. Dacă o țin aici peste noapte, o să-i periclitizeze dosarul. Se gândește, cu falsă speranță, că nu vor decât s-o rețină. L-a expediat pe șoferul domnului Reed, iar Marie Claire Rogers n-are cum să fi deosebit mașina care a luat-o ostatică de cea care a adus-o în campus. Nimeni nu știe.

Vrea ca bărbatul acela să nu mai țipe.

*

Chuck, bietul Chuck, își dorește cu disperare să reușească dacă lucrează duminică seară, până târziu, singur la serviciu, fără nici o ființă care să-i stea în cale, afară de ambiția lui prea grăbită. Are în stânga o sticlă cu o băutură răcoritoare, în dreapta, un teanc de caiete. În față, cuvintele lui, smulse cu greu din el însuși, agățându-se de persoana lui ca niște lipitori, se adună într-o grămadă tot mai mare cu cât lucrează mai mult. Deocamdată au noimă numai pentru el. „Timpul va răzbuna timpul ăsta“ – lucru pe care Marcy, nevastă-sa, îl aude uneori în toiul nopții de pe buzele soțului adormit. E greu să lucrezi acasă; de-asta e aici. Marcy care-și face de lucru (frecând diverse suprafețe cu cârpa, ridicând paharele în lumina becului din bucătărie, fredonând tot timpul un cântecel insuportabil) îl distrage. El trebuie să lucreze la monografia lui, așa că vine în Groapă. „Comportamentul utilizatoarelor de escalatoare în magazine universale dotate și cu ascensor“ – o povară grea pe care abia o poate răbda câteodată, căci e un bărbat cu alcătuire delicată.

În după-amiezile de sâmbătă, Chuck e în misiune de supraveghere. În ultimele șase luni, se duce în fiecare sâmbătă la Freely's să se uite cum valul mareic năvălește pe ușile principale, înaintea bolborosind și se amestecă în mulțimea de la parter – cosmetice pentru doamne, raionul

pentru bărbați, bijuterii. În galeria plăcerilor de lux (sticlute cu parfum crestate în linii rapide aerodinamice, prăjitoare de pâine automate, curbilinii, roz cu turcoaz), unde toate opțiunile sunt date de sus, de oameni aflați în încăperi secrete la ultimul etaj, rămâne totuși o unică alegere elementară care poate fi făcută: lift sau scară rulantă. Chuck îl contrazice vehement pe prestigiosul Cuvier, care crede că alegerea este întâmplătoare, o simplă chestiune de proximitate. Ricoșând de la un fleac la altul, aici captivați de o sclipire, dincolo seduși de un luciu, vizitatorii optează pentru mijlocul de transport cel mai la îndemână, pentru ce le e mai convenabil. Lucru cu care Chuck nu e de acord. Chuck se bazează pe surse la prima mână. Zece cenți urcarea. Când Otis Elevator Co. a dezvelit prima scară rulantă din lume la Expoziția de la Paris din 1900, pe indicatorul de la poalele porțiței aurii scria: ZECE CENȚI URCAREA. Mai limpede de atât nu se poate. Nevoia de a urca e biologică, transcende fizica vagă a arhitecturii magazinelor universale. Alegem scara rulantă sau alegem liftul, și aceste alegeri spun multe despre noi, e de părere Chuck. (Formula aceasta conține o doză nu tocmai mică de ranchiună, neconștientizată însă de îndârjitul Chuck: el încearcă să-și legitimeze specializarea.) Vreți să urcați înclinat, explorând lumea pe care o lăsați dedesubt și în urmă – spirit cu brațele desfăcute, rege al cerului – sau preferați cutia, coșciugul, care amputează călătoria spre ceruri, *presto*, transformând-o într-o fandoseală banală de magician? De fiecare dată când atinge cauciucul negru al glisierelor unei scări rulante (un material atât de misterios! ce alchimie!), Chuck își dă seama că a făcut o alegere. Pe cea corectă.

Lucrează până târziu la serviciu, așa cum face și acum, răstălmăcind și denaturând datele ca să-i susțină teza.

Vezica lui, întotdeauna e vezica. Își retrage degetele de pe tastele mașinii de scris. Lampa de birou îi furnizează un con neînfricat de lumină; în afara lui, întunericul e deplin. Chuck nu poate vedea uriașa hartă a orașului care drapează unul din pereții Gropii, înțepată ici și colo cu piuneze pestrițe pentru a marca războiul sfânt purtat de departament cu transportatoarele pe verticală defecte, viclene sau altfel recalcitrante din această metropolă nesuferită. Nu vede focarul tăcut al interacțiunilor din birou, răcitorul de apă, cu tăria lui imperturbabilă. Trece pe lângă șirurile de bibliorafturi negre, care adăpostesc reglementările hieroglifice emise de municipalitate în domeniul ascensoarelor, călăuzele misiunii lor

prin lipsa de ordine, și se lovește nu o dată la degetul mare, asaltat de vrăjmași nevăzuți. În hol, trecerea e mai ușoară (paradoxal, vezica îl doare mai tare, întotdeauna, pe măsură ce se apropie de baie), pentru că inspectorul-șef Hardwick e în biroul lui. În spatele geamului opac pulsează ceva alb, și Chuck aude mormăieli. Hardwick n-ar trebui să fie aici atât de târziu, dar magazinele care vând alcool nu sunt deschise duminica, și poate a avut nevoie să ia o sticlă de whisky din ascunzătoarea de la serviciu. E un moment de cumpănă pentru Chuck. Trebuie să se ușureze, dar afabilitatea lui firească și nostalgia nocturnă după companie îl îndeamnă să dea binețe. Hardwick e monosilabic, și schimbul de saluturi n-ar trebui să dureze mult. Chuck promite vezicii flori, o cutie de bomboane și renunțarea la răcoritoare și bate la ușă. Ia mormăitul drept încuviințare și intră.

Bărbatul din birou nu e Hardwick. E bondoc, gras și are câteva șuvițe negre slinoase trase peste creștetul chel. Chiar și din prag, Chuck îi vede scrumul de pe umeri, lepădat de părul care i-a mai rămas. Bărbatul nu pare deranjat de evaluarea lui Chuck. Mănâncă dintr-un sendviș lung ca o felie de pepene, mușcând spre capete, spre degete. Și are un teanc generos de dosare care se vede că l-au ținut până acum ocupat.

— Tu ești probabil Charles Gould, spune el cu gura plină de salam. În dosarul tău spune că-ți place să vii duminica.

— Ce căutați în biroul lui Hardwick? întrebă în schimb Chuck.

Cu un gest vlăguit, bărbatul scoate un portmoneu de piele din sacou și-l desface dintr-o mișcare.

— Bart Arbergast, Control Intern, spune el. Lucrez la cazul Fanny Briggs.

Chuck nu mai are nici o veste de la Lila Mae de când s-au întâlnit în baia lui O'Connor's („când trebuie să te duci, du-te“, insistă vezica lui) și-și amintește de bârfele furioase ale colegilor, „încrezuta aia parșivă, trebuia s-o dea în bară mai devreme sau mai târziu“; acum i-au pus practic lui Chancre postul în brațe. Chuck a încercat s-o sune ieri, dar, când operatoarea i-a făcut legătura cu telefonul public de pe palierul ei de bloc, n-a răspuns nimeni, nici măcar vreunul din ciudații ei vecini. Nici o intonație vioaie caraibiană care să-l anunțe că domnișoara Watson nu răspunde la ușă.

— Mă scuzați că v-am deranjat, atunci, îi spune Chuck angajatului de la CI, cu mâna pe mânerul ușii.

— Stai puțin! zice Arbergast, sugând o felie de ceapă în gură ca o mătă care devorează un șoarece. Ești prieten cu această Watson, da?

— Nu-i ușor să-ți faci prieteni în departamentul ăsta.

— Înțeleg ce vrei să spui, zice Arbergast dând din cap. Gould – ăsta e nume evreiesc, nu?

— Da. Și ce-i cu asta?

— Și te pricepi la scări rulante, da?

— Da, ăsta-i domeniul meu de competență. Cred că e important să ai o specializare. Ceva la care să fii bun. În felul ăsta...

— Faci exact ca afurisitele alea de scări rulante – o ții langa. Să fiu sincer, nu prea mă interesează pe mine de voi, experții în trepte. De ce nu vă faceți propria asociație, în loc să vă gudurați pe lângă tipii de la lifturi? Complică lucrurile, toată hârțogăria asta interdepartamentală pe care o generați.

— Dacă superiorii ar recunoaște că escalatoarele sunt tot atât de importante pentru transportul rapid ca și ascensoarele, n-ar mai fi atâtea bătăi de cap.

Arbergast își inspectează substanța moale maronie de sub unghii și mănâncă din ea.

— Măcar voi nu vă băgați în belele, spune el. În general. Tocmai m-am uitat prin dosarul tău. Se pare c-ai avut un mic incident la Freely's acum câteva luni. Ceva cu hărțuirea clientelei, nu?

— S-a făcut din țânțar armăsar, zice Chuck repede. Încercam pur și simplu s-o întreb pe femeie ce-o făcuse să se abată până la lifturi, când era o scară rulantă chiar lângă ea, și ea i-a spus tipului de la magazin că o deranjez. Spuneți și dumneavoastră dacă credeți că are noimă: la lifturi e coadă mare – ea văzuse asta foarte bine de unde se afla –, și totuși ea refuză scara rulantă, care e aproape goală. Se...

— Sfinte Roland! Voi ăștia cu scările rulante aveți răspuns la toate, nu-i așa?

Pe obrazii lui Chuck apar pistrui roșii minusculi de exasperare.

— ăsta e un interogatoriu oficial sau pot pleca?

— Poți pleca oricând vrei, îi îngăduie Arbergast, ștergându-și buzele cu mâneca. Dar, dacă vrei să-ți ajuți prietena, n-ar fi rău să-mi dai o mână de ajutor la unele chestii care mă sâcăie. Flutură din sendviș fără o țintă precisă. Vrei să stai jos?

La câțiva metri mai încolo pe coridor e porțelanul salvator. Chuck

trage un scaun de lângă perete și îl proptește în fața lui Arbergast. Ce nu face el pentru o prietenă!

Arbergast își examinează notițele.

— Vinerea trecută, începe el, a fost un accident în clădirea Fanny Briggs. Optișpe lifturi. Ultimul răcnet. Municipality a băgat milioane în clădire, e copilul de suflet al primarului. Lila Mae Watson a ta face inspecția și dă aviz de funcționare. Mă urmărești?

— Deocamdată nu mi-ați spus nimic nou.

— De la obrăznicii din astea vi s-a dus buhul. Deci de ce i-a fost repartizată clădirea lui Watson? Fata are dosar curat. Impecabil, de fapt. Dar Fanny Briggs asta e o prăjitură gustoasă. O chestie pe care Chancre i-ar da-o probabil unuia din lingăii lui drept recompensă. De ce ea, asta vreau să știu.

— Cum ați spus, face treabă bună, spune Chuck, punând picior peste picior. A meritat.

— Meritul n-are nici o legătură aici, mormăie Arbergast. Unul din lifturi se prăbușește, ce coincidență, exact când primarul se pregătește să meargă cu el de probă. Asta înseamnă s-o feștelești la cel mai înalt nivel. Dacă voiai să cadă cineva cu liftul, nici că puteai s-o aranjezi mai bine.

— Poate, admite Chuck. Tipul ăsta de la CI începe să pară mai interesant decât era acum câteva minute. Observă că are niște adâncituri superficiale în jurul tâmplor, unde a fost tras cu forcepsul dintre coapsele maică-sii.

— Să luăm liftul ca atare, continuă Arbergast. Ultimul răcnet, după cum am spus. Criminalistica n-a trimis încă raportul despre ce-au răcnet de pe fundul puțului, dar câteva chestii pot să-ți spun. Cablul s-a rupt. Un cablu nou, Arbo, din aliaj. Poți să tragi un vapor cu el, dar aici a plesnit în două. Cabina avea ABS-uri noi, de la Arbo. Am fost acolo când Arbo a făcut ultimele probe la măgăoile alea, și-au ieșit a-ntâia. Oficial, merg cu doi virgulă cinci metri pe secundă, dar țin și la viteză dublă. Nu s-au încins. Asta doar ca exemplu. Liftul ăsta a intrat în cădere liberă, chestie care nu s-a mai întâmplat de cinci ani în lume, și atunci a fost în Ucraina, și cine știe ce standarde înapoiate au ăia pe-acolo. Din câte știu, nu m-ar mira să-și fi legat cabinele la catări. În țara asta nu s-a mai întâmplat așa ceva de dinainte să te naști tu.

— Deci vă gândiți, evident, la sabotaj, în cazul ăsta.

— Absolut. Arbergast își vâra ultima îmbucătură de sendviș în gură.

Cineva și-a băgat coada aici. Și tipa asta, Watson, e ultima persoană despre care știm cu siguranță că a venit în contact cu ele.

— Raționamentul dumneavoastră are o hibă, domnule inspector, spune Chuck. Își apasă absent șlițul: hai să încheiem. De ce-ar da Lila Mae – domnișoara inspector Watson – aviz de funcționare liftului, dacă ar fi avut de gând să-l strice pe ascuns?

— Nu știu. Ca să ne inducă în eroare. Să aibă un alibi.

— Nu ține, din păcate. (Nu ține.) O să trebuiască să găsiți pe altcineva pe care să dați vina.

— Fiule, înțelege că o să dau vina pe oricine se potrivește. Arbergast își încrucișează mâinile peste burta proaspăt îndestulată. E dreptul meu ca membru al Serviciului de Control Intern. N-am pe nimeni altcineva. Ia spune-mi, domnule expert în trepte: unde e fata?

— Nu știu, răspunde Chuck.

— Ar fi trebuit să se întoarcă la sediu după ce-a ieșit din schimb. Băieții de la garaj zic că a adus înapoi mașina vineri, la ieșirea din schimb, dar n-a trecut pe la pontaj.

— Nu-i nimic neobișnuit aici. Nici eu nu pontez întotdeauna. Uneori ești prea obosit, pur și simplu.

Arbergast dă repede din cap.

— Presupunând că n-a auzit de accident la radio, desigur. Dar de ce să nu vină a doua zi? Până a doua zi după- amiază sigur aflase. Au scris toate ziarele.

— Nu e obligată. Intră în următorul schimb mâine și, conform regulilor, atunci trebuie să se prezinte.

— Să nu fie nici măcar curioasă? Acum Arbergast zâmbește. Cătuși de puțin? E cariera ei.

— Ar trebui s-o vedeți pe Lila Mae ca să înțelegeți. E altfel decât noi.

— E de culoare.

— Nu la asta mă refer, domnule inspector. Ci la felul cum vede ea lucrurile. Nu-i e ușor să lucreze aici. Uitați-vă numai în ziar, cum a făcut-o Chancre în presă. Dacă ar fi fost unul dintre oamenii lui, nu le-ar fi spus niciodată șacalilor ăloră cine a făcut inspectia la Fanny Briggs.

— A profitat de ocazie să-și facă campanie, îi dă replica Arbergast și scoate un râgâit atât de sonor, încât e aproape vizibil. Asta e politica. Știi și tu. O să-ți spun ceva. Pe mine nu mă interesează Chancre. E un tip fără milă. O brută. Și nu mă interesează nici intuiționiștii și scamatoriile lor.

Mă interesează ce s-a petrecut în Fanny Briggs vinerea trecută pe la 3:35 după-amiaza. Nu-mi pasă că primarul îl invitase pe regele Siamului să vadă clădirea. Vreau doar să știu ce s-a întâmplat cu liftul ăla. Cineva l-a aranjat bine de tot. Și ceea ce știu acum e că Lila Mae a fost ultima care a umblat acolo sus. Trebuie să știe ceva. Mai mult decât a scris în raport. Mie personal nu-mi place că Watson e suspectă în cazul ăsta, dar n-am pe altcineva și o să mă descurc cu ce am. Așa că ce-ar fi să-i faci o favoare amicei tale și s-o chemi să stea de vorbă cu mine imediat ce apare mâine-dimineață? Altfel, o să intre la apă și mai rău. Arbergast se ridică; are în mână numărul de luna trecută al revistei *Lift*. Acum trebuie să merg la budă. M-ai ținut destul aici.

Arbergast nu se grăbește la baie, dar, după ce Chuck și-a potolit în sfârșit vezica (pentru moment), cere să i se facă legătura cu blocul unde locuiește Lila Mae. Nu l-a văzut niciodată, însă își închipuie telefonul sunând lung, lung pe palierul pustiu.

*

Lila Mae aude râsete cu poftă pe hol, hohote din burtă pe care le-a auzit de multe ori la serviciu. Apoi ușa de oțel deschizându-se în spate cu un hârșăit. Chancre le spune bărbaților care păzesc afară:

— Un chinez și o călugăriță, asta-i tare, băieți, tare de tot! după care intră în încăpere. (În celulă, preferă ea.)

Iată-l în costumul lui cel mai bun, ținuta în alb preferată de gentlemanii din Sud. Se așază față în față cu Lila Mae și-și șterge gâtul nădușit cu o batistă albastră cu buline.

— Nu prea-s ferestre pe-aici, nu? spune el, privind cu dezgust camera murdară. Nu există nici un ospătar-șef și nici fete care să vândă țigări, cu zâmbete incandescente și ciorapi de plasă.

Ea nu spune nimic.

— Am auzit că azi i-ai făcut o mică vizită doamnei de culoare a lui Fulton, spune Chancre și inspectează dungile umede de negreală pe care tocmai le-a lăsat în batistă. Vechea ta reședință, nu? Și eu merg încă la bătrânul Bridgehook, de câte ori pot. A prezidat la reuniunea de treizeci și cinci de ani de la absolvire. Ce părere ai de asta?

De pe cealaltă parte a mesei nu vine nici un răspuns.

— Corect, tu nu vorbești mult. Am auzit că nu-ți place să vorbești mult. Nici o problemă. Probabil nu ți-e ușor în departament. Uneori

băieții sunt destul de duri – știu foarte bine, pentru că eu i-am făcut așa. Buzele umede i se deschid: are dinții vag gălbui. Dar te-ai remarcat. Să nu crezi că n-am observat ce treabă bună faci. Bobby te-a evaluat întotdeauna la superlativ. Ești mulțumită în departament, domnișoară Watson?

— Îmi place slujba, răspunde Lila Mae. Vocea îi e anemică. El e gras și trandafiriu. Reclamele la United Elevator Co. îi estompează întotdeauna petele de pe obraji, vinișoarele roșii de pe nas. Văzut în realitate, e prea trupeș, o halcă de carne crudă. Se spune că se țin câinii după el, plini de speranță.

— Mă bucur să aud asta, spune el cu însuflețire. Te așteaptă un viitor excelent, se vede limpede. Doar să nu calci greșit. Și nu e greu să faci un pas greșit.

— Așa încercați să-mi câștigați votul? întreabă Lila Mae. Printr-un discurs electoral unu la unu? Ce va face Chancre fără banii din reclamele la ascensoare, fără filé-urile lui de vită în sânge, fără paharele de whisky? Ce va face când cutia neagră se va ivi din noroiul de pe fund, va ieși la suprafață și va rosti blestemul final al lui Fulton împotriva lui și a celor de-o seamă cu el?

Chancre zâmbește și se lasă pe spătarul scaunului. Acesta se vaită sub greutatea lui, și Lila Mae ar fi încântată să-l vadă cedând, trântindu-l pe Chancre la podea.

— N-am nevoie de votul tău, spune Chancre. Nu acum. Lever n-are cum să-și asigure victoria la alegeri. M-am ocupat eu de asta.

— Și ce-o să se întâmple când *Lift* apare mâine și votanții dumneavoastră o să citească despre cutia neagră?

El zâmbește din nou.

— *Lift* n-o să publice nimic despre Fulton. Și-au schimbat politica editorială în această chestiune, s-ar putea spune.

Lila Mae nu mai răspunde. Aude țipete din camera alăturată, o ușă care se închide cu un trosnet și pe amicii lui Mucles râzând pe hol. Țineți-o aici, lăsați scandalul accidentului să ia proporții, și o să-i facă și mai rău lui Lever. „E un tip care merge până-n pânzele albe“, se gândește ea.

— Despre ce-ai discutat cu menajera? schimbă Chancre subiectul.

Ceea ce urmează e un lucru nou pentru taciturna, de obicei, domnișoară Watson: sarcasmul.

— Despre noile arcuri elicoidale de luna viitoare de la United, spune. Nu e mare lucru, de fapt, dar ei nu-i e ușor să fie impertinentă.

— Știu că n-o ai la tine pentru c-ai fost percheziționată. Reed și Lever o au deja?

— Deci pe cine ați pus să umble la lifturile din Fanny Briggs? Pe Pompey?

— Bănuiesc că, dacă ai avea-o, chibzuiește pentru sine Chancre, Reed nu te-ar fi trimis la institut.

— Cădere liberă – e cam exagerat, nu? Nu e un accident normal. Până și cei de la CI o să-și dea seama.

Chancre scutură din cap și spune amuzat:

— Nu știu ce poveste ți-a servit Reed ca să te atragă în mașinațiunile lui, dar noi nu le-am făcut nimic ascensoarelor din Fanny Briggs. Nu e nevoie. Președinția e a mea. În clipa asta ne ocupăm doar de detalii.

Lila Mae zâmbește disprețuitor.

— Exact la fel cum nu dumneavoastră i-ați pus pe oamenii lui Mucles să-mi caute prin locuință.

Priviți-l! Chancre și-a făcut loc cu coatele, fără scrupule, în ierarhia departamentului, expert în mica înțelegere, câine de pază al vechii gărzi. Plesnindu-și amical tovarășii pe spate, râzând în hohote, vânând târfe cu primarul pe vremea când acesta era încă ajutor de procuror și tot atât de lacom ca și el. Lila Mae își amintește cum Chancre l-a învins pe fostul președinte al asociației, „Șefu” Holt, prin neprezentare, când nemernicul ăla bătrân s-a retras în noaptea dinaintea alegerilor. Colecția de folclor a lui Chuck include anumite imagini: Holt la un rendez-vous cu o dansatoare de cabaret lungă-n craci. Totul pus la cale.

— Reed chiar te-a atras de partea lui, nu-i așa? zice Chancre. Își îndoaie batista în jumătate, și apoi încă o dată în jumătate. Zici că ți-am înscenat ceva? De ce crezi c-am fi așteptat până după accidentul ăsta ca să-ți scotocim prin casă? Dacă, după teoria ta, am fi aranjat liftul din Fanny Briggs, de ce-am fi așteptat până ți se șoptește că vrem să punem mâna pe tine? Bun, hai să spunem că, prin cine știe ce ciudat concurs de împrejurări, ai fi ajuns în posesia planurilor. Le-ai fi înmânat, ca o fetiță cuminte, lui Reed și Lever, și n-ar fi fost nevoie să-ți intrăm în locuință. (Și-a pus batista în buzunar, exact acolo unde vrea.) Nici măcar n-ai fost în cărți până la accidentul de vineri, și chiar și atunci, ai devenit o problemă doar când te-ai dus în cuibul ăla de yoghini pe care voi îl

numiți „club“ și te-au trimis să stai de vorbă cu femeia lui Fulton. Acum râde. Voi, intuițiști, chiar că sunteți nebuni. Poate că, în loc să separați „ascensorul de ascensoritate“, ar trebui să separați faptele de închipuirile voastre paranoice.

Ea se lasă pe spate și strânge pumnul în poală, sub masă, unde albul ăsta bătrân și îngâmfat nu-l poate vedea. De ce-i servește povestea asta? Planul complicat de răpire, mersul cu mașina prin cimitirul industrial, faptul că o pun să stea aici, în temniță, ca să-i sporească teama.

— În mod cert ați profitat la maximum de accident în conferința dumneavoastră de presă, spune ea. Privește-i ochii tot timpul cât ține vorbăria.

— Urmează niște alegeri, nu? E normal să profit la maximum. Chancre renunță la jocul de politician și privește adânc în ochii Lilei Mae, schimbând tactica de parcă ar ști la ce se gândește ea. Uite ce-i, domnișoară Watson: prietenii ăia ai tăi te-au băgat într-o belea cât casa. Și unde-ai s-ajungi peste două săptămâni? În departamentul meu, acolo ai s-ajungi. Băieții îți fac zile fripte, știu. Dar ai fost menajată. Ar trebui să vezi ce i-au făcut lui Pompey ca să-l dreseze. Acum e omul meu. Eu însă nu sunt ca ceilalți. Sunt total de partea voastră. Poate nu ți se pare, dar să știi că așa e. Sunt sută la sută pentru progresul rasei voastre, dar treptat. Nu poți face totul peste noapte, ar ieși haos. Degetele lui zgârie nervoase aerul dintre el și Lila Mae. Vreau să fac din tine un exemplu. De ceea ce pot reuși semenii tăi. Asta te face să insiști, nu? Vrei să dovedești ceva.

— Și ce doriți în schimb? spune Lila Mae.

Chancre se oprește o clipă, savurând, apoi răspunde:

— Să-ți faci treaba. Să servești departamentul. Reed te-a pus să bați drumurile după cutiuța lui Fulton – ei bine, dacă se-ntâmplă s-o găsești, ne-o dai nouă. Ce folos o să aibă de pe urma ei, în ultimă instanță? Poate c-o să-i atragă pe unii care-s încă nehotărâți, dar empiriștii au fost întotdeauna partida principală din Asociația Inspectorilor de Ascensoare și așa vor rămâne. Tu crezi ceea ce-ți spun ei și ți se pare că Lever și ceilalți sunt „prietenii ai cetățenilor de culoare“ sau ceva de genul, dar sunt la fel ca toată lumea. Vor să tragă foloasele de pe urma sistemului. Exact ca mine. Și exact ca tine. Strigă: Joe, deschide, te rog! Am terminat aici. Din nou către Lila Mae: Am terminat, da?

— Pot să plec?

— Chiar o să te ducem cu mașina. Nu circulă prea multe autobuze prin zonă.

Lila Mae aude ușa deschizându-se în spatele ei. Chancre se ridică.

— Deci vorbim aceeași limbă, da?

— Și dacă nu accept?

Chancre se întinde și oftează.

— Credeam c-am fost clar. Sunt mândru de faptul că știi să mă fac înțeles. Mai ales în perioada alegerilor. Vreau să găsești cutia lui Fulton și să mi-o dai mie. Pentru că nimeni nu dă doi bani pe un cioroi. Fiindcă, dacă nu, data viitoare când ai să vii aici, n-ai să te mai întâlnești cu mine. O să discuți cu unul dintre băieții lui Mucles, și ei se fac întotdeauna înțeleși.

*

Lila Mae a uitat această întâmplare. Dar nu contează. Ea oricum a avut loc. Și s-a petrecut astfel:

Era o noapte spre sfârșitul lui august, o noapte în care ferestrele zăngănind și tremurul paralic al crengilor reînvie amintirea pierdută a toamnei, răătăcită în succesiunea de distracții luminoase ale verii, cu căldura captivă în camerele înghesuite și subsuorile asudate. Dar care a fost mereu prezentă, așteptând. Toamna vine întotdeauna, și acea primă noapte de sfârșit de august e un memento, o mică bătaie pe umăr în semn că vine. Noaptea aceea de la finalul celei de a șasea veri a vieții ei a fost noaptea în care toamna și-a făcut intrarea anuală.

Lila Mae nu putea să doarmă din cauza supărătoarei gâlcevi a vântului cu casa. Un participant minor la sfada aceasta, aproape un observator, era foșnetul frunzelor uscate pe câmpul din spatele casei. Iar Lila Mae era cea căreia-i vorbea, recomandându-i un pahar cu apă pentru gâtul ei uscat de sete. La parter era liniște și târziu; dându-și seama de asta, Lila Mae se simți totuși reținută de porunca fermă a mamei de a fi în pat la căderea nopții. Și de a sta acolo. Iată, era mult după căderea nopții, și ea stătea într-adevăr în pat, așa cum i se spusese. Și-i era sete. Părinții ei probabil adormiseră – nu mai auzise nimic de la acel ultim sunet, scârțâitul acela puternic din balama al ușii de la dormitorul lor, când se duseseră la culcare. La ora obișnuită, când se duceau întotdeauna. Lila Mae visase de multe ori înainte la această mică hoție – să fure un pahar cu apă – și întotdeauna se decisese împotriva ei. Posibilitatea de a da

peste mâna care s-o altoiască o determinase invariabil să renunțe la gestul acesta, atât de rebel – de a merge după un pahar cu apă, când ea trebuia să fie în pat. Dar în seara asta nu. În seara asta se întâmplase să apară toamna, și asta însemna că trecuse încă o vară. Nu de tot – aveau să mai fie o zi sau două caniculare, dar sub voalul castaniu al toamnei. Trecuse încă o vară. Lila Mae știa să numere verile, și asta însemna că mai crescuse, sau așa își șoptea ea singură, încercând să se convingă. Crescuse îndeajuns, o împingea gâtul ei uscat, ca să-și asume riscul de a fi descoperită dacă se aventura noaptea după un pahar cu apă. Dădu pilota la o parte cu o vultură periculoasă a mâinii. Fie, deci: un pahar cu apă.

Ușa se deschise fără sunet. Lila Mae știa că așa va fi – ajunsese până aici măcar, în misiunile anterioare, abandonate. Se uită pe hol spre camera părinților și nu văzu dunga de lumină sub ușă. Dormeau. Se opri, știind că părinții ei sunt peste tot, ca aerul, și că s-ar putea să aibă auzul fin ca al liliacilor. Învățase despre liliaci și despre cum dorm cu capul în jos, agățați de gheare ca în niște cârlige de rufe, și cum au urechi mari pentru că nu au ochi. Nu auzi melodia arcurilor din patul părinților, pe care o auzea, de pildă, când tatăl ei se ridica greoi să cerceteze de ce fetița trecuse ilegal pragul camerei. Un scârțâit: scârțâiau dușumelele. Îmbujorată de prima roșeață a curajului, păși în hol, și scândurile dușumelei scârțâiră. Atât de tare, încât acuși-acuși aveau să iasă s-o plesnească peste fund. Dar nu. Din camera lor încă nu se auzea nici un zgomot. Dacă pășea foarte încet, călcând întâi doar cu degetele, podeaua nu mai scârțâia. După patru pași prinse curaj, mărinind presiunea tălpilor asupra scândurilor credule după patru pași reușiți, și la al cincilea scârțâiră. Simțea murdărie sub degete, cu toate că o văzuse pe maică-sa măturând chiar în după-amiaza aceea, cu mișcările ei sigure și viguroase. Exista murdărie invizibilă, și ea o simțea. Nu auzi arcurile patului. Când ajunse în capul scării, își aminti că treptele făceau mare gălăgie dacă pășeai pe mijlocul lor, dar nu făceau deloc dacă pășeai pe lângă perete, unde n-aveau susținere. Inutil să mai spunem că-i era foarte sete când ajunse în sfârșit la baza scării, căci îi luase mult timp să treacă de primejdie. Ținea minte o jumătate de rugăciune și o spusese în sine ei tot timpul cât coborâse; nu fusese în stare să-și amintească și cealaltă jumătate pentru că la biserică se prefăcea doar c-o spune, mișcând buzele, dar rostind cuvintele doar din când în când, ca să nu primească o

palma peste fund. Nu auzise nici un sunet din camera de deasupra, așa că poate o jumătate de rugăciune e de ajuns câteodată. Sau n-are nici un efect, nici bun, nici rău. Se întrebă de ce se temuse în toate celelalte dăți când îi fusese sete pe timpul nopții și voise să coboare, dar rămăsese în pat. Cu același gând în minte păși cu grijă pe covorul din sufragerie și deschise încet ușa bucătăriei. După ce trecu bâjbâind de masa din bucătărie cu colțurile ei ascuțite, întinse mâna în chiuvetă după un pahar, și atunci tatăl ei hârșâi, tare și aspru, un chibrit de un picior al mesei și aprinse lumânarea de pe masă. Lila Mae fu cât pe ce să se scape în pijama. „Chiar sunt peste tot“, se gândi. Își trase mâna repede înapoi și rămase pe loc în fața mâinilor tatălui ei.

El stătea pe întuneric cu un pahar de whisky. Brațele masive îi erau mânjite până la cot de unsoare neagră de la mașina lor, la care lucrase toată ziua. Ea văzu că era pe jumătate prăbușit peste masă și că de pe buze îi ieșeau cuvinte, dar nu și sunete. El o privi cu ochi grei. Își împinse în spate scaunul de lemn, depărtându-se de masă, și bătu ușor în poală. Îi spuse să vină încoace. Ea i se așeză în brațe, șovăind o clipă, gândindu-se că unsoarea de motor de pe pantalonii lui ar putea să-i păteze pijamaua și atunci avea să aibă necazuri cu mama, dar tatăl ei îi spuse să vină, așa că ea se așeză pe genunchii lui lați. El bătu ușurel în hârtia de pe masă și o întrebă:

— Vă învață să citiți, nu, scumpo?

Ea dădu din cap, uitându-se la hârtia galbenă de pe masă, dinaintea ei. Avea niște imagini pe ea și cuvinte.

— Ia zi atunci ce scrie! zise tatăl ei, bătând din nou cu degetele în foaie și lăsând pe ea o porțiune de amprentă neagră.

Ea se uită atent la pagină, galbenă în lumina lumânării. Deasupra și dedesubtul desenelor, cuvintele stăteau adunate în grămăjoare și râdeau de ea. Ea se gândi că o să dea de necaz. Erau o mulțime de cuvinte pe care nu le mai văzuse până atunci, așa că se uită după câteva cuvinte încurajatoare, pe care le cunoștea, și le găsi risipite printre celelalte. „La“, „un“. Își frământă creierii. Nu știa de unde să înceapă, căci cuvintele pe care le învățase deja erau la mare distanță unul de altul, nu grupate, ca să poată alege un loc și să pornească de acolo. I se păru totuna de unde începe, așa că alese unul dintre desenele din capul paginii, care semăna cu războiul de țesut al mamei, și strânse literele mărunte laolaltă, luând-o pe fiecare pe rând și punându-le împreună.

Unde era spațiu, acolo se termina cuvântul. Vântul sâcâia încă ferestrele în cercevele, și frunzele chicoteau înăbușit. Ea rosti întretăiat:

— Tro...liu... cu ... tam...bur

Tatăl ei spuse:

— Trolu cu tambur dublu, și ea îi simți vorbele în pieptul lipit de spatele ei. Citi apoi: „Trolu cu tambur dublu, model patentat de firma Arbo, adaptat la platforma cu mecanism de frânare, pentru antrepozite, centre de colectare și ambalare, docuri, mine și altele. Viteza de deplasare a platformei la comanda personalului de deservire de până la treizeci și cinci de metri pe minut“. Asta înseamnă că e puternică și rapidă, adăugă el. Apoi arată spre un alt desen care semăna cu două butoiașe cu apă legate printr-un cadru de lemn și citi: „Îmbinare mecanism de ridicat și tambur. Pentru instalația de ridicat Universal ilustrată mai jos; aici vedere a opritorului care oprește instantaneu mecanismul în caz că funcționarea angrenajului iese, din orice motiv, din parametrilor de siguranță, de pildă atunci când se rupe o curea de transmisie în timp ce instalația e în funcțiune“. Asta înseamnă că, dacă se întâmplă să meargă prost, o să țină liftul în aer. Ca să nu cadă și să se facă bucăți.

Continuă cu tot vechiul catalog Arbo Elevator Co., citindu-i denumirile mașinăriilor, instalația de ridicat Universal, instalația de ridicat Metropolitan, instalația de ridicat Relief, tambur automat, îmbinare mecanism de ridicat și șurub – aceasta din urmă semăna aproape, în ochii Lilei Mae, cu un liliac gras de metal, atârnat de tavan, așa cum era în desen. Tatăl ei îi citi fiecare cuvânt de pe pagină și, când termină, îi spuse:

— Mai bine ascult-o pe învățătoare! Ascult-o mai bine pe ea și învață ce-ți spune ea!

O scutură și-și goli paharul cu whisky.

— De ce-ai venit jos? o întrebă, vorbind deja tare, nu ca în timp ce-i citise, în șoaptă.

— Am vrut să beau apă.

— Atunci bea și treci înapoi în pat! îi spuse el.

Era în sufragerie cu paharul cu apă când îl auzi suflând în lumânarea din bucătărie. Făcând la fel ca toamna.

*

E o debandadă totală. Comoda ei e răscolită, ciorapi de o tristețe bizară atârnă moi dintr-un sertar. Teancul de hârtii e împrăștiat, colțurile lor perpendiculare acoperă aproape integral covorul. Planta din ghiveci a fost smulsă și zace cu mâinile în șold, neconsolată, într-un amestec de rădăcini și pământ. Para de plastic, singura tentativă de decor ieftin a Lilei Mae, a eșuat pe podea. O parte dintre cărți i-au dispărut, pur și simplu, *Trolii și scripeții* lui Ettinger suferă cumplit de ruptură de cotor, *Contragreutatea și efectele ei* se ascunde sub un calorifer, printre pânze de păianjen. Perne răsturnate, dezvăluindu-și fața mai curată. Jaluzele piezișe, spânzurând leneșe în cadru. O debandadă. Dezordine.

Lila Mae închide ușa apartamentului. Nu e stilul lui Mucles, afară de cazul când au vrut să sublinieze ce-a discutat ea cu Chancre. De parcă excursia forțată la depozit n-ar fi fost de ajuns. (Markham a avut tupeul să-și scoată pălăria în semn de salut când a adus-o acasă.) Cei doi indivizi care au fost aici cu o noapte înainte aveau obsesia maniacală a ordinii. Erau în mod evident în casa ei de ceva vreme când i-a surprins ea, se gândește Lila Mae, și n-au lăsat nici o urmă. Niște musafiri respectuoși. Cei de acum n-au avut nevoie să-și ascundă prezența, nu le-a păsat. Au crezut că o are sau că are un indiciu, o însemnare pe undeva, care să-i ducă la ea. La cutia neagră.

N-a vrut să se întoarcă la Casa intuițiونیștilor. A vrut să-și vadă apartamentul, să se așeze pe canapeaua unde a petrecut atâtea ore clocotind pe dinăuntru, până când deasupra ei se ridica, risipindu-se, un fel de ceață. Unde simte atâta tihnă câtă a putut vreodată simți în orașul acesta. Cuvintele lui Chancre – perturbații – rezonază până aici. Chancre încearcă să-i intre pe sub piele, își spune Lila Mae, dar nu înțelege că ea nu le e fidelă lui Reed și Lever. Îi e fidelă lui Fulton, cuvintelor lui, și acum s-a implicat pentru că i s-a făcut o nedreptate. A fost improșcată cu noroi. Iar el n-o s-o bulverseze.

O să doarmă oare în seara asta aici? Oare bărbatul acela pe nume Natchez va mai fi în Casa intuițiونیștilor și îl va mai auzi oare ciocănindu-i liniștitor la ușă?

N-a mâncat de dimineață; acum e deja trecut de miezul nopții, și majoritatea ferestrelor din vecini sunt întunecate. Cartierul din preajmă e muncitoresc, nimeni nu saltă capacele tomberoanelor metalice de gunoi din fața clădirilor, pentru că așa merg lucrurile în țara aceasta unde au venit cu vaporul, ca să-și câștige existența. Lucrurile merg altfel decât pe

insulele dragi de unde au plecat. Au împachetat înghesuind o viață de om în câteva genți uzate, ofrandă pentru un trai mai bun. Se duc devreme la culcare, pentru că în țara aceasta reușești numai muncind din greu. Așa li s-a spus.

Ușa răcitorului e larg deschisă, și din ea se ițește botul unei sticle cu lapte care a supurat într-o pată albă uscată pe podea. Lila Mae ridică o conservă de carne de pe gresia din bucătărie. Scoate o parte din conținutul cenușiu pe o bucată de pâine și o terciuiește într-un strat gloduros cu dosul lingurii. Carnea și pâinea au aceeași consistență. Amețeala pe care o simțea de foame i se prelinge printr-o scurgere interioară. Mănâncă și se gândește: n-avea rost să-i intre în casă vineri și apoi să i-o răscolească azi, doar dacă n-au vrut să-i întrețină spaima. Să aducă amenințările mai aproape de realitate. Își cercetează dormitorul, lucrurile pe care le-au atins: nimic nu dă de înțeles când au fost aici. Ar fi putut să-i devasteze apartamentul vineri seara târziu, după ce a plecat ea, sau oricând în timpul zilei de sâmbătă, înainte să fie siguri că nu are schița. Formula magică plină de invidie a lui Chancre: noi n-am umblat la ascensorul din Fanny Briggs, n-am fost în apartamentul tău. Cine, atunci? Un zgârci ascuțit ca un ciob îi intră în gingie. Ce rămâne din animal după ce l-ai tocat: câteva bucățele recalcitrante. Ea n-o să se lase atât de ușor clintită din locul ei. N-o poate face să-și piardă încrederea în Reed, pentru că ea n-a avut niciodată încredere în el.

Tabloul n-a fost mișcat. Lila Mae îl dă jos de pe perete, răsucește lacătul în combinația potrivită și deschide seiful. Totul e la locul său. Se gândește: albi aceștia o percep ca pe o amenințare, dar refuză s-o ia ca pe o amenințare, perfidă, duplicitară. O consideră un fel de catâr, un simplu purtător de informație dintr-o parte într-alta, fără suficientă inteligență sau curiozitate ca să cerceteze povara. Brută. Neagră.

Se duce în dormitor și pune salteaua înapoi pe somieră. Curând adoarme îmbrăcată. Cearșaful e desprins de pe un colț al patului și marginea lui ieșită, flască, îi intră în ceafă – o ghilotină moale.

*

Lila Mae ia în mână capul grifonului și-l izbește de tăbliță. Grifonul a fost probabil, își spune ea, un cadou de la Griffin Elevator Co., firmă acum defunctă. Nu e niciodată prea înțelept să te dai cu intuiționiști.

După o vreme, ușa grea a Casei intuiționiștilor se deschide, și ea îl

vede pe Natchez. După un moment de surpriză, chipul lui lat reflectă bucurie. Spune:

— Te-ai întors, Lila Mae, și deschide larg ușa făcută din panouri.

— Ți-a fost dor de mine? întreabă ea înainte să se poată stăpâni.

„Înfrânează-te!“

Natchez întinde larg brațul spre vestibul.

— Domnul Reed alerga ieri ca o găină fără cap. O scrutează cu privirea și conchide: Dar tu pari întreagă.

Ea se vede în oglinda lungă din celălalt capăt al holului. E întreagă. Deocamdată.

— Îmi dai voie? întreabă Natchez, și Lila Mae îi dă fără tragere de inimă pardesiul. El trebuie să-și facă datoria. Angajatorii îl supraveghează mereu. Peste tot, sunt urmăriți amândoi de priviri nemiloase din portretele ușor înnegrite ale unor bărbați pe care Lila Mae îi recunoaște din manuale, picturi care, cu ultima trăsătură brutală de vopsea maro, devin mormintele subiecților. Orice dispensă pe care a primit-o e provizorie: nu e dorită aici.

— Sunt în salon, spune Natchez.

Poate că-și evaluează statutul și locul, dar fața lui nu trădează nimic.

Se îndreaptă spre salon, Natchez la un pas în urma ei.

— Unchiul tău e încă bolnav? întreabă ea.

— Durează o vreme, când îl apucă, răspunde Natchez. O să se pună pe picioare curând.

Ușa salonului e larg deschisă. Lila Mae vede o bibliotecă lungă și aude:

— Stau în fața ta, discipol ca și mine, ca să-ți vorbesc despre vizibilul pernicios.

Se întoarce să-și ia la revedere de la Natchez, dar el a dispărut deja. Bate ușor în ușă și pășește înăuntru, hotărâtă dintr-odată.

Văzând-o, domnul Reed și Orville Lever se ridică din fotoliile lor de piele castanie. Politicoși de dragul unei doamne. Căminul dintre ei e portocaliu și plin de viață, ca să le încălzească sângele rece. Afară nu e frig. Domnul Reed pune la picioare dosarul pe care-l ținea și spune:

— Orry, ea e domnișoara Lila Mae Watson.

Are un chip greu de citit pentru Lila Mae, de piatră.

Lever întinde mâna.

— Domnul Reed mi-a povestit multe despre dumneata, domnișoară

Watson, despre tot ce ai făcut pentru noi.

E un veșnic june, în ciuda părului cărunț și a pieii care-i atârână pe gât. Manșetele și gulerul îi sunt largi, și pantalonii îi atârână dezumflați peste genunchii mici. Lila Mae nu ține minte dacă arăta tot așa de șubred ultima oară când l-a văzut, dar asta a fost înainte de campanie. E de părere că ea ar arăta probabil și mai rău dacă ar trebui să vorbească toată ziua, ea, care detestă vorbitul. El poartă un costum cu imprimeu foarte discret, elegant, în contrast cu înfățișarea de golan a lui Chancre: e întrecerea dintre lumea academică și salonul de biliard, dintre șah și box. Intuiționistii și-au ales un campion pe potrivă.

— Orry, spune domnul Reed, ce-ar fi să dai o fugă până sus și să repeți mai departe singur? O să-ți folosești probabil mai constructiv timpul decât dacă-ți faci o mie de griji pe tema asta.

Lever dă din cap și-și strânge discursul.

— Da, da, se învoiește el ca prin somn, ai dreptate. Sunt sus dacă aveți nevoie de mine. Se întoarce apoi spre inspectorul de ascensoare. E unul dintre albi aceia translucizi, și fiecare venă îi plutește la suprafața pielii. Domnișoară Watson, mi-a făcut mare plăcere. Sper să ne revedem curând.

Odată ușa închisă, Reed îi face semn Lilei Mae spre locul lui Lever, și ea se cufundă în fotoliul care pare să i se închidă în jurul trupului.

— Unde ai fost, domnișoară Watson? spune. Ne-am îngrijorat ieri, când nu te-ai întors cu Sven. Tonul lui e egal, lipsit de emoție.

— Am hotărât să mă întorc singură acasă, răspunde Lila Mae. Nu se îndoiește de eficacitatea măștii pe care o poartă, a cadențelor pe care le rezervă bărbaților albi precum domnul Reed. N-am mai fost de mult la institut.

— Am crezut că ți s-a întâmplat ceva rău.

— Doamna Rogers nu ne e de prea mare ajutor, din păcate.

Domnul Reed dă repede din cap. Mintea lui se întoarce asupra ei însăși.

— Sven ne-a povestit că te-a poftit înăuntru. De când am primit pachetul, ești prima persoană căreia îi adresează mai mult de două cuvinte. Ce ți-a spus?

— Zice că nu știe nimic despre planul de detaliu, îi spune Lila Mae. A fost de neclintit în privința asta. Zice că a predat deja tot ce avea.

— Și dumneata o crezi?

— E greu de spus. Mi se pare că n-are încredere în nimeni.

Domnul Reed își lasă capul pe spătarul scaunului și-și pune picior peste picior, reflectând.

— Ștampila poștei. Ștampila poștei de pe pachet era de la oficiul de poștă al institutului. Am fost sigur că... Se întrerupe o clipă, abstras. Crezi că s-ar putea să aștepte o ofertă financiară mai consistentă?

Lila Mae scutură din cap.

— Nu cred că asta e, spune. I-am văzut fața. Nu cred c-o să mai vrea să stea de vorbă cu mine.

Domnul Reed nu scoate nici un cuvânt. Se scoală și se duce la masa de scris. Zăbovește puțin acolo, apoi își amintește ceva și încearcă să pară nonșalant în timp ce încuie un sertar. Lila Mae nu vede, dar aude. Deci ce ai acolo, domnule Reed? El ia o revistă dintr-un teanc de hârtii și i-o dă Lilei Mae. Ea se uită la coperta exemplarului din *Lift*, la ilustrația stupidă cu Moș Crăciun, și examinează pagina de sumar. Simte că domnul Reed o privește și se prefacă a căuta articolul despre Fulton, deși Chancre a informat-o că n-are să apară. În sfârșit, ridică ochii și întreabă:

— Unde e?

— Exact asta am întrebat și eu când am luat revista de pe prag azi-dimineață. L-am sunat pe redactorul-șef, îl cunosc. Centralista m-a informat că azi s-a declarat bolnav. Pe urmă am cerut să vorbesc cu reporterul, Ben Ulrich, și mi s-a spus că n-a venit la serviciu.

— Vreți să spuneți că e mâna lui Chancre?

El o privește. Bănuiește ceva? Ochii lui sunt două hăuri.

— Asta ar fi concluzia logică, spune. Oponentul nostru are brațul lung. Domnul Reed se lasă pe spate în fotoliu. Am crezut c-ai să te întorci aici după institut, spune.

— Am decis să-mi petrec noaptea în patul meu, răspunde Lila Mae.

— N-am vorbit noi că nu e un gest cuminte, domnișoară Watson? Dat fiind contextul actual? Desenează cu degetul osos un simbol invizibil pe brațul fotoliului.

„N-am vorbit noi.” De parcă ea ar fi un copil.

— Am vrut să dorm în patul meu, spune ea. Mai avem vreo pistă?

— Am câteva idei despre cine ar putea să fie misterioasa noastră persoană, îi răspunde domnul Reed. Dar nu sunt încă pregătit să le discut. Deocamdată, teoriile mele sunt numai pe jumătate formulate. În orice caz, îmi închipui că pregătirile pentru Follies o să-i țină pe

adversarii noștri ocupați până după ziua de miercuri. Dumneata ai de gând să participi?

— La Follies?

— Nu urci pe scenă, nu?

Lila Mae uitase de Funicular Follies¹⁶.

¹⁶. Nume amintind de Ziegfeld Follies, faimoase spectacole de revistă ale deceniului al patrulea din SUA, inspirate de Folies Bergère din Paris și de alte reprezentații similare.

— N-am fost niciodată, îi comunică.

— Și eu încerc să le evit. E un spectacol de prost gust. Dar, cu alegerile de săptămâna viitoare, e important ca Lever să fie prezent. În aceste ultime zile hotărâtoare.

— Desigur, spune Lila Mae. Pentru ea n-ar fi înțelept să participe, fiindcă e o activitate a departamentului, iar ea e, pe moment, o persoană suspectă la serviciu.

I se citește oare îngrijorarea pe față? Domnul Reed spune:

— Ai decis, presupun, să nu te prezinți azi la slujbă.

— Evident.

— N-o să dea bine la Control Intern. E o greșeală.

— O să mă descurc. Odată ce facem rost de cutie, n-o să mai conteze, nu?

I-o pune înapoi în poală.

— Desigur, spune domnul Reed. Dar nu știu cum va manevra Chancre lucrurile în presă.

— O să mă descurc, spune ea. Ce urmează, deci?

Domnul Reed se ridică în picioare.

— Dacă vrei cu adevărat să ne ajuți... dacă n-ai de gând să-mi urmezi sfatul și să vorbești cu cei de la CI, cel mai bine e să te dai pur și simplu la fund. În câteva zile o să am mai multe informații și putem vorbi atunci despre asta.

Ea dă din cap. Nu e convinsă. Nu știe dacă domnul Reed are încredere în ea mai mult decât are ea în el. Să fi venit cumva acasă la ea aseară, ca s-o caute, și să fi văzut dezastrul de acolo? Poate încearcă s-o dea la o parte, acum, după ce ea și-a încheiat rolul negrului de legătură cu doamna Rogers. Rolul celui care vorbea pe limba ei.

— Camera ta e încă disponibilă la etaj, spune el. Cred că în momentul

de față e opțiunea noastră cea mai bună.

„A noastră“. O ține izolată, departe de dușmani și de influențe nepotrivite, în aceste momente cruciale.

— De acord, spune ea.

Domnul Reed își coboară privirea spre hârtiile din mână și-și pregătește stiloul. Cu Lila Mae a încheiat. Ea iese țeapănă din salon. În ultima vreme, toate încăperile în care intră sunt celule, se gândește în timp ce urcă treptele spre etajul pentru oaspeți. Fiecare e o cabină de lift fără butoane, controlată de o cameră malefică a mașinii. Cabina coboară, nimeni altcineva nu intră, iar ea nu poate să se dea jos. În capul scării simte pe umăr o bătaie ușoară; e Natchez, care o întreabă:

— Pot să-ți fac o vizită diseară? Aș vrea să vorbesc ceva cu tine.

*

Ea își dădu seama că el se temea s-o invite, după suspensia prelungită dintre „Vrei să vii să vezi noul film de la Royale“ și „cu mine“, o întrerupere de care cântecul de la radio profită abil, înghesuind în ea un pasaj de trecere și un refren. Ea spuse „da“. Fuseseră împreună la film de o mulțime de ori până atunci. Filme bune și rele, timp de mulți ani. Părinții Lilei Mae îl plăceau pe Grady junior, iar părinții lui Grady junior erau îndrăgostiți de Lila Mae. De fapt, Grady junior trecea de multe ori pe la ei doar ca să stea de vorbă cu Marvin Watson. Despre pescuit sau despre eterna problemă legată de când o să ajungă autoritățile comitatului să paveze străzile din cartierul de negri. De obicei discutau pe verandă, așa cum Marvin Watson făcea cu prietenii lui, cum îl considera și pe Grady junior. Lila Mae și Grady junior erau prieteni, și el tocmai o invitase să iasă împreună. După ce ea spuse „da“, își plăti shake-ul de ciocolată, așa cum făcea întotdeauna când se opreau pe drum la băcănie, iar el își plăti shake-ul de vanilie, și se despărțiră pentru restul după-amiezii, luând-o fiecare pe drumul său.

Ea își dădu seama că se schimbaseră ceva după zâmbetul lui, când ea îi deschise ușa de la intrare, lăsând să intre aerul serii. Lila Mae și Grady junior crescuseră împreună, își juliseră genunchii la comun, învățaseră să se târască încurajându-se unul pe altul. El avea acum un zâmbet ce-i arcuia înșelător buzele, un zâmbet pe care Lila Mae nu-l mai văzuse în repertoriul lui înainte, în toți anii de când se cunoșteau. Nu-l mai văzuse niciodată în viața ei, s-ar putea spune.

— Ești gata? o întrebă el, și, curând, Lila Mae era pe locul din dreapta al camionetei roșii ruginite a domnului Grady. El se născuse durduliu; în fundalul maturizării sale dusesse lupta prelungită pentru a ajunge la proporții firești. Înainte să se poată așeza, Lila Mae trebui să dea la o parte de pe scaun cutia cu unelte a lui Grady junior, iar pe drumul brăzdat de făgașe spre cinematograf, o șurubelniță și un ciocan se ciocniră zăngănind la fiecare hârtop. Și hârtoape erau multe. Luna tocmai răsărise de după copaci.

Ea își dădea seama că nu le mai rămăsese prea mult timp pentru filme – sau pentru multe altele. La toamnă, Grady junior pleca în capitală, la facultate. Lila Mae nu-l văzuse prea des în vara aceea; mare parte din timp el lucrase la carieră ca să economisească pentru cărți și orice avea să-i mai trebuiască în Nord. Verile nu mai erau de mult aceleași, considera Lila Mae. Nu aveau școală, dar nici altceva care s-o înlocuiască. Străzile se micșorau, și locurile către care duceau i se părea că seamănă cu părul ei risipit pe podeaua băii, când o tundea mama ei. Simțea că schimbarea dinăuntrul ei e înrudită cu schimbarea dinăuntrul lui Grady junior. Făceau mereu totul împreună. El nu vorbea mult în vreme ce se îndreptau spre Royale.

Ocoliră pe o latură a clădirii, până la scările care duceau la intrarea pentru spectatorii de culoare. Urcară treptele până la locurile de la balcon rezervate celor de culoare – raiul cioroilor –, și, când Lila Mae băgă mâna în buzunar ca să-l plătească pe Slăbănog, Grady junior o opri și plăti el pentru amândoi. Grady junior, care ținuse contabilitatea strictă a fiecărui cent datorat lui de Lila Mae și care, de fiecare dată când se întâlneau, îi cerea cei doi-trei cenți cu care îi era datorare pentru o bomboană sau o revistă de benzi desenate, orice împrumuta de la el. Era un băiat curios. Voia să fie dentist – o alegere pragmatică. Profesor, medic, predicator, antreprenor de pompe funebre. Meseriile la care un băiat de culoare poate să aspire într-o astfel de lume. Negrii aveau totdeauna dinții proști, totdeauna un suflet de alinat. Totdeauna mureau. Tatăl lui se îndeletnicea cu dulgheritul, orice pica. Mama lucra în oraș, ca menajeră în casa judecătorului. Freca trepte de piatră. Grady senior avea nume pentru fiecare dintre uneltele lui, pe care nu le rostea niciodată în prezența altei ființe vii. Deci dentist. Dar mai întâi trebuia să meargă la facultate, ceea ce nu era o problemă, pentru că era un băiat de treabă, harnic, și, în capitală, facultatea pentru populația de culoare primea cu

brațele deschise tineri ca el. Viitorul rasei. Era a treia lună plină a verii, spânzurând deasupra copacilor ca și când noaptea ar fi fost o fermă, iar ea, fermierul, care nu se grăbește să-și străbată grijuliu lanurile, știind și înțelegând că sunt ale lui și numai ale lui și că el le știe toate secretele.

Ea nu mai văzuse filmul, și totuși îl mai văzuse. Așa recepta Lila Mae filmele. Uneori aveau titluri diferite, dar actorii erau de obicei aceiași, și, dacă nu erau aceiași, arătau la fel. La un moment dat, Lila Mae observă că ea și Grady junior împărțeau aceeași cotieră. Era sigură că ea o luase în stăpânire când se stinseseră luminile, și nu observase când se crease situația actuală. Acum o resimțea în mod acut. Cum își strecurase el mâna acolo? Lila Mae nu-și mișcă brațul. Băgă de seamă că brațul lui începe să-l apese pe al ei, cald și ferm. Apăsarea asupra mâinii ei și căldura se retrăgeau și apoi începeau din nou să insiste când își regăseau îndrăzneala și scopul. Pe ecran, o doamnă albă cu păr lung și negru plângea, dându-și seama că societatea o ține departe de iubitul ei. Până la urmă, Lila Mae își retrase brațul și și-l puse în poală. Câteva minute mai târziu, Grady junior oftă.

Cât despre Lila Mae, ea avea propriile planuri de viitor și începuse să se intereseze.

— A fost un film grozav, zise Grady junior când porniră spre casă.

— Chiar așa, îi ținu isonul Lila Mae.

Când trecură de granița orașului, Grady junior spuse:

— A fost un film grozav. Cam scurt.

— Mie mi s-a părut ca toate filmele, spuse Lila Mae.

— Nooo, zise Grady junior. M-am uitat la ceas când am ieșit din sală. N-a durat nici măcar o oră și jumătate. A fost scurt.

Stâlpii de iluminat se terminaseră și doar puține case mai dădeau lumină de la ferestre.

— Da, poate c-a fost, răspunse Lila Mae.

Grady junior își dresă glasul și privi țintă la drum.

— În dimineața asta, când m-am întâlnit cu tatăl tău, i-am spus că te aduc înapoi pe verandă la unsprezece, dar mai e o grămadă de timp până atunci, iar noi suntem deja în drum spre casă.

Ieșise de pe șosea pe drumeagul accidentat care șerpuia până la Groapa lui Miller. Lila Mae trecuse de nenumărate ori pe lângă intrarea năpădită de vegetație, și uneori mama sau tatăl ei făceau câte o glumă de neînțeles pentru ea. Știa totuși și ea o glumă-două: că jumătate din

cartierul negru n-ar fi văzut lumina zilei dacă n-ar fi fost Groapa lui Miller și că nu o singură slujbă de căsătorie se ținuse, sub presiune, la o lună sau două după ce logodnicii petrecuseră câteva ore în groapă. Mai exista un drum până acolo, o potecă prin pădurea în care se jucau copiii. De fiecare dată când zăreau printre copaci lumina din poiană, copiii se opreau și se repezeau înapoi în pădure. Deși nu li se interzicea să meargă, înțelegeau că n-aveau ce căuta acolo. Ar fi fost un loc plăcut unde să se joace și să-și pună piedică; zmeiele s-ar fi înălțat sus de tot în vântul jucăuș care urca în rafale dinspre carieră. Dar copiii înțelegeau și-și găseau alte locuri de joacă.

Lila Mae se simți dezamăgită când ieși cu Grady din pădure. Nu era deloc o groapă, ci o poiană lată care se termina pe muchia sumbră a carierei. Emoția unei aventuri ilicite se evaporă repede. Luminișul nu era palpitant, nici înspăimântător, nici măcar banal; era doar un loc unde nu creșteau copaci și unde iarba maronie se usca în soare.

— A fost un film grozav, repetă Grady junior și-și drese iar vocea.

— Da, a fost, zise Lila Mae, și, o vreme, nici unul nu mai scoase o vorbă. Ea îi simțea răsuflarea, simțea cât de tare se aude deodată totul în mașină, fiecare minut ce se scurge. Motorul automobilului ticăia secunde în timp ce se răcea, insectele bâzâiau, păsările nopții își împărtășeau confidențe. Peste capota roșie arcuită a mașinii, Lila Mae vedea roca albă de pe cealaltă latură a carierei. Arăta ca pe Lună. Se desprinsese la un moment dat de Pământ, când clipise, și acum ea și Grady junior erau pe Lună, și de asta i se părea atât de frig, fiindcă pe Lună e frig. Și nemișcare.

Grady îi puse o mână tremurătoare pe umăr, și mâna lui încetă să mai tremure când el și-o puse acolo, când avu un loc unde s-o pună. Ea simți că trebuie să se uite la el, și asta făcu. Buzele lui dădură mai întâi peste nasul ei, apoi peste obraz, apoi el își reveni și-și puse buzele peste ale ei. Erau uscate și ascuțite. După ce le găsi locul, nu le mai mișcă, și amândoi, Lila Mae și Grady junior, stătură așa o vreme, cu buzele lipite. Apoi el își desprinse buzele, își aținti privirea asupra parbrizului și-și puse mâinile hotărât pe volan. Lila Mae își potrivi picioarele pe lângă cutia cu unelte.

— Cred că e deja unsprezece, spuse Grady.

— Probabil, spuse Lila Mae.

Când camioneta se opri, amândoi se uitară la casă. Îl văzură pe tatăl ei

trăgând perdeaua de la fereastra care dădea pe verandă și făcându-le cu mâna.

— Iartă-mă, spuse Grady. N-am vrut să te supăr.

— Trebuie să plec, spuse Lila Mae – și apoi toată noaptea se ocări singură, pentru că știa că ea și Grady junior n-aveau să mai meargă niciodată la film împreună. Nu era deloc supărată, dar nu spuse asta. El ar trebui s-o cunoască după atâta timp. Nu era deloc supărată, ar fi vrut ca el s-o sărute mai mult. Dar Lila Mae nu spuse asta.

*

Și-a scos sacoul și și-a descheiat nasturele de sus al cămășii. Natchez n-a spus o oră anume. Se apropie încet de miezul nopții. Ea dezassemblează ascensoare în minte și-și închipuie că există o discrepanță între masa ascensorului înainte de dezasamblare și după. Că masa aceasta revine când ascensorul este reasamblat. Fulton n-a scris așa ceva, a extrapolat ea din al doilea volum al *Teoriei ascensoarelor*. E intuiționistă, dar nu e o adeptă a adăugirilor la opera lui Fulton, care vin de peste ocean și sunt dezbătute în camerele de dedesubtul ei de epigonii practicanți ai intuiționismului. Sunt destul de căznite și, deși revistele nu sunt întotdeauna inutile, ea preferă propriile extrapolări. Crede că ideile ei sunt în acord cu latura spirituală a învățăturilor lui Fulton, pe când ceilalți reprezentanți ai mișcării își pierd capul în apocrifele obscure. O pierdere neprevăzută de masă. Un mister.

El intră furișându-se pe ușă și ține întinsă o felie de tort de ciocolată.

— M-am gândit că ți-ar plăcea să guști din tortul doamnei Gravely, spune. E încă în uniforma de servitor, un trapez alb care-i strânge trunchiul. Se așază pe pat lângă ea. A avut mare succes la cină, adaugă, la care tu ai lipsit.

— Nu mi-a fost foame, spune Lila Mae cu gura plină.

— Ești preocupată? întreabă el.

— Se poate spune și așa.

— Nu te deranjează c-am venit aici?

— Nu, mă bucur. Jumătate a dispărut deja, din prăjitură.

Natchez se uită peste umăr ca să fie sigur că a închis ușa și spune:

— Nu știu ce ți-a zis domnu' Reed despre casa ta, da' n-a fost așa cum a zis el.

Ea pune farfuria jos pe noptieră.

— Ce tot spui acolo?

Natchez trage aer în piept și aruncă din nou o privire spre ușă. E tot închisă, se gândește Lila Mae.

— Ieri, când nu te-ai întors cu Sven, a făcut o criză. S-a enervat rău – n-aș fi crezut că albu’ ăsta mărunțel e-n stare, da’ uite-l că e, țipa la domnul Lever și la Sven și zicea tot felu’ de chestii. A zis că Sven ar fi trebuit să te aștepte. Pe urmă a zis că probabil te înțeleseseși cu Chancre – parcă așa-l chema – și că l-ai tras în piept. Eu eram afară pe hol. Pe urmă a sunat undeva și le-a zis la unii să se ducă s-o ia. Le-a dat adresa ta.

Tortul i se strânge Lilei Mae în stomac.

— Așa a zis?

— Mi-am închipuit că vorbește despre cutia neagră, spune Natchez și se îndreaptă de spate. Când a zis „s-o ia“.

Greșit.

— Ce știi tu despre cutia neagră? întreabă ea poruncitor.

Natchez surâde.

— Știi o grămadă, spune. Fulton a fost unchiu-meu.

*

Băiatul visează locuri altfel decât aici, unde nu e noroi, ci trotuar, unde nu sunt pereți de lemn care lasă frigul să treacă, ci clădiri ce erup din pământ ca niște zei străvechi treziți la viață. Noaptea în locurile pe care le visează nu e atotputernică și înspăimântătoare, făcându-l pe el neînsemnat, căci clădirile sunt atât de înalte, încât nu există noapte și nu există stele, doar întuneric. Nu e niciodată la loc deschis, unde poate fi văzut de oameni, pentru că oamenii stau închiși în vizuinile lor, stivuite una peste alta ca în stup. Nu vorbesc. Nimeni nu știe ce face celălalt. Nimeni nu știe de unde vii.

Dincolo de lumea aceasta există o alta.

El își dă seama că ea îl iubește profund, dureros. E mama lui. Dar nu seamănă cu ea decât în jurul ochilor. Ochii lor vor să se ascundă de pe față, ai mamei și ai fiului. Când se duc în oraș, ea îl pune să meargă imediat în urma ei, îl strânge de mână la spate, de parc-ar vrea să-l apere de privirile albilor. De parcă s-ar teme ca ei să nu-l vadă și să i-l ia. Acum, fiindcă el a crescut și e mai înalt, se întâmplă mai rar, dar lui i se pare că gestul n-a fost niciodată necesar. Albii nu-i văd pe cei de culoare

nici măcar ziua-n amiaza mare, în mijlocul oraşului. Dacă nu stă mult la soare, el e deschis la faţă ca ei, poate de asta se temea ea, dar stă la soare cât mai mult şi, de obicei, pielea lui are o tentă vag smeadă. Soarele nu i-o face niciodată atât de întunecată ca a mamei şi a surorii lui. Dacă nu stă la soare – iarna, de pildă, iarna, când lumina e puţină şi cadaverică –, întunericul din pielea lui dormitează.

Îşi dă seama că sora lui îl iubeşte, deşi n-au acelaşi tată; când se enervează pe el, îi aminteşte de asta, ceea ce ar trebui să-l rănească. Dar nu-l răneşte, pentru că el nu şi-a cunoscut niciodată tatăl, care ar putea foarte bine, deci, nici să nu existe. Şi, dacă nu există, atunci n-are nici un rost să simţi ceva în legătură cu el. Te descurci cu ce ai, ca atunci când nu au mâncare în casă. Te descurci. În plus, tatăl ei vine doar din când în când, şi niciodată cu vreun folos.

El s-a temut întotdeauna de pădure. Afară, înconjoară casa, o asaltează. Doar că el e singurul care ştie că tufişurile ghimpoase şi copacii asaltează casa, vin după el. Îl anunţă luna. Lumina lunii ia mişcarea crengilor şi o pune pe peretele camerei, şi el se uită cum umbrele tremură şi-l ameninţă. Luna l-a avertizat mereu, încă dinainte ca el să poată vorbi, că timpul cât va sta cu mama şi sora lui e scurt: trebuie să plece de aici, altfel i se va întâmpla ceva rău. Locul lui nu e aici, şi pădurea îl izgoneşte. Pădurea spune ceea ce buzele altora n-o să rostească niciodată.

Sora lui spune că şi-a dat seama că el o să vină în noaptea când mama lor s-a întors acasă tăiată. Spune că şi-a dat seama după tăcerea şi plânsul mamei de după noaptea aceea că ceva nou avea să apară în casa lor, şi s-a dovedit că era el. Mama lor nu s-a mai dus la oraş să lucreze; vecinii le aduceau mâncare şi, în unele nopţi, când mama făcea gălăgie sau plângea şi nu voia să se scoale din pat, o luau pe sora lui acasă la ei. Apoi a apărut el, şi mama s-a făcut mai bine de îndată ce l-a văzut, şi a început să meargă din nou la oraş să muncească. Să muncească pentru altcineva. Când se murdărea, îl curăţa sora lui, deşi nu era cu mult mai mare ca el.

Sunt bebeluşi negri care au pielea deschisă când se nasc, dar el, crescând, nu s-a închis la culoare. La naştere avea părul foarte cârlionţat, dar, pe măsură ce a crescut, i s-a mai întins. Sora lui îl necăjea că are păr de om alb, dar odată mama lor a auzit-o şi a ţipat la ea să nu mai spună niciodată aşa ceva. Şi n-a mai spus. În seara aceea, când s-au dus la culcare, a zis că-i pare rău. I-a zis lui Dumnezeu când s-a rugat: „îmi

pare rău pentru ce am spus“. Băiatul a iertat-o, pentru că nu-i trecuse prin cap că e o insultă până când nu se supăraseră mama lui. Sora lui spunea doar adevărul.

Are câteva cărți furate de el, în care sunt reprezentate mecanisme. El nu înțelege toate cuvintele, așa că inventează sensuri pentru cele pe care nu le știe, folosindu-se de cuvintele din jur. Descoperă apoi că definițiile lui sunt corecte. Nu i-a fost niciodată greu să înțeleagă mecanismele. Ele înseamnă: a merge în sus.

Mamei nu-i place când îl știe plecat singur în oraș, dar acolo duc toate drumurile. Așa că pleacă. Oamenii de culoare știu cine e și nu-l iau drept altceva decât este. Într-o zi e în oraș, la magazin, cu o acadea ieftină în mână. Un bătrân de culoare pe care nu l-a mai văzut până atunci are două portocale. E înaintea lui la rând, și băiatul așteaptă liniștit. Și atunci se întâmplă ceva bizar: bătrânul negru se dă la o parte ca să-l lase să-și plătească acadeaua. El crede că s-a dus să mai ia ceva din magazin, dar, după ce-și cumpără acadeaua, vede că omul are în mână tot cele două portocale. Și așteaptă în spatele lui. Băiatului îi ia mult timp să-și dea seama ce s-a întâmplat. Mult după ce a terminat bomboana cea dulce. Iar ceea ce înțelege e amar.

*

— Ar putea să fie el, admite Lila Mae. În imagine, două femei de culoare și un bărbat alb stau în picioare în lumina piezișă a soarelui, pe veranda unei case vechi de lemn. Treptele deformate de la intrare rânjesc. Lila Mae se gândește mai bine: nu e încă bărbat, își ascunde băiețește mâinile în buzunarele pantalonilor. Părul negru îi e tuns castron, grosolan, cu bretonul ciopârțit inegal. În următoarea fotografie și în a treia, Lila Mae nu-i vede nicicum ochii. Și-a găsit pălăria maronie care va fi semnul lui distinctiv, și vâlul de umbră al borului îi ascunde ochii moșteniți de la mamă. E înconjurat de bărbați albi în primele lor costume, largi și sfioase la încheietură, aproape demne – nu le lipsește decât foarte puțin. O gașcă înfumurată, guri pline de jargonul proaspăt asimilat: fotografia de absolvire a generației lui la Facultatea de Inginerie Pierpoint. În poza de familie (care face cute albe jupuite acolo unde a fost îndoită și răsîndoită) brațul mamei dispare sub ceafa lui subțire, în cea de absolvire el stă umăr la umăr cu colegii de studenție. E în largul lui în amândouă, nu e un intrus, e acceptat de companionii săi. Dar în

poza de la școală nu i se văd ochii.

— El e, spune ea. Extrage cu mâini ferme următoarea fotografie din teancul lui Natchez. E Groapa dinainte de domnia pereților aglomerați și a piunezelor, a accesoriilor birocratice. El stă cu tovarășii săi de luptă, primii campioni ai Departamentului pentru Inspectia Ascensoarelor, oamenii care vor împiedica orașul nu demult ridicat în picioare să cadă în fund ca un bebeluș. Sunt frezați cu cărare într-o parte, dar la el nu e clar cum își poartă părul, căci pălăria îi ascunde ochii. Pe vremea când era președinte al asociației, pereții biroului nu erau, ca acum, festonați cu fotografii fals inocente cu Chancre și oficialitățile burgheze ale orașului – Chancre păzindu-și turma porcină în veșmintele ei cele mai bune de duminică. În fotografia asta, pereții sunt goi. Nici o urmă a vreunei vieți dinainte. El nu se uită spre aparat, ci, îngrijorat, spre vraful de rapoarte de pe biroul lui lat de stejar. Buletinul absolvenților care anunță avansarea lui în postul de decan al Institutului pentru Transportul pe Verticală are pe supracopertă poza-portret pe care ea i-a văzut-o de multe ori bântuind marginalia manualelor. El privește în jos spre aparat, mândru, sau neînfricat, sau gol, și ochii lui negri ca două hăuri sunt o replică pe potrivă la ochiul ca un hău al aparatului foto. Îl provoacă acum la duel, nu se mai ascunde: cel mai bun învinge realitatea. Chipul răscopt al vârstei mijlocii are obraji lăsați, dar e același bărbat din prima fotografie.

— De ce? întreabă Lila Mae. Bine, nu contează!

Natchez lasă fotografiile să i se răstoarne grămadă în poală.

— Îi trimitea scrisori. Și chestii de-astea, bate el ușor cu degetul în suveniruri, când scria despre el la ziar. Când își lua o slujbă nouă. După cum vezi, maică-mea a păstrat totul. După ce-a murit, le-am găsit pe toate în cufăru' ei. Înfășurate cu panglica asta, își încrețește el buzele.

Lila Mae se uită la plicuri: chiar și pe atunci, departamentul folosea plicuri crem cu lipici puturos. Cele de acum, de la sediu, sunt probabil din același vechi calup de proastă calitate.

— Când primea ceva de la el cu poșta, continuă Natchez, câteva zile era nervoasă rău. Mă învățasem să merg fără zgomot prin casă, fiindcă atuncea mă plesnea pentru nimicuri de care altă dată nici nu se sinchisea. Mi-a spus că fra'-su a fugit de acasă la șaispe ani și că nu l-a mai văzut niciodată dup-aia.

Mâna ei apucă fotografia cu el, mama și bunica lui Natchez.

— Atâta timp! murmură ea.

Să le întoarcă spatele acestor două femei.

— Cine a fost tatăl lui? întreabă.

— Am știut mereu că n-au același tată, da' n-am știut c-al lui fusese alb. Maică-mea nu vorbea de asta niciodată. Da' ăsta-i adevărul. Face o mică pauză, apoi adaugă: Cineva din Natchez. Un bărbat alb. Bunica Alice făcea curățenie prin case acolo.

Aud pe cineva mișcându-se dedesubt și tac din gură. Așteaptă. Ea se uită țintă la ușă, nu la bărbatul de alături. Dar simte că el o privește. Tot timpul, lung, până când sunetele se îndepărtează către o altă parte a casei.

— A murit vara trecută, reia Natchez în șoaptă. Atunci am aflat cine-i unchiu-meu.

Ea îl poate privi din nou.

— Și cel care lucrează aici? Unchiul cu piciorul amorțit?

Un surâs rapid, o așchie.

— I-am dat niște bani să dispară câteva zile. Voiam să intru aici.

— Vrei cutia neagră.

— E dreptul meu prin naștere. Am dreptu' la ea ca nepot, mie așa mi se pare. Sunt singura rudă în viață. Din câte înțeleg, unchiu-meu e barosan printre tipii ăștia cu lifturile. Marele James Fulton. Cu tot tărăboiu' ăsta care-l fac în ultimele zile, când ei cu domnu' Reed te-au trimis să vorbești cu femeia aia. Vor mașinăria aia care-a făcut-o el. Da' e dreptu' meu.

— Atunci așa e, decide Lila Mae. E adevărat, nu mai sunt doar zvonuri. Cutia există. Cum ai aflat de ea?

— Din ultima scrisoare pe care i-a trimis-o maică-mii, răspunde Natchez. O am acasă, cu toate celelalte lucruri de la ea. Pare nebun, o ține una și bună cu niște chestii, da' pe urmă zice că a inventat liftu' perfect. Că toți o să fie uimiți când o să-l vadă. Doar că el a murit acu' câțiva ani, și chestia asta n-a ieșit la iveală, nu? Cineva tre' s-o aibă, fiindcă n-o folosește nimeni. Natchez face un gest vag spre cameră. Am vrut să văd ce fel de oameni sunt, așa c-am venit aici. Și, din prima zi, am dat peste tine.

Cuvintele lui se pierd în fundal. Cine mai știe că Fulton era negru? Doamna Rogers. I-o fi spus el? Era oare amanta lui, așa cum se insinuează? Ceea ce se spune despre negri când nu sunt de față. Ce făcea

Fulton când ceilalți se purtau ca albi? Vorbea despre „problema populației de culoare“ și despre cum e de datoria noastră să ajutăm rasa primitivă să ajungă din urmă civilizația albă? Ieșiți din cea mai neagră Africă. Sau rămânea tăcut și zâmbea politicos la glumele lor despre cioroi? Poate spunea câteva de la el.

— Ai grijă, îi atrage atenția Natchez, e familia mea! Ea a boțit fotografia în pumn, adăugând cute noi, negeometrice, celor deja existente. Pot să mă bazez pe tine? o întreabă el, așezat lângă ea pe pat, aproape.

— Pentru ce?

— Întotdeauna au luat de la noi. Habar n-am dacă ăștia știu că el a fost de-al nostru, da' dacă știu, sigur n-o să spună adevărul. N-o să recunoască niciodată. Alde ăștia n-o să spună niciodată că se închină la un cioroi. Ca să nu verse pe toate covoarele alea scumpe ale lor. Mai degrabă mor decât să spună așa ceva. Lila Mae se uită la teancul de fotografii de pe genunchii lui. Fulton, spion pe teritoriul albilor, exact ca ea. Dar nu sunt la fel. Ea e neagră.

— Când îi aud vorbind de invenția lui, continuă Natchez, ei zic mereu că ăsta-i viitorul. Viitoru' orașelor. Da'-i viitoru' nostru, nu al lor. Al nostru. Și tre' să-l luăm înapoi. Ce-a făcut el, liftu' ăsta, l-au făcut negrii. E-al nostru. Și o să le-arăt eu cum nu suntem noi nimic. O să le-arăt eu și la ăștia de jos, și la toți că suntem vii.

După ce el pleacă, Lila Mae nu poate să doarmă. Își amintește senzația mâinii lui când i-a prins-o pe-a ei și i-a spus: „Am nevoie de tine ca să reușesc“.

„Am nevoie de tine.“

IN SUS

PARTEA ÎNTÂI

Aspiranții la lux optează adeseori pentru roșu și auriu, culori de multă vreme impregnate în mentalitatea lor drept mărci ale regalității. În zilele noastre, în orașele acestea nu există regi. Doar cârțițe. Draperii roșii cât două etaje atârnă în cârlige de fabrică, din tavan și până-n podea, încinse la mijloc cu fâșii aurii și drapate cu ciucuri aurii. Ornamente aurii joacă pe marginile fețelor de masă roșii, după un model repetat în miniatură pe șervetele care mângâie poalele bărbaților. Pe covorul stacojiu de sub picioare se zvârcolesc în bălți de lavă făpturi aurii, refugiați ai unui sistem de mituri irecognoscibil. Roșu și auriu, damnare și lăcomie. Aurii sunt trompetele și saxofoanele, roșii, obrajii și nasurile muzicanților, de atâta suflat răsunător. În caz că se rătăcește cineva, în caz că cineva se întreabă ce e acest spectacol în desfășurare în sala de banchete numărul trei a hotelului Winthrop, o pancartă modestă chiar la intrarea în încăpere anunță FUNICULAR FOLLIES. Cu litere aurii pe fundal roșu. Călătorul ghinionist aflat în drum către barul hotelului e prevenit din timp.

Rick Raymond și trupa Rază-de-Lună, eleganți în smochinguri albe, scot, din instrumentele pe care le-au achiziționat în rate, melodii de cadență jovială, în versuri neconsolate. Rick Raymond observă că inspectorii de ascensoare nu dansează. Nu e nici o regulă de fier a breslei, ci rezultatul insipid al neajutorării dobândite. Nu știu unde să pună piciorul, au suferințe psihice încă vii, nemărturisite, de pe urma stingherelii adolescente, și, în bloc, nu dansează. E păcat, pentru că muzica le place foarte tare, în ciuda nefericitei lor maladii. E o muzică pe care n-o mai aud la radio; a fost alungată de ritmurile noi, pe frecvențe instabile. Se pierde. Dar Rick Raymond și trupa Rază-de-Lună sunt profesioniști. Au supraviețuit unor concerte mult mai rele ca ăsta. Neplăcerilor de la nunta din familia Mortonswiege, ca să dăm doar un exemplu recent. Cu un public atât de sedentar, atât de ahtiat să facă semn servitorilor să le umple din nou paharele, trupa nu trebuie să-și facă griji că va primi solicitări agasante. Muzica cerută pentru numerele următoare

e necomplicată, formatul festivităților e relaxat. O noapte fără frecuş în fața unui public de bețivani: Rick Raymond e fericit, căci trupa lui e cunoscută pentru indolență.

Își împinge de pe bărbie gulerul albastru bufant al cămășii de smoching, care-i dă mâncărimi. Cântă despre o fată pe nume Mary Lou, ce ochi albaștri ai tu. Trupa face rost de o grămadă de angajamente datorită asemănării lui supranaturale cu un cântăreț foarte cunoscut, idol al femeilor. Rick nu se dă în lături să fure câteva dintre mișcările faimoase ale cântărețului cu pricina, ceea ce și face acum, ținând stativul microfonului în brațe ca pe o tânără care leșină și căreia îi mângâie părul blond imaginar. „Ce ochi albaștri ai tu“, gângurește el.

Un adevărat cabotin, Rick Raymond, dar de porcii ăștia ce să mai zici? Mai au mult până să-și aleagă manierele. Râturile împung pe farfurii cocteilurile de creveți, care arată ca niște oase înotând în sânge. Smochingurile celor prezenți au revere la fel de late, și o examinare atentă a tuturor etichetelor de pe buzunarele interioare ar atesta meșteșugul unor anume Frați Ziff, 10% REDUCERE DACĂ ADUCEȚI UN PRIETEN. Cocteilurile de creveți sunt întăriri, venite după batalioane uleioase de hotdogi minusculi și de rulouri pipernicite cu ouă (gustări aduse pe tăvi de argint, bălăcite în mici băltoace maronii de ulei și picurând lichid amniotic). Aperitivele acestea potolesc stomacurile bărbaților, aflate într-o stare de consternare înțepătoare după influxul subit de whisky la liber. Întotdeauna mai întâi băuturi, apoi aperitive și băuturi, apoi spectacol și băuturi, apoi cină și băuturi – la marea lor sărbătoare, această cea mai augustă ocazie, cea de-a cincisprezecea serbare anuală a Funicular Follies. Cea mai importantă noapte a anului pentru acești șameni ai vehicularului pe verticală.

Rick Raymond cântă despre Peggy Sue și primul lor rendez-vous. Degetele scormonesc după ultimele rămășițe de sos din cocteil, limbile ling degete. Și acum trabucuri! Dimineată devreme, inspectorii de ascensoare au intrat unul după altul, cu pas vioi, în Groapă, să dea piept cu birourile lor încărcate (adrese oficiale cu privire la cabine de lift răuvoitoare, buletine detaliate despre fugarii pe cabluri). Au descoperit cinci trabucuri în neorânduiala aceea de hârțoage, cinci trabucuri de fiecare de la Marele Șef Chancre, pentru a fi fumate la ora aceasta, acum și în această sală. Ritualul trabucurilor l-a inițiat Holt în timpul administrației sale, dar nimeni nu-și mai amintește de asta acum.

Chancre a uzurpat larghețea predecesorului său oferind cinci, nu meschinele patru trabucuri. Din grotele gătlejurilor de inspectori scapă djinni gri-albăstrui, care se adună să discute intim imediat sub tavan. Se consultă, schimbând observații despre dinamica aerului pe acest continent nordic, departe de orice formă de ventilație.

Pe marginile meselor rotunde, inspectorii de ascensoare fumează trabucuri și schimbă informații false despre care dintre colegii lor se va da în spectacol în seara asta. Nu e nevoie să spună nimeni nimic despre importanța acestei nopți, a patruzeci și doua aniversare a Departamentului pentru Inspecția Ascensoarelor. Inspectorii pensionați se laudă cu sinecurile lor din sectorul privat, polițaii hârșiți își pun superiorii la curent cu starea de spirit de pe străzi din ultima vreme. Își povestesc nereguli, secrete dubioase, fapte de vitejie, șpăgi, aruncând câte-o otheadă la masa Controlului Intern, plasată strategic în fundul sălii și numai pe jumătate ocupată. Băieții de la CI au fost invitați în seara asta numai dintr-un vestigiu al străvechii solidarități, dintr-un gest de politețe. Nu sunt bineveniți, și ei știu asta. Vin mai ales pentru mâncarea și băutura gratis și pentru curvele din loja de pe coridor. Fac pe deșteptii și-și scot la vedere pantofii eleganți, roși la vârf, pe scaunele goale de la masa lor, profitând din plin de apropierea de ușa bucătăriei ca să dea iama în fiecare nou platou cu aperitive ce iese pe ea. Cu excepția unui singur bărbat, un tip furunculos concentrat, care nu bea, care e foarte în priză, cu toate că a semnat condica de ieșire acum câteva ore.

„C-o fată ca tine“, recunoaște Rick Raymond, „oriunde mi-e bine“.

Și-au lăsat nevestele acasă, nevestele care le-au mai rămas unor asemenea oameni. Inspecția ascensoarelor are efecte dure asupra căsniciei, a familiei. Din când în când, tot mai des pe măsură ce noaptea înaintează poticnit, câte unul încearcă stângaci s-o înhațe pe vreuna dintre fetele care vând țigări și care sunt, în bloc, tinere, și blonde, și dotate de Ziditor cu sâni sau picioare excepționale, deși niciodată cu amândouă. Ele țipă ușurel și zâmbesc către etichetele care încearcă să le înșface. Fiecare bâjbâială e însoțită de un cor de hohote din toată inima din partea comesenilor. Și cel care a încercat se alătură și el corului, și râde că a dat rateu, ridicând din umeri, deși pe dinăuntru clocotește. Pentru că aceste eschive minore ale posesoarelor de funduri și țâțe nu sunt de glumă: aici e vorba de foame autentică. Se croiesc scenariii, după dorința fiecăruia. Tava ei cu țigări, bomboanele, dropsurile mentolate,

tutunul, reziduurile umilitoare ale vieții lui, asta e ceea ce-i desparte, schismatic, dinadins. Oare ar putea-o convinge să-i ierte burta, chelia care avansează, vorba nedeslușită, pe fetița asta tânără? Fetița asta tânără iertătoare și mioapă pune jos tava cu țigări. El șoptește. Ea se învoiește în tăcere, totul i se vede în ochi: ochii ei larg deschiși vădesc înțelegere față de nevoia lui. Iertare. Afară din sala de banchet, la biroul de recepție, funcționarul îi face cu ochiul, bărbătește. Îi dă cheia camerei, roșu cu auriu.

Lila Mae strânge farfurii goale de la mesele colegilor. Nimeni n-o recunoaște.

E timpul. Rick Raymond bate ușor în microfon, și bărbații se întrerup din bârfe și aplaudă. Mai multe perechi de buze uleioase scot fluieratul acela care se aude doar în mulțimi. Rick Raymond spune la microfon:

— Bun venit la Funicular Follies, domnilor inspectori! Cuvintele i se pierd în vacarmul stârmit. Luați loc, domnilor, distracția urmează să înceapă! Sunteți în formă? Și mai multă larmă, câteva pahare sparte. Atunci țineți-vă bine, pentru că numărul din deschidere *o să vă ridice moralul... cu liftul!* Toba mică abia așteaptă să-i susțină jocul de cuvinte. Dați-mi voie să vi-l prezint, după un turneu de două săptămâni cu casa închisă prin Australia, pe Marele Luigi!

Din sală se aud strigăte de recunoștință și uimire, capetele se întorc să-l caute pe Chancre la masa lui de lângă scenă. E mâna lui, la urma urmei, nu încape îndoială. Marele Luigi își începe numărul, ceva dintr-o operă sau pe-aproape, oricum nimeni nu înțelege cuvintele. Mai importantă decât melodia e venirea lui, semnalul pe care Chancre îl dă cu o săptămână înainte de alegeri. Celebrul tenor a făcut senzație în lume. A cântat pentru șefi de stat, diplomați, dictatori din țări mici cu resurse minerale uriașe, și iată-l acum la reuniunea anuală a Departamentului pentru Inspecția Ascensoarelor. E cadoul lui Johnny Mucles pentru Chancre; mafioul nu poate să vină în seara asta, după atenția sporită pe care autoritățile federale o acordă variatelor lui operațiuni, dar poate trimite un emisar din regatul lui subteran, își poate dovedi influența și, prin extensie, și pe a lui Chancre. În public, mai mulți încearcă să-și dea seama cu ce îl are mafia la mână pe Marele Luigi (poartă rochie?), dar apoi renunță: n-are nici un sens să se gândească la afacerile lui Johnny Mucles. Chancre face paradă rostind cuvintele în același timp cu tenorul, deși chiar și pentru un ochi neantrenat e limpede că n-a mai auzit

cântecul în viața lui. Aparențele sunt totul. Marele Luigi înalță capul, adresându-se unui candelabru prăfuit: aici nu e nici o Scală. Și-a pregătit numărul într-o cămară de lângă bucătărie, alături de un vraf de conserve de mazăre. Aripile lungi ale smochingului alb îi saltă fără entuziasm. Când se stinge și ultima notă, Chancre e deja în picioare, stârnind ovații prelungite din partea trupelor sale. Tenorul dă scurt din cap, pocnește din călcâie și o zbughește cât îl țin picioarele ca niște chibrituri.

Rick Raymond intervine rapid în golul creat.

— Asta-i adevărata măreție! Ce talent, prieteni, nu-i așa? Să sperăm că următorul număr va reuși să se ridice la același nivel! Ah, am spus din nou „să se ridice“? Căci în mod sigur fetele care urmează o să vă scoale... de pe scaune! Haideți să întâmpinăm cu aplauze trupa Safety Girls a companiei United Elevator! Domnii inspectori de ascensoare nu trebuie îndemnați să aplaude, căci bat din palme cu o veselie lacomă, ba chiar mârâie și fluieră gros de satisfacție. Este a cincea reprezentație a trupei, și fiecare a fost până acum un triumf al impulsurilor primare. Nu e clar ce fac fetele în perioada dintre noaptea aceasta și târgul anual de ascensoare. Poate exersează mișcările și pașii sau zâmbetele insinuante. Prezența lor are și o altă semnificație: Chancre susține campania de publicitate a firmei United. Ar fi putut opta pentru Arbo sau American, dar i-a preferat pe cei de la United, și aceștia îi sunt recunoscători.

Rick Raymond și trupa Rază-de-lună ajută dansatoarele interpretând energic un cântec dintr-un musical de succes de acum câțiva ani. Cele douăzeci de fete, în costume roșii scurte și strâmte, contribuie cu trupurile lor elegante și cu vocile în falset. Au schimbat versurile. În locul cunoscutului „astăzi vreau puțin alcool“, inspectorii de ascensoare sunt răsplătiți cu „astăzi vreau doar să te scol“.

Toate astea se plătesc din impozitele ei, se gândește Lila Mae.

El i-a lăsat un bilet spunându-i să vină, așa că ea a venit. Pe bilet scria: „Ne vedem la Funicular Follies. Am o surpriză pentru tine. N.“ Biletul e ascuns acum în pantoful ei drept, ușor umflat de sudoare uscată.

L-a găsit sub ușa în dimineța asta, după o zi de marți plină de gânduri neliniștite, fără țel. Fără muncă, fără casă, și-a petrecut cea mai mare parte a zilei în salonul de la parter, în scobitura unui fotoliu larg de piele. Recitindu-l pe Fulton, cufundată în cărțile lui de vrăji. Doamna Gravely îi oferea din când în când câte o gustare, din când în când Natchez îi făcea semn din cap sau îi zâmbea din pragul ușii și-și vedea apoi de

treburi. Domnul Reed și Lever au fost plecați cu afaceri, dar Natchez n-a renunțat la schemele lui elaborate menite să păstreze secretul. Ei asta i s-a părut șarmant, băiețesc, și l-a așteptat să-i facă o vizită aseară. El n-a venit. Azi-dimineață, ea a găsit biletul sub ușa.

Biblioteca solidă din salon conținea întregul corpus al cunoștințelor intuiționiste, de la broșuri recente aduse ilegal din îndepărtata Românie la procese-verbale optimiste ale societăților intuiționiste din țări care n-au fost încă binecuvântate cu miracolul transportului pe verticală. Totul se trăgea din cărțile din poala ei, volumele unu și doi din *Teoria ascensoarelor*. Și totul însemna acum altceva. Culoarea neagră a pielii lui Fulton iradia abia simțit din legăturile primelor ediții cu semnătură păstrate în Casă, dând o tentă anume textelor produse de discipoli, o altă conotație. Numai ea putea vedea umbra aceasta. Învățase să citească, și n-avea cui să-i povestească despre asta. Înțelegea că biblioteca ar fi goală dacă învățații aceștia ar ști că Fulton a fost negru. Nimeni nu l-ar fi adulat, cărțile lui probabil n-ar fi fost niciodată publicate sau ar fi apărut sub numele altcuiva, al albului plagiator căruia Fulton ar fi fost suficient de prost să-i împărtășească teoriile lui. Ea a citit cuvintele din poală, „blestemul rasei e gândirea orizontală într-o lume verticală“, și l-a urât. Fusesse indusă în eroare. Ceea ce luase drept purul adevăr se dovedea a fi o simplă concordanță filială. Și, ca atare, lipsit de puritate. Căci sângele e de acord, nu poate să nu fie de acord, și cum poți să judeci detașat așa ceva? Sângele, în țara aceasta, e destin, și nu ea a ales intuiționismul, așa cum credea înainte. Intuiționismul a ales-o pe ea.

A luat singură cina, în capul unei mese lungi de mahon la care erau așezate scaune goale. Natchez i-a adus o supă maronie subțire, apoi carne rozalie de miel și o pastă galbenă din niște legume pe care ea nu le-a recunoscut. N-a vorbit mai mult decât îi cerea slujba, dar i-a comunicat înțelegerea dintre ei prin ocheade cu subînțeles. Se poartă ca și cum am fi într-un joc cu spioni, s-a gândit ea. N-a venit seara trecută. I-a strecurat un bilet sub ușa, cerându-i să vină la Funicular Follies.

Ea n-a avut un plan, ceea ce nu-i stătea în fire. A stat și s-a uitat ținută la tenda albă distinsă a hotelului Winthrop, a urmărit ușierii în haine roșii cum se gudură pe lângă cei care vin și pleacă, cu degete sprintene pe borurile pălăriilor negre. Nu-și poate permite să fie văzută de colegi, după trei zile de absențe inexplicabile. A studiat clădirea. Judecând după cele doar patruzeci de etaje modeste și după decorațiunile cuminți și

prudente ale fațadei, a estimat că hotelul Winthrop are cam treizeci de ani și a presupus că are lifturi solide Arbo Regal, modelele mai recente cu planșe interioare de stejar și balustradă de alamă. Cu liftieri, oameni cu experiență. A descoperit intrarea de serviciu pe alea de pe partea de nord a clădirii.

Un bărbat slab cu o față mică și îmbufnată a ridicat privirea de pe clipboard și a informat-o:

— Ați întârziat.

S-a repezit la ea și a apucat-o de braț. Ea i-a îngăduit s-o atingă, s-a lăsat condusă pe coridor, pe lângă pereți de un gri dușmănos, familiar în școlile și închisorile din această țară. Au cotit o dată, apoi încă o dată, bărbatul mergea iute, de parcă, s-a gândit ea, se temea de încăperile acestea înghesuite, de teancurile instabile de cearșafuri și de vrafurile de farfurii. S-au oprit în fața unei uși negre ale cărei margini ciobite dezvăluiau straturi de vopsea veche, de mai multe culori și de mai mulți ani.

— Aveți uniforma aici, a spus el, adăugând, după ce a evaluat-o fără să clipească: Ar trebui să avem mărimea dumneavoastră.

Mâna ei s-a îndreptat spre mânerul rotund al ușii, și bărbatul s-a răsucit pe călcâie, zicând:

— Spuneți agenției că ora șapte înseamnă ora șapte și că, dacă nu-și pun ordine în bățatură, a căutat el amenințarea potrivită în timp ce se îndepărta grăbit, o să fim nevoiți să găsim altă firmă.

Hotelul Winthrop avea într-adevăr mărimea necesară, purtată anterior de dublura ei, servitoarea care sfâșia cearșafuri și freca closete, evitând să-i privească în ochi pe cei pe care îi sluja. Pentru prima oară în ultimele luni Lila Mae purta rochie. S-a simțit dezgolită la glezne, și, când și-a scuturat umerii ca să-și silească rochia neagră să i se așeze pe corp, a dus mâna la gât să-și aranjeze cravata și a dat în schimb peste dantelă albă. Costumul ei atârna pe un rastel alături de pardesiurile și hainele de zi ale celorlalți servitori. Îmbrăcămintea lor era cuminte și trăda dezmierdările aspre, acumulate, ale spălatului în bazine și căzi, frecatul răbdător. Sacoul ei stătea drept pe umerăș, dar părea să-i păstreze forma, mulțumită tuturor unghiurilor lui ascuțite. Nu purta încălțări potrivite, dar nu și-a făcut griji. N-o să se uite la pantofii ei, și-a spus. N-o să se uite deloc la mine.

Proba cea mare a venit când a împins prima oară ușile batante ale

bucătăriei și a intrat cu pas târșăit în sala de banchete, după ce fusese îndrumată spre un platou cu pizze miniaturale de șeful bucătăriei, care o întâmpinase succint la ieșirea din vestiar: „Treci la treabă!“ Participă întâia dată la Funicular Follies. A înțeles că noaptea aceasta este pentru tot departamentul, afară de ea. S-a străduit să-și adune părul la spate într-un coc strâns, dar, în retrospectivă, gestul i se pare inutil. Ceilalți n-o văd. Servitorii de culoare aduc mâncarea și strâng de pe mese, ospătarii albi umplu paharele. Invitații îi întreabă pe ospătarii albi despre ce se aude de la bar, dar pe servitorii de culoare nu-i întreabă decât ce le oferă pe platoul cu aperitive. Mâncare. Văd pielea neagră și uniforma de servitor. Ca inspector, ea înfruntă administratori, manageri de clădire, care n-o văd până nu le arată ecusonul. În Groapă, trudește în fiecare zi lângă bărbații aceștia. Aici, ei n-o văd. E unul din servitorii negri.

Natchez a spus că are o surpriză. Unde e surpriza?

Se întoarce cu o furculiță nouă pentru Martin Gruber, ca s-o înlocuiască pe cea pe care el a azvârlit-o în cealaltă parte a sălii, spre Sammy Ansen. (A adoptat un traseu ocolit ca să evite masa lui Pompey: nu vrea să exagereze cu mascarada, dar ia în calcul stricnina. El bea copios. Nu e unul dintre cei care se reped la cracii fetițelor albe care vând țigări. Știe el mai bine.) Lila Mae a șters orice resturi vizibile ale recente treceri a acestei furculițe noi prin grăsimea și răzăturile din găleata de gunoi și vede deja metropola extravagantă pe care bacteriile o vor înălța în stomacul lui Gruber. Invizibilă și insidioasă. Ca ea. Pune furculița lângă farfuria lui, și el nu-i aruncă nici măcar o privire, contemplând în schimb alcovul ademenitor în care se întâlnesc picioarele unei fete din trupă.

Rick Raymond spune:

— Cred că toți am cam avea nevoie de-un duș rece după numărul ăsta, nu, băieți? Saxofonul țipă sugestiv. Poate ar trebui să schimbăm puțin vitezele și să vă lăsăm să vă răcoriți. Probabil numărul următor o să v-a ajute. Domnilor, Funicular Follies au onoarea să vă prezinte... întoarcerea domnului Gizzard și a lui Hambone!

Rază-de-Lună începe o melodie ritmată, săltăreață, pe care doi bărbați pășesc pe scenă din dreapta. Inspectorii intră în delir. Slăbănogul poartă un tricou alb și pantaloni cenușii. Bretelele îi sunt prinse de pantaloni cu cârlige de rufe. Grăsanul vrea să fie un dandy, dar costumul verde cu mov i-e prea mic și-i dezvăluie gleznelor și încheieturile groase. Dau

exagerat din coate la unison și picioarele lor saltă pe scenă în ritmul muzicii. Au fețele mânjite cu negru de lemn de plută, iar în jurul gurii, cercuri de slănină le îngroașă ridicol buzele. Lila Mae a încremenit cu un pahar gol în mână. Sub machiaj¹⁷ îl recunoaște în grăsan pe Marele Billy Porter, iar în slăbănog, pe Gordon Wade.

17. Cei doi inspectorii fac pe *minstrels*, actori de regulă albi care apăreau machiați și travestiți în negri în așa-numitele *minstrel shows*, spectacole parodice, în general vulgare, apărute la jumătatea secolului al XIX-lea în America și care au cunoscut o remarcabilă popularitate până la începutul secolului XX. Îi înfățișau pe negri drept persoane lipsite de inteligență, leneșe și fără griji.

Când aplauzele încetează, cei doi se opresc din țopăit și se plesnesc peste coapse cu un gest teatral. Marele Billy Porter (domnul Gizzard, evident¹⁸) spune:

18. *Gizzard* înseamnă „pipotă” în engleză, iar în argou se folosește pentru a denumi un grăsan cu bărbie dublă.

— Hambone¹⁹, cioroi bătrân, de unde-ai pălăria aia de-o porți pe cap?

19. *Hambone* înseamnă „ciolan” în engleză, iar în argou se referă, între altele, derogatoriu, la un negru cu purtări din topor sau de măscărici.

— Am luat-o de la o prăvălie nouă de pe Elm Street, răspunde Wade.

— Și ia zi, Hambone, a costat mult?

— Nu știu, dom’ Gizzard, că proprietaru’ nu era acolo! Ia zi, ai auzit-o p-aia cu domnu’ și bețivanu’?

— Ce domn și bețivan?

— Un domn foarte bine se-ntorcea o dată acas’ noaptea târziu și dă peste un cioroi întins pă drum.

— Ha-ha, Hambone! Și ia zi, era beat?

— Arăta ca mata sâmbăta seara, beat mangă! Deci domnu’ ăsta vrea să-l ajute și-l întreabă pe cioroi: „Bă, tu locuiești aici?” Și bețivanu’ cică: „Da, domnu’”. Și domnu’ îl întreabă iar: „Vrei să te-ajut să urci scările?” „Da, domnu’.” Și urcă amândoi scara. Când ajung la etaju’ unu, ăsta întreabă: „Aici stai?” „Da, domnu’”, zice cioroiu’. Și domnu’ se gândește: „Nu vreau să dau ochii cu nevasta ciorii, e-n stare să-mi arunce o oală-n cap că i-am adus bărbatu’ beat cui la ora asta”. Așa că deschide

prima uşă care-o vede şi-i dă un brânci la negru p'în ea şi p-ormă coboară. Da', să vezi şi să nu crezi, când ajunge iar în stradă, ce zici că vede?

— Nu ştiu, Hambone, ce vede?

— Deci, când ajunge iar în stradă, vede alt cioroi beat. Aşa că-l întreabă şi p-ăsta: „Locuieşti aici?” „Da, domnu'.” „Vrei să te-ajut să urci scările?” „Da, domnu'.” Îl duce sus şi-l bagă pe aceeaşi uşă ca şi pe primu' şi p-ormă coboară. Şi ce să vezi? Iar e un cioroi pe stradă. Aşa că se duce spre el, da' înainte să-l ajungă, cioara se scoală, se duce împleticindu-se la un poliţai şi-i zice: „Domnu' poliţai, pentru numele lui Dumnezeu, apără-mă de albu' ăsta! Toată noaptea m-a târât sus pe scări şi m-a aruncat în puţu' de la lift!”

Cu toate că ştie ce va vedea, Lila Mae aruncă o privire spre Pompey. El râde cu gura până la urechi. Bate cu palma în masă şi clatină din cap.

Gizzard alias Billy Bob Porter zice:

— Hambone, e groaznic ce-mi spui! Sunt degustat!

— Degustat? Vrei să zici dezgustat, domnu' Gizzard?

— Degustat, dezgustat, totuna. Ia zi, Hambone, ce-ar fi să le arătăm domnilor ăstora de treabă de-acilea cum e cu moşu' ăla care s-a dus la doctor?

— Straşnică idee, domnu' Gizzard! Io o să fiu moşu' de nouăj' de ani, iar mata, doctoru'. Ziua bună, dom' doctor!

— Ce-ai păţit, tinere?

— Nu-s io tânăr, aşa că nu-i nevoie să vă purtaţi cu mănuşi. Am dat de belea, dom' doctor.

— Ia zi!

— Păi, dom' doctor, de câte ori mă duc la ibovnica mea, primu'... e bine, merge şnur... La sfârşitu' lu' al doilea, tre' să-mi trag sufletu' măcar vro zece minute... la al treilea, ajung la capăt cu chiu cu vai, da' durează atâta, că mă iau năduşelile şi m-apucă tremuriciu'... Iar al patrulea e aproape imposibil!... Uneori mi se pare că-mi dau duhu' pe loc!

— Păi, cum, băi, cioară, îndrăzneşti tu, la etatea ta, să vorbeşti de făcut dragoste de trei-patru ori, ba chiar şi de două?

— Păi, ce să fac, dom' doctor? N-am încotro, blestematu' ăla de bloc n-are lift, şi ea stă la etaju' patru!

— Hambone, gata, mi-a ajuns! Hai mai bine să mergem, înainte să-mi

vărs mațele p-aci! Vrei să-ți zic despre ăla care-a rămas în lift, până să plecăm?

— Cine-a rămas în lift, domnu' Gizzard?

— Cică era un domn singur într-un lift, Hambone. Cabina se oprește și urcă o doamnă frumoasă, cu păru' lung și ochii focosi. După două etaje, doamna apasă deodată butonu' de stop. Își scoate hainele și-i zice lu' domnu' ăsta cu care era în lift: „FĂ-MĂ SĂ MĂ SIMT FEMEIE!“ Așa că ăsta își scoate și el hainele, le aruncă peste ale ei și zice: „Foarte bine, treci și spală!“

— Domnu' Gizzard, am impresia c-o aud pe soția lu' matale cum te strigă: „Hai încoa', Hambone! E ora mesei, și fripturica aia de pui n-o să țină mult!“

Cei doi primesc aplauze furtunoase. Wade își aruncă pălăria în public și doi inspectori se luptă pentru ea. Ușa bucătăriei se închide în spinarea Lilei Mae. În bucătărie, ceilalți servitori de culoare nu vorbesc despre ceea ce tocmai au văzut. Pun farfuriile murdare teanc pe tava de plastic de lângă mașina de spălat vase, mai ciugulesc din creveții rămași. Lila Mae nu pomenește nici ea nimic, spunându-și că e din cauză că nu le cunoaște pe femeile tăcute cu care lucrează, cărora nu le-a spus o vorbă toată seara pentru că a fost concentrată asupra serbării. Se amăgește singură că de-asta nu pomenește ce a văzut, și pentru că e sub acoperire și, dacă ar vorbi cu ele, s-ar putea da de gol, și dintr-o mulțime de alte motive. Crede că celelalte sunt atât de epuizate, încât nu sunt în stare să vorbească despre incident, când toate, inclusiv ea, tac din același motiv: pentru că aceasta e lumea în care s-au născut și lucrul ăsta nu se poate schimba. Prin gaura din ușă, Lila Mae îl vede pe Pompey ștergându-și lacrimile de răs, rezemându-se de Bobby Fundle ca să nu cadă. Hohotește atât de tare, încât abia se poate ține pe picioare.

Lila Mae intră din nou în sala de banchet cu o carafă de sticlă cu apă.

La masa Controlului Intern, Arbergast ridică repede privirea. Ceva la femeia care tocmai i-a umplut din nou paharul cu apă îl sâcăie. Ciulește urechile, le dă pe spate.

Inspectorii sunt deja beți criță. Chuck, de pildă, a cedat de mult, și capul i se odihnește pe farfuria albă. Degetele lor rozalii băjbâie la nodul cravatei, largesc legături, descheie nasturii de sus ai cămășilor care sugrumă. Rick Raymond intră vitejește în această mlaștină de letargie și spune:

— Știu că vă e foame, băieți, dar mai avem un număr înainte să aducem haleala. Dați-mi voie, stimați inspecori, ca, fără a mai lungi vorba, să vi-l prezint pe omul fără de care seara aceasta n-ar fi fost posibilă: șeful Departamentului pentru Inspecția Ascensoarelor, domnul Frank Chancre! Capete amețite se întorc spre masa șefului, dar el nu e acolo. Îi văd pe locotenenții lui, pe protejații lui așezați în jurul mesei, ca să le arate celor adunați cine e la modă, care dintre ei a reușit să intre în grațiile lui Chancre – dar nici urmă de Chancre. Luminile de deasupra capului se sting, mai puțin cele din față, de pe scenă. Toboșarul, după cum le stă în obicei celor ca el, lovește prevestitor în tobe.

Lila Mae umple paharele.

Rick Raymond își roade unghiile.

Inspectorul Arbergast de la Control Intern se ridică de pe scaun.

În umbră, la marginea scenei, se văd niște siluete care se încordează. Niște frânghii levitează ridicându-se de pe scenă, lumina subliniază fibrele subțiri, conturează mișcările în dreapta. Încet, din obscuritatea din stânga apare Chancre, în picioare pe o platformă de lemn. Costumația sa le e cunoscută tuturor celor prezenți din gravurile Expoziției realizărilor industriale ale tuturor națiunilor din 1853: e ținută pe care a purtat-o Otis atunci când a oferit lumii primul lift asigurat împotriva căderii. Chancre stă pe o replică a faimoasei invenții, cu mâinile înfipite în șolduri, exact ca în reclamele pentru United Elevator Co. Bărbații de pe marginea scenei coboară icnind ascensorul, centimetru cu centimetru, ca să ațâțe suspansul. Lilei Mae nu-i vine să creadă insolența lui Chancre. Numai ideea de a se compara cu Otis, de a pângări viziunea pe care o au despre ziua aceea măreață cu corpolența lui oribilă! I-ar fi plăcut să vadă reacția domnului Reed la această scenă, dar, după ce a dat câteva tururi strângând mâini la începutul evenimentului, domnul Reed și neobositul candidat al intuiționiștilor au părăsit banchetul. Ei i-ar fi plăcut să le vadă fețele.

Ascensorul e acum în mijlocul scenei, făcut din lemn, superb în ciuda perversității lui Chancre. De la el a început totul, el a făcut posibilă metropola, el i-a tras pe toți după sine în zbuciumata modernitate. Arhetipul primei ridicări. Cei adunați în sală simt cum li se zbârlește pielea pe ei. De aici vine totul, din acest moment, misiunea solemnă cu care străbat bulevardele de neon nemiloase ale orașului, pe lângă fațadele furioase ale stabilimentelor, magazinelor generale, zgârie-norilor și

clădirilor de birouri. Chiar și după ani de zile petrecuți pe stradă, după ce sufletele li s-au abrutizat treptat față de munca lor murdară, vederea acestei creații magnifice le aduce un fior pe șira spinării.

— Domnilor, începe Chancre, trăim într-o perioadă de mare suferință. Națiunile se înfruntă și vacarmul se aude pe tot cuprinsul lor.

Arbergast s-a depărtat de masa lui, e aproape de persoana care-l intrigă. I se pare că o cunoaște pe femeia aceasta, silueta aceasta neclintită în sala întunecată.

— Copilașii merg nemâncați la culcare. Ceea ce noi consideram de la sine înțeles în tinerețe – școli sigure pentru fiii și fiicele noastre, cartiere pașnice, străzi liniștite – dispare rapid, scufundat în mlaștina morală în care s-au transformat comunitățile noastre. Și totuși, în această obscuritate mai există o luminiță strălucitoare, o rază de speranță, ceva încă sigur. Și aceasta datorită dumneavoastră, domnilor, datorită muncii dumneavoastră conștiincioase. Femeia nu observă înaintarea lui către ea, își dă seama Arbergast, e fascinată (îngrozită, de fapt), la fel ca toată lumea, de discursul lui Chancre. El e aproape s-o prindă, să-și înhațe prada.

— Domnilor inspecitori de ascensoare, stimați colegi, noaptea aceasta e a dumneavoastră. E o muncă murdară și ingrată, și dumneavoastră o faceți mult peste chemarea datoriei. Domnilor, datorită dumneavoastră – aici Chancre face o pauză ca să scoată foarfeca din sacou și s-o apropie de frânghia care cruță platforma lui de efectul gravitației –, cetățenii pot folosi transportul pe verticală în această metropolă impresionantă spunând: „Totul e-n regulă, domnilor, totul e-n regulă“. Rămâne aici, suspendat, și intonația lui sugerează publicului captivat că va repeta declarația sacrosanctă a lui Otis după ce taie funia și este salvat de arcul de dedesubt. Arbergast o apucă pe femeie de umăr, ea se întoarce, el vede fața Lilei Mae Watson. În aceeași clipă aude un trosnet puternic și îl vede pe Chancre zvârcolindu-se de durere pe scenă, apucându-se de genunchi și privindu-și piciorul, răsucit într-un unghi nefiresc, de parcă nu-i vine să creadă. Arcul nu s-a îmbucat în canelurile de pe șinele interioare și șeful Departamentului pentru Inspecția Ascensoarelor a căzut. Inspectorii sar de la locurile lor și se năpustesc spre scenă. Strigătele lor răsună în sală. Chancre răcnește. Arbergast se uită la mâna lui, care, cu o clipă mai devreme, înhățase stofa neagră a unei uniforme de servitor a hotelului Winthrop, și o vede goală. Femeia a dispărut.

În magazinul universal Huntley's oamenii vin cu nevoi și au nevoi mai puține când pleacă. Brațe pline, mânerele de plastic ale sacoșelor de cumpărături care taie palmele de atâtea cadouri: ceasuri noi dotate cu cadrane luminescente cu radiu, ca să poți ști ora chiar și pe întuneric; curele în toate culorile tari redescoperite peste ocean, la modă acum, cumpărați cât sunt în trend; pantofi cu toc drept, nu prea înalt, și genți din piele de crocodil, foarte aspre și netede în lumină, derutante la pipăit; burtiere creatoare de iluzii hipnotice, puști cu aer comprimat, căciuli cu coadă de vulpe. E epuizant tot acest bagaj, ceea ce-l îngreunează e *azi*, toată povara invizibilă a lui *azi* de la fundul sacilor cu pradă, de lângă bonurile de cumpărături și cupoanele pentru următoarea rundă de plăceri consumeriste la preț redus. Marvin Watson pliază ușa de metal – întotdeauna ține puțin undeva, dar el știe cum s-o facă să se strângă –, dă cu pumnul în amortizor și strigă:

— Etajul unu: haine de damă, magazinul pentru domnișoare, încălțăminte de damă și lenjerii.

Animalele se împing pe lângă el, înghiontind vecini, prieteni, pe nepoata primarului, călcând copii mici în picioare, sub tocurile drepte și puțin înalte, ca să câștige etajul, ceea ce etajul a scos la bătaie. Două femei însetate, cu hainele răvășite în mod decent, așteaptă să urce în liftul lui Marvin. Sunt gata să intre în al doilea stadiu al febrei de *azi*, după ce au terminat cu etajul unu; postura lor sugerează moleșeala postcoitală, își fac vânt cu foi de reclamă, sunt încă însetate de mai mult, de ceea ce e la etajele superioare, înainte de a trebui să se întoarcă acasă, la soț și copii. Vor să meargă mai sus, și Marvin Watson, liftier în ascensorul numărul doi din magazinul universal Huntley's, e omul care le duce la nivelul superior. Și în jos, dacă vor, dar numai după ce și-a dus măgăoaia până la ultimul etaj. Uneori clienții îi pun întrebări: „Unde găsesc o jucărie pentru băiatul meu de șase ani?” sau „Unde e toaleta pentru doamne?” Nu se uită niciodată la el. Sunt într-un lift, deci sunt pasageri, și trebuie să-și joace rolul, privind drept înainte sau în sus, la săgeata intermitentă a indicatorului de etaj, dar niciodată la stânga sau la dreapta, la bărbatul de culoare care apasă pe maneta de control. Așa că el le vede fețele numai când intră în cabină, încântați preț de o clipă că le-a sosit mijlocul de transport și apoi amintindu-și brusc de călătoria însăși, repezindu-se înăuntru ca să se poată întoarce cât mai repede cu fața spre

singura ieșire. De cele mai multe ori el îi informează corect, le spune că toaletele sunt la parter și la etajul trei, dar, din când în când, minte. Îi lasă să-și găsească singuri drumul prin acest labirint. Acest iad al mărfurilor.

Lucrează aici de douăzeci de ani, trăgând maneta de control în cele șapte poziții, deschizând și închizând ușile de palier. A studiat ingineria la facultatea pentru cetățenii de culoare din sudul statului, a văzut Nordul: marile orașe despre care știa că au să vină, citadelele împinse din măruntaiele planetei ca niște vulcani sau munți, să cucerească cerul. Știa ce urmează, avea o femeie frumoasă și un copil dormitând înăuntrul ei. A citit în reviste despre noua specialitate a inspecției de ascensoare și i s-a părut o ocazie bună pentru un bărbat ca el, un om muncitor cum era el. Când a intrat pe ușă, secretara i-a înmănat un pachet. El i l-a returnat în mâinile mici și albe și a informat-o că venise pentru un interviu. Nu era curier. Când s-a postat în fața biroului, profesorul a ridicat doar o clipă capul din hârtii, cât să spună: „Nu primim persoane de culoare“, fără să-i întâlnească privirea și întorcându-se rapid la hârțogăreala sa.

Bătrânul Huntley făcea angajări, sau cel puțin așa spunea ziarul. Avea nevoie de tineri de culoare care să-i conducă lifturile.

— Etajul doi, spune el către turma turbată din spate, îmbrăcăminte bărbați, articole sportive și încălțăminte bărbați, și un torent de pălării multicolore se revarsă prin stânga lui. Nu e o întrecere. Uneori el se întreabă ce s-ar întâmpla dacă ar trage de manetă în timp ce ei ies în fugă din cabină, dar știe că numărul doi nu s-ar mișca, nici în sus, nici în jos, când ușile sunt deschise. Nu e proiectat astfel.

Voia să rămână aproape de ascensoare, așa că a acceptat slujba de la Huntley's. A văzut Nordul dispărând la orizont, până când singurul nord rămas a fost drumul din vârful dealului, înainte să coboare pe partea cealaltă.

Bărbatul intră în cabină la parter și declară:

— Departamentul pentru Inspecția Ascensoarelor. Își deschide dintr-o mișcare legitimația, nova aceasta aurie, înspre nevestele speriate, care-și văd deodată misiunea de după-amiază amenințată de complicații. Toată lumea afară!

El e autoritatea. Când străbat piețele orașului și urcă scări de piatră, bărbații albi localnici au propria armură, indicii ale afectării discrete pe care soțiile lor le-au ales cu migală din chiar acest magazin: cravate de mătase din Franța, bastoane sculptate manual în străfundurile negre ale

Africii, câte o eșarfă ascot de culoarea prunei brumării. Dar bărbatul acesta, vede Marvin, nu e de aici. Uitați-vă la pălăria cenușie înclinată care-i retează sprânceana, la borul îndoit în jos ca să-i ascundă ochii, aruncând umbră exact acolo unde e nevoie de umbră, la meșteșugul sofisticat cu care e croit costumul solemn, cu imprimeu mărunț, cu sacoul ușor evazat, învelișul autorității sale. Uitați-vă! E un inspector de ascensoare venit din capitală să pună ordine în sătucul lor, să preia comanda, să dea la iveală rugina.

Marvin rămâne cu vizitatorul în cabina goală. În magazin, oamenii mișună în vânzoleala lor furioasă, mânați de o armată de impulsuri și nevoi. Marvin poartă aceeași uniformă pe care a purtat-o deja prea mulți ani, un sacou roșu de lacheu, la două rânduri, care ici-colo radiază fire și care-i stă cam întins peste burta în expansiune. Are pete vechi care nu mai ies la spălat. Defectele nu sunt vizibile în lumina slabă din lift, așa că Huntley junior zice că deocamdată sunt OK. Marvin se întoarce către inspector și spune:

— E o minunăție de lift. Lucrez pe el de peste douăzeci de ani și nu m-a dezamăgit niciodată. Uneori mai agață când trecem de etajul doi – cred că are ceva la selector. Și trebuie să mă străduiesc uneori să-l aduc la nivel cu palierul – le-am tot spus că trebuie ajustat indicatorul, dar sunt prea zgârciți să aducă pe cineva.

— Și tu, spune inspectorul.

— Ce anume?

— Coboară! Când o să am nevoie să-mi spună o cioară cum să-mi fac munca înseamnă că pot să-mi dau demisia. Acum dă-te jos!

Marvin Watson iese din lift. Inspectorul de ascensoare trânteste ușa în urma lui, și Marvin îl aude chinându-se cu ușa interioară. Uneori se blochează, și trebuie să știi cum s-o zgâlțâi. Inspectorul înjură și continuă să se lupte cu metalul capricios. Marvin se gândește să-i strige instrucțiuni prin ușă, dar apoi se abține. Bobby ia pauză cam pe la ora asta. Îi datorează lui Marvin bani și-l cam evită de la o vreme. Marvin se îndreaptă spre scara din spate, fluierând pe muzica transmisă prin difuzoare.

*

Ziua e senină, din caroseria cromată a mașinii erup scânteii, aripile mașinilor din fața ei taie aerul strălucitor. A plouat prea mult, orașul a

moțait prea lungă vreme în lumina de culoarea mercurului. În spatele ușilor închise ale dulapurilor stau în picioare umbrele extenuate, băltoacele adunate din stropii scurși din ele s-au uscat sub galoșii disprețuiți. Aerul orașului e plin de arome.

Lila Mae e în mașina de serviciu. Cu câteva ore în urmă, înainte ca angajații din schimbul de zi să vină la muncă târându-și obosiți picioarele (obosiți astăzi mai mult ca de obicei după excesul de noaptea trecută și epuizarea post-catastatică²⁰), s-a intersectat cu picioarele lui Jimmy. Care ieșeau de sub una dintre berlinele departamentului. Ea i-a dat ușurel cu piciorul și i-a auzit capul izbindu-se de șasiul mașinii. El s-a răsucit și a ieșit de acolo, și obișnuitul zâmbet rezervat Lilei Mae i s-a ofilit pe buze când ea i-a spus că are nevoie de o mașină pentru câteva zile și că el trebuie s-o acopere. Treabă grea în parcul de automobile din dimineața asta. Ea n-a flirtat niciodată cu el până acum, ca să nu-l încurajeze și să nu dea naștere unei situații la care nu se pricepe. Dar în dimineața asta a flirtat, i-a luat obrazul tineresc în mâna ei îndrăzneată, nu s-a strâmbat când i-a văzut dinții șubrezi (Jimmy n-a fost niciodată la dentist) și nici n-a evitat să-l privească lung în ochi. El i-a dat cheia și a asigurat-o că o să potrivească el lucrurile în foile de parcurs ale garajului. Ea a fost de acord să fie atentă cu mașina – a mințit, ca de obicei.

20. De la catastază, moment culminant dinaintea catastrofei în tragedia antică.

Nu e la muncă. Nu lucrează, ci se plimbă cu mașina, fără țintă, pe cea mai faimoasă stradă din lume, și e încântată de ea însăși. Nu și-a luat nici o zi liberă în cei trei ani de când e în departament, și acum descoperă că orașul e altfel în după-amiezile din timpul săptămânii. Că există un oraș vicios secret în interiorul orașului cunoscut, după- amiezi fără nici o idee în cap. Lucrători municipali în uniforme portocalii repară strada, ocupându-se de macadamul spart. Hârtoapele au o semnificație nouă astăzi: nu avariază mașina aceasta de serviciu, iscând o birocrație stufoasă, ci împart cu roțile un secret. Un secret aspru la atingere, cu atât mai privat. Lila Mae conduce și se uită la vitrine, la invitațiile stăruitoare ale proprietarilor de magazine, dar ochii ei nu se îndepărtează niciodată de nivelul străzii. Pentru că nu asta e misiunea ei astăzi. Azi n-are nevoie să se preocupe de celălalt oraș.

Se oprește la o cabină telefonică la fel ca toate celelalte pe lângă care a

trecut azi în mașină. Nu are nici un motiv s-o aleagă pe aceasta. I-a venit doar să oprească. Cabina e goală, numai pe mica poliță de metal de sub telefon se vede o foaie de hârtie. Lila Mae o ia în mână și îi netezește pliurile. E desenul unei siluete-băț cu un cap mare rotund, fără trăsături, doar cu un zâmbet pe față. Se uită la trecători prin geamurile fumurii de murdărie. Merg mai încet decât atunci când se duce ea la serviciu sau când pleacă de acolo și altfel decât în timpul plimbării de la sfârșit de săptămână. Sunt soldățeii de tinichea și păpușile de cârpă care se trezesc după orele de program în magazinul de jucării. Lila Mae numără încet până la zece și inspiră adânc de zece ori. El răspunde. Astăzi tremurul ridicol din vocea lui i se pare simpatic.

— Sunt Lila Mae, spune.

Chuck începe să șoptească și ea și-l imaginează întorcându-se cu spatele la colegii din Groapă, ca să ascundă receptorul.

— Unde-ai fost? scâncește el. Aici lucrurile au luat-o razna.

— Sunt în zonă.

— Toată lumea întreabă de tine. Ești bine?

— Sunt OK, Chuck.

— Aici e casă de nebuni! Își amintește și coboară din nou vocea. Ieri seară la Follies...

— Știu, Chuck. Am auzit.

— E la spital. Cu piciorul rupt.

— O să supraviețuiască. Văzuți pe geam, cetățenii somnoroși pășesc pe trotuar în transă.

— Nu despre asta-i vorba. Nu-nțelegi. Umblă zvonul că Lever a fost cel care a aranjat ascensorul, că i-au plătit-o lui Chancre pentru Fanny Briggs. Accident pentru accident. Wade a lansat chiar ipoteza că tu ai fost la mijloc.

— Chuck, am nevoie să faci ceva.

El trage aer printre dinți și, o clipă, rămâne tăcut. Apoi spune:

— Serios, ar trebui să vii la birou. Am vorbit cu un tip de la CI care se ocupă de cazul Fanny Briggs și vrea să audă și punctul tău de vedere. Cred c-o să te-asculte. Cred că, dac-ai discuta cu el...

— De-asta te-am sunat, Chuck. Ce-a zis tipul despre liftul căzut?

— Că e dubios și că probabil ți-au înscenat ceva. N-are prea multe de care să se lege. Uite, poți să-i spui c-ai fost foarte bolnavă. Sau că ți-a fost frică să vii, după toate poveștile din ziare. O să te-asculte.

— Chuck, vreau să te apropii de el. Trebuie să știu ce indicii mai are și ce zice criminalistica.

— Unde ești? Se aud pompierii cumva?

— Te sun de îndată ce pot, Chuck, ca să-mi spui ce-ai aflat. Vorbim.

Lila Mae închide încet ușa cabinei telefonice, fascinată de legile diferite ale acestei după-amiezi. Chiar și pompierii, care acum dispar din vedere, par lipsiți de grabă și anemici, luptându-se cu o letargie apoasă. Pornește motorul. Pleacă.

Drăcușorii au apucat-o la o oră după dezastrul cu Chancre. A plecat de la hotelul Winthrop așa cum venise, pe ușa de serviciu, după ce-și recuperase costumul din vestiar. După ce a fugit câteva sute bune de metri (pentru cine o vede: o servitoare care a fost martoră la uciderea stăpânului său sau care și-a ucis stăpânul), s-a rezemat de vitrina unui magazin cu mâncare la tonomat. Înăuntru, mușteriii nocturni, pleava de la miezul nopții, căzuți peste cafele și formulare de pariuri, peste sendvișuri din pâine veche de secară cu ton și trasee sortite eșecului. Nimeni nu se uita la nimeni în acest sanctuar păraginit: ar fi pus în pericol perfecțiunea izolării, ultima lor consolare în acest oraș de betoane. Ea s-a schimbat în costum în toaleta femeilor. A vârât monedele în aparatul de cafea și în cel de patiserie, pentru o plăcintă uscată. S-a așezat la o masă goală și a citit placa de pe standul de metal: VĂ PUTEM SCHIMBA VIAȚA PENTRU NUMAI ZECE CENȚI PE ZI. Și atunci i-au venit drăcușorii. A râs. A râs de curul gras al lui Chancre, zăcând, chinuit de durere, pe scenă. A râs de adunătura beată a colegilor ei care se repeziseră să-și ajute liderul, de prostia campaniei intuiționiste și de croiala afectată a costumelor domnului Reed. A râs pentru că Fulton era de culoare și nimeni nu știa asta, și pentru că acum ea avea un aliat. Râsul a încetat când s-a gândit la Natchez, și i s-a întins într-un zâmbet larg, statornic. Gândul la el și la secretul lor.

Buimacă, doamna Gravely (cu fața mânjită cu cremă de noapte într-un fel care Lilei Mae i-a adus aminte de Hambone și domnul Gizzard) i-a dat drumul în Casă, și ea și-a strâns lucrurile. Pe piramida moale de pe comodă era un alt bilet de la Natchez. „Sper că te-ai distrat“, scria și includea un număr de telefon. Lila Mae i-a făcut biletului cunoștință cu fratele lui mai mare dintr-un cotlon al portofelului. Apoi a șters-o din Casa intuiționiștilor.

Apartamentul ei era așa cum îl lăsase: violat. Și-a tras valiza de sub

pat și a împachetat din nou, de data asta pentru o ședere mult mai lungă. Nu știa când avea să se întoarcă. După evenimentele din noaptea dinainte, oamenii lui Mucles puteau să revină oricând să pună în aplicare amenințarea lui Chancre. A zăbovit în ușă. Credea că uitase ceva. Nu uitase. Nu deținea nici o amuletă norocoasă și nici vreo păpușă din copilărie care să țină la distanță monștrii lumii adulte. Doar haine. Apoi și-a dat brusc seama și și-a luat exemplarele din *Teoria ascensoarelor*. A încuiat ușa. Erau numai trei scări de coborât până în stradă, și, pășind în lumina dimineții, s-a simțit din nou rezonabilă. A încercat să-și aducă aminte când venea Jimmy la serviciu.

Lumina după-amiezii se retrage de pe cer, și vântul care năvălește prin geamul deschis al berlinei verzi de la serviciu murmură din nou a toamnă. Ochii Lilei Mae se ridică pentru prima oară pe ziua de azi deasupra nivelului străzii. Parchează sub pătratul solid al firmei hotelului. A parcurs, de la apartamentul ei, cel puțin un kilometru jumătate spre nordul insulei. E în inima cartierului de negri (încă un oraș înăuntrul orașului, întotdeauna mai e unul). Recepționarul ridică ochii de la birou.

— Am nevoie de o cameră, spune ea.

*

Micul Pompey, polipul acesta, merge țațoș pe bulevard cu un ziar vârât sub braț. Se oprește într-un magazin de papetărie și cumpără ceea ce pare a fi un pachet de gumă de mestecat în folie. Își numără încet mărunțișul și se întoarce pe stradă. Pe lângă lumina albă spumoasă din frizeria lui Harry, pe lângă neoanele roșii și verzi sincopate ale micului restaurant Belmont. Clădirile de birouri își varsă încărcătura pe trotuar, și siluetele grăbite îi împiedică să-l țină pe Pompey constant sub urmărire.

— Ești sigură că el e? întreabă Natchez.

Ochii Lilei Mae se mută de la Pompey la stradă ca un metronom. Lent, ca să-și păstreze concentrarea, îi spune bărbatului de pe locul din dreapta:

— Chiar dacă n-a făcut-o el, e amestecat suficient ca să știe cine. Pe cine altcineva să trimită? Sunt sigură că au râs de s-au cocoșat. Parc-am fi fost niște câini puși să se lupte. Se gândește, dar nu spune: „Nu vezi ce i-au făcut unchiului tău? Și-a schimonosit mintea ca să nege cine era“.

— Și dacă o ia pe prima la dreapta? întreabă Natchez. E sens unic.

— Atunci o să trebuiască să te ții după el pe jos până când ajung eu să-l preiau pe strada paralelă cu asta. Pe mine mă știe, dar pe tine nu.

Pompey nu cotește însă. Merge spre nord, mestecând gumă roz.

Au ajuns la o înțelegere, Lila Mae și Natchez. Se vor ajuta unul pe altul: Natchez își va da silința s-o ajute pe Lila Mae să afle cine a umblat la numărul unsprezece, iar Lila Mae va susține cu cunoștințele ei profesionale încercarea lui Natchez de a găsi cutia neagră a unchiului său. N-a aflat care erau noile indicii ale domnului Reed despre cutie, de când el a exclus-o din operațiune, așa că vor trebui să se descurce cu informațiile pe care le pot obține.

— Adică paginile din jurnalul lui Fulton, i-a propus Natchez la telefon, chiar când ea se pregătea să spună același lucru. O să vadă ce pot face după ce obțin copii ale paginilor lui Fulton aflate în posesia lui Reed, a lui Chancre și a revistei *Lift*. Speră ca, după ce le pun cap la cap, familiaritatea Lilei Mae cu gândirea lui Fulton să silească scrierile lui să li se confeseze, să dezvăluie cine are planul de detaliu. Cât despre revanșa Lilei Mae: iată-i aici la filat. Își urmăresc suspectul principal.

— Povestește-mi despre orașul tău natal! spune ea din senin, cu ochii asupra lui Pompey.

— Ce-ar fi să-mi povestești tu despre al tău? răspunde Natchez. Sau măcar de ce-ai venit încoace.

Mâinile mici ale Lilei Mae se încleștează pe volan, și ea se întreabă din nou dacă vestea despre Fanny Briggs o fi ajuns la urechile părinților ei, calculează probabilitatea de a fi pe prima pagină a ziarelor de acolo. Dacă ceilalți liftieri din Huntley's fac schimb de astfel de bârfe, și dacă așa a aflat tatăl ei, telefonul de pe palierul din clădirea ei probabil sună, și ea nu e acolo să-i răspundă. Spune anost:

— N-ai ce să știi. Nu e mai nimic interesant.

— Ba da.

Lila Mae respiră în tăcere pe nas. Ocolește cu atenție o ambulanță parcată pe carosabil.

— M-am mutat aici pentru că aici sunt ascensoarele. Adevăratele ascensoare. Arată spre clădirile care țâșnesc peste tot din pământ în jurul mașinii, edificii severe și ursuze. Orașul de mijloc e numai construcții vechi. În centrul administrativ sunt zgârie-nori de o sută de etaje. Și ascensoare pe măsură. Și-a amintit acum, la țanc, de ceva ce voia să-l întrebe, așa că schimbă subiectul. Ce te-a împins să le faci farsa aia la

banchet?

— Cred c-am vrut să-i avertizez. Ce-am să le fac. Își răsucește genunchii către ea, așezat fiind, și se reazemă în spațiul dintre scaun și ușă. Am vrut să mă răzbun. Pentru ce i-au făcut unchiului de l-au zăpăcit de cap. Pentru ce ți-au făcut ție. Ochii ei rămân fixați asupra străzii, pe ai lui îi simte ațintiți asupra ei. Nu era nevoie să pleci din Casă, să știi, zice el. Credeam c-o să-ți dai seama că vreau să-ți asumi tu răspunderea pentru aseară, ca să poți să te întorci la domnul Reed și la ailalți.

— Nu vreau să fiu în grațiile lor.

— Păi, sunt oricum șefii tăi, nu? Chiar dacă au intrat peste tine în casă. Trebuie să te împaci cu ei.

Ea clatină din cap. Pompey își scoate pantoful dintr-un tentacul de ziar care tocmai l-a atacat.

— Vreau doar să șterg pata de pe numele meu – și tu să-ți iei ceea ce-ți aparține. De unde-ai știut ce să faci la ascensor? Ca să-l faci să cadă?

Natchez râde.

— Era destul de simplu în comparație cu mașinăriile pe care le instalează în clădiri în ziua de azi. Ți-a plăcut?

— Știi că mi-a plăcut, Natchez.

El plesnește bordul cu palma întinsă și zâmbește larg.

— A trebuit să-nvăț o mulțime despre lifturi în ultimele săptămâni. Mai multe decât aș fi vrut să știu. Nu-mi dau seama cum poți să faci munca asta, îți spun drept.

— Te obișnuiești cu ele. Ca și cu oamenii. Nu știi niciodată pe cine ajungi să placi. (Gata, oprește-te aici, Lila Mae!) Pe urmă își fac apariția într-o zi și descoperi că-ți place de ei. (Comportamentul ăsta nu o caracterizează.) Ajungi să-i cunoști și-ți plac din ce în ce mai mult de fiecare dată.

— Așa cum suntem noi doi, Lila Mae? Și, văzându-i zvâcnetul nervos din sprânceană, adaugă: Nu-i nimic. Vezi-ți de condus! Când te-am văzut prima oară, am crezut că ești o fată de-aia din Nord cu nasu' pe sus. Căreia nu-i pasă decât ce poți să faci pentru ea și cât ai în buzunar și chestii d-astea. Dar tu nu ești...

— Uite! îi arată Lila Mae, deviind. S-a oprit.

Pompey bate în geamul unei uși maronii discrete. Privește suspicios peste umăr; Lila Mae și Natchez au tras pe dreapta pe cealaltă parte a străzii, pe trotuarul dinspre nord al bulevardului. Ea deslușește, pe

geamul spălat cu detergent, literele aurii fasonate, puse în formă de semilună: CLUB PAULEY'S. Ușa se deschide și Pompey dispare în întuneric.

— E un bar, se grăbește Natchez să spună. Unul dintre vechile localuri ilegale de pe vremea prohibiției. A intrat să dea pe gât o dușcă de whisky înainte să plece acasă.

— Nu se duce acasă, spune ea și ridică ochii spre indicatorul pe care e scrisă strada. Pompey a traversat unsprezece intersecții de la sediu până aici. Apoi observă mașina. Vezi mașina aia bleumarin parcată afară? Întreabă. Ea o știe, recunoaște fața inexpressivă, bovină a șoferului. Tipul dinăuntru e Joe Markham Leneșul, spune. Unul dintre băieții lui Johnny Mucles. Mafiotul. Șoferul privește deocamdată drept înainte, în lungul străzii aglomerate, dincolo de dealurile și depresiunile ei, pe lângă clădirile din centrul administrativ și financiar, spre râul negru.

— Un cuib al mafiei? Ce naiba să caute o cioară ca el într-un local al mafiei?

— O să vedem în curând, spune Lila Mae. Ai aparatul foto?

— E aici.

E ușurată că Natchez nu începe din nou să vorbească. Nu că nu i-ar plăcea ce spune, dar e prea mult pentru ea în mașina asta mică, și atât de repede după atât de mult timp. A intrat cu orașul într-un contract similar cu cel pe care l-a negociat în ultima vreme cu Natchez. Un schimb de servicii. Ea va ține orașul vertical și intact, iar el s-o lase în pace. Și acum iat-o: a lăsat orașul baltă vinerea trecută, a fost neglijentă în îndeplinirea îndatoririlor, și iată răzbunarea lui. I l-a oferit pe Natchez. Când l-a luat cu mașina, ea i-a scrutat chipul, căutând pe el urmele îndărătniciei austere a lui Fulton, ceva care să-l ancoreze în lumea ei. Nu l-a văzut pe Fulton în umflătura molcomă a nasului, în simetria parabolică a urechilor. Natchez e de sine stătător. Nu e din lumea ascensoarelor ei, ci un cablu flexibil către locul unde trăiesc toți ceilalți. Printr-o crăpătură în baldachinul de clădiri, Lila Mae vede un dirigibil, un limax pe cer, primitiv și neevoluat. Viitorul stă în viteza motoarelor cu reacție, în oțelul avioanelor cu reacție. Nu există loc pe cer pentru această moluscă jalnică.

El o trezește.

— A ieșit.

Pompey se îndepărtează de Pauley's cu mersul lui legănat. Lila Mae,

Natchez și Joe Markham se uită după el cum o ia spre nord în uniforma gri deschis a firmei Growley Elevator Repairs, cu o cutie de unelte în mâna dreaptă. Lila Mae pornește mașina.

Pompey are unelte.

*

La intersecții și în zonele înghesuite dintre autoturisme și camioane, rigola reflecta culorile groase, țipătoare ale neoanelor urbane, curcubeie aruncate bucăți în pământ și mizerie. Lila Mae urmărea o dâră de mucuri de țigară. Până la prima intersecție, apoi la dreapta și mai departe. Se rătăcise. Nu era o dâră lăsată de o singură persoană, în primul rând, iar mucurile de țigară nu sunt atât de sigure ca urmele de pași. Fuseseră exilate pe trotuar, lovite acolo de o mulțime de cetățeni, tot felul de mărci, unele mânjite cu ruj sau umezite de salivă, fumate doar pe jumătate, supte de orice sevă, strivite sub călcâi sau lăsate să ardă mocnit până la filtru. Întotdeauna era unul la câțiva pași mai în față. Lila Mae spera s-o conducă la metrou: trebuia să ajungă acasă și nu-și amintea unde e stația. Într-o privință, avea dreptate. Mucurile de țigară duceau într-adevăr la metrou. Duceau oriunde mersese cineva. Era prima ei săptămână de lucru.

Mai târziu își dăduse seama că el o văzuse venind. Mâinile care i se foiau neliniștite în buzunarele pantalonilor, sunetul ezitant al pașilor, privirile aruncate plăcuțelor indicatoare cu numărul străzii. O „clientă” sigură. Ea se opri la colț, derutată. Era convinsă că aici ieșise din metrou dimineață. Se certă singură. Era o greșeală ridicolă, pe care nu-și dădea voie s-o facă. Își petrecuse duminica pe canapea, descifrând harta metroului, suprapunând ordinea ei fragilă peste cele câteva regiuni risipite ale orașului cu care făcuse deja cunoștință. Lăsăm la o parte faptul că întreaga procedură i se părea dezgustătoare. A intra în găuri de cârțiță: o băjbâială orizontală, debil din punct de vedere estetic, ca să nu mai spunem pur atavică. La intersecție închise ochii. Vedeă harta atârându-i pe genunchi, în apartamentul ei, vedeă traseele încâlcite, dar nu-și putea aminti stațiile. Numerele străzilor. Când deschise ochii, el era acolo.

— Frumoasă seară! spuse, cu piciorul pe felinarul ciobit, vopsit în verde, ștergându-și cu mâna murdăria de pe ghetete albe. Frumoasă seară!

Ea îl cercetă cu privirea. Să fi avut poate treizeci de ani (mai în vârstă ca ea); se prefăcea escroc. Purta unul dintre costumele noi și suple pe care ea le observase tot mai des de când se mutase aici, cu o croială vag europeană care se mula pe corp, clar conturată pe umeri mulțumită unui strat sau două de căptușeală. De câți fluturași de salariu de-ai ei ar fi avut nevoie ca să-și cumpere o asemenea chestie? Vârful perfect al cravatei albe de mătase se asorta cu săgeata de sens opus a batistei ce-i ieșea din buzunarul de la piept: două jumătăți ale aceluiași romb. Avea un chip băiețesc, aprecie ea, sau chipul unui bărbat dominat de un neastâmpăr băiețesc, încununat de onduleurile elegante ale unei frizuri bine întreținute care-i întindea părul. Genul de bărbați care se găsesc la oraș, își spuse Lila Mae, exilându-și tulburarea în adâncurile minții. Grijă mare!

— Caut metroul, spuse ea.

— Unde vrei să mergi? întrebă el, plesnind cu talpa pantofului în felinar.

— Trebuie să iau trenul spre nord, spuse ea. Semaforul se schimbă cu un cloncănit, și automobilele venite dinspre sudul orașului țâșniră.

Putea să traverseze acum, dacă voia, chiar acum, să-i taie vorba acestui tânăr gentleman înainte ca el să-și facă vreo idee nepotrivită. Îl privi din nou în față. Avea sprâncene țepoase, bogate – detaliu pitoresc –, dinadins neatinsă ca să contrabalanseze ferchezuiala studiată.

— E la câteva străzi de-aici, spuse el îndatoritor. Îți țin companie – o femeie frumoasă ca tine n-ar trebui să umble singură la ora asta.

Lila Mae își amintea exact replica din filmul pe care îl văzuse cu mai puțin de două zile în urmă. Cel puțin îi place să se ducă la cinema, se gândi ea.

— Nu e nevoie, spuse și așteptă să se schimbe semaforul.

— Nu mi-aș ierta-o toată noaptea dacă n-aș face-o, răspunse el și, când lumina se schimbă, iar el întinse brațul larg spre carosabil – după tine –, ea porni și nu-l muștră că merge alături. Face parte din farmecul orașului, să joci teatru. El continuă să vorbească (cu toate că ea nu-i răspundea, privind drept înainte către colțul următor, ca să vadă dacă zărește gura de metrou), informând-o că tocmai avusese o întâlnire de afaceri, care decursese bine, deși îi părea rău că durase până la ora asta, căci arareori avea și el puțin timp liber când venea în oraș. Îi plăceau locurile și oamenii de aici. Erau adevărate personaje. Nu cunoștea pe nimeni, spuse,

și vocea îi coborî puțin teatral a falsă suferință, și ea surâse auzindu-l. În ciuda ei înseși și a armurii pe care o purta. Mergea repede – de frică, își dădea seama. N-avea habar cum să reacționeze în asemenea situații. Vinerea trecută la ora asta își împacheta puținele lucruri în cutii, sub lumina palidă a becului din tavanul fostei debarale. Lila Mae și noul ei însoțitor traversară încă o stradă. El întinse mâna către mașini, opriți-vă, cu toate că semaforul ținea automobilele nemișcate, cu motoarele în ralanti. Falsă galanterie. Ea zâmbi și la acest gest, deși de data asta în sinea ei: își pusese fața cu care juca teatru. El spuse că se numește Freeport Jackson și o întrebă cum o cheamă, deși, adăugă el, dacă ea nu vrea să-i spună, el înțelege. Sunt într-un oraș periculos și nu se știe niciodată. Ea își spuse numele, cu vocea disonantă despre care hotărâse deja, după mult exercițiu, că e vocea ei de serviciu, vocea pe care urma s-o înfățișeze administratorului unei clădiri când deschidea cu un zvâcnet al mâinii legitimația aurie de inspector. El spuse:

— Lila Mae Watson, pot să te conduc până la metrou?

Ea răspunse că o conduce deja. Trecură pe lângă o drogherie deschisă toată noaptea, ceea ce pe ea o miră, nu mai întâlnise așa ceva până atunci. Dar în orașul acesta oamenii au nevoie de lucruri la orice oră din noapte, se gândi. O să-i ia ceva timp să se acomodeze.

Și apoi apărură. Gura stației de metrou. Freeport spuse:

— Am ajuns. La stația ta. Și a mea – hotelul meu e chiar aici.

Pomada din părul lui prinse luminile hotelului Chesterfield și luci ca o spinare de broască. Erau chiar sub aureola hotelului, arcul de becuri care-i demarca teritoriul de asfaltul zgrunțuros al metropolei înconjurătoare. Lila Mae spuse:

— M-ai adus pe traseul tău, de fapt.

El îi făcu cu ochiul, închipui cu degetele un pistol și trase în ea.

— Vrei să bei ceva? o întrebă. Barul hotelului merită văzut, adăugă el, dacă n-ai avut niciodată ocazia. Covorul sângerieu, care ținea expert la distanță năvala cenușie a orașului dinafară, urca scările către ușa de alamă a hotelului Chesterfield, până sub luminile din interior. Lila Mae citise despre Chesterfield. Majoritatea cetățenilor citiseră. Aici stătuse peste noapte președintele, la ultima sa vizită. Țineau un apartament rezervat pentru el, spunea ziarul. Ea nu știuse că acceptă persoane de culoare. În spatele ei era borta subterană, mohorâtă, abandonată abuzurilor urbane, crăpată și plină de pete.

— Măcar cu atât să mă revanșez că m-ai adus până acasă, spuse Freeport.

— Credeam că tu mă conduci, zise Lila Mae.

— Exact, spuse Freeport cu un zâmbet, cu palma întinsă înaintea covorului. Sigur că acceptă persoane de culoare. Aici suntem în Nord. Lila Mae privi în sus la ușier, pe lângă el, prin ușile de sticlă, puse un rămășag cu ea însăși – și se opri. La urma urmei, n-ar fi știut niciodată rezultatul, așa că n-avea sens să încerce să ghicească marca ascensoarelor. Spuse:

— Un singur pahar, și păși în lumină. Lăsând, disprețuitoare, gaura în urmă.

El o călăuzi repede spre bar, îngăduindu-i numai o privire fugitivă asupra faimosului, superbului vestibul al hotelului, despre care Lila Mae citise. În seara aceea de vineri, Salonul de Arțar vibra discret de murmurul potolit al cuplurilor în ținute sofisticate – sau așa i se păru Lilei Mae, care, în timp ce Freeport comandă băutura, numără blănurile și colierele de perle care aveau cu eleganță decolteuri delicate. Departamentul impunea o anumită ținută de serviciu. Lilei Mae îi plăcea costumul ei cel nou, dar aici nu era potrivit. Nu c-ar fi avut ea blănuri sau bijuterii încuiate în vreun seif din apartament, dar totuși.

— Cu ce te ocupi când nu cauți metroul? o întreabă cu seriozitate Freeport. Pianistul își ținea capul plecat deasupra claviaturii.

— Stau în departament, răspunse ea. Lucrez la Departamentul pentru Inspecția Ascensoarelor. Era prima dată când spunea asta, și simți cuvintele grele pe limbă.

— Ascensoare, spuse el, dându-și toată silința să se prefacă interesat de cum își petrece ea ziua-lumină, în timp ce încerca să evalueze proeminențele de sub reverele ei rigide, potențialul de acolo, continuând să dea din cap sau să-și mângâie bărbia în timp ce ea îi povestea că e prima ei săptămână de muncă și că ea încă nu s-a prins de toate lucrurile de la serviciu, dar că începe să le dea de capăt. Aflase, de pildă, că singura toaletă pentru femei se afla la trei etaje sub Groapă – așa-și numeau inspectorii camera lor de joacă, Groapa, din motive care nu-i erau tocmai limpezi. Avea să primească primul ei caz luni, până acum toată săptămâna umblase cu un îndrumător, un tip ciufut cu față de bufniță, care nu-i plăcea în mod deosebit și căruia nu-i plăcea în mod deosebit să lucreze cu persoane de culoare, și cu atât mai puțin să meargă

în mașină cu ele. Probabil că anumite lucruri se schimbă mai greu, chiar și aici în Nord, în orașul acesta. (Nu-i spusese că Gus Crawford, inspectorul de gradul întâi cu pricina, nu-i vorbise niciodată în tot timpul cât fuseseră împreună. Nu scosese nici un singur cuvânt, nici măcar ca s-o trimită după un pahar de cafea în timp ce el aștepta în mașina departamentului sau ca s-o admonesteze pentru întrebările ei inocente de începător, nici un cuvânt, numind-o doar, ușor obosit, „boboaca“, atunci când era întrebat de administratorii sau managerii de clădire consternați, care, așteptându-se să rezolve ca de obicei cu mita, voiau să știe cine e neașteptata musafiră. Drept urmare, își lăsau portofelele în buzunar și-și primeau șmotrul.) Dar săptămâna viitoare avea să meargă în prima ei misiune, cu primul dosar de caz. Freeport dădu aprobator din cap. Îi împărtăși îngrijorarea lui că puțurile ascensoarelor sunt probabil din cale afară de murdare și că e probabil greu să nu-ți murdărești hainele. Ea îl asigură că n-are nevoie să intre în puț: îl putea intuit. Știa că el n-are habar despre ce vorbește ea, dar continuă oricum, pomenind numele lui Otis și Fulton, făcând referiri la școlile filozofice rivale ale empirismului și intuiționismului. El n-o puse în dificultate cu întrebări pedante. Sorbi din whisky, apoi din bere, și dădu din cap, o îndemnă să bea și ea până la fund, căci el făcuse deja semn să i se umple din nou paharul, iar ea abia dacă gustase din cocteilul ei Violet Mary. Celălalt cuplu de culoare din hotel părea să fie african. Femeia purta o rochie roșu lichid extravagantă, bărbatul, un costum kaki cu multe buzunare. Beau apă și abia dacă-și vorbeau.

Noii cetățeni ai noului oraș, răsfățații cosmopoliți ai sorții ieșiți să petreacă, înclinau pahare de martini, mângâiau tabachere de argint gravate cu inițialele lor și chemau barmanul pe nume. Lila Mae se încredea de multă vreme în promisiunea verticalității, în manifestările ei actuale și în cele prezise de versetele sacrosancte ale lui Fulton, dar nu-i luase niciodată în calcul pe cetățeni. Cine sunt oamenii care locuiesc aici. Freeport Jackson își evalua ultimii centimetri de cocteil. Bărbații și femeile spilcuite stăteau la taifas la un pahar de gin – fețe albe cu obraji rozalii de căldura alcoolului –, țineau toasturi, discutau datorii și angajamente. Albi bogați, un cuplu de africani, Freeport Jackson și fata din seara asta. Nu se poate construi o clădire de forma unui pahar de martini, observă Lila Mae pentru sine, care să se lătească pe măsură ce se înalță, s-ar răsturna, e o prostie. Conversația nu călătorea în salon.

Fiecare cuplu era pentru el. Nici un grup zurbagiu adunat ca să serbeze vreo aniversare sau campionatele sportive ale fostei lor alma mater, relatate la radio. (Nu-i spuse companionului ei că în seara aceasta rămăsese atât de târziu în oraș după program pentru că descoperise – era un birou mic, unde auzai cum îi chiorăie stomacul tipului din celălalt capăt – că inspectorii se strâneau vineri seara într-un bar din vecini numit O'Connor's ca să facă schimb de povești deocheate despre diverse ascensoare și despre clădirile unde trăiau, de glume despre transportul pe verticală și urmările lui dubioase, și ca să ridice paharul în cinstea lifturilor căzute la datorie. Nu-i spuse nici că, entuziasmată de acest ritual al camaraderiei, luase, la sfârșitul programului, ascensorul departamental împreună cu ei, ca să meargă la sus-pomenitul local, presupunând, într-un moment de bucurie naivă provocată de situația nouă în care se afla – un apartament nou, o slujbă nouă, un oraș nou –, că e bine-venită. Mersese la doi metri în urma bărbaților întorși cu spatele la ea. Colegii n-o invitaseră să stea cu ei la mesele desfigurate din local, nu-i făcuseră nici un semn să li se alăture la masă, așa că ea se așezase la bar cu bețivanii în civil și cu naționaliștii irlandezi care mormăiau în barbă, gustând bere și ascultând poveștile brigăzii de la ascensoare despre bătălii câștigate și pierdute. Nimeni nu-i dusesese dorul când ieșise neobservată, abandonând jumătate de bere, care fusese gâlgăită curând cu lăcomie de unul dintre bețivanii cu ochi ageri, și încercase să găsească gura de metrou către casă. Nimeni nu-i observase plecarea afară de barman, care-și ținuse gândurile pentru el.) În barul hotelului Charleston nu era nici un zurbagiu. Doar bărbați și femei care parlamentau, în ținute de seară elegante, atent croite, și pe tocuri.

Oricum, cine naiba e bărbatul ăsta? Freeport își mai comandă un rând, Lila Mae obiectă.

— Eu vând produse de înfrumusețare, spuse el. Toată lumea vrea să arate bine, am dreptate sau n-am? Își vârî degetele printre valurile frezate ale părului, mângâindu-l. Și cineva trebuie să ofere chestia asta. Dar tu știi deja cum stau lucrurile. Tu însăși ești tot un agent de vânzări. La naiba, vindem amândoi același lucru – liniște sufletească. Ție n-aș încerca niciodată să-ți vând ceva. N-ai nevoie, evident. Dar majoritatea oamenilor au. Sunt de șapte ani în vânzări. Șapte ani – Dumnezeu! –, încă mi se pare incredibil când mă gândesc. Cutreier tot nord-estul. Am un traseu bun. Călătoresc mult. Dar acum sunt aici – aici în oraș – pentru

că tocmai am avut o întâlnire cu un distribuitor. Firma pentru care lucrez, Miss Blanche Cosmetics, a pornit de jos, și eu sunt la ei de la bun început. Și ne merge atât de bine, încât ne-am hotărât să ne extindem și să ne cuplăm cu unul dintre distribuitorii mai mari. Am tot umblat pe teren, am muncit ore multe peste program, am bătut la uși, dar cu un distribuitor am da lovitura. Eu sunt cel însărcinat să încheie înțelegerea în scris. Negru pe alb. Nu pot să-ți spun cu ce firmă discutăm, bineînțeles, pereții au urechi, îți dai seama, dar suntem foarte aproape – făcea el gesturi demonstrative cu degetele manichiurate –, foarte aproape să încheiem contractul. Așa simt. Știi și tu cum e, ești în lift sau așa ceva, și-ți dai seama când e bine și când nu. În fine, acum cred că mi-a ieșit bine. Da, am dat-o cum trebuie.

— Ce anume vinzi?

— În general, alifii pentru albit pielea și aparate de îndreptat părul. Clientela noastră e de culoare, îți dai seama, și femeile pe care le deservim vor să arate bine. De asta am avut grijă din prima zi să mă trimită pe mine la oraș. Vin cu mașina luna după-amiaza – trebuie să le prinzi când soții lor nu sunt acasă – cu vreo douăzeci de cutii cu produse în portbagaj, și până seara vând tot. Gol! Pur și simplu. Nici măcar nu mai fac apeluri nesolicitate. Am clientele mele regulate, care le arată prietenelor, și pe urmă prietenele vor să știe cum pot să-și ia și ele. Din gură-n gură. Și, dă-mi voie să-ți spun, nici ăia care vând enciclopedii sau aspiratoare nu fac atâția clienți.

Când ospătarul îi informă că barul se închide și Freeport o rugă să bea un pahar cu el în cameră, Lila Mae acceptă. Pentru că zarurile erau deja aruncate. Ea era inspector, și aceasta era o anchetă. Freeport scoase o bancnotă din portmoneul auriu și puse peste ea paharul încă pe jumătate plin. Ochii lui fulgerară prin salon după hoți.

— Nu se știe niciodată cu albiu ăștia, zise el chicotind. Noapte bună și ție, amice! îi ură ospătarului în timp ce ieșeau din bar, el nesigur pe picioare, ea cu pas ferm. Lila Mae miji ochii sub becurile puternice din vestibul, după lumina intimă din bar. Degetele lui Freeport o apucară de cot. Ea se întoarse spre grupul de ascensoare – păreau să fie United, își zise, după ușile foarte late –, și Freeport spuse:

— Credeai că... credeai că stau aici? Nu mi-aș putea permite niciodată. Nu, stau peste drum.

— Desigur, spuse Lila Mae. Când coborâra scările de la intrare,

ușierul le ură noapte bună. Freeport dădu din cap.

Nu mințise. Hotelul lui era chiar la gura de metrou, dar peste drum. Receptionerul de noapte de la hotelul Belair nu ură perechii seară plăcută, deși cadavrul plinuț din spatele grilajului de metal ridică poate dintr-o sprânceană la vederea lor. Au fost întâmpinați cu mai multă căldură de cei cinci rezidenți ghemuiți lângă aparatul de radio din vestibul, care se întrerupseră de la meciul de box și se uitară după cei doi cum dispar în sus pe scări. Halatele subțiri, maronii de baie ale acestor domni erau pătate de cicatricile arsurilor de țigară și ale unor sosuri indefinibile de birt. Se uitară toți cum bărbatul își furișează palma pe șalele femeii și o conduce la etaj, departe de plescăiturile lor colective satisfăcute. Trei rânduri de trepte liniștite, pe lângă niște suporturi în care la un moment dat stătuseră stingătoare de incendii, dar al căror scop fusese zădărnicit de răufăcători anonimi cu intenții neclare. Trecură pe lângă pereți serbezi care refuzau orice comentariu. Lila Mae adulmecă aerul stătut. Freeport fluieră. Fără lift, se gândi ea.

— Numai puțin, draga mea! spuse Freeport în timp ce se lupta cu încuietoarea care nu voia să cedeze metodelor lui de seducție. Tot agață, spuse el, stai numai puțin!

Ea fusese în camere și mai mici, locuise în camere mai mici decât aceasta, iar în viitor avea cu siguranță să dea peste camere la fel de suspecte. Pe fereastra deschisă, zgomotul străzii – claxoane, huiduieli, ciocniri – se întoarse la ei după o amânare de câteva minute, pătrunzând direct printre jaluzelele verzi murdare. Zbârnâitul disprețuitor al orașului. Ea văzu baia și gresia rece: Freeport își usca trei perechi de șosete obosite pe suportul de duș. El se repezi spre masa de lângă patul bolovănos și scoase sticla din punga de hârtie. Mototoli punga și o aruncă în coșul metalic de sub fereastra cu un singur canat.

— Vrei o gură? o întrebă. O dușcă înainte de culcare? îi propuse, ștergând cu batista marginea unui pahar fără picior și ridicându-l în lumină.

Ea îi spuse că se dezbracă la baie. Ușa nu se închidea, deformată sau îngroșată de prea multe straturi ambițioase de vopsea, lăsând o panglică de lumină albă pe la tocuri, prin care ea auzi mișcările rapide, bâjbâite ale hainelor date jos, scrâșnetul și scârțâitul patului minuscul, când Freeport se urcă în el. Își atârnă pantalonii peste draperia de baie, alături de șosetele lui, și-și puse deasupra sacoul, cămașa și sutienul. Simți cum,

de la transpirația de pe picioarele ei, dezinfectantul de pe podeaua băii se face ușor lipicios. Se privi în luciul argintiu al oglinzii: purta fața de ieșit în lume, născocirea ei rigidă. De sfânt, i se părea ei, pentru că așa o concepușe. Se potrivea cu propriile ei definiții.

El spuse ceva, dar ea îi ignoră cuvintele, căci nu erau relevante pentru caz. N-o interesă respirația lui, corozivă, evaporându-se greu – un nor jos, urât mirositor. Înregistrează detaliile anchetei, degetele și sărutările lui, rostogolirea înceată deasupra ei, stângace, ca și cum el ar fi fost o focă și n-ar fi avut brațe să se sprijine. Prima ei anchetă. Lila Mae creă un dosar pentru prima ei anchetă și-și însemnă amănuntele relevante. Limbajul raportului ei fu inspirat din sintaxa butucănoasă a birocrăției: păstră detaliile, dar nu reținu celelalte părți, pentru care acest limbaj nu avea cuvinte. El nu se trezi când ea se îmbracă și plecă – așa cum ea știuse că avea să fie.

*

Cu o săptămână în urmă pe vremea asta, în seara accidentului, Lila Mae se întoarce de la O'Connor's într-un vagon legănat de metrou, privind țintă un titlu de o șchioapă într-un ziar. Ediția de seară avea povestea din Fanny Briggs pe prima pagină. Pe fața bărbatului care ținea ziarul se instalase ferm cuperoza, făcându-i pielea aspră ca hârtia tabloidului. Ochii lui cutreierau rândurile de litere ieftine. Întoarse paginile încet, trecând mai departe la alte catastrofe metropolitane – cea mai recentă tentativă de otrăvire –, următoarele pagini fluturaseră în spatele primeia, dar titlul rămăsese același, în același loc, plutindu-i sub ochi. PRĂBUȘIT.

Acum lucrurile stau cu totul altfel. Titlul e tot acolo, așternut pentru vagabonzi, rotindu-se în fuiorul unui vârtej de vânt din centrul vechi. Dar ea se apropie amenințător de el, căci include numele ei, și ea își reclamă numele.

Sosește cu o jumătate de oră mai devreme și-și parchează mașina peste drum de ferestrele lucioase de la Bickford's. Când deslușește mersul distinctiv al lui Chuck (coreografie dirijată a umerilor și șoldurilor, încheieturi care lucrează excedentar), caută pe stradă semne ale umbrelor – bărbații tăcuți care ar putea să-l urmărească. Mai așteaptă zece minute după ce el s-a așezat într-unul din separeurile de lângă fereastră (la vedere), apoi intră în Bickford's. N-a fost urmărit nici de Chancre, nici

de cei de la Control Intern, nici de altcineva.

— Deci, ce-ai pentru mine, Chuck? întreabă ea cu glas vioi, strecurându-se în separeu.

— „Deci, ce-ai pentru mine?“ se plânge Chuck. Asta-i tot ce ai de spus despre tine? Nu te-am văzut de săptămâna trecută.

Ea își închipuie că asta e vocea pe care el o rezervă ghinioanelor domestice: o văicăreală furioasă.

— Îmi pare rău, Chuck. Sunt într-o perioadă foarte aglomerată. Lila Mae își pune șervetul în poală. În încercarea de a atrage o parte din publicul de teatru, restaurantul a trecut recent la șervete de pânză rigidă. Bickford's se află într-un loc ciudat: la două străzi spre est încep depozitele, la două spre vest e pârnaia. Zilele lui umile de birt sunt pe sfârșite, banii mulți vin din meniurile de familie, ademenitoare pentru ceata credulă și fără țință a turiștilor care hoinăresc pierduți. Nu mai există meniuri speciale la preț redus, afișe scrise de mână care descriu ce i-a trăsnet bucătarului să gătească în ziua aceea. Farfurii mai bune, furculițe netede de cositor, abajururi opace peste becurile pătate de muște. Ea nu mai recunoaște meniul.

— Măcar arăți bine, spune Chuck – chestie pe post de scuză. Pentru cineva care se ascunde.

Se ascunde: da, asta face, se gândește ea.

— Care mai e starea de spirit la birou?

— E mare nebunie de când cu accidentul lui Chancre. Hardwick chiar ne silește să tragem tare, ceea ce nu simplifică lucrurile. Chancre e tot în spital, așa că ai lui au început să se teamă să nu-și piardă avântul în campanie. A fost o lovitură dură pentru moralul lor.

— Am văzut că a ajuns pe prima pagină a ziarelor.

Și asta a bucurat-o. Publicitatea negativă are și părțile ei bune.

— A fost o cădere spectaculoasă, spune el. Stăteau fără grijă după Fanny Briggs – cică i-au pus pe intuiționiști cu botul pe labe și chestii de-astea –, dar, după faza à la Otis, Lever și-a recăpătat o anume susținere. Unii spun chiar că în spatele poveștii sunt el și Reed. Nu-ți trebuie cine știe ce minte, se gândește Lila Mae, ca să-l vezi pe Reed asumându-și farsa lui Natchez. Dacă pui și asta, și zvonurile despre Fulton, continuă Chuck, alegerile sunt iar în aer. Ai auzit de chestia cu Fulton?

Ea nu-și amintește ce față ar trebui să facă acum.

— Zvonurile despre cutia neagră? Dacă Reed și Lever au lăsat să răsuflă către membrii de rând că vestita cutie există, probabil sunt convinși c-o s-o găsească în curând. Sau poate o au deja.

Ar fi știut dac-ar fi rămas de-a lor. Lila Mae se întreabă cum au reacționat la dispariția ei din Casă.

— Exact, spune Chuck. Se pare că *Lift* ar fi trebuit să publice un articol despre ea săptămâna asta, dar care n-a apărut. Sunt tot felul de speculații, bineînțeles, dar ideea e că unii dintre noi și-au pus iar speranța în Lever, și o parte dintre cei indeciși ni se alătură. Tu crezi că e adevărat, Lila Mae? Că există?

— S-ar putea.

— Gândește-te numai! Cutia neagră a lui Fulton. Știi ce-ar însemna asta? Că vine a doua ridicare. Tot ce e în jurul nostru, tot ce există va fi dărâmat. Totul, spune el cu însuflețire, privind-o pe Lila Mae și căutând în ea un partener în această viziune romantică a viitorului. Ea e în cel mai bun caz precaută. Chuck își vâra ușor un deget în ceașca de cafea și scoate un fir lung de păr negru. Unii mormăiau că ascensorul perfect ne-ar lăsa fără joburi, dar există tot timpul chestii de mentenanță și alte alea. Marți seară cred c-o să fie foarte interesant. Ai de gând să votezi?

— O să văd cum merg lucrurile. Criminalistica a zis ceva?

El clatină din cap.

— Nici o autopsie încă. Știi cum sunt ăștia – se bucură așa de tare când primesc ceva de lucru, încât trebuie să tragă toate foloasele și să țină pe toată lumea în suspans. Dar se pare că o să-și anunțe concluziile luni dimineață.

Luni dimineață e perfect pentru ea, se gândește Lila Mae. Până atunci ar trebui să obțină de la Pompey ceea ce-i trebuie, și, împreună cu raportul criminaliștilor, asta ar trebui s-o absolve de orice răspundere. Cei de la criminalistică sunt capabili să se lase cumpărați – lucrează la stat –, dar sunt subordonați primăriei și, indiferent ce altceva pun la cale Chancre și primarul, acesta din urmă e destul de înțelept ca să nu se amestece în alegerile asociației. Alegerile sunt o chestiune de familie, iar inspectorii de ascensoare iau chestiunile de familie foarte în serios.

— Ce-i cu tipul ăsta, Arbergast? întreabă Lila Mae. Lui cum îi merge cazul?

— Asta-i partea proastă, Lila Mae, se încruntă Chuck. Din câte-mi dau seama, tipul n-are nimic de când ai plecat tu. Nimeni nu vorbește. Când

criminaliștii o să-și dea la iveală raportul – și cred că amândoi știm că a fost sabotaj –, tu ai să rămâi oricum suspectul numărul unu. Nimeni nu știe nimic de tine de o săptămână. Vocea i s-a pițigăiat. După ce vine raportul, o să trebuiască să cheme poliția, pentru că devine în mod oficial infracțiune. Și tu pari vinovată, Lila Mae. Pari vinovată.

— Eram vinovată dinainte. Acum au doar o scuză să-mi pună ștreangul de gât.

— De ce nu te întorci, Lila Mae? spune Chuck. Aproape rugător.

— Hai să nu începem din nou!

— Pot să te ajut. Vorbesc eu cu Arbergast. O să te ajute și el să scapi. Ești de-a noastră.

Preț de o clipă sau două, Lila Mae chibzuiește dacă nu cumva Chuck a fost racolat. Sunt mai mulți care ar putea fi interesați. Dar ea l-a sunat pentru că se încrede în el și are nevoie de această încredere. E gata să accepte consecințele.

— Luni o să fie totul în regulă, spune ea, și chiar crede.

— Nu vrei să-mi spui și mie, nu?

Ea are încredere: uitați-vă la el acum! Nu l-a racolat nimeni. Își dorește să-i spună, dar săptămâna viitoare o să aibă timp să-i împărtășească tot ce a aflat... Nu. Nu totul. Știe că n-o să-i spună despre Fulton. Nu poate. Vede deja pe fața lui privirea aceea ștersă, platitudinea neinteresantă a unui obiect din fundalul unei fotografii. Prietenia lor, atât de adevărată cu o clipă în urmă, pare îndepărtată acum. Ea l-a lăsat în urmă. N-o să-i spună nimic.

— O să se termine în câteva zile, Chuck, răspunde ea. Pe urmă o să-ți spun totul.

— Și poliția? întreabă Chuck.

Ea își țuguie buzele, apoi își amintește.

— Încă ceva: ce știi despre Eighth Avenue numărul 366?

— 366... El împinge cu limba în obraz, obicei care Lilei Mae i s-a părut întotdeauna ușor dezgustător. Știu clădirea, spune într-un final. Am văzut-o azi-dimineață pe listă. Cred că e programată pentru inspecție săptămâna viitoare. O s-o ia Marberley.

— E o clădire nouă. N-a văzut-o încă nimeni din departament?

— Ba da, asta e o verificare. Marberley a notat câteva nereguli acum câteva săptămâni.

Cinci minute mai târziu ea e în mașină, după jumătate de oră e în

camera ei din Friendly League Residence. E cea mai mică de până acum. În „saloanele mobile“ din Liverpool de la sfârșitul secolului trecut, învederând larghețea epocii victoriene, suficient de spațioase pentru o sută de pasageri și decorate cu oglinzi fumurii și perne molatice²¹, ar fi încăput trei astfel de camere (un lift într-un lift, un lift-pasager). Tezaurul din subsolul clădirii Friendly League Residence, depozit neoficial al mobilierului abandonat de oraș (salvat de la groapa de gunoi, salvat din clădiri de locuințe care au ars), a echipat această cameră cu un scaun cu tapițeria mâncată de lepră și cu un birou de scris mai mult decât potrivit pentru redactarea sumbră a biletelor de sinucigaș. Două uși înalte, maronii, de cabinet ascund patul rabatabil, ridicat acum, care stă înclinat în balamale, doar pe jumătate strâns după ani de manevrare de către clienți cu ochii duși în fundul capului.

21. E vorba de cele mai mari ascensoare pentru pasageri de la sfârșitul secolului al XIX-lea, instalate în anii 1880 la Liverpool. Cele trei lifturi hidraulice aveau cabine enorme, de câte o sută de pasageri, somptuos decorate, și erau dotate cu oglinzi pe pereți și cu locuri confortabile pe margini, de unde și numele de „saloane mobile“ (*moving drawing rooms*).

Lila Mae nu i-a văzut pe nici unul din ceilalți oaspeți ai hotelului, dar și-i poate închipui. Forțele mareice ale orașului îi mătură pe cetățenii cu pas insuficient de ferm până aici, la margine, pe colțuri de stâncă precum Friendly League Residence. Bărbați în vârstă în haine cenușii, cu barba ca iarba uscată, aduși de spate și târându-și picioarele. Cei fără alibi. În noaptea dinainte, coridoarele au fost bântuite de tuse, aspră, hârșăită, furișându-se din mai multe camere, un cor îngroșat al morții. A ținut-o trează – ca să nu spunem mai mult –, i-a apărut în vise, când acestea au venit în cele din urmă, sub formă de tunete și ploaie peste casa ei din copilărie. În vis nu se putea duce afară din cauza ploii. În dimineața asta s-a scuturat repede de noapte, după ce a descoperit soarele ivindu-se peste șirurile scunde de blocuri de locuințe care se îngrămădeau către nordul îndepărtat al insulei, în râul negru. Nu sunt prea multe ascensoare în cartier. E locul pe care verticalitatea îl condamnă, terenul plat trecut cu vederea, ceea ce ar putea fi încă foarte bine pădure și câmp. Nu, Chancre și Lever n-o vor găsi aici. Fojgăiala invizibilă a celorlalți clienți pe holuri s-a încheiat pe la zece azi-dimineață, și ea a așteptat încă o oră înainte să îndrăznească să iasă din cutia ei, gândindu-se că acum probabil nu mai e

riscant. Receptorul de jos n-a ridicat privirea din revista de benzi desenate când ea a împins într-o parte ușa de la intrare și a lăsat-o să se trântască în urma ei. A văzut el destule.

Lila Mae și-a petrecut după-amiaza pe teritoriul orașului. În clădirea Arhivelor din zona administrativă, pe cealaltă latură a insulei, chiar vizavi de Fanny Briggs. A străbătut repede umbra pe care clădirea cea nouă o scuipă peste Federal Plaza, ferindu-și ochii de ea, intrând repede pe ușa rotativă a Arhivelor. I-a arătat ecusonul funcționarei, o zgripturoaică mică de statură care nu s-a sinchisit nici măcar să-i verifice actele, atât era de preocupată să aplice, cu un dispozitiv de oțel lucios, sigiliul cu emblema orașului pe un morman păgân de hârtoage. Lila Mae a deslușit limpede, cu susul în jos, pecetea sfântă care convertește vulgul birocratic. Dacă departamentul emisese vreo avertizare pe numele ei, ea nu ajunsese încă până aici. Când a terminat cu registrele contabile masive din Arhive, s-a dus să-l întâlnească pe Chuck la Bickford's. Umbra lungă a lui Fanny Briggs pătrunsese în aer, una cu noaptea.

În camera ei din Friendly League Residence, citește *Teoria ascensoarelor*, volumul doi. „Rasa doarme în acest secol febril și dezordonat. Pleoapele înverșunate nu vor să se deschidă; sub ele se mișcă întruna retine neliniștite, tulburate de vise. În acest vis de înălțare, își dau seama că visează contractul verticalității divinizate și sper ca la trezire să-și mai amintească termenii lui. Dar rasa nu-și amintește niciodată, și acesta e blestemul nostru“. Rasa umană, credea ea înainte. Fulton are un fetiș cu acest „noi“ al maiestății în toată *Teoria ascensoarelor*. Dar acum – cine e „noi“?

Lila Mae învață singură să citească.

Auzind bătaia puternică în ușă, închide cartea (paginile se împotrivesc una alteia, atât de mult se invidiază pentru atingerea Lilei Mae și încearcă s-o rețină). Îl așteaptă pe Natchez, care urmează să-i aducă ultimele vești despre căutarea paginilor din jurnalul lui Fulton (și poate și altceva). Dar nu bătaia lui, nu vocea lui joasă se aud acum croncănind:

— Amy, Amy scumpo, îmi pare rău! Și ultimele cuvinte se pierd treptat, picurând peste ușă ca stropii de salivă. Îmi pare rău c-am făcut una ca asta. Deschide și-ai să vezi! Doar că, uneori, când ajung acolo... e atât de josnic, atât de îngrozitor de josnic, că nu mai pot să scot capul la suprafață.

Incidentul s-a încheiat. Bărbatul plesnește ușa, și ea îi aude pașii pe

hol îndreptându-se spre ieșire, încet; hainele moi, poate un halat, lunecă pe gresia murdară în urma lui – o coadă sau o mătură.

Când bătaia lui Natchez zguduie în sfârșit ușa veche, ea nu are nevoie de confirmarea vizorului. Scoate lanțul, deschide, el privește lung în coridor, cu dezgust, și... ea vede profilul lui Fulton, sprânceana ușor înclinată, bărbia ca un măr. El poartă un costum bleu cu croială simplă, genul pe care ea îl asociază cu bărbații din cartierul de negri al copilăriei, un costum de biserică și de priveghi, probabil singurul pe care-l deține. A ieșit din uniforma de servitor a Casei intuițiștilor. Se întoarce spre ea și-i spune:

— Halal hotel ți-ai ales, Lila Mae!

— Arăți foarte fercheș, îi spune ea.

Natchez se trage nervos de revere.

— Nu mi-am adus prea multe încoace. Nu știu de ce l-am luat pe ăsta, zice el ridicând din umeri și privind în sus spre tavanul îngălbenit. Scoate iute un buchet de flori de la spate, o mică explozie de violete. Le-am văzut pe drum și m-am gândit că poate ai nevoie de ceva pentru cameră. Și se pare c-am avut dreptate.

Nu, ea nu-și amintește când s-a întâmplat ultima dată ca... i-a dat oare cineva vreodată? Nu-și amintește nimic. Încuie ușa după el și-și examinează cămăruța. Nu-i ia mult.

— Mulțumesc, spune. Poți să le lași pe pervaz. N-am nimic în care să le țin.

El își pune pălăria de fetru neagră, prăfuită, pe pervaz alături de violetele învelite. Trage scaunul de la masă cu un hârșăit prelung și se așază.

— Ai fi putut să găsești un loc mai bunicel. Până și camera mea e mai bună, și eu n-am avut bani să-mi iau ceva decent. Adică... n-am avut bani pentru o cameră decentă.

— Nu trebuie să joci nici un fel de teatru pentru mine, Natchez. El a luat singurul scaun din cameră. Ea se luptă cu patul rabatabil și îl trage la podea. Suntem de aceeași parte a baricadei, adaugă, așezându-se pe umflăturile ca niște atoli ai saltelei.

El pare nervos, își freacă palmele de genunchi.

— Ai găsit ceva azi? Când ai fost în oraș, adică.

Poate chiar e puțin speriat, se gândește Lila Mae. Ea nu s-a considerat niciodată o persoană care să impresioneze (atât de puțin se cunoaște), dar

el e nou în oraș și poate așa se explică.

— Cred că știi de ce Pompey s-a dus în clădirea aia seara trecută, spune ea. Eighth Avenue numărul 366, unde ei doi l-au urmărit după ce a plecat de la Pauley's Social Club. Clădirea e deținută de Ponticello Food, care are o fabrică de conserve de roșii peste râu. Sunt sigură că e un paravan pentru Mucles. Am destule ca să-l înfrunt, oricum. Cu pozele pe care le-am scos. Poate reușesc să-l fac să recunoască sabotajul din Briggs.

— Merg cu tine, răspunde Natchez. La ce oră?

— N-am nevoie de ajutorul tău – adică, mă descurc singură. Sunt colegă cu el. Îl cunosc – și pe față, și pe dos. Mă descurc.

— La ce oră? Vin cu tine. El și-a împreunat mâinile pe piept.

— Ai și tu de rezolvat treburile tale. Motivele lui sunt bine intenționate, dar ea nu e copil. Cum a fost azi la Casa intuițiștilor? Ai găsit ceva?

— Frate, nu bănuiau nimic! Am așteptat până când doamna Gravely a ieșit să facă niște cumpărături pentru masa de seară. Reed și bătrânul Lever au fost plecați toată ziua. Mi-a luat cinci minute să-i găsesc însemnările. La cât se cred de deștepți, ai zice c-ar trebui să țină sertaru' ăla încuiat. Era chiar unde-ai zis tu. Scoate micul aparat foto negru din sacou și-l scutură în aer. Când am recunoscut scrisu', am făcut poze.

Lila Mae se apleacă înainte, emoționată.

— Pot să le văd?

Natchez pune aparatul la loc.

— Nu le-am dus încă să le dezvolt. Mă gândeam s-aștept până le luam și p-alea din departament și de la revista de lifturi.

— Poate-ar trebui să dezvolpezi ce ai, spune Lila Mae, și să folosești alte filme pentru Chancre și pentru *Lift*. Așa, nu riști să pierzi tot, dacă se-ntâmplă ceva.

Chipul lui se chircește puțin. Neonul roșu al firmei magazinului de băuturi de peste drum îi luminează fața intermitent.

— Da, ai dreptate. O să-l scot mâine.

Oare a sunat a dojană? se întreabă Lila Mae. Încerca doar să fie pragmatică.

— Pentru orice eventualitate, spune ea cu voce moale, de-asta ziceam.

— Nu, ai dreptate. Așa o să fac.

— Ești sigur că sunt în departament? Dacă le-au dus altundeva?

— O să le gădesc, spune Natchez. Dacă sunt acolo, o să le gădesc, și dacă sunt altundeva, o să aflu unde. Tu ai grijă la ce ai tu de făcut, și eu o să am grijă de-ale mele.

— Uite cum facem: după ce vorbesc cu Pompey, mă duc la *Lift* și încerc să aflu unde sunt ale lor. Așa, economisim timp.

El pare supărat, se gândește Lila Mae. Tot atât de supărat și de sfidător pe cât a fost ea când el a insistat să meargă cu ea la Pompey?

— Mă duc eu, Lila Mae, spune el. Așa ne-a fost înțelegerea, bine? Tu ai destule de făcut. După ce dezvolt filmul, poți să mă ajuți să înțeleg ce spunea unchiu'. Bine?

Ei îi pare rău că a încercat să-i spună ce are de făcut. El a înțeles-o greșit.

— Natchez, vrei să comanzi ceva?

El se încruntă.

— Chiar aş mânca, spune, dar trebuie să mă întorc la gară. Măine am o zi lungă. Se ridică și împinge scaunul la locul lui. Știu că tu ești una din fetele astea moderne de la oraș, Lila Mae, da' mie-mi place să iau lucrurile încet. Înțelegi? Așa am fost crescut. Hai să... hai să ieșim mâine seară de-adevăratelea! După ce ne terminăm treaba, hai să ieșim și să facem lucrurile cum trebuie! Fără lifturi, fără cutia neagră, fără unchi. Doar noi. Putem să ieșim să luăm masa, și p-ormă poate mă duci și pe mine la unu' din cluburile alea unde mergi tu. Natchez zâmbește. Am primit salariul de la domnu' Reed și parcă mă mănâncă buzunaru'.

— Ar fi frumos, zice Lila Mae.

În ușa, el o sărută scurt pe obraz.

— Noapte bună, Lila Mae! spune. Și ține ușa asta încuiată dacă n-ai de gând să te muți într-un loc mai plăcut.

Fata modernă de la oraș încuie ușa în urma lui.

*

— Știu ce-ai făcut, îi spune ea lui Pompey. Știu ce-ai făcut cu liftul din Fanny Briggs.

E aici de dimineață, frământând sub tălpi micile șanțuri de cauciuc ale covorașului din mașină. A fost uimită să afle că Pompey locuiește la numai două străzi distanță de apartamentul ei, dar, de când se știu, arareori au schimbat vreo vorbă în afară de comunicate lapidare de serviciu („Ai terminat cu capsatorul?“ ori „S-au afișat sarcinile?“ n-au

fost niciodată rostite cu atâta venin.). La doar două străzi de apartamentul ei din Bertram Arms, dar ar putea fi un alt cartier. Viața de aici, atmosfera veselă din această după-amiază lejeră de sâmbătă, ea le asociază cu copilăria, cu cerul sudic deasupra puzderiei de soiuri de acadele delicioase din cartierul negru. Pe strada ei e o anonimă; imigranții caraibieni au un cod al lor, o coreografie amplă și secretă din care ea e exclusă. Aceștia însă sunt cetățeni americani de culoare. Pe măsură ce după-amiaza se desfășoară dincolo de geamurile mașinii, vecinii se salută între ei, pălăriile sunt scoase cu un gest extravagant, zâmbetele sunt monedă curentă, nu există necunoscuți. Un copilaș se depărtează doi pași de mama lui și e cât pe ce să cadă, cu genunchii neprihăniți pe asfalt, când intervine mâna sigură a domnului Cutare care locuiește mai sus pe stradă, care nu părăsește niciodată strada, care are întotdeauna o mână salvatoare, sau o acadea, sau o povață misterioasă pentru copii. Mama îi mulțumește, îi promite o plăcintă. (Toate mizeriile sunt ținute dincolo de pereții apartamentelor, păstrate pentru interior. Vecinii aud totul, dar nu se amestecă, punând deoparte fiecare sudalmă și lovitură pentru bârfa din orele de răgaz.)

Micile scene animate ale străzii o distrag pe Lila Mae de la postul ei de supraveghere de lângă blocul lui Pompey. Bărbatul cu pălărie roșie care se reazemă de stâlpul de iluminat din colț, mâinile lui rapide. Timpul mediu de care are nevoie un client ca să-și facă toate cumpărăturile la băcănia din colț (șapte minute). Pompey nu iese din casă. Ea știe că e acolo, pentru că a răspuns la telefon. (L-a lăsat să-i audă respirația.) Petrece ore întregi făcându-și curaj: se imaginează sărind în sus pe treptele cenușii de piatră, sunând la soneria apartamentului 3A.

Un joc de stickball²² izbucnește din senin, rapid ca o aversă de vară, în timpul cât Lilei Mae îi ia să-și mute privirea de la intrarea blocului la ceasul ei de buzunar. Zece copii care țipă, jumătate de mătură, o minge de pânză pătată. Se pare că mașina ei e a treia bază, descoperă ea când unul dintre băieți lovește cu palma portbagajul, *safe*²³! Ea tresare și se răsucesc, și fața lui rotundă, amețită, apare la geam. „Scuzați, doamnă!” chițăie. „Maică-ta e atât de neagră, arunci ca o fată, nu-nu, nu m-a atins, am ajuns înainte în bază.”

²². Variantă simplificată, de stradă, a baseballului, de obicei improvizată, cu

mânere de măhuri și mingi de cauciuc.

23. Termen din baseball folosit pentru a arăta că un jucător nu a fost eliminat din joc.

Jocul dispare la fel de repede cum a apărut, băieții o șterg spre o nouă distracție, devenită dintr-odată urgentă. Lila Mae s-a hotărât: *acum*, când se deschide ușa de la 327. Pompey o ține pentru a lăsa să iasă o femeie bondoacă, durdulie, într-o rochie albastru aprins, și doi băieți gălăgioși care se bat. Familia Pompey. Ea a presupus că e căsătorit – Pompey are un salariu bun și nu e genul care să dea de furcă în vreun fel, să bea, să se încurce cu femei sau orice altceva –, dar n-a pus la socoteală copiii. Par să aibă cinci-șase ani, membrele mici nu le stau o clipă. Doamna Pompey are nefericitul obicei de a-și îmbrăca odraslele în haine de aceeași culoare, diferite doar cu o mărime. Poate de asta dau unul într-altul, plesnind orice petic lipsit de apărare de pe corpul mărunțel al inamicului. Pompey se uită la ei, se încruntă și îi înhață de umeri. Capetele lor se înclină la unison către mâinile lui – reacție firească la apucatul de umăr, a observat Lila Mae, instinct inițiat cu veacuri în urmă de policarul opozabil al vreunui patriarh hominid cu sprânceana ridicată. După ce tatăl lor le dă drumul și le cere să fie cuminți, încetează să se mai bată și să se foiască. Coboară în liniște scara de la intrare, până pe trotuar, în timp ce Pompey își ia la revedere de la soția lui, sărutând-o pe buze. Lila Mae nu s-a gândit nici la asta, la latura tandră a lui Pompey, prada ei de azi. O influențează întru câtva, așa că alungă imaginea. Are o socoteală de încheiat cu el.

În timp ce familia dispare după colț, Pompey se așază pe treptele de la intrare și scoate un trabuc din buzunarul cămășii. Ea îi dă voie să tragă două fumuri albastrii, apoi iese din mașina de serviciu și urcă treptele înainte ca el să apuce s-o observe. Se oprește alături privindu-l de sus și-i întrerupe laconic meditațiile mărunte, necunoscute:

— Știi ce-ai făcut.

— Watson! Ce cauți aici? El se îneacă de fum, surprins în egală măsură de prezența domnișoarei inspector Watson la ușa lui și de vederea neobișnuită a rochiei. (I-a făcut-o mama ei cu ani în urmă. Trandafiri mari plutesc pe pânza albă, strânsă pe trupul fără nici o curbă dizgrațioasă. N-a mai purtat-o de ani de zile, n-a avut niciodată ocazia. N-a cunoscut niciodată pe cineva ca Natchez, cu care se va întâlni în

seara asta, după ce fiecare din ei își va fi încheiat misiunea. Dacă-și lipește nasul de rochie, Lila Mae are impresia că simte, adânc în fibra de bumbac, sudoarea mamei.)

— Știi ce-ai făcut cu liftul din Fanny Briggs. Știu că Chancre te-a pus, spune ea categoric.

— Nu știi despre ce naiba vorbești, fetițo! Fața i se schimonosește. Ce-ar fi s-o ștergi de la ușa mea înainte să sun la CI și să le spun că inamicul lor public numărul unu și-a făcut în sfârșit apariția? Se uită rapid într-o parte și într-alta a străzii să vadă care dintre vecini urmărește scena.

Probabil se întreabă dacă are timp să se strecoare înapoi pe ușă și s-o trântască în urma lui, își spune Lila Mae. Nici vorbă.

— Ascultă-mă bine, tataie, se apleacă ea peste el, eu dețin controlul aici. Te-am văzut intrând în clubul lui Mucles și te-am văzut în uniformă aia frumușică de mecanic intrând în Eighth Avenue 366. Ai făcut curățenie după ciracii din echipa de mentenanță a lui Mucles, pentru ca ascensoarele să obțină avizul de funcționare și combinațiile lui Mucles să nu atragă atenția poliției federale. Pompey se lasă pe spate sub tirul ei, și Lila Mae se apleacă și mai aproape; fumul înțepător îi irită nările. Știu că Mucles e proprietar la 366 – și că treaba de mântuială pe care o fac oamenii lui la lifturi ar fi exact scuza perfectă pentru un raid al FBI-ului dacă el nu s-ar ocupa de amenzile departamentului. Lasă să-i cadă în poală lui Pompey fotografiile în care el părăsește clubul Pauley's, intră în clădirea de la numărul 366 sau iese, în uniformă firmei de reparații Growley. Ești omul lui Chancre. Dacă nu dai afară tot ce s-a întâmplat la Fanny Briggs, eu am să fiu cea care-o să sune la CI. Și la poliție.

— N-am nici o legătură cu Fanny Briggs, spune el și clatină furios din cap, încercând să se elibereze de imaginile din fotografii. Nici o legătură.

— Știi ce, Pompey? M-am saturat până peste cap de minciuni. Am încheiat orice glume cu voi.

— „Cu noi“? La care „noi“ te referi, mă rog?

— Nu-i nevoie să joci teatru cu mine, Pompey. Știu piesa.

— Nu m-am atins de numărul unsprezece. Nu știu ce s-a întâmplat. Dacă vrei să suni la CI sau la poliție, n-ai decât. Fiindcă eu nu m-am atins de el.

Ea se trage înapoi. Individul e incredibil.

— Ești dispus să-i acoperi? Ești gata să faci pușcărie pentru ei, după

tot ce ți-au făcut?

El își trage bretelele de pe piele ca pe niște lanțuri și le plesnește la loc. Ține trabucul în dreptul ochilor și privește intens capătul roșu care arde mocnit.

— Țsta e unul din trabucurile lui Chancre, spune el. Ale lui Chancre. Au un gust de rahat, dar eticheta e în spaniolă, așa că nimeni nu zice nimic. Toți știm că au un gust de rahat, dar le fumăm oricum pentru că sunt de la el. Acum ridică privirea spre ea. Ochii îi sunt brăzdați de linii roșii. Fac ce-mi cere, da. Toți facem. Acum trei luni m-a chemat la el în birou. Nu știam ce vrea. N-am vorbit niciodată cu el, deși sunt aici de mai mult timp decât majoritatea băieților albi. Mă întreabă dacă am nevoie de bani. Îi spun: „Sigur“ – el e șeful, poate îmi dă în sfârșit sporul ăla la salariu pe care l-am tot cerut. Mă întreabă dacă am auzit ceva despre prietenia lui cu Johnny Mucles. „Prietenie“ zice, cu picioarele pe birou, de parcă eu habar n-am ce-i aia. De parc-aș fi vreun cioroi prost. Îi zic că da, umblă zvonuri, băieții vorbesc. Apoi mă întreabă din nou dacă am nevoie de bani și-mi zice c-aș putea să fac un ciubuc dacă m-aș ocupa de echipele de mentenanță ale lui Mucles, fiindcă mereu lucrează prost – nici unul n-a văzut în viața lui vreo cameră a mașinii înainte să devină mecanic peste noapte –, iar Mucles trebuie să stea cuminte o vreme, cât timp durează ancheta poliției federale. Nu-și poate permite să mituiască pe nimeni în departament, nu acum. Nu trebuie decât să mă ocup de clădirile cu cod roșu și să am grijă să primească aviz de funcționare. Dacă oamenii lui Mucles le-au vărzuat, ca de obicei, trebuie să fac curățenie, pentru că eu știu la ce-o să se uite băieții din departament. Aveam nevoie de bani, așa că am acceptat. De trei luni fac chestia asta. Chancre zice că mai durează doar încă vreo trei luni, și pe urmă lucrurile o să se liniștească. Așa că asta fac.

— E ilegal, se răstește Lila Mae. Ai făcut un jurământ.

— Nu-mi vorbi mie de jurăminte! se stropșește el. Am doi copii. Unul are cinci ani, celălalt șapte. Eu am crescut în cartierul ăsta. S-a schimbat. M-ai urmărit toată ziua, bănuiesc. I-ai văzut pe puștii ăia bătând mingea? Peste zece ani, juma' din ei o să fie la pușcărie sau în pământ, iar cealaltă jumate o să-și rupă spinarea muncind numai ca să aibă un acoperiș deasupra capului. Peste zece ani nici măcar n-o să mai fie copii care să bată mingea pe stradă. N-o să mai fie în siguranță să facă nici măcar atâta. Dacă te duci mai încolo pe stradă, poți să-i miroși pe băieții care

fumează iarbă. Chiar sub ochii tăi, parcă n-au nici o rușine. Îl vezi pe flăcăul ăla de la colț, cu pălărie roșie? El le-o vinde. În câțiva ani n-o să le mai vândă iarbă, ci naiba știe ce altă otravă. Dar copiii mei n-o să mai fie aici la vremea aia. Am nevoie de bani ca să-i scot de aici.

— De ce te-aș crede? vrea Lila Mae să știe. De când am venit eu în departament ai fost la fel de rău ca toți ceilalți. Mai rău chiar. Ai râs de mine cu ei. De cele mai multe ori râzi mai ceva. Dacă nu tu ai umblat la lift, atunci pe cine a trimis Chancre?

— Nu știi nimic! Pompey aproape s-a ridicat în picioare, dar își ia seama și se mulțumește să mocnească de furie. Și tu, ce-ar trebui să fac, când uită-te la tine cum te porți! Parc-ai fi regină! Cu nasul ăla pe sus. Am doi copii.

— Da, am auzit. Ai doi copii. Și faci sluj în fața albilor ca un sclav.

— Tot ce-am făcut e pentru că n-am avut de ales. Asta-i lumea albilor. Ei fac regulile. Și vii tu și te plimbi pe-acolo ca o stăpână. De parcă nu ei sunt stăpânii tăi. Ba sunt. Dacă nu Chancre, atunci Lever. Eu am fost primul în departament. Am fost primul inspector de culoare din istorie. Din istorie! Și n-ai să știi niciodată în viața ta prin ce-a trebuit să trec. Ți se pare că tu o duci greu? Habar n-ai. Iar faptul că ești acum aici e pentru c-am încasat-o eu înainte. Toată viața mi-am dorit să fiu inspector de ascensoare. Numai asta mi-am dorit. Și am reușit. Am fost primul negru care-a purtat ecusonul departamentului. Iar ei au făcut un mare rahat din ce-mi doream eu și m-au pus să-l mănânc. Ție ți-a fost ușor, mucoaso ce ești, datorită mie. Fiindcă am tras eu mai întâi.

Hai, vino-ncoace și pișă-te pe mine! Nu știi ce cauți dumneata, don'șoară inspector Watson, dar nu-i aici. N-o să găsești nimic la mine. Trebuie să cauți în altă parte, și asta e ghinionul dumitale. Îmi amintesc când cartierul ăsta era amestecat. Aveam o băcănie poloneză pe colț. Acum s-a închis. Își întoarce privirea spre ea, scutură cu degetul scrumul ușor din trabuc și trage cu sete. N-ai decât să le spui despre mine. Cheamă poliția, sau pe ăia de la CI, sau pe cine vrei tu. Eu o să stau aici pe scară până când îmi termin trabucul ăsta. Și luni o să mă duc la serviciu ca-ntotdeauna, și-o să vedem ce se întâmplă. Cu sau fără Lila Mae Watson.

Când ea trage de volan îndepărtându-se de bordură, el e în aceeași poziție: cu privirea ațintită asupra clădirii de locuințe de peste drum, cu mâinile odihnindu-se pe genunchi. Un domn în vârstă, slab, cu baston de

lemn, se oprește în mersul lui nesfârșit de-a lungul străzii și-i face cu mâna, iar Pompey îi întoarce salutul. Fotografiile îi zac la picioare. Crâmpeie de scrum din trabucul lui Chancre se lasă purtate de vânt, fac piruete și dispar.

*

SFÂNTUL ROLAND DULGHERUL, n. 1179 în Taranto, m. 1235 lângă Napoli²⁴. Una dintre sursele primare pentru cunoașterea vieții lui sunt scrisorile trimise de el și schițele unor invenții fantastice, păstrate în bună parte, înainte de a fi distruse într-un incendiu, în 1873; ele oferă o imagine a omului și a condițiilor în care a lucrat, cu mare modestie și abnegație. A fost hirotonisit preot în rândurile clerului parohial din Bologna. A avut mai multe încercări nereușite de a deveni misionar printre musulmani. Această dorință i s-a împlinit într-o măsură în 1219, când i-a însoțit pe cruciații lui Gautier de Brienne în Egipt; a făcut personal apel la sultanul Malek al-Kamel, dar n-a avut succes nici printre sarazini, nici printre cruciați, așa că, după ce a vizitat Țara Sfântă, s-a întors în Italia.

24. Personalitate inventată de autor.

În 1225, în timp ce se ruga în biserica San Febronia, a auzit, se pare, o imagine a Fecioarei Maria spunându-i: „Ridică-i pe oameni în Împărăția Sa!“ Roland a luat cuvintele ad litteram și a căpătat credința că bisericile ar trebui să aibă două etaje – cel de jos pentru ofrande și pomeni, cel de sus rezervat rugăciunii. În anul următor a înființat Ordinul Scării Graduale, dar n-a reușit să adune prea mulți prozeliti. În căutarea păcătoșilor, a pătruns în închisori, în bordeluri, în galere, apoi și-a continuat misiunea în cătune, în regiuni izolate și pe la colțuri de stradă. N-a convertit pe nimeni în afară de o penitentă cu un trecut spectaculos, o femeie din Spania care-și ucisese tatăl într-o încăierare din cauza unor jocuri de noroc și care apoi, deghizată în bărbat, servise în armata franceză. Se spune că o dată a salvat dintr-un șopron în flăcări o familie de găini. O zicală de-a lui, arareori repetată de atunci, spune: „Nu trebuie decât să ridicăm un picior și El ne va purta tot restul drumului“. În 1235, din cauza prozelitismului agresiv, a căzut în dizgrația guvernatorului local, care a dat ordin să fie bătut cu bătele până la moarte. Rănile i se vindeau după fiecare lovitură, drept care a fost ars pe rug. La

înmormântarea sa, coșciugul în care i se pusese inima, recuperată din cenușă, a fost înconjurat de toată sărăcimea din Napoli; țăranii luaseră alaiul drept cortegiul mortuar al unui alt om sfânt care murise în aceeași noapte. Emblema lui în artă sunt trei trepte. Este sfântul protector al inspectorilor de ascensoare.

*

Câtă modestie! se gândește Lila Mae. Nimeni nu vrea să-și facă un merit dintr-un act atât de îndemânatic de sabotaj. Îl crede pe Pompey, și povestea lui se potrivește cu a lui Chancre. (E la mai bine de un kilometru distanță de destinație, conduce încet, nici o grabă, e atentă numai pe jumătate la vectorii furioși ai traficului din oraș.) Dar, dacă nu ei au făcut-o, reflectează ea, atunci cine? – pentru că, dacă nimeni nu e vinovat, înseamnă că ea a fost neglijentă. Și ea nu greșește niciodată. Chibzuiește: Chancre n-avea nici un motiv să mintă. Dacă a avut obrăznicia s-o răpească, să-și arate pe față alianța cu Johnny Mucles, n-are nici un motiv să nu admită că a intervenit la numărul unsprezece. (Numărul unsprezece, victima uitată a acestei drame, o cabină atât de promițătoare, răpită dintre noi la o vârstă atât de timpurie, în floarea vieții! Cine plânge după numărul unsprezece? Lila Mae e atât de preocupată de impactul accidentului asupra ei însăși, încât nici nu-i trece prin cap să se gândească la cei rămași în urmă, îndurerăți, la suspinele liniei de montaj care și-a pierdut una dintre neprețuitele odrasle, care n-a avut niciodată ocazia să-și ia rămas-bun.) Pompey. Ea a fost absolut convinsă că fusese Pompey, figura aceasta jenantă de lacheu. Înlătură din minte interogatoriul ratat. Are un angajament de onorat. Observă un fir lung de păr negru întins ca un șarpe pe rochia ei și-l aruncă pe geam.

Pompey e un om mic de statură, așezat pe o scară murdară într-un oraș nesfârșit. Lila Mae îl pune deoparte pentru mai târziu. Are o întâlnire și, înainte de asta, încă un drum de făcut. Fata modernă de la oraș a ales un restaurant pe care își amintește că i l-a descris o dată Chuck, un bar tiki²⁵ cu ierburi (se pare) hawaiiene atârinate de obiecte din bambus și cu becuri acoperite de globuri multicolore. După miezul nopții se dansează, ceea ce Lila Mae speră că va corespunde imaginii lui Natchez despre viața ei socială, în ciuda faptului că aceasta e integral o copie a incursiunilor aventuroase ale lui Chuck în orașul în care a ales să trăiască. Își surprinde privirea în dreptunghiul sinistru al oglinzii retrovizoare; ochi

mici și reci, meteoriți negri, străvechi, ieșind din pământ. Ar fi putut să fie mai drăguță cu Natchez aseară – după atâtea roluri jucate, afabilitatea n-ar putea să fie și ea o mască pe care s-o scoată din dulap la nevoie? Natchez e nou-venit în oraș, și Lila Mae își amintește primii ei pași înceteți pe asfalt, privirea pe care o înălța spre genunchii roși ai clădirilor ce rânjeau deasupra ei. (Aceleași clădiri care în clipa aceasta grăbesc asfințitul. Noaptea din oraș precedă adevărata noapte datorită acestor monolite sumbre, a fortificațiilor necruțătoare pe care le-au ridicat împotriva naturii.) Ar trebui ca ea să fie pentru el ceea ce i-a lipsit ei când a sosit aici, se gândește Lila Mae. Amabilitate simplă, o mână întinsă – așa că, înainte să-l întâlnească la cină, se va strecura în redacția revistei *Lift* și va găsi paginile lui Ben Urich din jurnalul lui Fulton. Stopurile roșii avertizează. Ea se oprește în intersecție; își va da toată silința să-i facă misiunea mai ușoară, își spune, să descopere lucrul care e un drept al lui din naștere.

25. Stil de amenajare a unui local, cu decorațiuni de inspirație polineziană și/sau hawaiiană și cu cocteiluri sofisticate, popular în SUA anilor 1930–1960.

Pe colț, în dreapta ei, e o clădire condamnată. Indicatoare mici, roșii, modeste anunță viitoarea demolare, un gard de placaj de jur împrejur ține trecătorii departe de edificiul osândit. Până când germinează lumina verde, e timp să te gândești ce nevoie a dat naștere acestei făpturi, rămasă acum doar o cochilie goală. Pielea uscată ca pergamentul i s-a înnegrit după zeci de ani de fiere automobilistică. E greu să vezi ceva pe sub ea. Depozit, clădire de birouri, atelier în care se muncea la negru. Desuetă și condamnată, va fi curând înlocuită de unul dintre exemplarele noi de oțel și sticlă. Chuck are dreptate, își spune Lila Mae. Ea n-a luat în calcul toate urmările celei de a doua ridicări. După ce dăm la iveală cutia neagră, vor trebui să distrugă orașul acesta. Oasele lui de acum nu vor putea cuprinde măduva noii mașinării. Vor trebui să-l radă, să transporte molozul în zone mai puțin populare și s-o ia de la zero. Cum va arăta? Orașul cel strălucitor va avea brațe nenumărate și o mie de ochi, va fi mutabilitatea însăși, construit din materiale plastice încă neplăsmuite. Va pluti, va zbura, va cădea, nu-i va trebui nici un fel de armătură de oțel, va avea o coloană vertebrală lichidă, nici un fel de coloană. Arhitecți-astronomi vor trasa heliopolisul astfel încât să urmeze mișcarea stelelor în ceruri. Mâna demolatorului e pe butonul de detonare. În jurul

încheieturii are cicatrici de la țigări uitate între degete. Toți oamenii au plecat. Stă în cumpănă: țigara, înainte sau după? După explozie, cerul se va umple de praf. Deci acum.

După ce Natchez și Lila Mae vor găsi cutia neagră.

Claxoane în spatele ei. E timpul să se îndepărteze de locul agoniei, să lase animalul să moară în pace. Să treacă la chestiuni mai practice. Ce preferințe vor avea cei de la *Lift*, se întreabă Lila Mae, acești gardieni ai industriei ascensoarelor? Lifturi Grumman rustice, cu cabinele lor decorative, în care istoria veneratului motor e încifrată în șarmantul mucegai de modă veche, sau antisepticele Arbo Executive, austere, spartane, născute din exigențele vitezei, ascensoare turbo? Se hotărăște pentru ultimele, și va descoperi că a avut dreptate când va trece pe lângă paznicul de noapte al sediului redacției, Billy, preocupat acum de ultima parte a cursului său prin corespondență, și anume de ultima temă, un eseu de cinci pagini despre ritualurile de curtare și moravurile societății victoriene.

Lila Mae parchează și își privește ceasul. E șapte și jumătate, o seară de duminică. Orașenii își programează canoanele de ispășire de la sfârșitul săptămânii. *Lift* e o revistă lunară, și ultimul lor număr tocmai a ieșit pe piață; Lila Mae speră că sus nu e nimeni. La etajele tăcute de deasupra ei, majoritatea ferestrelor sunt întunecate; când se uită la ea, fața clădirii e o scândură întinsă dincolo de copastie, peste o mare ce mișună de rechini. Împinge ușa de la intrare.

Paznicul stă în spatele unei tejghele gri curbate. Pe fruntea lată are picături de nădușeală și părul castaniu de deasupra feței butucănoase i s-a umezit. Se concentrează cu îndârjire. Pare să se sufoce de atâta încordare mentală, iar, fizic, e clar ieșit din formă: nasturii de pe uniformă lui bleumarin trimit la un nesfârșit conflict de frontieră cu burta moale. În mâinile lui e o carte broșată ieftină de pe care nu-și ridică privirea. Pe copertă, un tânăr coșar scotocește adânc într-un buzunar după câțiva penny. Ea spune:

— Lila Mae Watson. Am venit pentru verificarea tehnică a ascensoarelor.

Billy își ține cartea în aer și întreabă:

— Ce înseamnă „parafină“?

— Un fel de ceară folosită la lumânări. De obicei. Vreți să v-arăt legitimația?

Derutat încă de dilema parafinei, Billy spune:

— Nu e cam târziu?

— Schimbul de noapte. Nici zloata, nici ploaia, nici arșița.²⁶ Venim oriunde apare o problemă la un ascensor. Îi bagă legitimația sub nas. Așa e mai bine?

26. Citare prescurtată a unei propoziții despre care se crede adesea (în mod greșit) că este mottoul serviciului de poștă al Statelor Unite: „Pe aceștia [curierii poștali] nici zloata, nici ploaia, nici arșița, nici noaptea nu-i împiedică să parcurgă cu cea mai mare iuțeală bucata de drum pe care trebuie s-o împlinească“. Este de fapt un citat despre curierii poștali persani, din *Istoriile* lui Herodot. Reprodus după traducerea Adelinei Piatkowski, vol. 1, Teora, 1998, p. 206.

— Îmi trebuie ochelari, vă spun sincer. Ochelari de citit, cel puțin. Se încruntă asupra cărții și îi face semn să treacă. Ea distinge numele revistei printre cuvintele scrise cu litere albe pe avizierul de lângă lift, unde sunt trecuți rezidenții clădirii. Încearcă să-și imagineze ce expresie va căpăta fața lui Natchez când o să-i spună că are paginile de la *Lift*. El și-a dorit s-o însoțească în vizita pe care ea i-a făcut-o lui Pompey și i-a cerut să stea departe de expedițiile astea furișe dintr-un impuls protector. Ea vrea să-i vadă fața când o să-i împingă filmul peste masă, la cină, pe lângă mica zeitățe hawaiiană care sclipește solemn, plină de forță, din apropierea lumânării. Sosește liftul – un Arbo Executive, fără nici un dubiu, zvelt și lucios.

Pare să funcționeze la parametri optimi, observă ea.

La etajul opt, ușa suplă a ascensorului se retrage, și Lila Mae vede logoul revistei levitând pe sticlă. Încăperea în care a pășit e luminată de trei becuri din tavan, fixate deasupra unui birou lat și solid, unde, probabil, stă recepționera în timpul orelor de program, pilindu-și unghiile cu un instrument de inox (pulberea aceea albă fină plutind prin aer, suflată ușor de grătarele de aerisire). Lila Mae împinge ușile de sticlă și nu aude nici un sunet.

Se furișează până la peretele alb cu stucatură ce separă recepția de redacția de știri și aruncă o privire în spatele lui, scrutând rapid spațiul. Nu e nimeni care s-o vadă. Ca și cum ar aduce pe ascuns un pahar cu apă. Vreo douăzeci de birouri aliniate la perete (peretele de nord, observă ea), insule locuite de o faună de hârtie, și nici o făptură curioasă la

orizont. Toate mașinile de scris dorm, țăcănitul a încetat. Să nu spui o vorbă! La un birou, dincolo de jumătatea sălii, o mică veioză cu abajur de sticlă verde-smarald umbrește o masă încărcată și un scaun liber. A fost lăsată aprinsă din greșeală sau e cineva aici? Clădirea – pereți și podele – zumzăie. Vede apoi ochi care o privesc din întuneric, de pe peretele de vest, și se retrage după bastionul recepționerei. Se uită țintă, fără interes, la un ghem de hârtie roșie din coșul de gunoi al secretarei. Aduce cu un cadou de Sfântul Valentin, dar nu e încă sezonul. Din spatele paravanului nu se aude nimic. Mâna ei stângă urmează o dâră uscată pe stucatură; o cicatrice invizibilă sub degete, o rană veche, cu o poveste a ei, fără îndoială, dar nu e nimeni aici care să i-o spună, iar rana nu vorbește singură. Puțul liftului așteaptă la câțiva pași, chiar în spatele ușilor redacției, potențialul ascensorial așteaptă să fie invocat. Dar ea nu distinge nici un sunet, și, după ce gândul de a-i relata lui Natchez misiunea eșuată îi repugnă, privește din nou după perete, căci ochii i s-au deprins cu obscuritatea, și vede că ceea ce a luat drept ochi e un trofeu. Un Otis, mai precis, o recunoaștere a excelenței pe verticală. Două butoane aurii de chemare a liftului plutesc în cuarț, despărțite de distanța standard. Răsturnat pe o parte, trofeul zace pe podiumul letargic al unui fișet. Otisul mult-râvnit de vreun reporter, confortul grandorii ieftine: vreun articol demascator despre corupție, vreun raport despre mecanismul prost și periculos de suspensie folosit de lifturile unui regat îndepărtat. Nu, în redacția de știri nu e nimeni în afară de blestemata industrie. Lila Mae e singură cu o veioză lăsată aprinsă, al cărei consum de curent e o cheltuială ce așteaptă să fie înregistrată și eliminată în următorul buget al revistei *Lift*, de treizeci de ani, prima dumneavoastră sursă de informații despre industria ascensoarelor.

Face o scurtă excursie prin caseta redacțională a revistei, materializată acum în seria de plăcuțe cu nume de pe birourile reporterilor. Pe unele le recunoaște din articole. Sunt cronicarii misiunii ei: aici își compun barzii poveștile, pe aceste mașini de scris, versificând aventurile posomorâte ale inspectorilor în adâncul puțului întunecos. Caută pe birouri numele lui Ben Urich – ține minte că domnul Reed l-a identificat pe Urich drept autorul articolului suprimat. Nu i-au plăcut niciodată articolele lui, care par obsedate în mod nejustificat de aspectele murdare ale meseriei, și preocupate exclusiv de pacturile și trădările secrete de care ea s-a străduit din răspuseri să se ferească, de când e în departament. (Și iat-o acum pe

vârfuri, protagonistă a acestor intrigi.) Dacă nu găsește însemnările lui Fulton în biroul lui Ulrich, o să continue cu birourile redactorilor principali. O să urce în caseta redacțională spre literele mărunțele din vârf. Spre cei care știu.

Iată-l. Biroul lui e curat și organizat, iese în evidență în mijlocul anarhiei de pe mesele colegilor de redacție. Lila Mae bagă mâna în geantă (un alt obiect uitat în șifonier, recuperat în seara asta) și dă peste micul aparat foto. Îl ia în căușul mâinii ca pe o minunată broscuță neagră găsită într-un pârau. L-a cumpărat azi-dimineață cu cei șaiszeci de dolari pe care i-a descoperit în buzunarul de la piept al costumului de vineri. Uitase de mita prost plasată – a trecut mult de atunci –, dar s-a bucurat că a putut s-o întrebuințeze cu folos. E cu mâna pe primul sertar, când Ben Ulrich îi spune:

— Tu ești probabil Lila Mae Watson.

Ceea ce, în mod evident, îi încurcă planurile.

*

Marele Billy Porter râde și ridică o cană în cinstea escapadei camaradului său.

— Dacă asta ți se pare greșos, Ned, băiete, stai să-ți povestesc eu cum a fost când i-am văzut prima oară. Eram în prima mea lună pe teren – asta se întâmpla înainte să existe codul, ca să știi, și, pe vremea aia, departamentul nici măcar n-avea parc auto. Trebuia să mergem cu autobuzul sau cu metroul; ne trimiteau dimineața cu buzunarele pline de mărunțiș și cu trei liste cu lifturile pe care le aveam de verificat. Trebuia să te descurci singur, frate, și era o brambureală totală. Unul după altul. Deci eram în prima mea lună de lucru, bun, și trebuia să inspectez vechea fabrică de textile Jenkins din centrul orașului. Știam că acolo trebuie să fie una dintre primele mașinării Otis, înțelegeți, după cât de veche era clădirea, dar nu știam cât de vechi. Jenkins, Jenkins junior, eu nu-l cunoșteam, dar el vine la mine și mă salută pe rampa de încărcare. Ai fi zis că mă aștepta de nu știu când, de parcă eu n-am altceva mai bun de făcut decât să-i verific lui hârbul ăla. Știți genul. Și tipul îmi zice: „Avem o mică problemă cu liftul de marfă“, timid ca o fată mare. De parcă eu nu mi-aș da seama. Oricum, mă trage înăuntru și urcăm în camera mașinii, și, pe cinstea mea, băieți, n-ați mai văzut așa ceva. În primul rând, nu existau ferestre, și era clar că nu mai intrase nimeni

acolo de ani de zile. Peste tot pe podea căcăreze de șoareci, pânze de păianjen atârând din tavan. Mamă, și ce praf! Am crezut că mă sufoc. Oricum, când mă uit, cablurile ies dintr-o chestie mare de lemn, ca o ladă enormă. Dar nu se vede nici un motor. Îl întreb pe mărunțel ce naiba mai e și asta, și el vorbește prin batistă din cauza prafului și-mi spune că lu' tac-su nu i-a plăcut zgomotul pe care-l scotea motorul, așa c-a pus să fie acoperit, ca să nu mai facă atâta gălăgie. Și eu îmi zic în sinea mea: nu demult, acum câțiva ani, United a făcut o grămadă de bani cu o idee de genul ăsta, iar aici, afurisitul de patron al unei fabrici de cârpe s-a gândit la chestia asta cu nu știu cât înainte. Pentru asemenea lucruri unii iau patente, iar aici invenția zace încuiată într-o magazie. Nu-i zic lui, dar la asta mă gândesc. Așa că-i spun că-mi pare rău că tac-su era atât de sensibil etc. etc., dar eu sunt obligat să arunc o privire înăuntru. Juniorul îmi întinde o țeavă de metal care zăcea prin praf, și încep să smucesc de cutie. Mă încordez, caut să găsesc un punct de sprijin, și deodată chestia cedează – și din ea năvălesc afară mii de jigodii de-astea mici și negre. Și știu ce-o să ziceți: ei, na, Billy, ce te plângi, toți am dat peste câte-un cuib de gândaci la viața noastră. Dar, frate, așa ceva n-ați văzut niciodată. Erau milioane, mi-au urcat în sus pe rangă, pe mâini, țâșneau pe podea șuvoi, ca apa dintr-o fântână arteziană. Sar înapoi și mă uit în jos, și-i văd cum mi se cațără pe pantaloni, îi simt sub haine, pe piele. Tipul ălălalt țipă – s-a dat în spate și s-a împiedicat de o ladă, a căzut, și libărcile au năvălit toate peste el. Țipă ca un diavol. Ei bine, și eu răcneam, dacă vreți să știți. Cred că se prăsiseră acolo de zeci de ani, roseseră cablurile Otisului și-și făcuseră de cap. Pe vremea aia nu știam că le place să roadă lifturi – circulau povești, normal, dar până să ajungă departamentul să studieze problema au mai trecut niște ani. Aproape c-am făcut pe mine atunci. Am ieșit în fugă, am trântit ușa și m-am cărat de-acolo instant. Chiar și după câteva ore îmi mai ieșeau gândaci din buzunare. Nu știu ce-a pățit juniorul. Poate l-or fi mâncat scârbele alea mărunte.

*

Lila Mae trage de mărgелеle metalice care atâră de abajur. El stă așezat pe marginea biroului, cu fundul pe post de prespapier. Mâneca dreaptă a costumului albastru-deschis, de bumbac creponat, e rulată într-o umflătură rebelă până la cot, unde brațul i se transformă într-un

apendice alb ciudat care sfârșește în niște burice mărunțele de degete. Un ghips pătat. Fața îi e moale și vlăguită, pudrată cu perișori aspri cărunți.

— Știi cine sunt, spune Lila Mae.

— Mi-am închipuit c-ai să vii, mai devreme sau mai târziu, îi spune el. După ce-am primit celelalte părți din jurnalul lui. N-ai mai fost pe la serviciu, deci probabil pui ceva la cale. Dosarul tău zice că ești fată isteată, așa că mi-am închipuit c-o să apari. Și eu aș fi făcut același lucru în locul tău.

Chiar și rănit, Ben Urich încearcă să pozeze în tipul celibatarului metropolitan. Arătătorul stâng e agățat în betelia pantalonului, ușor, frate, de ce să ne stresăm?

— Pari derutată, spune el. Și eu am fost, în ultimele zile, ca să fiu foarte sincer. De când am terminat articolul despre cutia neagră.

— Care n-a apărut niciodată. Lila Mae pune aparatul foto la loc în geantă și trage fermoarul.

— Redactorul-șef a fost de părere că nu trebuie publicat, spune el ridicând măciuca albă pe care o are pe post de mână dreaptă. Și la scurt timp m-au convins și pe mine c-a fost o decizie bună. Sau cel puțin au încercat să mă convingă.

— Johnny Mucles, spune ea.

— Cât ai văzut din jurnalul lui?

— Nimic deocamdată. Tocmai voiam să mă uit peste prima parte.

— Da, după cum am spus, mi-am dat seama c-o să apari curând. Tu sau altcineva. Foile sunt în sertarul de jos. Sub posterele de anul trecut.

Sertarul alunecă și dârdâie. Zăngănește tare în sala pustie. Lila Mae ridică două file de calendar cu două starlete de film în poziții relaxat-erotice, găsește obiectele de sub ele, tăiate de umbră.

— Poți să le scoți, îi spune Ben Urich văzând-o că ezită. Ea recunoaște grafia înghesuită, literele năpustindu-se una peste alta, tăioase. A studiat-o sub privirea bibliotecarei de la institut, în săli încuiate – ba chiar, în zilele de început, ametoare, ale convertirii, a exersat ore la rând caligrafia lui Fulton. Cunoaște cerneala. Timp de un semestru întreg, și-a luat notițele la cursuri scriind asemenea lui, convinsă că asta avea s-o aducă mai aproape de el. Ca și cum mecanica transpunerii ideii în lumea materială ar fi însemnat jumătate din proces. Și-a însușit grafia lui, liniile parabolice reticente, vocalele avortate. Și iat-o acum aici, pe foile de caiet preferate de Fulton. O dată a identificat și firma producătoare; are o

fabrică peste râu, unde se produce încă seria Fontaine. Marginea interioară zdrențuită completează tabloul: foile au fost smulse din caietele lui.

Spune pentru sine:

— Sunt ale lui.

E ca și cum ar fi în biblioteca institutului, în vechea ei cameră de deasupra sălii de sport, în fosta debara a oamenilor de serviciu. Atât e de real. Decodează scrisul mângălit, se rostogolește pe pantele și pe stâncile lui abrupte, trecând, la jumătatea paginii, pe lângă o serie de semne pe care nu le recunoaște: „Orice teste suplimentare în acest moment ar fi superflue. Liftul funcționează și nu mai rămâne decât să fie livrat orașelor.“ Liftul funcționează.

— Asta voiai? întreabă încet Ben Urich.

— Exact asta. Lila Mae nu ridică ochii de pe pagini. Cine le-a trimis?

— Dac-aș ști, n-am mai sta acum de vorbă. Dacă tu ai ști, n-ai mai fi acum aici. Își freacă brațul teafăr de ghipsul murdar. Așadar, bănuiesc că va trebui să te șterg de pe listă.

Ea abia dacă-l aude. Ține în mână foaia de hârtie de culoarea untului. Ar putea s-o memoreze și s-o transcrie ulterior. Să pună textul reconstituit lângă fotografiile lui Natchez și să vadă unde duc. O să-i arate foaia ei la masă, diseară, o să i-o treacă peste masă. Cadoul ei. Se uită mai jos. „... a necesitat niște principii – un mod de a gândi – pe care credeam că le abandonasem“. Lila Mae repetă fraza pentru sine, ca să n-o mai poată uita. Întreabă, ca să mascheze:

— De unde-ai știut că vin?

— Era sortit, dacă vrei. La fel ca degetele mele. Din rapoarte deduc că stai în Casa intuiționiștilor. Colaborezi cu Reed și Lever ca să fii sigură că Chancre și stăpânii lui nu pun mâna pe el... Se întrerupe. Ceea ce înseamnă că intuiționiștii nu-l au încă.

— Am plecat de acolo.

„L-am părăsit, numai ca să mă întorc și să descopăr că nu s-a schimbat. Funcționează.“

— Nu ți-a plăcut mâncarea?

— Nu mi-au plăcut conversațiile.

— Înseamnă că ți-ai găsit alt partener. Câteva clipe am crezut că, poate, prin tine, tipii de la Arbo vor să-mi transmită că încă sunt cu ochii pe mine.

Ceva din ce-a spus el: „stăpânii lui Chancre“. Într-un final, după ce reflectează prea mult la detalii, Lila Mae ridică ochii de pe foile lui Fulton.

— Arbo? Ce-au ei de-a face cu asta?

Sprâncenele lui tresaltă.

— Te credeam fată deșteaptă. Rată de eroare de zero la sută. Cea mai mică din departament, adaugă pentru sine Lila Mae – nu că ar vorbi cineva vreodată despre asta. Cel puțin până la Fanny Briggs, continuă el. Cine crezi că are cu adevărat nevoie de cutia neagră?

Ea îl privește fix, în timp ce filele din mâna ei se curbează spre podea.

— Văd că ești realmente surprinsă, spune Ben Urich. Bagă mâna în buzunar și scoate o monedă lucioasă de zece cenți. Arbo și United – ei sunt adevărații jucători aici. Văd că te-am tulburat. Nu vrei să stai jos? Ea se așază încet pe locul lui – scaunul de pe care el râcâie prin gunoaie, de pe care demască. Pe ferestrele din peretele nordic vede geamurile întunecate ale birourilor de peste drum. Nu e nimeni acolo.

— Chiar mă mir, spune Ben Urich. Tu ești cheia, până la urmă. Aruncă moneda în aer, după obicei, dar încă nu e deprins cu mâna stângă. Când s-o prindă, ratează, și ea se rostogolește departe în întuneric.

— Cum adică, Urich? Ce naiba vrei să spui?

Lila Mae vorbește cu spatele lui. El e în genunchi, încercând să-și recupereze moneda.

— Cine are mai mare nevoie de cutia neagră decât United și Arbo, întreabă el către un rotocol de praf, cei mai mari producători de ascensoare din țară? Din lume. Arbo mi-a rupt mâna ca să mă facă să renunț la articol, ce naiba!

— Arbo. Piața tot mai mică de desfacere.

— Arbo e în formă proastă, asta-i cert. Vânzările internaționale au scăzut cu patruzeci și cinci la sută, cele interne cu treizeci. De când seria lor Jupiter nici n-a apucat să-și ia zborul, iar United a revenit în forță. Uite-o! spune și se întoarce la birou. Dumnezeuule, vrei niște apă sau ceva?

— De când United l-a luat pe Chancre să-i facă reclamă, meditează cu voce tare Lila Mae. Vocea îi e stinsă, distantă ca rotoarele silențioase din camera mașinii de deasupra.

— Categorie, confirmă Ben Urich. Toate piețele internaționale

importante se orientează după politica pe care o adoptă departamentul din orașul ăsta. E cel mai faimos oraș din lume. Marele Zgârie-nori. Nu trebuie să-ți spun eu că întreaga lume, toți antreprenorii și grangurii de doi bani din imobiliare, vin în primul rând aici. În orașul ăsta.

Ea își amintește cum Reed, în acea primă zi petrecută în Casa intuiționiștilor, i-a spus că Lever e plecat din oraș ca să discute cu oamenii de treabă de la Arbo și că de aceea nu poate să vină s-o cunoască.

— Arbo, spune ea, le finanțează campania.

Cine deține ascensoarele deține noile orașe.

— Așa sper. Să nu-ți închipui că intuiționiștii se scaldă în bani. Cotizațiile alea nu însumează prea mult, după ce scazi toate simpozioanele cu brânzeturi și vinuri. La naiba, aveți Casa aia numai pentru că, la bătrânețe, nebunul ăla de Diph-Watney a vrut el să fie generos cu cei defavorizați. Arbo era stăpân în departament pe vremea când Holt conducea asociația, iar Chancre a ieșit învingător pe banii lui United. Știi povestea despre Holt și dansatoarea aia? Una din fetele trupei Safety de la United. Crezi c-a fost vorba numai despre filozofie? Despre cine e mai bun – intuiționismul sau empirismul? Nimeni nu dă o ceapă degerată pe asta. Arbo și United sunt cei care fac lifturile. Asta e ceea ce contează cu adevărat. Lumea toată vrea să se dea pe verticală, și ei sunt cei care operează mașinăria. Dacă plătești biletul.

A pierdut din nou moneda. De data asta a ricoșat și a țâșnit undeva în stânga mesei. Ben se lasă din nou pe vine și întreabă:

— Cine crezi c-a fost în spatele accidentului tău de săptămâna trecută? United. E posibil ca Chancre să fi aranjat liftul, dar numai la îndemnul lor. În clădirea aia sunt ascensoare Arbo. Pe urmă a fost treaba de la banchet, când Chancre a căzut în cur. Probabil Arbo i-a plătit-o pentru Fanny Briggs.

— Nu ei au fost atunci.

— Dar cine? Fantoma lui Elisha Graves Otis?

El nu știe totul.

— Ai zis că Arbo ți-a rupt degetele, spune Lila Mae. De ce crezi c-ar vrea să-ți oprească articolul? Dacă îi sprijină pe intuiționiști – și cutia lui Fulton e în mod sigur o creație intuiționistă –, de ce crezi că n-ar vrea ca adevărul să iasă la iveală? N-are logică. Membrii asociației află, votează pentru Lever, și uite-așa Arbo îl scot în față pe omul lor.

— Câștigă, adică, inima și sufletul alegătorilor?

— Da, câștigă inima și sufletul alegătorilor.

El caută încă pe podea.

— Vrei să-mi dai o mână de ajutor aici?

Ea îl ignoră.

— Dă-mi voie să te întreb, domnișoară Watson: cine are schița?

— Nu știu.

— Câtă vreme n-o au, nu ei dețin puterea. Să presupunem că schița nu e bazată pe intuiționism. Să presupunem, de dragul discuției, că e empiristă. Sau că e intuiționistă, dar Chancre o găsește el primul, cu slugile lui Mucles și ale lui United, și o pune la păstrare. O distruge. Arbo cum rămâne? Îți spun eu cum, continuă el. Cu aia belită, scuzați de expresie. Articolul meu înștiințează comunitatea despre venirea cutiei negre intuiționiste, care urmează să fie găsită în curând. Trezește niște așteptări în electoratul inspectorilor, gașca asta de acrituri nemernice, și pe urmă cutia nu-și face apariția. Tipii o să-și arate dezamăgirea marți, la urne. Uite-o! spune el, ridicându-se iar în picioare. Apoi către monedă, pe care o întoarce în lumină: Voiai să te ascunzi de mine, mititico?

— Trebuie să împiedice articolul cu orice preț să apară, până când fac rost de cutia neagră.

— Altfel sunt în pom. Chancre poate s-o răsucească oricum îi convine. Chiar și de pe patul de spital. Oricum zvonul s-a împrăștiat. „A, tot o farsă de-a intuiționiștilor.“ Sursele mele îmi transmit că are deja o conferință de presă programată pentru luni. „Dacă oponentii mei au cutia neagră, să ne-o arate!“ Ori ridici mânușa, ori taci din gură!

— Unde e?

— Exact.

— Mâna ta.

— M-au înhățat chiar în fața sediului, spune Ben Urich, și amintirea îi schimonosește o clipă fața. M-am împotrivit, m-am zbatut cât am putut, dar în câteva clipe eram pe bancheta din spate a unei mașini. Au început să-mi rupă degetele unul câte unul. Doi indivizi, doi dobitoci. Au încercat să se dea drept mafioți, dar mi-am dat seama că nu asta erau. După cămăși. Erau corporatiști, purtau costume de uniformă, inclusiv cămăși fără guler. Mafioții, oamenii lui Mucles, au stilul lor propriu. Își cumpără costume de-alea scumpe de care poartă capii lor, cu aceleași revere de prost gust, și au cămăși ieftine din amestec. Le iau toți de la

același magazin – Finelli’s de pe Mulberry.

— Ți-au rupt degetele.

Cioatele rozalii de la capătul ghipsului se agită.

— Sâmbăta trecută. M-au prins chiar aici, la ieșirea din clădire, și m-au luat tare, mi-au zis să las baltă articolul, că altfel o pățesc. Mi-au făcut praf mâna – mâna cu care scriu, atenție! – și, la sfârșit, m-au adus acasă de parcă aș fi fost gagica de la petrecerea de absolvire. Ca să mă facă să pricep. Dar pe urmă mi-am amintit de cămășile lor și am început să mă agit.

— Ai aflat că erau de la Arbo.

Evident, evident.

— Am scos niște poze vechi pe care le făcusem acum câțiva ani. Pe vremea când Arbo începuse să vândă frânele alea noi pentru trenuri de aterizare unor firme de peste ocean, niște fraieri care nu știau că nu fuseseră încă aprobate în State. Pune moneda pe birou și scotocește într-un alt sertar. Sunt pe-aici pe undeva, spune. Uite! Răsfoiește un teanc de poze lucioase. I-am găsit pe indivizi destul de repede. Aici pleacă de la birou cu restul haidamacilor de la Arbo. Uite-i!

Ei îi este frică să se uite. E o fotografie alb-negru grunjoasă, care surprinde un segment minuscul al orașului. Cinci bărbați solizi, în picioare, înconjoară o mașină de culoare închisă. Ea înclină poza sub veioză, vede că mâinile îi tremură și le impune să se potolească.

— Jim și John, spune.

— Îi cunoști?

— Au intrat în apartamentul meu vineri. Mi l-au întors pe dos.

— Logic, dacă te gândești ce conțin paginile lui Fulton pe care le-au primit de la expeditorul nostru anonim. Urich jonglează cu moneda în mâna teafără, făcându-și curaj să mai încerce o dată distracția lui preferată. Jim Corrigan și John Murphy. Pe statul de plată al companiei Arbo sunt numiți „consultanți“, dar poliția are dosar pentru fiecare. Efracție, violență calificată, spionaj industrial, orice vrei. United îi are pe oamenii lui Mucles, iar Arbo îi are pe ăștia. Jim are chiar și o acuzație de crimă la activ, dar avocații firmei l-au scos cu fața curată. Ții minte cazul LaBianco de acum câțiva ani?

— Ți-ai dat seama cine-i? întrebă ea și bate ușor în fotografie. Mâinile nu-i tremură.

— Raymond Combs. Alt „consultant“. Se ocupă în general cu șantajul

și constrângerea, pentru că e un tip de culoare, masiv, și intimidează. Stai un pic, cred că am o poză mai bună cu el. Răsfoiește fotografiile. Un portret. Ochiul privesc spre stânga, blajini și pierduți. Îl cunoști? Întreabă Ben Urich.

— Mi-a spus că-l cheamă Natchez.

— N-aș vrea să dau nas în nas cu el pe vreo alee lăturalnică, noaptea, din câte-am citit. Un tip brutal. Bănuiesc că n-are cum să fie altfel – e un negru care lucrează într-o firmă de albi. Ca și tine, probabil. Moneda e în palmă – îl cheamă, îl ațâță. Dar nu știu de ce-ți spun toate astea. La câte știi tu, probabil nu-ți dau nici o veste nouă.

Ea își simte mintea blocată. Pune o întrebare fotografiei lui Natchez.

— Pentru că numele tău apare în caiete. Tu ești legătura.

— Eu nu...

— Uită-te înapoi în sertar! În fotografiile paginilor lui Fulton care au ajuns la Arbo.

Sub calendarul cu fete mai sunt niște fotografii. Ea le ia și le pune sub veioză. O doare capul.

Ben Urich se hotărăște să încerce: aruncă moneda în aer.

— N-a fost ușor să fac rost de ele, dă-mi voie să-ți spun. E pe pagina aia, pe margine, spune. Mâna țâșnește și înhață moneda.

Ea își vede numele.

— Cap, spune Ben Urich.

„Lila Mae Watson, ea e.“

— Acum poate-mi spui și mie ce înseamnă asta, zice Ben Urich.

— Hei, nu ne primiți și pe noi? Întreabă John Murphy. Sau avem nevoie de invitații speciale?

El și Jim stau în spatele lor, la o aruncătură de monedă. Jim râzător la ei, John are mâinile în șolduri, de parcă e ușor iritat.

— Fiindcă-am bătut drum lung până aici și-ar fi de-a dreptul nepoliticos să ne refuzați.

Ea fuge. Jim se repede spre Ben Urich, care și-a abandonat brusc poziția lui grațioasă, înclinată. În timp ce cade pe spate pe birou, Ben împinge cu talpa în spătarul scaunului său și-l lansează, făcându-l să lunece pe roți, spre picioarele lui John, pornit în urmărirea Lilei Mae. John se împiedică și cade cu capul în colțul unui birou. Ben Urich rămâne pironit de biroul lui, cu gâtul sugrumat între degetele lui Jim. Ben Urich și-o ia pe coajă. Ben Urich și-o ia întotdeauna pe coajă.

Ușa liftului se deschide, trezită de Lila Mae din repausul ei calm, din eterul vehicular. Ea plesnește butonul Parter (negru înspicat cu gri, plastic dur, sigur, buton de parter Arbo, negru cu puncte gri, seria City #1102), îl vede pe John care se ivește, frecându-se la cap, de după paravan, atinge butonul de închidere a ușilor (inițiind un semnal către selectorul din camera mașinii, la treizeci de metri mai sus, prin cuprul binevoitor al cablului flexibil dinăuntru Sistemului de legături electrice Arbo, seria City #1102) și se reazemă de peretele din spate al ascensorului Arbo Executive. John nu iuțește pasul. Vede buza de cauciuc negru a ușii liftului începând să înainteze peste deschizătura cabinei. Dă din cap către Lila Mae și se răsucesce spre ieșirea de incendiu.

*

Nu e greu să depășești un ascensor dacă întrecerea se desfășoară pe numai câteva etaje. Ascensorul se mișcă încet prin puț, la o viteză aprobată atât de Departamentul pentru Inspectia Ascensoarelor, cât și de Asociația Americană a Producătorilor de Ascensoare, după ore de ședință tensionată. Cutia e sigură, dar cutia trebuie să fie percepută drept sigură atunci când pasagerii văd că ușile se închid complet și ei se imaterializează în hăul de dedesubt al puțului. Când își pierd lumea lor și câștigă alta. Lila Mae nu-și vede însă următorul când iese în fugă în lumina intensă a becurilor fluorescente de la parter. Nu e greu să depășești un ascensor, dar, cu o rană recentă la cap, poate deveni dificil, mai ales atunci când te năpustești în jos de la un palier pieziș la altul și mai pieziș.

Lila Mae sare peste picioarele paznicului Billy, care zace în nesimțire pe dalele albe curate – un marsuin bleumarin –, și iese în stradă. Aude în spatele ei ușa scării de incendiu izbindu-se de perete. Mașina de serviciu e pe cealaltă parte a străzii. Ar avea timp să intre – ține cheile în mână, reci și tari –, dar autoturismul e blocat de o dubă, din care niște bărbați de culoare încovoiați scot fețe de masă curate, cu care intră pe ușa de serviciu a restaurantului Ming's Oriental. Lila Mae țâșnește instinctiv spre dreapta și face câțiva pași înainte să-și dea seama că bulevardele populate, mulțimile spectatorilor de teatru și polițiștii sunt spre stânga. Dar s-a pornit deja. Își calculează avansul față de John: nu e mare. Face un salt în dreapta, în deschizătura unei uși din care urcă niște trepte. Vrea

să dispară din vedere înainte ca el să ajungă în stradă. Păcat că e numai la câteva clădiri distanță de sediul revistei și e un refugiu evident. Nevăzute deasupra capului ei, volute elegante de neon declară HAPPYLAND SALON DE DANS CU PLATĂ²⁷. Lila Mae urcă treptele.

²⁷. Instituție tipic americană din secolul XX, în care clienții bărbați plăteau o sumă fixă pentru fiecare dans cu angajatele salonului. A dispărut în anii 1960.

Aude muzică.

Împinge ușile batante pline de zgârieturi din capul scării murdare și lasă muzica să iasă.

Merge încet, ca un om venit dintr-o ploaie torențială și care se deprinde cu căldura neașteptată și cu absența furtunii. Abia dacă-i vede pe cei doi bodyguarzi, două gorile în sacouri sport verde-închis, cocoțați pe taburete metalice lângă ușă. Sub nări au tufe negre și dese de mustață, vegetație rapid crescătoare pe fețe de piatră. Dau din cap spre Lila Mae și nu scot o vorbă. Coatele li se odihnesc pe genunchi, în timp ce ei privesc fix crăpătura dintre uși. Nu e nevoie s-o dea afară.

Pe o platformă rotundă de lemn din celălalt capăt al sălii, îndepărtată aproape ca un oraș distant la orizont, plutesc mâinile dirijorului. E cu spatele la dansatori, care nu pot decât să-și imagineze trăsăturile feței lui după șuvițele de păr cărunt ce-i atârnă nestrunite peste gulerul hainei. Aripile smochingului îi saltă întruna. Dă din mâini prin aerul jilav, și ochii muzicanților circulă între partitură și vârful lui de floretă, cu care face incizii în aerul jilav. Nici ei nu se uită la dansatori, la mișcărilor lor flasce, expresii inevitabil pervertite ale muncii de muzicant. Căci ei înțeleg că dansatorii sunt oameni, sunt slabi și nu pot niciodată să se ridice la nivelul a ceea ce produc muzicanții cu instrumentele lor gravide. Înțeleg că ceva se pierde întotdeauna când e vorba de ființele umane.

Bărbații care nu dansează stau jos în lungul unui perete, pe un șir de scaune roșii recuperate din dărâmăturile unei săli demolate de spectacole. Din scaunele acestea de operă, separate de unul, două sau trei locuri, se uită la ringul de dans, regretând incidentele. Femeile de aici au fost instruite să se apere de agresiuni, de abordările brutale. Nu e nevoie – bărbații aceștia, în costumele lor roase, sufocați de cravate late și cu siluete parcă fracturate, nu prezintă nici un pericol. Patronii știu că ei intră aici, venind din ploaie, cu anumite idei și, în scurt timp, abordează femeile după ce fanteziile lor mucegăite se fixează asupra unui recipient

potrivit. Femeile au scotocit raioanele de reduceri din magazinele cu prețuri deja reduse, au ales imprimeuri cu buline și modele înflorate obscure. Brațe groase și brațe subțiri, pulpe umflate și gâturi uscățive. Bărbații aleg din raionul de reduceri. Muzica incită, bărbatul alege o femeie și dansează cu ea pentru zece cenți.

Lila Mae se uită spre ușă. John nu i-a înjunghiat încă pe haidamacii de la intrare. Amândoi privesc fix ușa, cu spatele la dansatori. Își rezervă atenția pentru zurbagiii mătăhăloși și pentru drogații care nu înțeleg natura acestui local anume. Lila Mae și-l închipuie pe John desfigurat la poalele scării, locul unde sfârșește orice meci violent. Afară de cazul, își spune ea, când o să le omoare pe cele două gorile, sau o să le neutralizeze, distrăgându-le atenția cu două hălci de carne crudă.

Printre cei care așteaptă să danseze e un singur domn de culoare. Privește dansatorii, cuplurile de sus, de pe ring, cu ochi ficși. Costumul îi lucește, reflectând lumina în peticele de pe coate și genunchi. E un costum vechi. Pe Lila Mae o vede abia când mâna lui uscată e într-a ei și brațele lui cedează insistențelor femeii. Se scoală clătinându-se, condus pe ringul de dans.

Prima melodie, pe care au prins-o de la jumătate, îi instruește rapid. Sunt noi unul pentru celălalt. Țeapăn, prudent, el își pune un braț pe după mijlocul ei, iar cu celălalt îi prinde mâna. Ea e rigidă. Picioarele lor se supun muzicii, și ea se teme că el are să cadă, atât de e fragil. Părul lui negru grizonant e lipit de scalp cu pomadă aplicată meticulos, într-un șir continuu de valuri statice. Ea își dă seama că e stilul pe care el îl preferă de ani de zile, de zeci de ani. Părul îi coboară treptat dinspre negru spre cărunt, ca și cum vârsta ar fi fundătura puțului, chemându-l. Praf și șoareci. El miroase vag a apă de colonie cu iz de fum. Pe costumul în dungi, fâșii roșii-sângerii alternează cu altele cenușii. Partenerul ei e slab și pe ducă. Sclipirea rubinie a batistei se ițește din buzunarul de la piept, poate cândva de aceeași nuanță cu costumul, dar care n-a pălit, e acum o flăcăruie reflectată în ochii ei, ecou al unor vremuri mai bune și al unor împrejurări mai prielnice.

Ea nu știe melodia. Ceilalți dansatori o știu – sau se prefac poate c-o știu –, orânduindu-și membrele și șoldurile într-un fel pe care ea nu l-a înțeles niciodată. Asemenea confrăților ei din departament, Lilei Mae nu-i place să danseze. El conduce. Brațul lui îi susține spatele. Mâna lui e aspră într-a ei, mână de muncitor, crestată de trudă. Ea își amintește

muncile domestice din copilărie, cum ieșea în fugă la cișmeaua cu pompă, cu găleata. De multă vreme n-a mai lucrat cu mâinile. El ridică privirea spre ea. Pielea lui are o tentă roșiatică, poate are o sămânță de indian în el, poate e din Caraibe. Prima generație. În jurul lor, dansatorii sunt ca niște baloane călăuzite de curenți nevăzuți, încete și strălucitoare în acest refugiu uscat, panoplie de traiectorii. Plutesc libere, se bătaie nestingherit. Femeile sunt profesioniste, bărbații, motivați. E ultima noapte pe lume, își spun, și eu o petrec în brațele unei femei frumoase. Femeile nu sunt neapărat frumoase, dar orice e posibil. Ele numără monedele de zece cenți, socotesc facturile care așteaptă acasă pe răcitor. Facturile sunt răscumpărate câte o monedă odată, constant.

Ea nu are chipul vopsit, ca celelalte femei, dar lui nu pare să-i pese. Dinții lui sunt gălbui și crăpați. El conduce, ea îl urmează și se uită la bodyguarzi, care nu s-au clintit din loc. Privesc ușa așa cum privește ea scalpul partenerului de dans: în gol. Urechile lui sunt maroniu-rozalii, urechi de bebeluș, în timp ce el e atât de bătrân. Din ele ies fire de păr.

Prima melodie se încheie. El ridică ochii spre ea și apoi bagă mâna în buzunar după monedă. Taxa. Ea clatină din cap. Începe următoarea melodie, și el îi întinde palma deschisă: dansăm? Partenerului ei îi place tempoul acesta mai lent. Pasul îi e mai sigur, mâna lui o strânge pe a ei de parcă ar ciupi-o. Își amintește de o altă melodie. *It's our song*, calcifiată de întâmplare în memorie pură. E o substanță puternică, memoria pură, iradiază. (Ea nu aude agitația de la ușă. Gorilele au bătut un băgăcios, pe cineva care nu înțelege ce fel de loc e acesta.) Cine e ea acum pentru el: soția lui, fiica, iubita aceea de demult, toate pierdute acum. Ce rămâne din ele e asta, cântecul acesta. Peste umărul lui, ceilalți dansatori își interpretează dramele lor elementare. Certuri pentru nimic. Dragoste făcută cu incandescență. Cine sunt ei unul pentru altul, femeile care lucrează aici (picioare cu bășici, plăți în avans pentru un viitor mai bun), bărbații care vin aici cu mărunțiș în buzunare (ceea ce e pierdut va fi regăsit)? Dirijorul e cu spatele la ei, brațele lui par spiriduși.

Cine e el pentru ea? O fantomă. Își întreabă partenerul, care nu e partenerul ei acum, ci un individ care e mort și care nu va răspunde decât cu ce rămâne din el, cuvintele lui:

- De ce-ai făcut asta?
- O să-nțelegi.
- N-o să-nțeleg niciodată.

— Deja înțelegi.

Începe o nouă melodie în tempo mediu. Cei din sală sunt recunoscători. Fără să-și dea seama când, ea a preluat conducerea, și acum ea e cea care le călăuzește pașii. El își ține ochii închiși și ea vede micile umflături maronii de pe pleoapele lui strânse. E un loc sigur aici, în ochiul furtunii. Afară, jos pe scări și în stradă, orașul se retrage sub asaltul furios al ploii, sub presiunea puternică. În seara asta, moralul e scăzut în oraș. A venit pe neașteptate. Știrile anunțau puțină ploaie, atât. Nu ca acum. Conductele sunt pline, rigolele năpădite revarsă resturi, facturi medicale și extrase de cont, acestea plutesc mai sus, către stăvilarul trotuarului și peste el. Cetățenii trag jaluzelele la loc și așteaptă sfârșitul. Podelele vestibulelor și ale bufetelor sunt ude.

Aici înăuntru e uscat, între pereții aceștia roșii decolorați până la roz. Noua melodie e lentă. Lila Mae simte ploaie pe piept, dar nu e ploaie, ci lacrimile lui. Pieptul i se zguduie lângă al ei.

— Lasă-le să iasă! spune ea. Vede distinct fiecare fir de păr de pe capul lui, venele vii de sub scalp. Conduce. Picioarele ei nu șovăie pe podeaua deformată de lemn. Aici e un loc sigur. Departe de tumultul de afară. A trasat un pătrat neregulat, repetând apăsarea în această singură porțiune de parcă repetiția îi va face reali, va toci bariera către lumea următoare. Celelalte perechi se leagănă. Se rotesc în jurul ei și al partenerului ei, navigând când aproape, când departe, pe orbite private. Fiecare din ei, azvârlit în brațele partenerului, e un adăpost, o sursă de căldură politicoasă. Orașul a dispărut. Sala aceasta e o bulă plutind în obscuritatea întunecată. Luminile sălii de dans încălzesc încă sufletul, orchestra continuă să cânte printr-o dispensă misterioasă. Corpurile celorlalți se mișcă blând în jurul ei și al partenerului. O păsuire pentru cei aflați aici în seara asta, la Happyland, salon de dans cu plată.

PARTEA A DOUA

Din caietele pierdute ale lui James Fulton:

La etajul nouăzeci, totul e aer – dar am sărit prea mult înainte. Începe cu parterul, cu țărâna, cu idioțenia. Ca și cum am fi fost făcuți pentru asta. Ca și cum *asta* ar fi însemnat focul sau limba. Să umblăm târându-ne, pradă evidenței anoste a biologiei, ca și cum n-am fi fost făcuți ca să zburăm. Să ne ridicăm. Începe deci la parter, cu perspectiva larvei asupra lumii: țărâna. Ce se va întâmpla: va pleca de la parter, din locul sigur, de la tot ce-ai știut vreodată, și asta cere puțină ajustare a imaginației. Recunoașterea privirii ademenitoare a posibilității. Încredere în cabină, făcută de oameni ca și tine, iar încrederea e lucrul cel mai rău: a fost făcută de oameni ca tine, iar tu ești slab și faci greșeli. Și-au imaginat în mod eronat această călătorie, au greșit considerând că echipamentul e necesar. La etajul cinci, iei inevitabil în considerare legile fizicii, fragilitatea zveltă a cablurilor care țin cabina. Propria-ți fragilitate. Ascensorul nu se plânge, suie într-o bulă de siguranță, cincisprezece, șaisprezece, douăzeci și șase de etaje, și nici un incident: mda, asta nu-i o consolare, accidentul poate surveni în orice moment, și, cu cât mai sus, cu atât va fi mai rău. Oare există ceva care poate supraviețui unei căderi de la o asemenea înălțime? Se spune că au paracăzătoare, dar lucrurile pot s-o ia razna, și de multe ori o iau razna. La patruzeci, ți se învâртеște capul – ai ajuns până aici. Și totuși avem încă foarte multe de la care să ne luăm rămas-bun dacă acum ar fi sfârșitul. Etajul cincizeci, unde așteaptă toți, cei cărora nu li se vor cere scuze, morții, cei care au fost nedreptățiți și care acum sunt prea jos pentru reconciliere. Cei distruși de trecerea ta, victimele întâmplătoare ale trecerii tale în această călătorie cu liftul; nu e nimic de făcut. Nu există decât mersul cu liftul. La șaptezeci și cinci nu mai e cale de întoarcere. Nu e nevoie de paracăzătoare pentru că nu există decât „sus“, ascensiunea. Nu e atât

de rea, chestia asta, lumea care cade în urmă, dedesubt, și există cabluri solide și o cabină confortabilă, aliați de nădejde. Chiar și gândul „dac-ar dura măcar mai mult“ nu are nici o greutate aici, căci nimic nu are greutate, toate au fost prevăzute, motorul poate gestiona orice diferență de masă între cabină și contragreutate, asta îi e misiunea, și ce dorință ar putea să cântărească atât de mult, încât mașina să n-o poată încăpea? Deja începe să-ți placă. Pereții se estompează, și la fel podeaua și tavanul. Își pierde soliditatea în verticalitate. La nouăzeci, totul e aer, și diferența dintre tine și instrumentul călătoriei se dezintegrează cu fiecare metru în plus al ascensiunii. Totul e luminos, și toată povara și grijile pe care le-ai lepădat treptat nu mai sunt povară și griji, ci lumină. Chiar și întunericul din puț a dispărut, pentru că nu mai există dezacord între tine și puț. Cum poți respira când nu mai ai plămâni? Întrebarea nu deranjează, ultima pledoarie a rațiunii a rămas în urmă cu multe etaje mai jos, odată cu pământul. Nu e vreme, nu e vreme pentru un ultim gând, „la ce m-am gândit ultima dată aseară înainte să adorm, care a fost ultimul gând, la ce m-am gândit?“ pentru că, înainte să gândești gândul, totul e lumină, și tu însuși dispari în ascensorul perfect.

*

Caroiajul de străzi²⁸ e tăcut în această dimineață de duminică. Cetățenii nu locuiesc atât de departe spre centru. E prea mult curent în rețea. Unii au încercat. Și-au descoperit la trezire părul pe pernă, unghiile și dinții plutindu-le, desprinse, în carne. Nemaivorbind de perspectiva imposibilă a formulării unor propoziții complete. (Lila Mae își strânge cravata, umblă la guler.) Așa că nimeni nu mai locuiește în centrul administrativ-financiar, prea aproape de templele bâzâitoare ale municipalității. Străzile care se întâlnesc în Federal Plaza sunt pustii și nu există umbre pentru nori, care țin lumina prizonieră și pătează cu argintiu fiecare rază. Lila Mae a parcat azi-noapte timp de câteva ore lângă Mama's Bakery, s-a cățarat peste tapițerie pe bancheta din spate, s-a ghemuit într-un colț, dar n-a dormit. La primele semnale ale zorilor, și-a tras rochia peste cap. S-a echipat în costumul ei de luni – sigur, nu se potrivește cu ziua, dar, în ultima vreme, calendarul ei s-a cam bulversat. Defect de producție. Nu e atât de scrobit pe cât i-ar plăcea ei; rezervele erectile de apret de la călătoria chinezească s-au epuizat, din păcate. E

suficient de bun însă pentru ce are ea de făcut, din câte-și dă seama din oglinzile prea mici ale mașinii. Întinde puțină salivă pe un petic de piele uscată de sub ochiul drept și-și trece încet degetele prin păr.

28. În original, *the grid* – aluzie la caroiagul de străzi din Manhattan, al cărui plan urbanistic a fost creat în 1811 și care era cunoscut și sub numele de *The Grid*.

Aici a început. Acum o săptămână. În măruntaiele acestei clădiri.

Lila Mae bate cu pumnul în ușă timp de zece minute (le numără), până când paznicul somnoros iese din vestibulul întunecat și se apropie de sticlă. Părul lui castaniu ondulat, țeapăn, s-a răsfirat în toate părțile și i s-a lipit complet pe emisfera dreaptă, aceeași parte a feței, se dovedește, care e neirigată de sânge și gravată cu riduri ciudate. Lila Mae își lipește legitimația de geam. El se oprește să-și scarpine buca dreaptă înainte să scoată portcheiul masiv de la centură.

— Credeam că ați terminat cu numărul unsprezece, spune el.

— Nu se termină niciodată, zice ea, ajunsă deja la jumătatea vestibulului. Pantofii închiși îi țacănesc pe marmura falsă, ca niște copite; se repede ca un taur.

Aude în depărtare cheile zăngănind în timp ce paznicul încuie ușa de la intrare. Vocea lui în ceață:

— Aveți nevoie să vă dau drumul la subsol?

Nu se uită înapoi. L-a eliminat deja din conștiință, l-a dat afară din psihicul ei. Stă în mijlocul grupului B de ascensoare. E cel mai lung interval între inspecții pe care l-a trăit vreodată de când s-a angajat în departament. Nu și-a luat niciodată concediu, și acum iată că au trecut nouă zile pline de când a plecat din Walker 125. Își pune palmele pe ușa de la parter a ascensorului numărul unsprezece din clădirea Fanny Briggs. Simte metalul sub vopseaua verde industrială. E negru și răcoros. La temperatura camerei. De la distanță, îl aude pe paznic punându-i o întrebare, dar n-o deslușește pentru că e prea departe.

Nimic.

La început se hotărăște pentru numărul zece, vecinul de alături al scumpului dispărut. Apasă pe butonul de chemare și aude, i se pare, selectorul trezindu-se amețit, încă umed de vise. Un țcănit. Apoi se răzgândește și se duce la numărul paisprezece, de vizavi de unsprezece. Paisprezece e și el flancat de două ascensoare și probabil suferă de

aceeași anxietate specifică odraslei mijlocii. Se aude un clopoțel, vioi și obraznic: n-o să devină niciodată mai cinic și mai acrit, clopoțelul acesta, n-o să-și piardă niciodată veselia, chiar și după sute de mii de clinchete. N-a fost proiectat să facă asta. Numărul paisprezece își întâmpină pasagera, și pasagera urcă.

Arbo a retras lifturile Metropolitan la un an după lansarea lor intens mediatizată, ca să rezolve o problemă cosmetică mărunță, dar care avea să se dovedească semnificativă. Se pare că soluția de curățare folosită de armata de mentenanță a municipalității nu era adaptată la panourile interioare ale cabinei, făcute din imitație de lemn: după vreo sută de curățări cu Scrubbo, panourile au început să capete o culoare maro-verzuie, cu pete neregulate ale căror forme le aminteau multora de mucegai. O boală. Pe scurt, detergentul și panourile nu se împăcau bine. O soluție ar fi fost ca proprietarul noilor Metropolitane de lux să folosească alt detergent, mai puțin caustic și reactiv la pielea sensibilă a ascensoarelor. N-a fost să fie. Din acest Scrubbo orașul cumpărase, la un preț foarte rezonabil și cu o reducere generoasă obținută cu de-a sila, rezerve pentru o viață. Ce însemna exact „rezerve pentru o viață“ când e vorba de un oraș nu s-a lămurit niciodată întru totul; e de ajuns să spunem că în subsolul clădirilor guvernamentale, în debaralele tuturor instituțiilor municipale sunt cutii peste cutii și că toate etalează zâmbetul ispititor al mascotei Scrubbo, pentru care nici o muncă nu e prea murdară. Politicienii au refuzat să cedeze în această chestiune. Pentru Scrubbo s-a plătit. Într-adevăr, s-a decis că problema apăruse din vina companiei Arbo, care nu-și testase cum trebuie produsul în privința posibilelor amenințări la adresa siguranței în funcționare (nu există și nu a existat vreodată nici un fel de dovadă a vreunei legături între hidoasa problemă dermatologică a cabinelor și boala omenească), ba chiar s-ar fi putut intenta un proces. Chiar și acolo sus, în turnurile lor, în spatele sticlei securizate, cei de la Arbo știau încotro bate vântul. Au schimbat panourile gratis, și până în ziua de azi, majoritatea funcționarilor publici ai primăriei asociază truda lor nefericită de zi cu zi cu lifturile lor Metropolitan, fapt confirmat de-a lungul anilor de sondaje de opinie realizate ceremonios de United Elevator Co.

Acestea de aici sunt Metropolitane noi, notează Lila Mae: panourile interioare nu trădează zgârieturile caracteristice făcute de tehnicienii nu tocmai atenți ai firmei, când le-au înlocuit pe cele afectate de pecingine.

A observat asta la prima ei vizită în clădirea Fanny Briggs. Nu te uita la numărul paisprezece, își spune ea. E în cabina aceasta ca să încerce să rememoreze, integral, verificarea tehnică făcută de ea numărului unsprezece, care se află acum câteva clădiri mai încolo, la morgă, în bucăți grotești adunate pe tăvi metalice. Nu vrea să-și compromită reconstituirea. Reverberațiile mersului în gol ale numărului paisprezece i se insinuează prin încălțări, îi palpită în sus, prin mușchii piciorului. Ea le amuțește. Nu le simte. Închide ochii. Întinde mâna în întuneric și apasă sticla convexă a unui buton.

Contragreutatea numărului paisprezece începe coborârea în puț, sfioasă și prudentă.

Nu e întunericul care trebuie. E întunericul acestei zile, al acestei ore și al acestui lift, și Lila Mae are nevoie de întunericul acela de mai demult, cu care a avut de-a face în timpul primei ei vizite la Fanny Briggs. Nu poate atinge pereții acestui lift așa cum i-a atins pe ai numărului unsprezece, de teamă să nu se contamineze. Își vede mâna întinzându-se către suprafața tare, inflexibilă, a pereților ascensorului mort, vede cum panourile interioare cuprind curbele mâinii ei. Aproape... aproape a ajuns la întunericul acela. E o cortină înceată care cade înaintea întunericului acestei zile. Iată-l! Noul întuneric este întunericul vechi al numărului unsprezece. Lila Mae urmărește înălțarea sigură și netulburată a numărului unsprezece. Spiritele apar ca la un semn, înfiripându-se de pe laturi. Spiritul vitezei, spiritul eforturilor brutale ale motorului, spiritul roșu în formă de con al selectorului care ticăie înregistrând mișcarea prin puț, spiritul chihlimbării în formă de nonagon al sabotilor care saltă fără frecare în susul glisierelor. Toate energice și plicticoase, descriptori ai verticalității fluide în limbajul propriu al Lilei Mae. Se mișcă în zigzag și în cerc, sar de pe un picior pe altul, fluctuează pentru ea, singurul lor spectator, singura care ocupă vreodată un loc în sală. Se rotesc pentru ea în spirală și reconstituie fără greș rolurile pe care le-au jucat în reprezentația de joia trecută. Spiritele nu-și uită niciodată replicile. Lila Mae suie constant, numărul unsprezece merge cu adevărat lin. Spiritele se înclină și nu mai așteaptă aplauzele ei singurate.

Lila Mae deschide ochii. Ușile se deschid în aerul mort al etajului patruzeci și doi. Ea apasă pe butonul de parter.

Nimic.

Și, dacă nimicul și Chancre spun adevărul (ea crede acum că el spune adevărul, căci neîncrederea e deja la fel de inutilă ca și încrederea), atunci acesta a fost un accident catastrofal. Asta e ceea ce rămășițele vor dezvălui testelor cu latex ale serviciului de criminalistică: nimic. Nici o zgârietură elocventă, cicatrizată, pe cine știe ce centimetru inocent de cablu coaxial, nici o sârmă ieșind în spirală din dispozitivele de antiblocare, cunoscute pentru fiabilitatea lor. Absolut nimic. (Peste câteva zile, când toate acestea se vor sfârși, Lila Mae se va gândi să-l sune pe Chuck ca să afle formularea exactă a declarației date de criminaliști, și confirmarea pe care o va primi i se va părea îndepărtată: fără sens.) Asemenea accidente nu sunt așteptate în faza inițială, de eșec timpuriu; de obicei se ivesc în timpul fazei de eșec aleatoriu, în adolescență, ca rod al unei patologii răuvoitoare. Ceva din ascensor a cedat fără motiv, și piesele înrudite au cedat și ele. Un accident catastrofal. Lucrurile care apar din întunecimea spațiului de dedesubt și se ciocnesc aici, comete care intră în contact cu această lume fragilă, după nenumărate elipse zadarnice. Mesageri din incognoscibil. (Paznicul repartizat în Fanny Briggs o privește cum iese împleticindu-se din numărul paisprezece, străbate vestibulul, oarbă, și smucește de ușa încuiată de la intrare.) Lila Mae nu greșește niciodată când e vorba de intuiționism. Lucrurile i se revelează. Ce au în comun disciplina ei și empirismul: nu pot explica accidente catastrofale. Oare spiritele au încercat s-o avertizeze, oare știau, tresărind din când în când, oprite să arate limpede ceea ce știu, dar încercând s-o alerteze subtil, cu câte o zvârcolire sau o fluturare ciudată? Ea n-ar fi știut după ce să se uite. Semnalele pe care spiritele i le-au trimis poate (poate nu) prin întunericul ei au rămas nedescifrate. Își imaginează proximitatea catastrofei iscând unde din viitor, prin întuneric, stârnind spiritele cu perspectiva apropiatei violențe. N-are nici o relevanță. Ea n-a văzut-o. (Nu pare să-l vadă nici pe el. Paznicul o urmărește cum trage mai departe de ușa de la intrare, deși încuietorea nu cedează. Ea încearcă în continuare.) Chancre și Pompey n-au mințit, și nimeni altcineva n-a umblat la numărul unsprezece, e sigură și de asta. Cât de des se produc aici accidente catastrofale? Ultimul din țară a avut loc când, Lila Mae scormonește în memorie, cu treizeci și cinci de ani în urmă, departe în Vest. Cei zece pasageri (în mijlocul unei glume, citind inutil avizul de funcționare,

mângâind brelocul cheilor de la casă din buzunarele pantalonilor, încercând să nu fluiera) au avut timp să țipe, desigur, dar cam atât. Anchetatorii (și ce trupă ghinionistă trebuie să fi fost, căci domeniul era atât de tânăr!) n-au descoperit niciodată motivul. Cădere total liberă. Ce se întâmplă când se produc prea multe evenimente imposibile, când redundanța multiplă nu e de ajuns? Misterul acesta al noilor orașe stârnește nedumerire maximă. Din câte se știe, cea mai recentă cădere total liberă a unui ascensor în lume s-a întâmplat în Ucraina și a fost ulterior pusă pe seama faptului că firma instalatoare, ineptă, n-a instalat cum trebuia frânele progresive de sub cabină. Au fost cinci victime. Lila Mae nu-și amintește marca ascensorului – care companie era mai cunoscută în regiunea respectivă la vremea aceea. Nu ține minte. (În sfârșit, paznicul descuie ușa. Ea tot nu-l vede. El se uită după ea cum coboară clătinându-se treptele late de piatră, gata să cadă aproape la fiecare pas.) Nimeni din breasla ei nu i-ar dori nici celui mai rău dușman un accident catastrofal. Inspectorii de ascensoare sunt o tagmă superstițioasă, invidioși și acri față de succesul oricărui coleg, dar, dacă-i dorești așa ceva unui inamic, nu faci decât să atragi un accident asupra ta – cu tine înăuntru, urlând împotriva probabilității, fără încetare, până jos. Nu e nici măcar probabilitatea, pentru că e dincolo de orice calcule. E soarta.

Nu vor găsi nici un motiv pentru această prăbușire, vor merge, urmărind numărul seriei, la producător, unde vor interoga un mecanic artritic cu degete tremurătoare. A fost un accident catastrofal.

— Bietul număr unsprezece! spune Lila Mae. O clipă de compasiune pentru nefericita victimă, atât, apoi redirectionează întâmplarea în scopurile ei: a fost un accident catastrofal și un semnal pentru ea. A fost accidentul ei.

Ascensorul s-a prefăcut a fi ceea ce nu era. Numărul unsprezece s-a dat drept longeviv. S-a dat drept sănătos atât de bine, încât controlorii de calitate de la Arbo Elevator Co. nu i-au detectat fățărnicia, atât de bine, încât constructorii clădirii n-au văzut în ușurința firească a asamblării lui fatalitatea, ca o umbră. Atât de bine, încât Lila Mae Watson de la Departamentul pentru Inspecția Ascensoarelor, care nu greșește niciodată, n-a văzut-o nici ea. El a știut oare? După tot antropomorfismul lui Fulton: mașinăria însăși a știut? Poseda spectrul obișnuit de emoții ale ascensoarelor, da, însă avea o conștiință de sine articulată? Erlich,

francezul nebun, a postulat-o, desigur, dar el nu e niciodată invitat la conferințe, iar monografiile lui se vestejesc pe rafturile cu cărți din casele rudelor. A hotărât oare ascensorul să funcționeze? Să mintă și să se trădeze pe sine? Până și Fulton s-a ținut departe de oroarea accidentelor catastrofale: nici măcar explicând ceea ce era de necrezut n-a îndrăznit să abordeze ceea ce nu poate fi cunoscut. De teamă, se gândește Lila Mae.

Nu și-a dat seama încă de destinație, încotro se îndreaptă, în ciuda faptului că există un singur loc unde poate ajunge pe acest traseu. Când iese acum din tunel, destinația ei e absolut evidentă: și totuși ea încă nu și-a dat seama. Distrasă cum e de această ultimă inspecție în desfășurare în mintea ei.

Oare cutia neagră e imună la cometa accidentelor catastrofale? Totul e acum o amestecătură, mașinațiuni care pun în umbră alte mașinațiuni. O clipă, Lila Mae se îndoiește că Fulton a fost de culoare: putea să fi fost tot o minciună a lui Natchez. Un element pe care el și stăpânii lui l-au ticluit drept momeală pentru ea. Vede scena, suspendată deasupra autostrăzii, la câteva automobile mai în față: Reed și Natchez în cabinetul de la parter din Casa intuițiونیștilor, sorbind scotch vechi, cu gust ușor afumat, și verificând ca plasa întinsă de ei să nu aibă fire destrămate. Natchez cunoaște ferestrele deschise ale inimii unei fete de culoare, a avut multe ca ea, Reed cunoaște butoanele active ale minții intuițiونیștilor, slăbiciunile lui sunt și ale ei. Lucrurile au mers după plan: Natchez n-a dezvoltat filmul foto cu paginile intuiționiste pentru că n-a făcut, de fapt, nici o fotografie; le-a studiat de la început pe viu. A încercat s-o împiedice să se ducă la sediul revistei *Lift* de teamă că ea ar fi putut să descopere uneltirea. „Am citit o mulțime despre lifturi, de când am aflat de unchi-miu.“ Știa de multă vreme tot ce trebuia să știe despre ascensoare.

În dimineața asta de duminică nu e aglomerație – mare noroc, pentru că Lila Mae nu dă nici cea mai mică atenție șoselei. A făcut drumul de multe ori, o să iasă automat pe bretea.

Dacă s-ar fi întâlnit cu Natchez la cină, el i-ar fi povestit în detaliu, împungând cu furculița în aer deasupra fripturii bine făcute și a cocteilului cu umbreluță, cum se strecurase în biroul lui Chancre, cum scăpase ca prin urechile acului, cât de rapid descoperise însemnările lui Fulton. De îndată ce descoperiseră că nu erau singurii destinatari ai misterioaselor pachete, colegii lui de la Arbo obținuseră fără îndoială

copii ale materialelor care fuseseră trimise empiriștilor și firmei United. Îi întorseseră apartamentul pe dos când o suspectaseră de colaborare cu Chancre, o momiseră să i se alăture lui Natchez: dacă nu are încredere în intuiționiști, poate va avea într-unul din neamul ei, va crede povestea lui despre cum vrea să corecteze nedreptățile făcute rasei lor.

Nu, Fulton a fost de culoare. Lila Mae înțelege acest adevăr luminos. Natchez n-a mințit în privința asta; l-a văzut în cărțile lui, scos la iveală de noua ei știință de a citi. În ultimele câteva zile a învățat să citească, așa cum o fac sclavii, câte un cuvânt interzis odată.

În această dimineață de duminică se îndreaptă către alma mater, Institutul pentru Transportul pe Verticală, ca să afle de ce apare numele ei în jurnalele lui Fulton. Ca să afle de la singura persoană pe care o mai poate întreba acum, cea care-i poate explica de ce Arbo a trebuit să câștige încrederea Lilei Mae. De ce un om pe care nu l-a întâlnit niciodată a implicat-o în posteritatea lui.

Accidente catastrofale apar o dată la un milion de milioane, sunt neapărat ceva ce se întâmplă foarte rar, cât ceea ce se întâmplă dacă scazi ceea ce se întâmplă în fiecare zi. Istoric vorbind, sunt de bun sau de rău augur, în funcție de vremuri și de loc, grăbind reformele, căutarea unor standarde universale ale întreținerii ascensoarelor, sau demonstrând cetățenilor mărginiți și rutinați ai modernității că există o forță dincolo de rațiune. Că diavolul umblă încă pe pământ și că arhitectura nu e un înlocuitor al rugăciunii, al genunchilor juliți și al comerțului disperat cu zeii.

Nu aude claxonul mașinii, cu atât mai puțin tonul lui imperativ. Se mută pe banda din dreapta și aproape șterge aripa limuzinei, din imitație de lemn. Puștii de pe bancheta din spate țipă, umflându-și plămânii roz, mâinile tatălui strâng volanul, dar, în ciuda nebuniei de câteva secunde, nu are loc nici un accident. Automobilul Lilei Mae și automobilul familiei nu se ciocnesc. Ea reduce viteza și intră pe acostamentul autostrăzii, improșcând șasiul cu pietricele. Își lasă capul pe cauciucul verde al volanului.

Arbo și Natchez sunt pur și simplu întrebări rămase fără răspuns. Intruziunea lor în viața ei e o chestiune de cauză și efect, care a progresat pe traiectoria logică a lăcomiei, și, pentru a o explica, nu e nevoie decât de informații adecvate. E timpul să cearnă faptele printre degete și să scuture neghina mărunță, până când în palmă îi va rămâne ceea ce s-a

întâmplat. Dar mai e chestiunea aceasta a lui Fulton și a intuiționismului. Faptul că te prefaci alb, se gândește ea, nu poate da seamă de persoana care-ți cunoaște secretul pielii, de cel pe care-l întâlnești într-un moment neașteptat pe o stradă cu totul obișnuită. Intuiționismul nu poate da seamă de accidentul catastrofal cu care ascensorul se întâlnește în timpul unei urcări cu totul obișnuite, cel care va dezvălui adevărata esență a mașinăriei. Bărbatul de culoare care trece drept alb și ascensorul inocent trebuie să se bazeze pe noroc, pe avantajul străzilor pustii și al necunoscuților care nu știu nimic, să se teamă de întâlnirea întâmplătoare cu cel care știe cine sunt. Care le cunoaște slăbiciunile.

Lila Mae crede în actele doveditoare pe care i le-a arătat Natchez, chiar dacă legătura lui de sânge cu Fulton a fost dovedită drept minciună. (Înapoi pe autostradă: n-a tras pe dreapta ca să reflecteze la accidentul care nu s-a petrecut, ci la cel care a avut loc, cu zece zile înainte.) Fulton era de culoare. În cărțile lui domină ura față de ordinea coruptă a acestei lumi, nesațul după lumea viitoare, după regulile viitoare. A fost mincinosul perfect în care l-a transformat lumea, rostind din vârful buzelor o ficțiune ultimă pe care lumea a acceptat-o drept adevăr. (Înapoi pe autostradă, mergând încotro merge.) Temându-se întruna de umbra aceea, de umbra accidentului catastrofal care va dezvălui cine e de fapt. Umbra care-l înfășoară și-l întunecă.

Aproape ai ajuns, Lila Mae.

Porțile negre ale Institutului pentru Transportul pe Verticală sunt deschise. Duminica, studenții pleacă din campus ca să asiste la slujbă în bisericile din zonă. Bisericile din acest orașel îi întâmpină cu bunăvoință pe toți credincioșii, indiferent unde s-au născut, ce împrejurări și ce alegeri i-au adus aici. Lila Mae ocolește pe partea de est a campusului, observând imediat Fulton Hall, îndesată, chiar și fosta ei casă, sala de sport, întotdeauna tăcută duminică dimineată. Copacii se îngrămădesc respectuos pe marginea drumului când Lila Mae se apropie de panta ce duce spre micul cartier de locuințe ale profesorilor. Parchează. Închide portiera mașinii. Nu durează decât un minut până când doamna Rogers răspunde la ciocănitul ei. Lila Mae îi spune bătrânei:

— Glumea, nu? Cu intuiționismul. Totul a fost o mare farsă.

*

Uneori, când vântul mână ploaia sub acoperișul verandei, supărat în

mod special pe ceva, ploaia lovea marginea din față a canapelei și o uda. De aceea canapeaua veche maronie mirosea întotdeauna atât de acru: a jilăveală stătută și a mucegai. N-o urcaseră niciodată în spatele camionetei, s-o abandoneze definitiv în mormanele putrede din groapa de gunoi a orașelului. Era o canapea veche, prețuită pentru echilibrul solid la care ajunsese, între confortul oferit și defecte, așa că familia Watson o ținea pe verandă. Un exemplu al farmecelor ei: vopseaua de pe verandă nu se cojea dacă era dedesubtul canapelei. Și încă unul: partea dreaptă formase o scobitură perfectă pentru șezutul lui Marvin, lărgindu-se, în mod incredibil, cu anii, după cum se lărgea șezutul lui. În ziua aceea, Marvin stătea în adâncitură, lovindu-se ușurel cu plicul în coapsă. Când așteptarea lui luă sfârșit – când fata lui făcu să scârțâie primele trepte ale verandei, el îi spuse:

— Mamă-ta s-a dus la magazin. Mi-a dat asta.

Lila Mae sperase să intercepteze scrisoarea la cutia poștală și să aibă timp să citească toate cuvintele din ea, să le rumege câteva zile, înainte de a le spune sau nu părinților ei. Programul ei la doamna Applebaum nu-i dăduse însă voie. Nu știa niciodată când urma să plece. Se gândise să-l mituiască pe domnul Granger, poștașul care deservea cartierul de culoare, dar hotărâse că e prea complicat. Văzu emblema roșie a Institutului pentru Transportul pe Verticală, pe care o văzuse prima oară cu câteva luni înainte, în biblioteca orașelului, și zimții moi acolo unde mama ei deschisese scrisoarea, probabil cu unul dintre numeroasele cuțite tocite din gospodăria Watson. Când îi întinse plicul, tatăl ei zise:

— Nu mi-ai spus că ți-ai trimis dosarul.

Plicul era din hârtie de calitate. Hârtie groasă, elegantă, cum aveau acolo în Nord. Acolo nu erau fabrici avariate, fabrici ieftine. Lila Mae scoase scrisoarea: era încă suficientă lumină afară ca să poată citi fără s-o doară capul. Tatăl ei îi urmărea ochii. Era îmbrăcat în hainele de casă – pantalonii grosolani și cămașa grea pe care le purta în timpul săptămânii, înainte și după muncă. Când ieșea din uniforma de la Huntley's. Ținuta de casă se schimba – era înlocuită o dată la câțiva ani de o versiune nouă în alte culori –, uniforma de la Huntley's însă rămânea aceeași. Lila Mae o văzuse o dată. Tatăl ei o scosese pe furiș de la serviciu într-o zi, ca să le-o arate ei și mamei. Persoanele de culoare nu aveau voie în Huntley's dacă voiau să cumpere. Numai dacă lucrau acolo. Lila Mae citi scrisoarea și o puse la loc în plic.

— Ce-ai de gând să-i spui doamnei Applebaum? o întrebă tatăl ei.

— I-am spus că s-ar putea să plec la facultate. I-am spus de când am început.

— Nouă nu ne-ai spus, răspunse tatăl și adăugă: Sunt destui care ar putea să te înlocuiască la doamna Applebaum.

Ea se hotărâse când îl văzuse pe canapea. Când își dăduse seama că știe. Și spuse:

— Nu pot să sufăr să vă las pe tine și pe mama singuri.

Tatăl se lăsă pe spate, iscând o hârâială metalică ritmată dinăuntrul canapelei.

— Nu-ți face griji pentru noi! spuse. Fă-ți pentru tine! Nu e atât de mare diferență acolo, Lila Mae. Sunt și acolo aceiași albi ca și aici. Poate că arată altfel, poate ai senzația că e altfel. Dar e același lucru.

*

Aici a locuit, aici și-a compus epifaniile vehiculare, în această casă a chibzuit la urzeala mitologiei sale. Doamna Rogers o lasă singură în salonul devastat. Sub ea, o tăietură furioasă de tapiserie sfâșiată rânjește din nanchin. Polița de deasupra căminului a fost măturată – Lila Mae parcă vede trecând peste ea mâneca bărbaților care i-au răvășit și ei apartamentul –, și colecția de cai de ceramică ai gazdei sale e trântită la podea, într-o amestecătură de capete și membre sparte. Degetele intrușilor au băjbăit înăuntrul canapelei și al fotoliilor după caietele lui Fulton și după mărunțișul doamnei Rogers, au spart cele două lămpi verde-smarald ca să vadă ce se putea ascunde în ele, au crăpat rama portretului lui Fulton pe genunchii încordați. Lila Mae își freacă mâinile de coapse și cercetează stricăciunile. Mirosul greu de fum de trabuc plutește încă în aerul închis, și ea vede un capăt de trabuc înfipt într-o fotografie a doamnei Rogers cu copiii ei, din vremuri mai bune, nu de aici. N-au găsit nimic, dar au trebuit să insiste: o bandă hotărâtă făcând ravagii prin casele celor care ar putea deține obiectul. Eșecul lor violent i se pare acum Lilei Mae jalnic – insistența unui copil care vrea atenție, o îmbrățișare. N-o să-l găsească niciodată.

Doamna Rogers se întoarce din bucătărie cu ceai și fursecuri subțiri. Lila Mae îi citește cutele adânci din piele, încrețiturile din jurul ochilor și al gurii, impresiuni ale unor vechi expresii faciale. Chipul omenesc e capabil de numai două sau trei expresii adevărate, care își lasă amprenta.

Doamna Rogers are o singură expresie, se gândește Lila Mae, și cum va arăta fața ei peste, să zicem, patruzeci de ani? Rocă erodată, un perete de canion uscat. Doamna Rogers oftează.

— Au răscolit totul în casă. Au făcut un dezastru. Mi-au spart toți căluții. Le-au rupt picioarele. Nu se uită la harababura de pe podea, ci se ocupă cu despachetarea delicată a unui cub de zahăr. Eram în oraș, în vizită la soră-mea, și, când am venit acasă, asta am găsit.

— Aseară? Întreabă Lila Mae. Când v-ați întors?

— Aseară pe la unșpe.

Înseamnă că au ajuns aici exact după ce ea l-a abandonat pe Ben Ulrich. Când și-au dat seama că știe. Lila Mae e o solipsistă practicantă încă dinainte să învețe să meargă, și evenimentele din ultimele zile îi afectează iremediabil această condiție.

Doamna Rogers arată spre o găleată dintr-un colț. O cârpă cenușie atârână peste buză. Îngrijorată, spune:

— Unul din ei s-a ușurat pe podea. Nu-ți miroase, nu?

— Nu miroase deloc, minte Lila Mae. Ați chemat poliția? Paza din campus?

— Pentru ce? Probabil au fost chiar ei.

Lila Mae se apleacă înainte în fotoliu.

— E prima oară, nu? Când le-ați spus celor de la institut că v-a intrat cineva în casă după moartea lui Fulton și i-a furat caietele, ați inventat totul, nu?

— O fi fost o minciună, dă din umeri doamna Rogers și se ridică. Nu s-a atins de ceai și de fursecuri. E un ritual, apreciază Lila Mae. Gazda ei continuă: Am curățat aproape totul sus, da' aici n-am terminat. Vrei să-mi dai o mână de ajutor?

O casă veche, o femeie bătrână. Trebuie să păstreze regulile locului, ordinea pe care o întreține sub acoperișul înclinat. Chiar dacă ei s-au pișat pe ele. Se apleacă încet în fața căminului și ridică unul dintre căluții căzuți. El îngenunchează pe burtă în palma ei. N-are picioare. Doamna Rogers se lasă pe podea și le caută.

Lila Mae apucă mătura rezemată de spătarul fotoliului. Alege o bucată de podea, adună în grămezi măruntaie de canapea și hârtii făcute franjuri. Bătrâna spune:

— Ca să-ți răspund la întrebare, da, la început le-a făcut o farsă, numai că, până la urmă, n-a mai fost așa. A devenit adevărată. Descoperă

picioarele unuia dintre căluții pursânge sub rastelul de ziare și le ridică în dreptul ferestrei. Mata trebuie să înțelegi ceva despre James, continuă ea, înclinând picioarele în lumina soarelui. În adâncul lui, era un om simplu. N-avea pic de minte în capul ăla al lui, afară de propriul lui soi de minte. De-asta a fost el ce-a fost.

După tot ce s-a întâmplat, Lila Mae consideră că poate să accepte explicațiile evazive ale bătrânei. Nu e nici o grabă.

— Dar el n-a fost ce-a fost, spune ea. S-a dat drept alb. Era negru.

— Ia uite la dumneata! spune doamna Rogers la capătul puterilor, lăsând pentru o clipă treaba ca să-i arunce o otheadă musafirei sale. Nu mai ești fata care mi-a bătut la ușă acu' o săptămână, nu? Cu pieptu' umflat ca un păun. Ai mai văzut câte ceva de-atunci, ai? Pune calul pe poliță, unde el se răstoarnă pe o parte și-și etalează burta albă, cu numărul de lot al producătorului. Nici eu n-am știut până când soră-sa n-a venit o dată în vizită, și doar locuiam sub același acoperiș cu el! Știam că nu seamănă cu nici unul din albi pentru care lucrasem, dar nu mă gândisem... A venit într-o seară la ușă – nu știu, să fie vreo cînșpe ani? Douăzeci? Oricum, a fost chiar înainte să scrie el a doua lui carte cu intuiționismul.

Lilei Mae nu-i e greu să-și amintească. Între publicarea volumului unu din *Teoria ascensoarelor* și momentul când Fulton s-a apucat de volumul doi a existat o pauză de opt luni. Sora lui i-a bătut la ușă acum douăzeci de ani. Cum o fi arătat? Ce-i spui unui frate pe care nu l-ai văzut de zeci de ani? Lila Mae abia dacă vorbește cu oameni pe care i-a văzut săptămâna trecută.

— A apărut așa la ușă, urmează doamna Rogers, și-a zis că trebuie să-l vadă pe James. Era o femeie de-aia simplă de la țară. Se vedea că-și făcuse singură hainele cu care era îmbrăcată. Eu am măsurat-o din cap până-n picioare, că nu știam cine e, și i-am zis că tre' să vād dacă domnu' Fulton primește vizite. Să-l fi văzut ce față a făcut când a coborât scările! I-a căzut pipa din gură pe jos – uite colo covorul, unde l-a ars. A început să se agite și mi-a zis să mă duc la magazin – îl apucase deodată să mănânce pește la masa de seară. Așa că m-am dus, și, când m-am întors, ea plecase, și James stătea în birou' lui și-și citea revistele de parcă nu se-ntâmplase nimic. M-a întrebat la ce oră e gata masa, fără să clipească. Mai încolo mi-a spus cine era, da' asta a fost după.

Să fi adus fotografii sau vești proaste – moartea mamei? Bani pentru

înmormântare. Ce-i spui fratelui pe care nu l-ai văzut de atâția ani? Îi vede vorbind în camera aceasta. Mobila e aceeași, lumina zilei e firavă și rece. El stă în fotoliul în care s-a așezat Lila Mae, cu mâinile frământând cotierele. E clipa de care s-a temut de când a plecat din orășel. Clipa când se va vedea cine e de fapt, accidentul catastrofal. Dar sora lui nu-l demască. Nu l-a făcut să se prăbușească. A fost salvat.

— N-a trecut mult după-aia și el a început să se poarte ciudat, spune doamna Rogers.

A recuperat până acum patru căluți și unsprezece picioare. Zac pe poliță ca pe un câmp de bătaie. Stăpânii lor sunt morți sau pe moarte.

— Chestii mărunte care nu le observi din prima, da' pe urmă încep să te urmărească.

— Ca atunci când l-a împins pe rector cu capul în castronul cu punci, la ceremonia punerii pietrei de temelie.

— Aia a fost mai târziu, da' ești pe-aproape, îi spune doamna Rogers. Era în toane bune fiindcă prima lui carte de intuiționism avea succes. Îi fusese greu, da' acum începea să capete ce merita. Când a terminat prima carte le-a arătat-o ăloră din campus, de la institut. Colegilor. Iar ei l-au dat afară pur și simplu – n-a putut să convingă pe nimeni să-l ia în serios. Nici unu' nu voia să pună mâna pe ea. Așa că a plătit-o el singur, ca s-o publice, și așa a început. L-au crezut.

Nu se poate decide care membru de porțelan e al cărui căluț.

— Îmi amintesc când au apărut primele recenzii într-una din revistele alea de lifturi, spune ea, punând piciorul lângă un ponei mic alb, surprins în galop fracturat. El s-a așezat în fotoliu' ăla de colo și a-nceput să citească. Eu eram în bucătărie, găteam. Multă vreme n-am auzit nimic, când îl aud deodată râzând. Să știi că James era un bărbat foarte sever. Avea el simțu' umorului, dar în felul lui. Am trăit ani de zile în casă cu el, și nu cred c-a fost vreo dată când să fi râs amândoi de același lucru. În ziua aia, din bucătărie, l-am auzit râzând. Era de parcă nu-l mai auzisem niciodată – parc-ar fi fost cea mai bună, cea mai grozavă glumă pe care-o auzise în viața lui. Am ieșit repede și l-am întrebat ce-i așa de caraghios. El s-a uitat doar la mine și-a zis: „M-au crezut“.

Se referă probabil la faimosul comentariu admirativ al lui Robert Manley din *Continental Elevator Review*, care, dacă pe Lila Mae n-o înșală memoria, îl proclama pe Fulton „cel mai mare vizionar al ascensoarelor, de după Otis“ și „ultima șansă a speranței în fața marșului

neabătut spre moarte al modernității“. A fost prima recenzie care descria abordarea lui Fulton drept „intuiționistă“: postrațională, instinctivă. Umană. Nu e de mirare că el a râs. Farsa îi reușise. De pe cornișa acestei recenzii, garguiul mitologiei lui și-a scuturat aripile țepene, pestrițe, și a cucerit oraș după oraș, șoptind erezii, defecând pe edificiile solide ale vechii ordini. Nu e de mirare că a râs.

Doamna Rogers o readuce pe Lila Mae înapoi din visare.

— Nu l-am văzut niciodată așa de fericit. A fost fericit o săptămână întreagă, și niciodată n-a mai fost fericit atâta vreme. Pe urmă, într-o seară, eu eram aici, jos, cu rebusurile mele. Nu puteam să dorm și făceam un joc. James a coborât de sus, era numai în halat – eu credeam că se dusesse la culcare. A venit încoa' nedumerit și tulburat și mi-a zis: „Dar e o glumă. Nu s-au prins“.

— Credea că cineva o să-nțeleagă, dar ei n-au înțeles.

Doamna Rogers dă din cap.

— Aveau o mulțime de reguli și regulamente. O listă lungă de chestii care trebuiau verificate la lifturi, și ce pune un lift în mișcare, și așa mai departe, și el ajunsese să urască toate astea. Așa mi-a zis – chiar cu vorbele astea: „Sunt sclavii a ceea ce văd“. Dar dincolo de asta era un adevăr pe care ei nu-l vedeau nici să-i pici cu ceară.

— Se uitau la suprafața lucrurilor, completează Lila Mae.

Nu-și dădeau seama de minciună. Pe ea, Pompey a fost cel care a făcut-o să vadă farsa lui Fulton. Accidentul reverberează încă în ea – notele finale ale prăbușirii sunt noul fundal muzical al minții ei. A fost absolut sigură că Pompey umblase la numărul unsprezece – asta îi satisfăcea simțul ordinii. Dacă Chancre ar fi vrut să-i însceneze ei ceva, oricine din departament ar fi fost bucuros să-l ajute. Dar Lila Mae s-a agățat de Pompey. Unchiul Tom, cioroiul cu gura până la urechi, negrul casei, care e vinovat de locul ei degradat în această lume. Pompey le-a dat tiparul indivizilor de culoare. Cum se poartă. Cum îi perie pe albi. Cum sunt atât de ahtiați după o bucătică de vis, încât ar face orice pentru „stăpân“. Lila Mae ura locul ei în lumea lor, poziția ei în ordinea lucrurilor, și-l învinuia pe Pompey, umbra ei dezgustătoare de la serviciu. Nu-l vedea nici ea mai mult decât oricare dintre colegi.

Ura ei. Ura de sine a lui Fulton și minciuna lui că e alb. Realitatea albilor e construită pe ceea ce lucrurile par să fie – asta e esența empirismului. Le judecă după felul cum apar atunci când sunt ținute în

lumină – uzura de pe întinzătorul de cablu, fisurile din carcasa motorului provocate de solicitări mecanice. Pielea lui. Imaginați-vă: Fulton, marele reformator, bărbatul ferm de la cârma Departamentului pentru Inspecția Ascensoarelor, renunță la post când firmele de ascensoare încearcă să-i cumpere favorurile, să-l includă în reclame. I-au cumpărat deja pe mulți dintre cetățenii de rând – proprietarii clădirilor îi „ung” pe inspectori în schimbul ignorării scrupuloase a defecțiunilor. Empirismul lor sacru nu mai are nici un sens când poate fi cumpărat. Când nu pot nici măcar să vadă că omul acesta e de culoare, pentru că el spune că nu e. Sau nici măcar nu spune. Îi văd pielea și văd un alb. Retragerea în spatele zidurilor de piatră ale institutului nu schimbă nimic. Tot nu e negru. „Dincolo de lumea aceasta există o alta.” El încerca să le spună, și ei nu voiau să-l audă. Nu te încrede în ochii tăi.

— El râdea de felul cum trăiau, spune doamna Rogers, da’ ei nu-și dădeau seama. Și-atunci gluma nu l-a mai distrat nici pe el. Când a înțeles că el se distrează pe socoteala lor, da’ ei n-o iau așa, n-a mai fost o glumă. Puțin dup-aia a venit soră-sa în vizită. Mi-a spus el mai târziu că ea îl văzuse în ziar. Și, ți-am zis, dup-aia a început să se poarte ciudat. A început să scrie a doua carte. Se încuia în cabinetu’ lui și nu mai voia să iasă. A trebuit să mă obișnuiesc să-i las mâncarea afară, lângă ușă, fiindcă nu mai cobora să mănânce. A stat așa luni de zile. Pe urmă, într-o zi, a venit jos și mi-a zis c-a terminat.

Lila Mae știa că Fulton glumea pentru că se ura pe sine însuși. Înțelegea această ură de sine; și ea ura ceva în ea însăși și își revărsase ura asupra lui Pompey. Acum îl vedea pe Fulton așa cum fusese el. În nici un caz nu crezuse în transcendență. Rasa îl ținuse legat de pământ, așa cum oamenii fuseseră prizonieri la sol înainte ca Otis să inventeze ascensorul lui securizat. Nu exista speranță pentru el ca individ de culoare, căci lumea albilor n-ar fi lăsat un negru să se ridice, și nu exista speranță nici ca alb, pentru că totul era o minciună. Își secretă veninul în paginile unei cărți. Știe că cealaltă lume pe care o descrie nu există. Nu va exista nici o mântuire, fiindcă oamenii care conduc aici nu vor să fie mântuiți. Vor să fie cât mai aproape de iad.

Lila Mae se uită la bătrâna doamnă Rogers. Ea își face de lucru cu căluții, încercând să reconstituie formele cabaline mutilate, care nu vor să stea drepte. Milostiv ar fi să le arunce, să le izbăvească de suferință, dar ea nu vrea. Se agață de ele. Poate într-o zi vor fi din nou cum au fost.

Doamna Rogers și Fulton locuind împreună în această casă, ca angajator și angajat. Ea face treaba negrilor, iar el, pe a albilor. În secret, sunt înrudiți, dar ea nu știe. Deci nu, își dă seama Lila Mae, el nu crede în ascensorul perfect. Creează o doctrină a transcendenței care e o minciună la fel de mare ca viața lui. Dar apoi se întâmplă ceva. Se întâmplă ceva care-l face să creadă, să treacă de la generalitățile inedite, dar difuze, din volumul unu, la metodologia intuiționistă concretă din volumul doi. Acum își dorește ascensorul perfect care să-l scoată de aici, să-l ridice, așa încât, din satira inițială, să-l ivească o metodă consistentă. Ce i-o fi spus sora lui? Ce și-o fi dorit el după întâlnirea cu ea? O familie? Să existe, în lumea pe care a inventat-o ca să-i parodieze pe cei ce l-au pus în lanțuri, un loc unde el să poată fi întreg? Orice glumă își pierde sensul dacă n-o poți împărtăși cu nimeni. Intuiționismul înseamnă comunicare, își spune Lila Mae. E foarte simplu. Comunicare cu ceea ce e altceva-decât-tine. Când ține prelegeri în fața mulțimilor, ani mai târziu, oamenii nu-și dau seama despre ce vorbește el cu adevărat. „Lumea ascensoarelor va arăta ca raiul, dar nu raiul pe care vi-l închipuiți.“

Lila Mae aude afară o ușă trântită și-l vede pe fereastră pe bătrânul ei profesor de inginerie Heywood încuind portiera mașinii. Se întoarce de la biserică, de la rugăciunea pentru lumea viitoare. De dincolo. Nevoia contează. Ea s-a considerat întotdeauna o ateistă. A îngeuncheat alături de părinții ei în biserică și a rostit cuvintele pe care trebuia să le spună, dar nu le-a crezut niciodată, iar când a ajuns în Nord, a încetat să se mai ducă. S-a socotit întotdeauna o ateistă, fără să-și dea seama că are o religie. Oricine poate întemeia o religie. Are nevoie doar de nevoia celorlalți.

N-au strâns prea mult din debandada lăsată probabil de Arbo și trupa lor de tâlhari. Lila Mae, cel puțin, și-a petrecut ultimele câteva minute adunând cu mătura un morman de mizerie și apoi netezindu-l într-un strat subțire, înainte să-l strângă la loc. Doamna Rogers se agită cu bibelourile, cu căluții ei spărți. E o muncă zadarnică.

— De ce mi-a scris numele în caiete? întreabă Lila Mae.

Doamna Rogers se așază pe canapea. E prea obosită. Atinge o latură a ceainicului și se încruntă. E rece.

— Spre sfârșit știa c-o să moară. Zi și noapte se tot agita încercând să-și termine ultimul proiect. Noaptea se ducea la biblioteca aia care-o botezaseră după el – zicea că-i place acolo, că e liniște. Doamna Rogers

Își privește mâinile. Le ține cu palmele întoarse în poală, ca pe niște crabi morți cu picioarele în sus. Zicea c-a văzut o lumină în camera de peste drum, și, într-o zi, m-a întrebat dacă știu cum o cheamă pe studenta de culoare din campus. I-am zis că nu știu, și asta-i tot ce știu. Își privește acum musafira în ochi. Ar trebui să iei tu ce-a rămas. Nu vreau să le mai țin. E prea mult.

Se ridică și se duce în bucătărie. Lila Mae n-o vede ce face, dar aude. Aude un scârțâit, și îi ia câteva secunde să-l identifice. E un troliu vechi, care face ce a fost proiectat să facă. În bucătărie există un mic ascensor de serviciu. Un lift primitiv, acționat manual, conținând toate principiile verticalității. Aude o râcâială de piatră.

Când se întoarce, bătrâna aduce un teanc de caiete Fontaine, preferatele lui Fulton, învelite lejer într-o fâșie zdrențuită de piele pătată. Pergamentele sacre, desigur. Ce-a făcut? Lila Mae vede: a scos câteva cărămizi din peretele posterior al puțului de lift, dând la iveală o scobitură nu foarte adâncă, întunecată. Aici așteptau textele. Stau amândouă câteva clipe, în picioare, două femei de culoare față în față, despărțite de o generație și o jumătate de metru, și djinni de praf se rotesc în lumina după-amiezii care cade în pilaștri între ele. Lila Mae ia caietele în mâini. E o greutate plăcută.

— De ce-ați trimis pachetele acelea? întreabă.

— El mi-a dat instrucțiuni, răspunde bătrâna. Mi-a spus că, după ce le trimit, o să vină cineva.

*

A avut noroc în prima clădire unde a încercat. După ce stătuse atâta vreme pe teritoriul străin și alb al institutului, voia să locuiască în cartierul de culoare al orașului. La sfârșitul ceremoniei de absolvire, Lila Mae rămase de capul ei. Avea nevoie de o locuință pentru că primise o slujbă în oraș. Prima femeie de culoare din Departamentul pentru Inspecția Ascensoarelor. Îi venea să le povestească tuturor trecătorilor despre izbânda ei: doamnei în vârstă de pe treptele de la intrarea în bloc, care-și purta cu demnitate anii și-și făcea vânt cu un ziar, polițaiului de la colț cu ochi de culoarea oțelului și cu nasturi ce reflectau soarele. Să le spună că reușise. Prima femeie din rasa ei care ajungea să poarte ecusonul. Să-i apuce de umeri și să-i scuture. Lor nu le-ar păsa, evident. Nimeni nu știa ce face orașul acesta să funcționeze, să se cațäre mai

departe. N-o cunoșteau, și era prima zi fierbinte a verii.

Era cartierul de negri de pe insulă, dar nu periferia negrilor din orașelul unde crescuse ea. Căpătase ființă peste noapte, când tunelurile industriașilor ieșiseră la suprafață, și locul fusese marcat printr-un semn (și acolo se pusese un indicator): STAȚIE DE METROU. Case identice, blocuri ieftine de locuințe, înșirate de-a curmezișul insulei, de la un râu la altul: așa au găsit primii rezidenți acest cartier și așa l-a găsit și Lila Mae. A ieșit din zăduful tunelului subteran și a cercetat cu privirea intersecția. Oricare stradă era o variantă posibilă. A ales la întâmplare o porțiune care i s-a părut cordială. Pe la jumătatea ei, după ce s-a ferit de jetul alb al unui hidrant, a văzut afișul: CAMERE DE ÎNCHIRIAT și mica adăugire LIBER legănându-se dedesubt în două cârlige de fier.

Speculantul imobiliar care împărțise terenul acestei străzi optase pentru blocuri de șase etaje cu fațade în stil italian, gri și solide. Camere pentru familii întregi; ulterior, două sau trei familii într-un apartament. O investiție bună. Un alb slăbănog cu păr negru umed stătea pe treptele de la intrare urmărind la un mic aparat radio o cursă de cai și-și ștergea fruntea cu o cârpă în timp ce țipa la crainic, improșcându-l cu înjurături. Lila Mae așteptă răbdătoare să se termine cursa și speră că soarta pariurilor pe care le pusese bărbatul n-avea să-i influențeze răspunsul la întrebările ei. El purta pantaloni gri ținuți în loc de bretele roșii și un maiou alb murdar. Ea observă literele gravate pe arcul de deasupra ușii: BERTRAM ARMS. El nu așteptă să audă sfârșitul cursei și, răsucind brusc butonul radioului, trase o nouă rafală de înjurături. Lila Mae spuse:

— Iertați-mă, domnule, îl caut pe managerul clădirii.

El o examinează.

— Vrei o cameră?

— Da. Scrie că...

— Știu ce scrie. Vino sus, să-ți arăt! îi spuse el, luând radioul în brațe.

Vestibulul păstra încă primul strat de vopsea, un verde greșos acoperit cu o crustă zdravănă de praf, prizonieră în grăsimea închegată de la aragazele din apartamente. Lilei Mae nu-i plăcu mirosul, dar se gândi că putea să se deprindă cu el, dacă n-avea încotro.

— E la etajul cinci, spuse bărbatul. Ferestrele dau spre est, și în partea aia de clădire intră foarte multă lumină dimineată. Ea îl urmă în sus pe treptele netede. Fără animale de companie. Sunt unii locatari care și-au luat, dar n-au voie. În holuri zăbovea căldura zilei. Câteva uși de

apartament erau larg deschise ca să facă puțin curent, dar Lila Mae nu putu vedea prea mult înăuntru în timp ce urcau. Era liniște.

— La fiecare palier sunt aparate telefonice. Lumea își primește în general mesajele, dar trebuie să fii drăguță cu vecinii.

Deschise ușa apartamentului 27.

— Uită-te singură! spuse și așteaptă afară.

Nu era prea mare, dar era curat – relativ. Lila Mae distingea încă, pe pereții prăfuiți, contururile vagi ale tablourilor deținute de locatarul dinainte. Văzu că erau două camere, una mai mare, principală, și alta mai mică, în care ar fi încăput un pat mic. Ea nu avea multe lucruri. Probabil au mai împărțit apartamentele astea în camere mai mici, se gândi. Putea să pună un pat acolo. Era mai mare decât camera ei de la institut, oricum, și în cutia aia de chibrituri locuise trei ani.

Domnea zăpușeala, pentru că ferestrele erau închise. Lila Mae se duse la geam și lăsă aerul să intre. Vedea până departe spre est, până la clădirile mari ce ascundeau priveliștea râului. Ar fi preferat să dea spre zgârie-norii din centru, dar avea să fie timp și pentru asta. Fără să se întoarcă, strigă de la fereastră:

— Cât ați spus că e?

— Cinspe dolari și patruș' cinci de cenți pe săptămână, spuse bărbatul. Se plătesc luna. Și trei dolari garanție pentru cheie.

Ea privi gânditoare camera. Era o afacere bună, se gândi. Și-o putea permite din salariu. Un nou început. Își putea face un cămin al ei în oraș, se gândi Lila Mae.

*

A mai fost aici. În piața de ciment, printre animalele de piatră. Nu e clar dacă menajeria de granit a fost ideea celor de la Arbo sau viziunea sculptorului. Animalele – un pui de rinocer, un leu, o hienă, ridicate pe labele din față, cu capetele atârând, cu ochi lipsiți de iris, privesc un orizont care nu există pentru clădiri, se apleacă să bea dintr-o oază care nu există pentru ciment. Lilei Mae îi scapă orice posibil simbolism menit să pună în lumină misiunea sau personalitatea corporatistă a firmei Arbo. Animalele nu se mișcă. Bărbați și femei în ținută conservatoare de afaceri se țin departe când străbat piața către stații de metrou, baruri sau locuri de mâncat la prânz. Pradă, speriată în straturile profunde ale conștiinței de trezirea prădătorului, improbabilă și iminentă.

Lila Mae a mai fost aici. În ultimul ei semestru la Institutul pentru Transportul pe Verticală. Arbo i-a invitat pe studenții din anul terminal la o ședință de recrutare care a avut loc într-o sală lungă cu pereți de sticlă, mult deasupra nivelului străzii. În timp ce Lila Mae și colegii ei sorbeau cafea și ronțăiau din foietajele franțuzești, bărbatul cel înalt de la Arbo, în costumul lui scump, închis la culoare, le descria atmosfera benefică și posibilitățile de avansare pe care concernul producător de ascensoare le putea oferi absolvenților celei mai prestigioase școli de inspectori din țară. Cândva, fusese și el proaspăt absolvent al facultății, nerăbdător să salveze orașele. Cândva, le-a dezvăluit el, fusese atras de romantismul vieții în tranșee, de iureșul amețitor al trântei cu aparatele, puse la pământ până mărturiseau, de sfânta cruciadă împotriva defectiunilor. Arbo oferă mai mult de atât, a spus el, desfăcând larg brațele peste priveliștea spectaculoasă din spate – ținuturile joase de dincolo de oraș, norii aproape palpabili. Arbo face viitorul, le-a spus, inspectorii slujesc viitorul. Studenții și-au privit gânditori hainele ponosite și pereții galben mohorât ai birourilor departamentale. Asemenea ședințe de recrutare ale companiilor de ascensoare erau un ritual. Lila Mae le considera un test final al devotamentului lor față de serviciul public. O ispită. În toți anii de când se făcea așa ceva, nici un student nu renunțase la atracția străzilor, la imperativul moral al muncii în slujba binelui. Ajung târziu, cu țârâita, la corporații doar după ce-și fac datoria aici jos, pe teren, în umbră, ferindu-se de șobolani. Numai după ce au fost testați, după ce au chibzuit îndelung la sumele descurajante de pe fluturașii de salariu ai municipalității se întorc la Arbo, și la United, și la ceilalți, învinși, cu mâna întinsă, cerșind eliberarea și costume mai elegante. În perioada absolvirii, concernele producătoare fac invitațiile, iar studenții ascultă vorbele diavolului și se țin tare.

Clădirea Arbo e una dintre cele mai înalte din oraș, așa cum se cuvine unei companii a cărei prosperitate e un indice al verticalității. Oricât de mari, cei de la Arbo nu umplu totuși clădirea: ei fac orașul să funcționeze și îl lasă altora să-l umple, așa cum a fost întotdeauna. Lila Mae trebuie să-l întrebe pe paznicul de la recepție unde e biroul. El consultă un registru. O îndrumă către grupul C de lifturi, ascensoarele expres. Arbo nu poate umple clădirea, dar își revendică ultimele etaje. Asta îi ține pe vârfuri: oricât de sus ar fi, cerul îi distrage încă și le amintește că întotdeauna există mai sus.

Ascensorul expres e gol, unul dintre cele mai recente modele Arbo, și tăcut în timp ce trece cu superioritate de primele etaje. Le ignoră. Lila Mae călătorește singură. Merge foarte rar în lift cu oameni obișnuiți – cei care-i justifică profesia. Sau fosta profesie. Azi nu lucrează. Nu luna asta.

La etajul optzeci, recepționera o întreabă cu ce-i poate fi de folos, cu o voce care sună vesel în vidul din jur. Lila Mae spune că a venit să-l vadă pe Raymond Coombs. Își rostește numele. Recepționera îl repetă în aparatul gri bondoc al interfonului. Coombs tresare, cuvintele ei pârâie în aerul anost al biroului. Îi spune recepționerei s-o lase să intre.

Covorul e docil sub tălpi, înghițindu-i sunetul pantofilor închiși, cu șiret. În hol, Lila Mae trece pe lângă o vitrină unde se află o replică miniaturală a primei mașinării Arbo, Excelsior²⁹. Broșura retipărită pe o pancartă în spatele geamului promite „o îmbinare cuceritoare de lux și atenție la detalii, cu care pasagerii pot să meargă confortabil, duși la destinație de cele mai bune mijloace mecanice de transport ale vremurilor noastre“. Holurile sunt tăcute, toată lumea e în birouri sau plecată. Lila Mae se oprește în fața machetei vechiului mecanism. I se pare trist. Azi nu le mai pasă de confort. Scopul mașinării nu mai e ascuns, au dispărut banchetele, gravurile cu grifoni și nimfe. Sub deviza producătorului, Lila Mae vede o recomandare din partea conducerii hotelului Charleston, care a beneficiat de un exemplar al liftului original. Afirmă că: „Etajele superioare pot fi acum cele mai căutate din clădire, căci oaspetele străbate distanța în mai puțin de treizeci de secunde, în liniște și calm, și, odată ajuns, savurează o atmosferă pură și răcoroasă, și scapă de zgomot, praf și noxe“. Vechiul Charleston a fost demolat cu ani în urmă. Nu era suficient de înalt.

²⁹. Excelsior (în latină, „întotdeauna în sus“) este și mottoul oficial al Statului New York.

Biroul lui Raymond Coombs are un perete lipsă. E înlocuit de geam; dacă nu s-ar vedea jaluzelele strânse sub tavan, în spatele lui Coombs ar putea fi doar aerul. El are mânecile suflecate până la cot. Poartă o cămașă albă, scrobită, cu guler îngust, torturată de niște bretele aurii – invenție corporatistă, spre deosebire de stofa grosieră a fostei lui deghizări. Cusăturile acelea chinuite de proletar. Cravata îi e roșie, și verde, lucioasă.

— Frumos birou! spune Lila Mae, privind dincolo de el la râul murdar aflat la mai bine de o sută de metri dedesubt.

— Mi-am făcut datoria, spune Coombs și închide un dosar de pe masă. Sincer vorbind, e mai surprins că a fost întrerupt din munca de birou decât că a apărut ea aici. Își scoate ochelarii de baga și-i pune în buzunarul cămășii.

Lila Mae observă o fotografie pe peretele de est al încăperii, un portret al faimosului reverend. Bărbatul care face atâtea valuri departe în Sud. Spune, arătând spre el:

— Te-au lăsat să-i pui poza aici.

— Angajatorii mei îmi permit o anumită libertate, răspunde el dând din umeri. Îmi fac treaba, și asta e tot ce-i interesează. Vrei să iei loc?

Ea rămâne în picioare.

— Când a început? În vinerea aceea sau înainte?

El își țuguiază buzele și se gândește.

— Când firma ți-a văzut numele în caietele lui. Eu personal n-am dat prea mare importanță. Spărgătorii de coduri de la parter au muncit două zile analizând o coloană de numere pe care le-am găsit pe marginea unei pagini. N-au ajuns nicăieri. S-a dovedit că Fulton încerca pur și simplu să adune cât avea de plată la spălătorie. Nota tot felul de tâmpenii în ele. Deci nu, la început faptul că numele tău apărea în caietele lui n-a însemnat nimic în sine, dar șefii au vrut să urmărim toate piste.

Interfonul zumzăie. Raymond Coombs o informează pe tânăra de la recepție că nu vrea să fie deranjat.

Lila Mae dă din cap către fotografia de pe birou.

— E soția ta?

— De doisprezece ani. Lucrează la Spitalul Municipal. Asistentă medicală.

— Copii?

— Un băiat. Coombs întoarce fotografia cu spatele. Vocea lui e cu o octavă sau două mai înaltă decât era în Casa intuițiștilor, în camera ei de hotel. Nu știam ce informații ai tu, dacă aveai, continuă el. Îi trimiseserăm deja pe Jim și John în apartamentul tău, dar, după ce-am aflat de accidentul de la Fanny Briggs, m-am gândit că poate e mai bine să-l trimitem pe Reed acolo să-i oprească. Mi-am închipuit că vestea despre cutia neagră avea să fie de ajuns ca să te facă să ieși din cochilie. Ca să vedem ce știi. Accidentul a schimbat totul. A fost un avantaj picat

din cer. Totul a devenit personal. Da, spune el, pipăindu-și cu degetele cravata în culorile firmei, așa zice că accidentul ne-a prins foarte bine.

Ochii lui îi călătoresc încet pe trup, se opresc asupra trăistuței de piele maronie pe care Lila Mae o ține pe burtă.

— Vrei să-ți mai spun? o întreabă.

Ea dă din cap. Nimeni n-a putut prevedea accidentul.

— La început chiar am crezut că Chancre umblase la numărul unsprezece, spune el cu o dicție de pension, dar spionii noștri ne-au informat că și el e la fel de surprins ca noi. Din fericire, tu ai devenit obsedată de ideea asta, cu încurajarea noastră, și de tipul ăla Pompey, colegul tău. Măcar în privința asta erai previzibilă, spune el rânjind. Angajezi o persoană de culoare, și gata, contribui la integrare. Angajezi doi, și ai deja un război intraracial, fiindcă amândoi încearcă să-i pupe-n fund pe albi.

Ea nu mușcă momeala.

— Zi mai departe! îi poruncește.

— După ce-a fost limpede că te agățasem, urmează el, am văzut că poți fi încă utilă, chiar dacă nu eram siguri ce știi despre caiete. Cu siguranță nu ți-a scăpat nici o informație, dar noi am pus asta pe seama a ceea ce citiserăm în dosarul tău de la departament – că nu ai încredere în nimeni. I-am spus lui Reed să te trimită la fosta menajeră a lui Fulton, fiindcă baba aia nebună nu răspundea la nici unul din avansurile noastre. Dar, când am văzut că nu te mai întorci, a trebuit să-mi pun farmecul personal la bătaie. Ne-ai cam lăsat cu gura căscată.

Nu mai vorbește ca un negru din Sud. Ca Natchez. Nici fața lui nu mai e așa cum era, în lumina aceasta fluorescentă, în aerul acesta ventilat. Gentuța de piele e sigură în mâinile ei. Trasează cu vârful degetului dinții fermoarului.

— Cum ai aflat despre Fulton? întreabă.

— Acum câțiva ani, când ne-am dat seama că însemnările lui târzii lipsesc, am făcut pur și simplu munca pe care nimeni până atunci nu avusese motiv s-o facă. Am aflat de unde provenea. Sora lui tocmai murise. N-avea nici un moștenitor, așa că i-am cumpărat proprietatea. Ca să folosesc un eufemism.

— Nimănui nu-i pasă de unde provenea.

— Nu în mod deosebit. Cetățenii de culoare cred că doi dintre președinții noștri au fost semeni de-ai lor. Chestiunea se discută la modul

general, dar fără să se tragă vreo concluzie. Angajații de rând din industrie n-o să creadă, iar cei care știu sunt mai degrabă interesați de ultimele lui invenții. Culoarea nu mai contează când ajungi la nivelul ăsta. Nivelul comerțului. N-au decât să-l pună pe Fulton într-unul dintre calendarele alea cu istoria negrilor – asta nu schimbă faptul că din invenția lui se pot face bani.

— Cu siguranță îți meriți salariul. Pe ușa biroului scrie, cu litere aurii: RAYMOND COOMBS PROIECTE SPECIALE.

— Încerc. Dacă-ăș fi fost chiar atât de bun, sabotajul meu de la banchet te-ar fi făcut să rămâi în Casa intuițiونیștilor. Te-ar fi făcut să te simți în siguranță, pentru că eu eram în stare să te protejez, acolo unde puteam să stăm cu ochii pe tine și să te ținem la distanță de Chancre. Eu încercam să aranjez lucrurile, dar tu aveai propriile tale idei. Lila Mae cea independentă. Se oprește să-i privească atent gentuța. Ea vede că îi trece pentru prima oară prin cap că poate ascunde acolo un pistol. Pot să te întreb ceva? spune el, dându-se în spate cu scaunul pe rotile, ca să se depărteze de masă. Ca referință viitoare pentru deghezarea mea drept Natchez.

— Zi!

— De ce te-ai dus la *Lift*? Ai crezut că prostul de la țară avea să încurce lucrurile sau ai vrut pur și simplu să-i faci un cadou noului tău iubit?

— Am vrut doar să dau o mână de ajutor.

— O să țin minte data viitoare.

Doar una sau două chestiuni au rămas de clarificat. Inspectorul de ascensoare vrea să fie sigur, cu toate că Lila Mae înțelege deja tot ce are nevoie să înțeleagă. Inspectorul de ascensoare îl întreabă pe angajatul Arbo:

— Ce-o să faceți la alegerile de mâine? În clipa de față păreți să fiți într-un impas.

Coombs se uită la Lila Mae, care freacă ușor muchia gentuței; ochii îi fug la ușa din spatele ei, și evaluează unghiuri, distanțe.

— Chancre ține diseară o conferință de presă din patul lui de spital, spune. Sunt sigur că va face referire la zvonurile despre Fulton – toată lumea știe la ora actuală despre cutia neagră. Dar o să ne ocupăm și de asta. O să mă ocup eu personal. Se încordează încet, evaluează ce are pe birou și ce instrumente ar putea să-i folosească. Dar tu, Lila Mae, de ce o

să te ocupi?

— Am ceva pentru tine, spune ea și-l lasă pe birou.

— Ce-i asta?

— Caietul lui Fulton. Ceea ce căutai.

— De ce?

— Am vrut doar să dau o mână de ajutor, spune ea.

În drum spre ascensor, se gândește o clipă dacă să spargă geamul care protejează micul Excelsior de la Arbo. Să-l ia sub braț și să-l pună în mijlocul menajeriei de piatră din afara clădirii. Să-i dea libertatea de a-și încerca norocul în noul oraș pentru care n-a fost niciodată conceput. În sălbăticie. Dar acolo n-ar supraviețui niciodată. În loc de asta, sărută geamul și pleacă mai departe.

*

Ce etaj?

*

Cum putuse oare să creadă că vor fi gata de așa ceva? Abia dacă pot pricepe orașele pe care le au acum. Cele pe care li le-a dat Otis. Se ciocnesc unul de altul în uși și cad ridicol în fund, ca bebelușii. El ar vrea să fie acum acolo, în locurile pe care le vor construi când vor avea ascensorul perfect. Dar n-o să fie. Și-a dat seama de îndată ce a început să creadă în ascensorul acela. Nu și-a permis niciodată să creadă, de frică. Așa că, evident, când a început să creadă a fost prea târziu. N-a mai putut decât să descrie cum credea el că o s-arate și să le pună la dispoziție mijloacele.

L-a costat trei dolari să-și repingelească pantofii. Asta ține minte. Unora li s-ar părea poate amuzant că tocmai el e cel care li-l dă. După tot ce l-au făcut să îndure. Dar n-a mai avut de ales, nu? Odată ce a început. A plecat la drum cu o altă idee, dar apoi ideea l-a ajuns și l-a silit să facă lucrurile altfel decât cum începuse. I-a intrat pe sub piele, s-ar putea spune. Acum aproape a terminat, dacă propriul lui corp îl va lăsa să termine. Unde rămăsese? La ceva legat de aerul mai rarefiat de acolo și cum să-i facă față. Observă că a scris „trei dolari“ pe marginea caietului. Tot timpul scrie câte ceva pe margini.

Acum, când afară se încălzește, noaptea nu mai e atât de frig în biblioteca pe care au numit-o după el. Cu oarece timp în urmă a încetat

să mai poarte altceva decât cămașa de noapte. Nimeni nu spune nimic, pentru că îl consideră un mare om și îi acceptă gesturile excentrice.

L-a dus cât a putut de departe. Acum altcineva va trebui să execute planul. Poate va veni persoana nepotrivită. Vor crede c-a sosit momentul, când de fapt nu va fi sosit, și asta va fi groaznic. Sau e posibil să aștepte prea mult. Mda, adevărul e că nu-și poate da seama ce rău se va produce dacă vor aștepta prea mult, dar el în mod cert ar prefera ca acela care vine să-l ia s-o facă la momentul potrivit. Indiferent cine va fi. Poate chiar unul dintre studenții din campus, ignoranții ăștia care dorm înveliți în visele lor despre ascensoare. Poate îl va găsi una dintre javrele astea.

E atâta stricăciune în lumea de azi! Ei, la naiba, așa a fost dintotdeauna, prost bătrân! Las-o baltă! Întoarce-te la muncă! Are atât de mult de lucru. Dacă ar fi început mai devreme! Dar n-a avut de unde să știe de ce are nevoie până când n-a început.

E târziu. Scrie despre ascensor.

Caligrafia i s-a înrăutățit de când a început. Își dă seama. Se urâtește pe măsură ce se apropie de el, ca și cum cuvintele i-ar fi ciupite și trase de ascensorul de pe cealaltă parte a scrisului. Ca și cum ar fi trase în viitor. El încă o poate descifra.

Își amintește că în seara asta s-a întâlnit întâmplător, în curtea principală din campus, cu decanul, clovnul ăla bătrân și înfumurat. I-a pălăvrăgit întruna despre cum luase el cina cu alt țăranoi pe care l-au adus aici. El l-a întrebat dacă știe cum o cheamă pe studenta care ieșea din sala de sport, o tânără de culoare care merge întotdeauna repede, cu capul în pământ. Decanul i-a spus că se numește Lila Mae Watson și că face cinste rasei sale.

O vede acum pe geam, așa cum a văzut-o adeseori noaptea în ultima vreme. Studiază într-o cămăruță vizavi de bibliotecă. O fostă debara pentru oamenii de serviciu, dacă-și amintește corect. E singura lumină aprinsă în toată clădirea. Exact ca lumina lui, singura din toată biblioteca. Nu pare să mănânce mult. Pe geam pare foarte mică și fragilă. Ar vrea ca fata să fie mai chibzuită. Dar nu poate să se ocupe de ea. Liftul are nevoie de el. Ridică stiloul. Observă că a scris „Lila Mae Watson, ea e” pe marginea caietului. Corect. E numele singurei persoane care mai e trează la ora aceasta a nopții. Ea nu știe ce-o așteaptă, se gândește el, alungând-o din minte. Tot timpul scrie câte ceva pe margini.

Munca îl cheamă imperios. Aproape a terminat. I-a dat lui Marie

Claire instrucțiuni și are încredere că ea le va îndeplini. Cineva o să vină. Cineva se va ocupa de toate astea. De ceea ce scrie el acum.

Poate o să-și aducă felinarul aici noaptea și-o să înceapă să lucreze la lumina lui. Ar fi o lumină cu adevărat dramatică. Asta chiar c-ar porni gura lumii.

Liftul funcționează, dar ei nu sunt pregătiți pentru el. N-o să fie pregătiți până ce lui o să-i sune ceasul. Ar vrea să poată fi acolo cu ei. Dar el nu e făcut pentru lumea aceea. El e aici, în lumea asta.

*

Șapte, vă rog.

*

Lila Mae are o cameră nouă. Mai mare. E suficient loc măcar pentru un birou, și asta contează. Are vedere spre o fabrică.

Scrie o propoziție și o șterge. Uneori aproape îi găsește vocea, pentru o clipă, dar apoi îi zboară din nou și-i trebuie ceva timp s-o prindă iar. Cea mai mare problemă, descoperă ea, e să determine exact vocea lui Fulton din volumul trei al *Teoriei ascensoarelor*, spre deosebire de vocea academică aridă din volumul unu, și de cea mistică, rătăcitoare, din volumul doi. Ritmurile primelor două cărți i s-au întipărit în creier. Optimismul acestei cărți noi îi cere o perioadă de acomodare. Trebuie să se recalibreze. Din fericire, nu face decât să completeze interstițiile pe care Fulton n-a avut timp să le ducă la bun sfârșit. Îi cunoaște grafia. Părțile cele mai importante există deja. Au nevoie doar de încă puțin ca să se închege. Să fie perfect fluide.

Lila Mae se întinde în scaun. Îi place camera aceasta nouă. Ei s-ar putea să-l descopere, s-ar putea s-o vâneze după ce se dumiresc. Dar asta abia după o vreme. Până atunci are timp să-și găsească altă cameră. Și sunt și alte orașe – nici unul atât de minunat ca acesta, dar sunt și altele. Oricum toate sunt condamnate, își dă ea seama. Condamnate de chestia asta la care lucrează ea. De ceea ce va oferi lumii la timpul potrivit.

Acum ei nu sunt pregătiți, dar vor fi.

Ascensorul din foile de caiet pe care Marie Claire le-a expediat în pachete nu e perfect, dar e bun. După ce Marie Claire i-a dat ei restul, fostul inspector de ascensoare le-a trimis părțile pe care ei nu le aveau. Odată ce vor descifra codul și hieroglifele lui Fulton – ceea ce ar trebui

să le ia mult timp, în lipsa cheii aflate în posesia ei –, ascensorul ar trebui să-i țină o vreme pe loc. Nu e perfect, dar e bun. Îi place mai ales designul cabinei, care satisface necesitățile ingineresti fără să sacrifice confortul pasagerilor. Exact așa cum se făcea pe vremuri. Acest al treilea volum al lui Fulton înțelege cu adevărat nevoile omenești, a descoperit ea. Ascensorul pe care i l-a dus lui Coombs, apoi lui Chancre și Ben Urich, ar trebui să-i țină ocupați o vreme. Apoi, într-o zi, ei o să-și dea seama că nu e perfect. Dacă e momentul potrivit, ea le va da ascensorul perfect. Dacă nu, va trimite în lume și alte cuvinte ale lui Fulton, ca să dea de știre că se apropie. Așa cum sună instrucțiunile lui. E important să dai cetățenilor de știre că se apropie. Să-i lași să se pregătească pentru a doua ridicare.

Ferestrele camerei ei dau spre o fabrică. Lilei Mae îi place asta. În ultima vreme îi pare rău pentru clădiri, când le vede. Fiindcă nici nu se compară cu ceea ce se apropie.

Ea e păstrătorul.

Uneori, în camera ei, se gândește la accident și la mesajul lui. Mare parte din ce s-a întâmplat s-ar fi întâmplat oricum, dar se simte bine să știe că ascensorul perfect a ales-o pe ea și i-a spus că face parte din lumea lui. Că e un cetățean al orașului care va să vină și că mașinăriile șubrede cărora ea și-a dedicat viața sunt slabe și toate au să cadă într-o zi, ca numărul unsprezece. Toate – se vor prăbuși prin puțuri ca niște minunate stele moarte.

Uneori, în noua ei cameră, se întreabă cine va descifra mai întâi ascensorul. Ar putea fi cei de la Arbo. Sau cei de la United. Nu contează. Ca și alegerile, ciorovăielile lor meschine hrănesc ceea ce se apropie. Într-un fel, îi pregătesc.

Se întoarce la treabă. N-a trebuit să fie ea neapărat, dar iată că a fost. Fulton a lăsat instrucțiuni, însă ea știe că are voie să le modifice în funcție de circumstanțe. El n-avea cum să prevadă în ce fel se va schimba lumea.

Se întoarce la treabă. Va face ajustările necesare. Ceea ce se apropie va veni. Ea nu se înșală niciodată. Se bazează pe intuiția ei.

Raftul
Denisei

autor distins cu
**PULITZER
PRIZE 2017**

**COLSON
WHITEHEAD**

INTUITIONISTA

roman

Cuprins

ÎN JOS	4
PARTEA ÎNTÂI	5
PARTEA A DOUA	63
ÎN SUS	125
PARTEA ÎNTÂI	126
PARTEA A DOUA	191